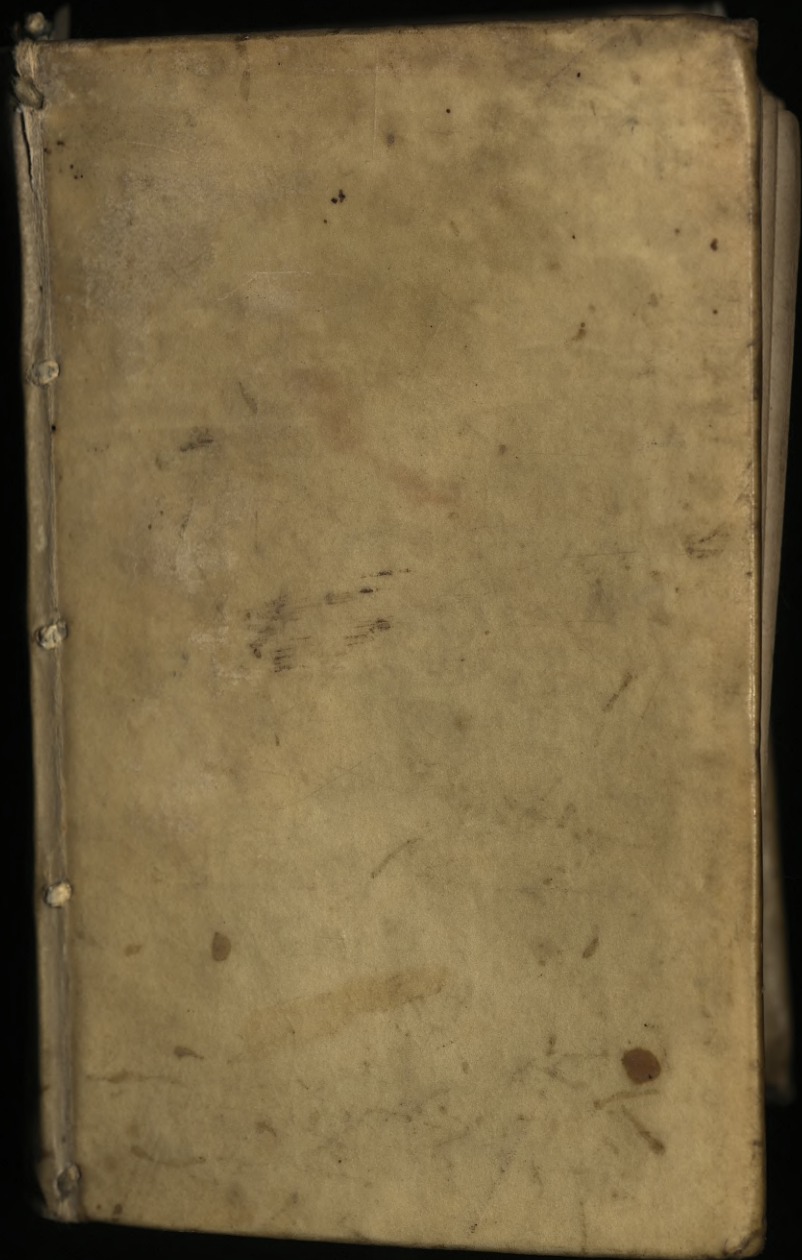

W99

592-98

100

Ed: d: l'groy, Suffr: d: Petri Lib: .
de Frisiorum Antiquitate et Origine
Colonid. 7° 1593. ibid^o 8°: 1595
Francys. 12° 1698.

Item Apologiam & Antiquitate antec
eum Firmeri perorazione contra
Eminum. 12° Francys. 1699.

Item, Specimen ad theatr Ultrajectum Ultraj: 1640.

Item, Historiam Episcoporum Ultraject: et Comitat. Hollandie
Francys. 1672. 16.

8

DE
SCRIPTORIBVS
FRISIAE,

Decades xvj. & semis:

IN QVIBVS NON MODO
PECVLIARES FRISIAE, SED ET
TOTIVS GERMANIAE COMMV-
nes antiquitates plurimæ indicantur, & ve-
terum Historicorum ac Geographorum
loci hæcenus non intellecti explican-
tur: Causæq; redduntur dilucidæ, cur
veteres Germani præter meritum
ruditatis & imperitiæ à qui-
busdem in re literaria
arguantur.

*I. J.
Cassan. M.
sur. C. Gogh.
g. d. J. J.
Habsclau.
die XIX. d.
Ann.
c. 12. q.
v.*
Authore SVFFRIDO PETRO Leonardensi, viri, qui
I. C. Historico Frisiae, Canonico ad
SS. Apostolos.

Benjam. Schmolck.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Henricum Falckenburgh,

Anno 1793.

IO. Matalius Metellus Se-
quanus I. C. Suffrido
Petro Frisiae Histo-
rico I. C.

FAMA Virum occiderat, doctorum in Friside terra
Qui sua compositis clararunt nomina libris.
Illa sed, vt Phoenix rediuiua repullulat ales;
Perq; suos cineres vacuum nunc aëra pulsat,
Ac velut impositos vectans titania dorso
Scriptores Frisia, spatia orbis cuncta per errat.
Hæc Suffride tibi debentur munera vite,
Seruas, ciues ciuis, tibi parta corona est
Cuiusq; vti ligna tibi tempora fronde coronas.
Fallimur; an rostri ceu pectora cuspide pungit
Platalea, vt fetus exangues sanguine seruet;
Ing; hyperionij producat luminis auras?
Sic tu Scriptores illos veteresq; nouosq;
Squallore abductos tetra, terraq; sepultos,
Vnus restituis vita, reuocas & ab umbris;
Per te quo celebres viuant, fama, perennes.
Ciuihus ergo tuis dum vitam Petre dedisti;
Hanc dando, scaua victor, de morte triumphas:

14720

Colonia Vbiorum Agrippina
8. Kal. Quintileis, 3593

AMPLISSIMIS
NOBILISSIMIS CON-
SVLTISSIMISQVE VIRIS
AC DOMINIS ORDINI.

BVS FRISIAE, DOMINIS

stus vnicè co.

lendis.

S. P. D.

Mplissimi, Nobilissimi

Consultissimiqve Viri ac Domi-
ni, Mæcenates Candidissimi,
ante triennium, cū tres de An-
tiquitate & Origine Frisiorum

libros in lucem darem, eam Rationem red-
didi, cur illos primo loco ederē, qui argu-
menti ratione vltimi inter eos erant, quos
Rerum Friscarum titulo complectebam,
quod ingrauescente iam ætate, maturandā
mihi præ cæteris eius operis editionem iu-
dicarem, in quo mihi plurimos contradi-
cturos esse putabam, quod plurima ibi præ-
ter communem eruditorum expectationē

* * 2

maio.

EPISTOLA

maioribus nostris asserere. Volebā enim ipse dū viuerē, vel mutare in his, si quis quid erratū à me cādide admonuisset, vel defendere, si quis quid præter meritum suggillasset: Atq; huius quidem consilij mei me nondum pœnitet: Nam etsi libri isti interea temporis ad multorum manus peruenierunt, qui inter scriptores nostri sæculi locū habēt, nemo tamen est repertus hætenus, qui vel in minimo aliquo eos repræhēderit: Quin potius multi scriptis ad me literis collaudarūt, & ad cætera in lucē edēda cohortati sunt: Itaq; tametsi plurimę difficultates, me hætenus ab edendis reliquis (quæ interea cudi) retardauerint, quas hic omnes recensere longum foret, tamen vel huius iudicij expectatio sola moram hanc excūsare posset, cum ex euentu ipso nunc intelligam quorundam veterum de nostratibus commenta, eruditorum iudicio satis iam esse à me confutata: Neque magno pere mihi verendum esse, ne quis me mortuo tumultuetur, qui viuentē me quicue-rit. Itaque iam securiori pectore deinceps ad cætera, quæ proposui, absoluenda & edenda contendam: In quibus publicandis hunc ordinem mihi obseruandum esse puto, vt antiquitatis Frisonicæ assertioni proxime subiungam opus hoc de scriptoribus Frisæ, vt appereat nobis idonea earum rerum, quas tradidimus, documenta non deesse;

PRÆFATIO.

esse, siue de prima ista origine, siue de subsequentibus maiorum nostrorum actis agamus. Alioqui enim cum literarum monumenta apud Germanos non admodum antiqua reperiuntur, nostra fidem non facile inuenirent apud Lectorem cordatum: Quocirca ut Lectori plenior de nostris fide faciamus, eximendus ante omnia hic error est iis, qui putant Scriptores in Germania omnes recentes esse nullos antiquos fuisse: Negari vero non potest verisimilia valde esse eorum argumenta qui diuersa à nobis sententiam fouent. Primum enim extra controuersiam est, Cornelium Tacitum asserere a Viros pariter ac foeminas in Germania ad suam vsq; ætatem literarum secreta ignorasse. Et Io. Trithemius asserit, se nullum antiquius vidisse scriptum Germanicum, quam Monachi cuiusdam Ontfridi Theotisci nomine, circa annum Domini 820. idque Rithmis, ut vocant, conditum. Cui consonat, quod Ioannes Stumpfius in Chronicis Heluetiorum refert, Carolum Magnū primum latinis literis Germanicam linguā conscripsisse, sed hanc scripturam adeo imperfectam fuisse, ut aliquot etiam postea sæculis contractus & causæ Forenses, & instrumenta & priuilegia Cæsarum latinè scriberentur, ita ut circa annum Domini 1200. demum Germanici sermoni scribendis ac styli ratio in usum publicè recepta sit. Quæ

*a In libro de
morib. Germanorum.*

PRAEFATIO.

si ita simpliciter & sine distinctione concedimus esse vera, nos merito paradoxa scribere videbimur, qui Frisii nostris tantam asserimus antiquitatem: Et libera relinqueamus extraneis quibusdā in Germanos suafcommata, qui eos hinc vixisse cauillantur pecudum instar sine ingenio, sine ratione sine omni disciplina. Nec mirum cum eosdem fungorum instar ex terra ortos iidē credant, quod idē Tacitus scripserit Germanos non aliunde aduenisse, sed in ipsa Germania natosesse. Et inualuit apud quosdam adeo hæc peruersa ex Taciti verbis concepta opinio, ut disputare etiam publice non vereantur, cadat ne in Germanos tanta vis ingenij, quanta in alias quasdam nationes? serioque mirentur, si quid egregium præstetur à Germanis, quod ab his nihil huiusmodi expectarunt: Et haud scio ridendum potius an flendū sit, extitisse Germanos quosdam tam ineptos, ut non alia ratione maiores suos ab hoc contemptu vindicarint, quam quod scripserint, Germanos veteres fortiter agere, quam acta conscribere maluisse: Videntur enim hi Tacito in eo etiam suffragari, quo scripsit, Germanos quoties bella non ineunt, non multum venatibus, plus per otium transigere deditos summo ciboque. Ut qui amarint inertiam & oderint quietem: Alioqui enim Taciti verbis in hoc proposito, vel simplex

con-

Ibidem.

Ibidem.

P R A E F A T I O .

contradictio, vel commoda distinctio adhibenda erat : Nam quod Germanos indigenas esse asserit , in eo per sacras literas eius iam dudum est explosa sententia: Et alij alij unde nationes alias, nos ex India Frisios in Germaniam adduximus . Quod autem de literarum cultu hic controuertitur, distinguendum est: Nos enim hic de rebus communibus, & in vsu populari versantibus loquimur, quas scriptis etiam ante Cornel. Tacitum comprehensas dicimus. Tacitus vero, sicuti sentit, ita loquitur, de literarum secretis, hoc est, de arcana illa doctrina, quæ penes Sacerdotes solos in plerisque gentibus ea tempestate fuit. Apud Gallos penes Dryidas literarum secreta erant, qui soli doctrinam arcanam in abdito tractabant. Literæ interim ipsis authoribus populo non deerant, quibus acta patriæ, contractus, epistolæ familiares, & similia notantur: Eadem ratione ipse Tacitus apud Sacerdotes Germanorum Religionis cultum & leges, quæ in distributione pœnarum & præmiorum consistebant, fuisse dicit, quæ communia erant, & populo concedebantur: Ab his vero diuersa erant, quæ secreta literarum vocat, & populo non committentur: Ita Plutarchus author est penes sacerdotes Aegyptios solos arcanam religionis auitæ disciplinam fuisse, quæ literis arcanis, hoc est, Hieroglyphicis continebatur

PRAEFATIO.

tur: Ita apud Indos Gymnosophistis secreta literarum committebantur, communia literarum populo non denegabantur, quibus in liberalium artium explicatione utebantur: Quæ cum ita sint, nos à Tacito vulgum in Germania, à secretis literarum non à literis ipsis alienum declarari intelligimus quatenus & acta consignari, & absentium voluntates indicare absentibus & res gestæ posteritati tradi potuerint: Nam quod Trithemius supra dicit, se nullum antiquius scriptum germanicum vidisse, quam ab anno 820. id ad characterantum pertinet, quibus in lingua Germanica exprimenda tunc utebantur. Germani enim primum suis antiquis, deinde Græcis, postea Latinis, ad extremum suis iterum, sed novis characteribus vti sunt: Interim vero multis sæculis ante natū Christum Germani veteres habuerunt Remp. leges & iudicia, celebrarunt contractus & mercunonia, habuerunt curam posteritatis: satis id ex Iulio Cæsare, satis ex Tacito & alijs apparet, qui, quam Rempub. Suevi, quam Canchi, quam alij nonnulli habuerint, satis perspicue declarant, dū illis actus huc pertinentes attribuit: Ita vt necessario consequatur, ea tempestate apud Germanos fuisse rerum patriarum Scriptores: Cū harum rerum memoria diuturna esse non possit, nisi scriptis conceptas maiores posteris suis eas per manus traditas transmi-

PRÆFATIO.

fissent. Nos certe hoc opere à trecentis ac
 tredecem annis ante natum Christum, qui
 hætenus apud nos Scriptores fuerunt, pro
 ponimus, & horum testimonio declara-
 mus, apud nos toto huius temporis curricu-
 lo Rempub. & eius nomine literas viguisse
 Quod quidem si in reliqua germania sin-
 gulis nationibus præstare forte difficile sit,
 non inde tamen præsumendum est, minus
 multos fuisse: Sunt enim causæ & multæ &
 iustæ, cur vel interceptos, vel suppressos,
 vel deniq; oppressos existimare debeamus
 potius, quàm prorsus non esse scriptos, quos
 desideramus: Situm autem cariem, ti-
 neas, blattas, bella, item tumultus, incen-
 dia inundationes, & cõsimiles calamitates,
 quæ vbiq; terrarum rebus humanis per-
 niciem adferunt, quis credat in Germania
 tot sæculorum intervallo Scriptoribus an-
 tiquis non nocuisse? Atqui tamen in Ger-
 mania præter communes istas calamita-
 tes etiam aliæ longè magis rem literariam
 impediunt, quæ tanto grauiores Germa-
 niæ fuisse censei debent, quanto magis illi
 peculiares extiterunt: Hæ potissimum nu-
 mero quinque sunt. Gentium migratio-
 nes crebræ, linguæ popularis declinatio
 characterum frequens mutatio, edictum
 de non scribendo, linguæ ipsius constans
 difficultas. De quibus singulis in rerû Ger-
 manicarum opere commodius ac plenius,
 hic tantum dicturi sumus, quantum præ-

*cause cur
 apud Ger-
 manos mi-
 nus multi
 Scriptores
 antiqui ex-
 tent qn am
 alibi.*

PRAEFATIO.

*Gentium cre-
brae migratio-
nes in Ger-
mania*

sens institutum hoc nostrum postulat: Cro-
briores autem in Germaniam quam usquā
alibi gentium fuisse migrationes, dubitare
nequaquam potest, qui geographos & hi-
stóricos veteres euoluit, Strabonem, Plini-
um, Tacitum, Ptolemæum & consimiles,
& recentiores Lazium, Althamerum, Bili-
baldum & alios. Sed cum à Septentrione
& Oriente mari alluatur Germania, qui
primi eam ingressi sunt, cum nauigio ap-
pellerent, insulas potissimum eas occupa-
runt, quæ ad Septentrionem vergunt, quod
eas sibi ad possessionem magis in tuto fore
arbitrarentur, ob id quod aquarum præsi-
dio, mœnium instar, aduersus ingruentem
vim defenderentur: Apparet id in Thegor-
ma, quem Germanorum patrem Moyses
constituit. Cuius posteritas Aquilonis late-
ra occupauit, vt in Germania nostra clari-
us docebimus. Qui proinde cum sedes suas
pertinacius & efficacius tutati sint, antiqui
tates etiā suas literis melius conseruarunt.
Postea vero qui accesserunt, cum in medi-
terraneis cōsedissent, superuēientibus idē-
tidem ab Oriente nouis Colonijs, frequen-
ter sedibus suis expulsi sunt, & ipsi vicissim
expulerunt alios: Quod quidem cum sæ-
pius acciderit, & posteriores cōtinue prio-
res non aliter, quam vnda vndam pelle-
rent, factum est, vt & scripta vna cum cæte-
ris quæ chara habuerunt, amitterent. Quē-
admodum

P R A E F A T I O.

admodum enim victoribus nihil prius est,
quam vt omnem antiquitatis memoriam
victis auferant, ita victis in tanta trepida-
tione, qua sedibus expellerentur, parua co-
rum cura fuit, quæ postea forte in alijs vsui
futura non erant: Cum igitur violenta hæc
gentium migratio scriptoribus perniciem
attulerit, tum etiam quæ huic consequens
fuit, linguæ declinatio, id consimiliter effe-
cit. Nam cum subinde aliæ atque aliæ natio-
nes in Germaniam ingruerent, quorū lin-
guæ insolens erat fieri non potuit, quin ex
commixtione diuersarum gentium, lin-
guæ, quæ simplex antea fuerat, à pristina
sua puritate defleſceret. Quo facto cum li-
bri antea scripti, paulatim obſoleti non in-
telligerentur, mirum non est, eos vt inuti-
les porro fuisse neglectos & contemptos.
Quod quidem ab initio gentis ad Carolū
vsque magnum quantum in mutanda hac
lingua valuerit inde quiuis æstimet, quod
nos ea vix nunc intelligamus, quæ viuente
Carolo scripta sunt: Nec mirum id quidē,
cum & Cicero Decemviralibus Rom. Ta-
bulis id accidisse testetur, in quibus tamen
non gentium diuersarum commixtio, sed
sola nouitatis affectatio orationem obscu-
ram reddiderat: Confectis enim vocabulis
nouis & in vsum popularem receptis, lin-
guæ prisca illa, quæ vetustis constabat, fasti-
dita fuit: Itaque cum ob causam supradic-
tam

*Linguæ Ger-
manicæ decli-
natio.*

P R A E F A T I O.

*Mutatio cha-
racterum in
Germania.*

Genes. cap. 11.

Etā minus obnoxia mutationi lingua Ger-
manorum Septentrionalium fuerit, conse-
quitur minus etiam periculi hinc fuisse eo-
rum Scriptoribus, quam Scriptoribus me-
diterraneorum: Porro autem pari neces-
sitate qua gētium migratio mutationem lin-
guæ, ita vicissim & ipsa quoque linguæ mu-
tatio, mutationem characterum, Scriptori-
busque perniciosam secum traxit Res erit
perspicua si à fontibus suis arcessatur: Tres
enim linguæ sunt sacrae, quarum singulae
dum in populari usu versarentur vicissim
latissime patuerunt: Hebraica enim ad Ba-
bylonicam usque confusionem vniuerso ge-
neri humano per totum terrarum orbem
communis fuit, uti testatur Moyse, & ute-
bantur prouide omnes homines ex æquo
in exprimenda lingua sua characteribus
Hebraicis: Post cōfusionem Babylonicam
disparsis in diuersas regiones gentibus, cū
lingua non eadem mansisset omnibus, aliæ
Hebraicis porro usæ sunt, aliæ sibi ad scri-
bendum proprios commenti sunt, aliæ mu-
tuatitias vsurpârūt: Iudæi tamen si toto orbe
dispersi vbicunque terrarum hab. tant lite-
ris Hebraicis veluti proprijs, ac suis nō mo-
do communem Iudæis linguam Hebraicā
sed & popularem suam in qua quisquis na-
tus est, & quam familiariter vsurpat, descri-
bunt. Ideoque nos iam epistolas Germani-
cas, Gallicas, & Italicas literis Hebraicis

con

PRAEFATIO.

textas vidimus: Cadmus ante Troiam con-
 didam Græcis proprios characteres tradi-
 dit, quos ipsi progressu temporis expolue-
 runt, & in huc usque diem vsurparunt: Car-
 mentis Euandri mater Latinis proprios
 characteres inuenit quibus & ipsi hæcenus
 vtuntur: Reliquæ nationes mutuatijs vsæ
 sunt, aliz alijs, prout id commodius qui-
 busq; fuit visum: Nā illæ lingvæ quæ nō lon-
 ge ab Hæbræa declinauerant, vt Chaldaï-
 ca, & si quæ sunt aliæ Characteres Hebraï-
 cos retinuerunt: Cum autem Græcorum
 lingua successu temporis longè latèque per
 totum pene terrarum orbem dispersa esset
 eaque omnes pene nationes veluti com-
 muni in commercijs, & politicis negotijs
 vterentur, Græcorum etiam characteres
 ad exprimendam linguam suam multè mu-
 tuatæ sunt: Hoc enim illud est, quod notat
 Plinius, omnes gētes in hoc conspirasse ta-
 citè, vt Ionum literis vterentur. Iones enim
 Græci appellantur à Iauan filio Iapheti, qui
 conditor eorū fuit. Exemplo sunt Mosco-
 uitæ & Lithuani, qui etiam hodie characte-
 ribus Græcis vtuntur, quanquam linguam
 habeant pene Schlauonicam: De Germa-
 nis id comperio, antiquissimos illos, qui in
 hanc prouinciam primi venerunt, deposi-
 tis vtcumque Hebraïcis, proximè sibi con-
 didisse nouos & peculiare, quibus ad Reip.
 suæ necessitatem vterentur. Saxo Gramma-
 ticus

PRAEFATIO.

ticus commemorat Thulenses antiquitus, singulari quadam curiositate incubuisse, in conscribendas vicinarum gentium historias, id quod eos peculiaribus quibusdam suis characteribus fecisse, ex ipso colligimus, qui non pauca ab illis in historiam suā traduxisse videtur. Quibus characteribus vetustissimi Gothi ac Dani vsi sint. Ioannes Magnus Gothus, & Henricus Ranzonius representant: In Mediterraneis Germanis nullum horum characterum vestigium reliquum apparet, quod inde factū puto, quod hic vt ipsa lingua sic & characteres quoque magis caduci fuerint: Itaque vt remotis Hebraicis proprios, ita proprijs obsoletis Græcos acceperunt: Quod factū solidissimis ijsdemque euidentissimis argumentis constat: Gallorum Dryides (vtique antiquissimos) lingua Græca vsos esse testatur Cæsar, & de Germanorum sacerdotibus idem scripsit Trithemius: Nec mirum, cum ijsdem hi cum illis fuerint: Accedunt huc ipsorum Germanorum creberrima cum Græcis nationibus commercia, quæ vsum eius linguæ necessario flagitabant: Accedebat huc, quod non paucae Colonix ex Græcia in Galliam & Germaniā deductæ sint, quæ suis vocibus hasce linguas non parum fecundaruut: Quam rem non modo Græcorum inscriptiones aliaq; monumenta ab eruditis passim adnotata, sed

a Lib.

P R A E F A T I O.

sed & voces quoque Græcæ ab Althamer^o
Lazio, Budæo, & alijs copiose adnotatę te-
stantur : Itaque quod & militares tabulas
sue indices Græcis characteribus exaraue-
rint, ex Cæsare cõstat, qui tales in Heluetio-
rum castris repertas esse scribit. Nam quod
idem Cæsar scribit, se ad Q Ciceronem
dedisse epistolam Græcam ne intelligi à
vulgo posset si forte interciperetur, id sig-
nificat, Epistolam istam, & lingua ipsa &
characteribus Græcam fuisse. Et si enim vul-
gus forte interceptam Epistolam ob noti-
tiam characterum legisset, ob ignorantiam
tamen linguæ eam non intellexisset. Itaq;
& Vastaldum etiam antiquissimum Fran-
conicę gentis Historicum Hunibaldus re-
fert, in scribendo vsum esse characteribus
perquã similibus Græcis: Sed vt hæc de Ger-
manis Mediterraneis affirmamus, ita & A-
quilonares istos, Gothos, Danos, & reli-
quos satis constat, (quãquã non paulo seri-
us) antiquis proprijs depositis vsurpasse
Græcos: Et nobis etiam hic coram testatus
est clarissi. V I. C. Matalius Metellus Sequa-
nus, ad suas manus aliquando peruenisse
Nouum Testamentũ lingua Gothica cha-
racteribus Græcis scriptum : Frisij nostri
proprijs characteres nunquam habuerũt.
Ideoque semper mutuatijs vsi sunt, primũ
Græcis, deinde latinis, ad Germanicos ha-
bentibus in habili eorum lingua, quæ Græcis
ita

Lib. 1. de
bello Gall.
Lib 5. de
bello Gall.

P R A E F A T I O.

ita commodè scribitur (modo Vocales à
Diphthongos vero, hoc est, eo sono, profe-
ras, quo Erasms, Chiecus, & Mekerchus
docuerunt.) vt nihil concinnius fieri que-
at: cur autem Græcis potissimum caracte-
ribus vti instituerit Princeps noster Friso,
causam esse puto, primum quod patrios
suos, hoc est, Indicos, vt profusus peregrinos
neque vtilè neque facilè fuerit introduce-
re, deinde. quod, vt cæteris ea tempestate
Germanis, ita & Sueuis Græci placuissent
quibus emigrantibus in prouinciam ipse
succedebat: Deinde quod eos ad commer-
cia non modo cum Germanis ac Gallis ac
cæteris nationibus aganda terra marique,
sed etiam cum cognatis Siculis & Aegyptijs
commodissimos esse iudicaret: Accedebat
huc, quod ipse Græcis literis liberaliter ex-
cultus erudiendæ iuuentuti gymnasia ere-
xisset, in quibus literarum & armorum ex-
ercitia instituisset, accitis ad hoc ex Græcia
magistris: Deinde quod etiam disciplinæ
publicæ Dryides præfecisset quibus vt Re-
ligionis & Legum & Philosophiæ cura com-
missa est, ita Græca lingua familiaris erat:
Scripserunt igitur Frisii acta patriæ lingua
Frisica, sed characteribus Græcis, vsque ad
Carolus Magnum: tametsi mox ab expe-
ditione Cimbrica literas etiam latinas rece-
perint, non quidem coacti, vt nonnulli alijs
sed

P R A E F A T I O.

sed volentes & vltro, propter necessitudi-
nem cum Romanis contractam. Cum mi-
ro semper affectu Imperium Romanum
prosecuti Romanis Imperatoribus liben-
ter militarent, ex quo tempore & acta pu-
blica & priuata, & libri, etiam lingua latina
à Frisijs conscribi cœperunt: In ualescen-
tibus tandem tota Germania literis latinis
etiam apud nos Græcæ cesserunt, quarum
tamen reliquæ ad nos peruenerunt: Nam
ut alia omittamus, illud saltem hic comme-
morandum est, quod vir clariss. Stephanus
Vinandus Pighius Scholasticus Sanctensis,
mihi quondam Bruxellæ apud Cardina-
lem Granuellanum Contubernalis, roga-
tus à me per literas, ut communicaret, si
quas haberet antiquitates quæ illustrandæ
patriæ nostræ essent, in hæc verba rescripsit
literis Traiana Sanctorum Coloniam datis
Præd. Id. Maij. anno 1588. In veteri (inquit)
historia, vel antiquitatibus Frisiæ, vicinarum
ue regionum adferre tibi parum aut nihil au-
xilij potero. Nam eius generis vel argumen-
ti collectanea mea quæcunque Dom. Ioa-
chimus Hop. ante multos annos à me ha-
buit, mutuo nec vnquæ reddidit. & inter a-
lia vetustissimæ linguæ germanicæ, quâ ille
Frisicam appellabat, Orationem Domini-
cam ex eius linguæ Noui Testamenti libro
quodam descriptam, characteribus anti-
quissimis Græcis: Græcis igitur characte-
ribus

P R A E F A T I O.

ribus in Germania latini proximè suffecti sunt, quod tum factum est, cum Romani Gallis linguam suam obtruserunt: Linguarum enim mutationem necessario comitatur mutatio characterum: Nec verò quisquam ignorat, quo stratagemate Romani Gallis linguam suam ingesserint: Forum enim & iudicia Gallorum ad consuetudines legesque suas conformarunt, tum in his actiones, processus iudiciales, & ex quibus hæc oriuntur, contractus, acta priuata & publica lingua sua concipi mandarunt, nec aliter ius dixerunt, nisi ex hoc præscripto proposita essent: Sic igitur victi dum victorum linguam discunt suam dediscunt. Hinc in obliuionem venerunt reiectæ & ob id neglectæ consuetudines patriæ. Obliterata tandem sunt non intellecta scripta maiorum, interciderunt monumenta vetustatis, periit omnis memoria antiquitatis: Sic autem à Romanis in Hispania, in Gallia, & in alijs locis actum esse, quibus plenè imperarunt, magis notum est, quam vt dubitare quisquam possit: Expediebat enim victoribus, victos planè in ius arbitriumque suum redigi, ne ex statutis, aut monumentis auitis vllum haberent prætextum tergiuersandi. Quamquam autem in Germania linguam suam populo sic obstrudere non potuerint, vt in Gallia, eo tamen rem deduxerunt, vt in scholis & in foro Germani eã

vsur-

P R A E F A T I O .

vsurparent: Quo facto etiam apud Germanos Græcis characteribus abolitis latini suffecti sunt: Tum Hunibaldus sub Clodo-
uæo primo, & eum deinceps secutialij publice res Francorum memoriæ mandarūt. vñ lingua latina characteribusque lat. Duravit ea res ad Carolum vsque Magnum, qui latinis characteribus linguam Germanicam primus scribere incepit: A quo elapsis annis ferme quadringentis formæ Germanicorū characterum intentæ sunt, quibus lingua Germanica scriberetur, quibus hodie vtimur: Legum tamen Frisicarum liber qui Frisica lingua publicatus est, latinis literis perscriptus est, quanquam satis ineptè: Diximus iam de migratione gentiū de mutatione linguæ, de mutatione characterum in Germania, quarum singulæ quātum rei literariæ nocuerint, ex supradictis æstimeretur. Vltima tamen hæc cum primū ex Hebræis, deinde ex proprijs, postea ex Græcis tandem ex Latinis, iterum in proprios facta sit, longè perniciosior cæteris fuisse credenda est. Infesta verò omnia ac singula hæc antiquitatibus, non minus autem infestum illud fuit, quod Romanos summa diligentia cauisse nonnulli tradunt ne quid à Germanis scriberetur, quod metuerent ne fortè Romanam perlata rerum veritas, populum ad impensas in bellum Germanicum faciendas, tardiores redderet.

PRAEFATIO.

ret: Quod idem & in suis ipsorum Scripto-
ribus prouidisse, Crispi Sallustij, Cornelij
Taciti, & aliorum exemplo confirmat Pau-
lus Orosius: Sed hoc interdictum Frisii per-
petuo contempserunt, & in cōtrarium pro-
positis præmijs suos ad scribendum exusci-
tarunt: Franciprimi in reliqua Germa-
nia violarunt: Itaque sub Clodouæo primo
demum palam ac liberè Germanis scribere
sine metu pœnæ licuit, quod expedire
videbatur: Quam rem tamen Clodouæo
Rex Frisiorum Richoldus Vffo, qui æqua-
lis illi fuit, vitio vertit, vt ex Siuardo sapien-
te refert Cappidus Stauriensis: Nam cum
Hunibaldus inter cætera falsa scripssisset,
Frisios ex Frâcis originem ducere, Richol-
dus illi contrarium probauit, & honestius
Clodouæo fuisse scripsit obtemperare de-
crētis Romanorum, quam his violatis Hu-
nibaldum & consimiles mendaciorum scri-
ptores fouere, quos non puderet, gentium
origines in præsentī liquidas, in futurum
controuersas facere: Restat quintum impe-
dimentū antiquitatibus Germanicis, ex dif-
ficultate linguæ: quod cæteris istis nō pau-
lo grauius fuisse credendum est: nam cum
vocalibus ac diphthongis quibusdā in-
uerſis horrida, & consonantibus aspere con-
currentibus dura extiterit, contempta sem-
per fuit ab exteris gentibus, quod ad perci-
piendum ac discendum difficilis esset: Quā
etiam

*Difficultas
lingue Ger-
manicæ.*

PRAEFATIO.

etiam querelam hodie vulgarem hic esse,
negare non possumus: Nec enim sufficiunt
spiritus delicati, & linguæ molles ad pronū
ciationem vocum tam horridarum: Hæc
igitur difficultas semper deterruit scripto-
res exteros, ne vel Germanos scriptores e-
uoluerent, vel saltem quæ ab his essent mu-
tuati, suis authoribus accepta ferrent: Nec
enim dignos iudicabant, quos nominarent
quorum nominibus auditis fides lectori fie-
ri non posset, limatum aliquid ab his expe-
ctari posse, quorum nomina tam impolita
essent: Consistebat autem difficultas illa par-
tim in appellatiuis partim in proprijs no-
minibus: Sed appellatiua quidem quanquā
difficilia essent, intellecta tamen interpreta-
tionem scribentis ad mittebant, propria nō
item: Ita q; cum Virorum, Mulierum, Deo-
rum, Dearū, Urbium, Montium, Fluminū,
& consimilium propria nomina depræhen-
derent, illi etiam, qui ex professo geogra-
phiam aut historiam scripturi erant, hæc
aut prorsus omiserunt, aut ad Analogiam
sue linguæ sic deformarunt, vt nobis iam
difficile sit, his laruam iniectam detrahere:
Quantopere Ouidius hac asperitate sit of-
fensus, ipse testatur iniquiens.

Omnia sunt ipso pene tremenda sono:

Pomponius Mela homo Hispanus, sed Lib. 3. cap. 3.
Romanizatus, in descriptione Germaniæ „
Montium (inquit) altissimi Taurus, & Rhe „

P R A E F A T I O.

Lib. I. cap. 2.

tico, nisi quorum nomina vix est eloqui ore Romano. De lingua Cantabrorum idē cōqueritur in descriptione extimorū Hispaniæ littorum. Cantabrorum (inquit) aliquot pepuli amnesq; sunt, sed quorum nomina nostro ore concipi nequeant: Itaque sicuti Mela montes aliquot in Germania, & populos aliquot amnesq; in Cantabria prætermisit, quod exprimere eorū nomina nō potuerit, ita & alij cōsimiliter ob eandē difficultatem, rerum Germanicarum tractationem auersati sunt, & proinde Scriptores earum contempserunt: Cæsar autem, Tacitus, Plinius, item Strabo, Ptolemæus, & consimiles, quo modo suæ linguæ analogia nomina Germanorum obscurarint, quisquis perspexit, haud quaquam negauerit, asperitatem linguæ Germanicis antiquitatibus etiā hac in parte permultum obstitisse. Cōsideratis igitur hisce quinque impedimentis, mirum videri nulli debet, quod in Germania minus multi Scriptores antiqui reperiantur, quam alibi: & immerito ruditatis & imperitiæ Germani veteres arguntur, quasi qui fungorum instar nati, pecudum instar vixerint, sine literis, sine memoria antiquitatis, sine cura posteritatis. Cum illi remotis hisce impedimentis aliqui vel cum politissimis nationibus paria hac in parte facturi fuerint, vt qui ea nō neglexerint, quæ sine literarum præsidio cōfer-

seruan
man
mano
nus in
terra
plure
liqua
inter
prop
fuit
fidel
quid
tur,
quu
Cra
insti
hic d
nos
inter
as an
men
mox
tuor
rimi
semp
dro
neci
raru
tes,
tine
&en

P R A E F A T I O.

seruari nequeunt: Patet hoc non aliunde manifestius, quam ex ipso discrimine Germanorum. Nam cum hæc impedimenta minus infestauerint Aquilonares, quàm Mediterraneos, ut supra dictum est, & proinde plures antiquitates apud Aquilonares reliquæ sint, quam apud Mediterraneos, etiã inter ipsos Aquilonares quæ quæque gens proprius ad Aquilonem accedit, eo minus fuit obnoxia impedimentis istis, & idcirco fidelius antiquitates suas custodiuit: Quod quidem cum nonnullis paradoxum videatur, putantibus ad Aquilonem (ut ipsi loquuntur) in aere Crasso homines generari, Crassos & à musis ac gratijs prorsus alienos, instituti nostri ratio flagitat, ut id paucis hic diluamus: Inter omnes autem Germanos maxime Aquilonares sunt Frisii, & hi inter omnes Germanos pertinacissime suas antiquitates conseruarunt, quia impedimenta ista minimè omnium senserunt, ut mox apparebit. Itaque à primis istis quatuor impedimentis sine controuersia liberimi, strennuam operam ab initio nauarunt semper in omni facultatum genere, ut cetero digna cuderent, quò declararent sibi nec ingenium deesse nec industriam in literarum tractatione, quæ vel ad liberales artes, vel ad politiam vel ad Religionem pertinerent: Quod tamè quo minus mudo hæc genus innotuerit, in causa fuit singularis as-

P R A E F A T I O .

peritas linguæ, ex qua Frisij longe plus incommodi senserunt quam Germani reliqui: Frisica enim lingua non modo sic discrepat à reliqua Germanica, vt à vicinis etiam Germanis non intelligatur, sed præter difficultates istas supradictas, quas cum reliqua Germanica communes habet, etiam insuper habet alias quasdā peculiates suas: Crebras dico, vocalium contractiones, & consonantium syncopas, & cæthlipfes: Quæ quoniam sunt ad pronunciandum valde difficiles, paucissimi reperti sunt hætenus exteri etiam Germani, qui eam perdiscere potuerunt: Hinc igitur propria nostratiū nomina etiam à vicinis nostris ob insolentiam ridentur, non modo in natiua lingua Frisica, sed etiam in Latina, si vtcumque ea colorata sint. Abhorrent ab his etiam Typographi, quod hæc operis eorū multum facestant negotij: Abhorreret ab his, sat scio, Pomponius Mela non minus, quam ab istis Cantabricis: Sunt enim Cantabrica ista ni fallor, plane Frisica: Nam cum Schottus noster qui Frisonis ex filio Scoltone nepos fuit, ex Frisia Coloniam ducturus in Schottiam, aliquantisper in Cantabria versaretur multos ex suis inibi reliquit, qui familias & posteritatem condiderunt, & nomina locis intulerunt, quæ ipsis vsitata erant, sicuti latinis declarauimus in Colonij. Frisiorum Vtcumque hoc le habet, qualia tandem in genere

P R A E F A T I O,

genere nostratum nomina sint, praesens
hic liber copiose declarabit: In quo multa
esse non negamus, quæ minus delicata
sunt, nulla tamen esse putamus tam horri-
da, ut ipso sono tremenda sint: Et si maxi-
me sint, cum tamen hic tremor mortem non
incutiat, si quis solidas ac veras Germaniæ
antiquitates cognoscere desiderat, is hoc
tædium qualecunque libenter contemnet,
quod ex authorum nominibus percipiet,
modo à Frisij eas petendas esse intelligat:
Frisij enim eas præ cæteris Germanis non
modo Mediterraneis, sed & Aquilonari-
bus quoque omnibus, & maxime vetustas,
& maxime illibatas suppeditare possunt:
Cum à quatuor impedimentis germanicis
istis (ut antea dicere cœperamus) magis li-
berifuerunt, quam Germani reliqui: Pri-
mum enim gentium migrationibus mini-
me omnium vexati sint: Cum à primo ad-
ventu suo hætenus, hoc est, integris mille
nongentis annis sedes eandem quas nunc in-
colunt, continue possederint: linguam etiã
eandem ab initio hætenus conseruarunt:
Nam cum Suevis partim bello partim pa-
cto subactis, in provinciam succederent,
linguam Suevicam exoticis quibuscumque, hoc
est, Indicis ac Græcis potissimum vocibus
mixtam obtinuerunt, quam Friscam vo-
carunt, ab antiqua Sueuica modice defle-
xam: Deinde cum inter Rhenum & Cim-
bricam.

*Penes Fris-
os solidiores
Germaniæ
antiquitates
quam alibi
& quare.*

PRAEFATIO.

bricam Chersonesum toto tractu ad Septentrionem mari ad austrum via Regiae tuenda ab Ordinibus Germaniae praefecti essent, & eo nomine ab omnibus oneribus publicis immunes constituti, suis finibus tuendis intenti gentium exterarum incursum linguam non mutarunt: Quin potius ut eam incorruptam conseruarent, Rhethras quasdam contexuerunt vocibus quibusdam vocalium & consonantium asperitate notabilibus difficiles, quibus peregrinos ab indigenis discretos, post certa temporum spatia submouebant, ne diuturniori consuetudine suam linguam vitiarent. Quod statutum durauit vsque ad Carolum Quintum. Eo effectum, ut in primaeuo vigore linguam frisicam conseruauerit: A qua reliquae germanorum linguae ob diuersarum gentium immixtiones tantum degenerarunt, ut ex caeteris germanis nullus Frisicam linguam nunc intelligat: Frisica autem ista lingua, de qua loquimur, post Carolum Quintum multum luxata est, introducta in curias lingua Belgica: Porro autem ex characterum immutatione nihil incommodi senserunt, cum non alijs vsu sint, quam primum graecis, ac deinde latinis: Nec Vero poenis vquam, ut caeteri germani, ascribendo deteriti: sed in contrarium, praemijs adscribendum prouocati sunt: ut alibi latius diximus Quae cum ita sint, res ipsa loquitur, Frisiorum

anti-

EPISTOLA

antiquitates esse non modo vetustissimas,
 sed etiam syncerissimas, ut, quibus non mo-
 do legitime adnotandis, sed & diligenter
 conseruandis debita cura publicè adhibita
 fuit: Quocirca si quis historiæ Germanicæ
 studioli, horrore aliquot nominum pro-
 priorum à cognoscendis hisce Frisiorum
 antiquitatibus abstineat, is satis declarat, se
 voluptatem potius in literis sectari quàm uti-
 litatem: Eo magis, quod omnis horror hic,
 de quo loquimur, in proprijs aliquot no-
 minibus consistat: Nam cum nos hic non de
 ipsa lingua Frisica discenda loquamur, quàm
 nulli obtrudimus, sed agamus tantum de
 Frisiorum antiquitatibus, quæ penes earun-
 dem Scriptores sunt, hoc dicimus, nomina
 propria nostratum nonnulla esse horri-
 dora, quàm ut ad mollitiem analogiæ latine
 facile conformari queant, nec tamen omnia
 apud nos nomina tam horrida sunt, sed ea
 tantum, quæ origine vetustissima sunt:
 Quatuor enim generum nomina apud nos
 sunt, dilucidis interuallis vicissim in vsum
 recepta: Primi generis sunt, quæ Conditor
 noster adueniens huc importauit antea in-
 cognita, qualia sunt Vitho, Scholto, A Esgo,
 Ida, Hylla, & consimilia: Secundi generis
 sunt Sueuica, quæ popularia tota Germa-
 nia tunc erant, cum ille adueniret, qualia sunt
 Vilhelmus, Folcardus, Conradus & similia:
 & in his duobus generibus omnis difficul-
 tas

P R A E F A T I O.

tas sita est: Tertij generis sunt, quæ mutuati
sumus à Romanis familiaritate cum his cō-
tracta post expeditionem Cimbricā qualia
sunt, Lollius, Liuius, Gellius, & cōsimilia:
Quartij generis sunt, quæ accepimus à Diuis
post natum Christum, qualia sunt, Petrus,
Paulus, Andreas & cōsimilia: in quibus duo
bus posterioribus nulla difficultas est. Vn-
de consentaneum non est hominem studio
sum ob tantillas difficultates, quæ ex duo-
bus prioribus generibus emergere possunt
Omnibus antiquitatibus Frisicis renuncia-
turum esse: Quamquam igitur quinque su-
pradieta impedimenta effecerint quod in
Germania tam pauci Scriptores veteres re-
periantur, alibi tamen plures alibi paucio-
res ex his desiderantur. Non defuisse inte-
rim primis etiam temporibus in Germa-
nia Scriptores, arguit antiquitatum ipsa-
rum hæctens conseruata memoria quæ sine
scriptorum opera conseruari non potuit:
Vtriusque huius rei præsens documentum
ex Frisia nostra suppetit: Fuisse enim pri-
mis tēporibus apud nos scriptores, decla-
rant idonei testes antiquitatis hæctenus cō-
seruati. Conditor gentis nostræ Friso Dryi
des disciplinæ publicæ præfecit, vt supra
diximus, quibus sedem assignauit, in ciuita-
te, quæ nunc Leouardia vocatur, tunc au-
tem ex ipsa doctrina & Antistitum reue-
rentia Aula Dei appellata est: Horum suc-
ces-

P R A E F A T I O .

effores plerosque omnes à primo inde ex-
ordio ad Carolum vsque Magnum conti-
nuata serie Sapientum titulo nominatim
hoc opere recensemus , & quid eorum
quisque scripserit, commemoramus: Hinc
igitur apparet , apud nos utcum que con-
seruatos esse Dryidum Scriptores qui a-
libi aut nulli aut pauci extant: Depræhen-
ditur etiam manifestus error Cæsaris,
qui scripsit in Germania Dryides non esse,
cum & Frisia utique pars Germaniæ sit, &
in reliqua etiam Germania Dryidum vesti-
gia extare Althamerus testatur: Ipseque Ta-
citus Dryidum officia Germanorum Sacer-
dotibus attribuat: Nec enim refert quo no-
mine vocentur, modo iidem esse intelligi-
tur, qui in Gallia Dryides, in Germania Sa-
cerdotes, in Frisia sapientes dicti sunt: Pluri-
bus enim & diuersis prouincijs eos habitas-
se, neque Gallia sola circumscriptos fuisse,
fatis declarauit Cæsar Tiberius, qui eos Ro-
ma eiecit: Conuincitur hinc etiam non tã-
dem Dryidas in Germaniã venisse, quod
quidam putant, cum per Caium Cæs. Gal-
lia eiicerentur: Nam apud Frisios amplius
trecentis annis ante natum Christum à Fri-
sone nostro inauthorati sunt, & in reliqua
Germania diutius eos fuisse, inde consequi-
tur cum istinc ad nos acciti fuerint. Hinc igitur,
depræhenditur Scriptores tot sæculis
in Germania fuisse ante aduentum Roma-
norum

PRAEFATIO.

norum Quod quidē si quis ideo minus ere-
 dit, quod Cæs. scribit Dryidum doctrinam
 secretā fuisse, & ex ea nihil fuisse proditū in
 vulgus, is primū ex facto nostrorū diuersū
 intelligat, quorum similes & alij vbiq; ex-
 titerunt. Deinde verba Cæsaris non fini-
 stra, sed dextra manu excipiat: Primum e-
 nim cum Dryidibus nefas esse asserit ea li-
 teris committere, quæ adolescentibus clam
 tradunt, hoc dicit, secretam hanc doctrinā,
 nullo modo publicari. Scripto autem inter
 Professores ipsos contineri, nusquam ne-
 gat: Alioqui enim Senioribus magistris sub
 inde morientibus, procliuis eius esset obli-
 uio, nisi prædecessorum monumentis ad
 successores continuaretur: In reliquis autē
 rebus publicis priuatisque rationibus scri-
 pto eos vti testatur ipse Cæsar, neque pos-
 sent vlla quantumuis tenaci memoria res
 tam diuersæ, tam arduæ diu sustineri, nisi li-
 teris committerentur. Quæ quidem cum
 ita sint, nos hoc opus de Scriptoribus Frisig
 duabus de causis hoc tempore edendum
 rati sumus: Primum vt appareat nobis rer-
 um à maioribus nostris gestarum Scripto-
 res ab initio hætenus non defuisse. Deinde
 vt plenius hinc demonstremus originem
 & antiquitatem, quam nostratibus antea as-
 seruimus, veram esse ac solidam: Itaque ex-
 orsi ab ipso Frisone gentis nostræ Arche-
 go, Scriptores omnes nostrates, quos inue-
 nire

P R A E F A T I O.

nire potuimus vsque ad hanc ætatem hic
 congesimus, complexi à principio ad finē
 annos intermedios mille nongentos: Ex
 quo indubitata consequentia patet, tanto
 temporis spatio disciplinas illas esse cultas
 in Frisia, quas hi Scriptores tradiderunt:
 Distinximus autem Scriptores ipsos in De-
 cades, memoriæ gratia, quo facilius Lector
 inueniat, ac retineat, quod cupit: Interim
 etiam ordinem temporum in deducendis
 hisce scriptoribus diligenter adnotauimus
 non modo vt ætas cuiusque scriptoris in-
 promptu esset, sed etiam vt doctrinæ vicif-
 litudo, quæ non semper eadem fuit, suis æ-
 tatibus euidenter discreta haberetur. Fate-
 mur autem numerum hunc scriptorum,
 quos proferimus, perquam exilem esse, si
 cōsideremus tot sæcula quibus collecti sunt
 sed non dubitamus his longè plures vel in-
 iuria temporum prorsus intercidisse, vel
 adhuc alicubi in situ ac puluere delitescere,
 quorum aliqui forte vel ad nostras, vel ad
 aliorum manus aliquando venturi sunt: Et
 cogitandum est, hosce quos hic damus, col-
 lectos esse ex vnica gente Frisōnica, eaque
 non tota, sed illius vna tantum parte illa,
 quæ inter mare Hollandicum & Amislin flu-
 uium degit, paucis tantum exceptis: Non
 dissimulamus autem præter hos, etiam &
 alios nonnullos ex recentioribus ad noti-
 tiam nostram peruenisse, quos ideo hic re-
 ferre

PRAEFATIO.

ferre non potuimus, quod de operibus eorum non satis fuerimus instructi, quos pro inde appëdici reseruamus: Nonnullos tamë hic recensemus ex vetustioribus quorum scripta inuenire nō potuimus, vt ad indagandum Lector incitaretur: Ideoque admonitos ac rogatos nostrates omnes volumus vt nobis in hoc instituto nostro suppetias ferant, mittendis authorum nominibus, & operū quæ scripserunt, cathalogis: Hoc enim in primis ad communis patrię laudem facit, si quam plurimi extiterint, qui in cultura sapientię versati industria sua declarēt homines etiam apud nos esse natos: Neque Brutorum more omnes somno ciboque tepus omne contriuisse: Visis autem his ipsis Scriptoribus, quos nunc adferimus, Candidus Lector euidentiora & solidiora documenta capiet de antiquitate & origine Frisiorum quam dudum: Cum hi vel eos Authores citent, quibus extra controuersiam debetur fides, vel rationē antiquitatis reddant, quæ indubitata veritate nititur. Res paucis exemplis illustranda est: Originem gentis Frisonicæ ad Patriarcham Semum Noë filium alibi reduximus. Vbi ijs authoribus quos in opere de origine Frisiorum allegauimus: his igitur fidē augent allegati Indicarum rerum Scriptores Patrocles ac Megasthenes, qui Ragauī originem à Semo & eiusdem posteritatem ad Frisonem deducunt

PRAEFATIO.

ducunt, vt in Aluino Snecano videre est, quem Lector hoc opere habet Dec. 8. c. 3. Cornelius Tacitus annalium primo refert à Romanis militibus euersum esse celeberrimum illud templum in Marsis, quod Tā fane vocabant. Cuius templi historiam nemo eorum hactenus est assecutus, qui Tacitum explicuerunt: Eam Aluinus supra dictus ibidem ita deducit, vt, qui legerit, nullo modo dubitare possit, ea quæ nos de origine, patria, & aduentu Frisonis disseruimus, esse verissima: Testamentum Friso conditurus, conuocatis, quos habebat, septem filijs, præter cætera quæ mandauit, concordiam enixe commendauit, quod ea seruata inuicti forent, violata autem Danis & alijs finitimis in prædam cessuri essent. Quod vt eorum animis altius infigeret, septem sagittas in fasciculum colligatas singulis vicissim obtulit, vt frangerent: Quod cum eorum nemo posset, exemptas & resolutas, singulas singulis frangendas dedit: Quod cum singuli facillime fecissent, hic est (inquit) typus concordie atque discordiæ, cuius vos memores esse volo: Memorabilem hanc sapientissimi patris admonitionem filij gratiæ morigeri, non modo viuis verbis ad filios suos, sed scriptis quoque ad posteros transmiserunt: Vnde & frequentes etiam scriptores repetitam longè latèque celebrant: Adeoque posteris ob memoriâ Principis

PRAEFATIO.

ipsis placuit, vt passim ædificijs sacris &
 prophanis alijsque monumentis publicis
 & ad extremum etiam pecunię publicæ in-
 fculperetur: quemadmodum & in moneta
 ordinum Frisiæ, & in Regalibus Hispani-
 cis hodiè videmus: Hoc symbolum cum re-
 centiores quidam à Græcis Scytharum Re-
 gi attributum vidissent, nec meminissent
 Plinij ac Strabonis, qui Frisios vna cum cæ-
 teris Germanis Scythas olim dictos esse scri-
 bunt, ignorarent etiam Frisios quondam
 habuisse Reges, veram symboli originem
 obscurarunt, & Scytharum quendam Re-
 gem allegant, cui symbolum hoc ineptissi-
 mè attribuunt: Cū hic octuaginta filios ha-
 buisse dicatur, & Frisone nostro multo fue-
 rit recentior. Sic vt symbolum errore Schy-
 thici nominis à priori ad posteriorem trās-
 latum, & ipsius fasciculi mole ineptum de-
 præhendatur: Iam ab ipso Frisone vsque
 ad Carolum Magnum, qui Principes,
 qui Duces, qui Reges, & à Carolo Ma-
 gno vsque ad Carolum Quintum, qui po-
 testates, & deinceps, qui Domini in Frisia re-
 rum vicissim potiti sint, qui etiam toto tem-
 pore in alijs Principatibus æquales his exti-
 terint, & quid ab his, & sub his memorabile
 ibidem gestum sit, Scriptores hi, quos pro-
 ferimus, suo quique sæculo, quo vixerunt
 veluti testes oculati, diligenter ac fideliter
 adnotarunt: Vt horum testimonijs vnani-
 mis

EPISTOLA

mis consensus tanto temporum intervallo
 continuatus rerum gestarum veritatem no-
 bis indubitata repræsentet: Eodem mo-
 do de Columnis Herculis, quas Tacitus a-
 pud Germanos collocat, itemque de Rhe-
 ni brachijs, & alijs Germaniæ fluuijs per
 Frisiam in mare Septentrionale decurren-
 tibus, pluribusque alijs consimilibus anti-
 quitatibus, quæ in Frisia sunt, sentiendū est,
 quas nostrates vt res patrias tenent, & soli-
 de explicant: Denique & Vitas, & Schotos,
 & Vbios, Heluetios, & Hessos, & Frieslan-
 dos, & Anglos & Abyssinos, & quosdam ali-
 os populos, de quorum Origine discepta-
 tur Frisiorum Colonos esse, euidentissimis
 rationibus demonstrant: Quibus proinde
 recta bilace ponderatis de vetustissima ac
 solidissima Frisiorum antiquitate dubitare
 nemo possit. Ideoque operam dedimus vt
 scriptores hosce diligenter in lucem erue-
 remus, & erutos operi de antiquitate &
 origine Frisiorum proxime subiungeremus:
 vt Lector certus sit, nos idoneis testimonijs
 ea quæ tradidimus ab initio ad finem fulci-
 re posse: Non puto autem mihi vitio versu-
 rum esse quenquā, quod Damiano de Goes
 Gerardo Geldenhaurio, Hermannno Ha-
 melmanno, & alijs quibusdam laudi datum
 est, qui illustres patriæ suæ scriptores con-
 quistos in lucem ediderunt, ijsdem nimi-
 cum causis, quibus & nos moti: Quocirca
 (?) 2 nos

P R A E F A T I O.

nos non modo nostrates, vt supra sed & omnes Germanos hortamur, quin potius obnixè rogamus, vt pari conatu scriptores patrios scrutentur & in publicum eruant. Minus enim obnoxia eorum ludibrijs Germania erit, qui veteres Germanos nihilo cultiores prope fuisse, quam sues, scriptis etiã publicis nugantur, si singuli populi prolatis suis declarent id falsum esse, & conuincant, etiam homines fuisse, ex quibus ortum ipsi ducunt. Eth enim nō omnibus tātundē succederet, tamen singulis idem tentantibus aliquid succederet: Et esset quidem doctissimo hoc sæculo res ea factu perfacilis, cū nulla sit hodie in Germania provincia, quæ non aliquot Scriptores egregios habeat. Qui proinde si vel proprio motu, vel Mæcenatum subsidio fulti, patriæ suæ hoc obsequium præstarent, gratiam maiorem pro ortu suo illi referre nullam possent.

Coloniensium vicini Leodienses Germani quidem non sunt, sed tamen sub Imperio Germanico sunt, multisque rebuster terra marique præclare gestis coniuncti sunt cum Frisijs. Habentq; earundem scriptores, vt & peculiarium quoque suarum, & aliarum item, quas cum alijs finitimis & exteris nationibus communes habent. Hos igitur (cū plerique splendidissimi sint & patriæ suæ summo honori esse possent) in vnum à nemine hætenus collectos esse, equidem valde

P R A E F A T I O.

de miror, & pro nostra amicitia, ut ipse hanc
prouinciam caperet, non semel hortatus
sum Clariss. V. I. C. & Historicum D. Ioan-
nem Politum Leodiensem, qui pro singula
ri eruditione sua & diutino scribendi usu
præclare id facere posset, ut & facturum esse
adhuc spero: Frisij ab Oriente proximè
vicini sunt Hollandi, quos aliqui etiam Ba-
tauorum nomine complectuntur: Horum
scriptores illustres collegit Gerardus Gel-
denhaurius, sed multos omisit: vidimus ele-
gans in hoc genere scriptum doctissimi vi-
ri Iacobi Hesij, qui & Amorsfordienses, &
Vltraiectenses, & Hollandicos scriptores
collegit, qui hanc Spartham optimè ornare
posset: In cuius defectu possent & Historici
harum gentium clarissimi Cornelissonius
Bockenbergius, & Pontus Heuterus: Frisi-
os noster Transamisanos usque ad Dano-
marchiâ colligere præclare posset, Strant-
frisijs noster Albertus Meierus. Nec mi-
nus digne tractare porro gentiles suos pos-
set Christianus Cilicius Cimber: Saxonicos
ornabit Petrus Lindebergius, Misnenses
Petrus Abbtus, Turingicos Matthæus
Dresserus: qui quantum in hac palæstra va-
leat, nos olim Erphordiæ coram vidimus,
& ex Iosæ Simleri Bibliotheca recorda-
mur: In cæteris Germaniæ nationibus,
quas omnes hic singulatim recensere lon-
gum foret, consimiliter multos esse, qui pa-

P R A E F A T I O.

tria suæ gratiam hanc referre possent, equidem non dubito: quos proinde rogatos volo, ut etiam id faciant. Digna est hæc res pijs Principibus, & prouinciarum ordinibus, & magnarum Ciuitatum præfectis, ut propositis præmijs eruditos inuitent, ut illustres patriæ suæ scriptores in lucem eruant & ab interitu vindicent, ex quorum testimonijs ordine legitimo digestis origo populi, familiarum illustrium ortus ac successus, Castrorum & Urbium foundationes, lura & Priuilegia Ciuium, Reipub. ornamenta ac subsidia, Bella item, pericula & cætera incômoda diuersis temporibus intentata: Maiorum denique pro his ipsis vel arcendis ac propulsandis res græclare gestæ, non modo cum voluptate sed etiam cum utilitate summa percipiuntur: A Eternam laudem, sempiternamque gratiã hac in parte nostra ætate præmeruit omni sæculo suscipiendus. Ampliss. ac nobiliss. Vir Henricus Ranzouius Prorex Daniæ. Qui non modo Viros eruditos præmijs liberalissime excitat, sed & ipse quoque scriptis suis doctissimis operam strennuam nauat: Et quanquã politicis, imò & regalibus quoque negotijs infinitis districtus sit, nihilo minus tamen & Daniam & Saxoniam suam assidue exorant: Cui nihil magis cordi est, quam ut antiquos patriæ Scriptores vndecunque conquirat, & extructis Bibliothecis consecret
inte-

PRAEFATIO.

interimque horum subsidio antiquitates desideratas in lucem proferat: vnde iam non modo Saxonicae gentis origo verior quam dudum, sed & illustres familiae certius cognoscuntur, & maiorū facta praeclara commodius explicantur, & apparet etiam antiquitas in Dania atq; Saxonia natos esse viros eruditione, prudentia, fortitudine conspicuos: Quorum virtus non alio, quam authorum defectu obscurata iacuit, cum illi qui eam posteritati commendarant, ipsi in tenebris ac blattis delitescens lucē hactenus non viderint, quam nunc tandem debent Ranzouio: Paulo prolixius haec praefatus sum Mæcenates Candidissimi, ut causam explicarem cur hoc opus operi de Origine Frisorum proxime subiunxerim: Deinceps iam quæ restant, facilius ac citius, Deo fauente, explicabo. Coloniae 21. Augusti anno 1593.

Nobiliss. Consultissimaeq; Ampli. vestrae

Famulus dedissentissimus,

SVEFRIDVS PETRVS Leonardiensis:

V. I. C. Historicus Frisiae, Canonicus ad

SS. Apostolos.

EPIGRAMMATA,
CLARORVM VIRORVM
IN SVEFRIDI PETRI,
V. I. C. LIBRVM DE VE-
teribus recentibusque
Frisiæ Scripto-
ribus.

Iani Caroli A'nobardi
ab Yfinbardia.

EN niterum redeunt Frisicæ sua lumina genti,
Quæ fraudata suo fuerat tot honore per annos:
Nunc iubare exorto, tandem caligo fugatur,
Quæ prope Letheis populum demerserat undis.
Quo nec erat validis præstantior alter in armis,
Nec magis indocilis famulo dare colla capistro,
Proq; focis patriæ caput obiectare periculis
Promptior, & mortem merita pro laude pacisci:
Quo se plura tuis debere laboribus istis
Patria Suffride agnoscit tua, nempe quod index
Ipse ferè extiteris, (quæ gloria maxima) solus
Scriptorum Frisicæ, & gestorum præco canorus:
Namq; negare tua haud tu pro pietate volebas
Ulterius, (præstare tuis pro ciuibus vnus
Et patriæ officium poteras) hunc nempe fauorem:
Quandoquidem paucos habeat quod Frisia tecum
Qui valeant studijs contendere, & arte magistra
Scribendi historiam, & sibi demeruisse nepotes:
Effici

M
I,
Efficit eximia hac tua nunc doctrina, per omnes
Illustris populos, dubio certamine qua non
Romulidas tantum, sed Graios prouocat omnes,
Nec posuisse modum pugna cuiquam illa veretur.

Liuii de Succa G. Doctoris
& Equitis.

M Acte animo, Suffride, pio, tibi patria grates.
Grata refert, claris annumeratque viris,
Ipsi te Manes, ignotaque, haec tenus vmbra
Priscorum merita laude & honore colunt:
Quod tantis vno scriptoribus ampla libello
Iusta facis, dignum restituisque decus:
Viuite salices animae quae immere Diaum
Alicui Suffrido vindice vita datur.

nos:
Io. Matalij Metelli Sequani
vtriusque I. C. Dia-
logismus.

Q Vanam age turba virum, quam conspicio? illa
Sophorum est;
Sunt Frisij veteres, sunt Frisique noui.
Cur pallen? Syciae remeant de sedibus ora.
Quo properant? patriam visere quisque suam:
Quis praet his? Themidos Suffridus in agmine ductor
Ecquid concipiam pectore? Grande Sophos;
Grande Sophos, quale scriptis absistit ab illis,
Quae sacris vident innumerabilibus,
Sic: quos atra dies lethaeis merferat vndis,
Candida lux auris reddidit Aetherei.

Caroli

Caroli Vtenhouij.

Rodolphum Hermoleos Venetorū gloria laudat
Barbarus Agricola, Frisiorum nobile germen:
Nomen & illius priscorum laudibus aequat,
Quos gremio latuumūe suo vel Gracia fudit.

At Petrum vnanimi celebrant modo voce Sufridū
Tergemini Cygni, Ysenbardus, Succa, Metellus:
Carolus accedit quibus Vtenhouius anser.
Qui tantum Agricola canit hunc prestare Sufridum
Hermoleo quantum Bataurorum numen Erasmus:

Nam si vitam alijs dare quam sibi, dignior res est,
Agricola ille sibi Frisius vitam dedit vni,
Pluribus at vitam Frisius dedit iste Sufridus.

Ioannis Politi Leodij Art. &
I.V.D. ac Ser. Elect. Col.
Historici.

Lacteus attentas delectat suauiter aures
Linus, Ausonia dum fera belia refert:
Nec male sublimis narrat sua praelia Caesar.
Cum fuerat Gallos posse domare labor.
Horum scripta quidem nunquam peritura legentur,
Ad mores faciunt nil tamen illa bonos:
Nam quibus auspijs Roma potentia creuit,
Queque tulit duro tristia Marte ferunt:
Quis vero extollat tam multo sanguine gesta
Bella? quis & vana Religionis opus?
Nor' ita is Suffride agitat te gloria, non te
Nominis æterni splendida fama mouet.

Sed patria virtutis honos, tua sola voluptas.

Doctaq; magnorum tot monumenta Virum;

Quis putet Arcteo solem inferuire, poliq;

Vt toleret pallas possiduisse Pedarum?

Mutant cuncta Vices sed & omnibus obuia terris.

Natura ex Vno iraduce dona fluunt

Cernis ut oceanus modicus tot lumina iractus

Porrigat, vtiq; suum spargat in orbe Decus?

Sed quis erat dignos meritis qui ferret honores?

Non debet virtus laude carrere sua:

Hoc suffride tuum, patria te friso decorem

Suspexit, atq; tuo gaudet ab ore cani.

Tu Themidis phœbique, decus, tua gratia summa

Iungere Romanis pallia græca togis:

Erige sublimes felix modo Frisia vultus,

Diceris ingenij terra beata tuis

Clarior inde tibi Leonardia gloria surget

Sc tua & aulicis fama perennis erit:

Gauconis septem syluani Frisij, Can-

nici Aquensis & Seren. Philip-

po, & Ferdinando, Bava-

ria principibus, A-

Secretis:

Scriptorum referant alij primordia gentis,

Sive tue latinæ, Græcia sive tue.

Nil Italæ, nihil est penitus quod Frisia Græjæ

Inuideas, Petrum, qui tua pandat habes:

Antiqua

*Antiquum decus ille tuum, monumenta tuorum,
Arte vel ingenio, qui viguere refert:
Sic tibi grande venit Suffride vindice nomen
Ipsum honor & patriæ scilicet vrget amor:
O felix! est cui patriæ iustissima clari
Causa laboris amor, fructus amoris, honor.*

Arnoldi Manlij Gandensis,
Medicinæ Profes-
foris.

Iunctus hic authorum veteri nouus, ordire longo,
Scire cupis Lector, quis sit & vnde, chorus?
Aspice Teutonicum Frisios genus, arma minantes
Chartea pro ferro Roma superba tibi.
Vi patres, calamo prompti certare nepotes:
Maius ab ingenio surgit & arte, decus.
Verba dabat Rhetor Latius, finxere Poeta:
Nec solus mendax Græcus in historiâ.
Non impune feres solitos vrbs Roma fucos:
Non nisi si vero vindice, tuta fides.
Erras, si Frisus rerum monumenta suarum,
Si sua Germanis scripta deesse putes:
Lux superat veri: Scriptores fama per istos
A Equâ volat rebus, nec nisi certa probat.
Cimmerijs, Orci Suffridus nocte sepultos.
Eruit è tenebris, restituitque Ioui.
Non potuit tantum Minos, non Aëacus olim.
Nec soboli Maia tam sua virga potens.
Quo non dexteritas, quo non prænobile magni
Pertiguit ingenium, cura, laborque viri.

Quis

Quis credat reduces rediituro carcere mentes?
Atque animas vno tot remeare choro?
Sunt sua barbariae, sunt & sua tempora Musae
Et locus, & genus vertitur ipse loci.
Gracia quae quondam fuerat, iam Gracia non est:
Quamque vides cultam barbara terra fuit.
Cuncta nouat fluitans æuum: variantur in horas,
Alternantque vires resque hominesque simul.
In Frisia Latium: Lecuardia migrat Athenas:
Fit Triso vir Samius, fit Maro sique Plato.
Dicite custodem morum ritusque vetusti
Suffridum, Frisia, turba nouena, Dea.
Hunc recinat constricta pedes, pedibusque solutis
Inuehat Arctoo Belgica Musa polo.
Teutonius ora ferat meritis pro munere grates,
Nec taceat facti pramiam, Græca Charis.
Tu quoque deposita quæ vel tua maxima virtus
Inuidiâ, tellus dicta latente Deo.
Vindictis veri dederis cum gramine quercum,
Sic tua nec Cimber, Teuto nec arma premat.
Autorem, sylua reboent adesque viaque.
Hunc vates, toto quotquot in orbe, canant.
Gloria Teutonici dum Caesaris alma manebit,
Dum Boreas Frisios frigidus vret agros,
Nulla decus gentis memori lux eximet æuo,
Atræus suffridi nox teget vlla chorum.

Simonis Toelmanni Pomerani,
V. I. C.

Non sat erat veterum forti res Marte peractas
Condere quos olim Frisia clara tulit;

Nec

Nec saterat, prisca fuerit quæ guentis origo
Pandere, sera nihil fata morante libro
En quodq; scriptores primis Suffidus ab annis
Eristiadas repetit, luce beatq; noua:
Nunc umido Italia ore tuos, nunc Gracia iacta,
Scriptoresq; suos Eristiam habere nega:

Authoris ad Posteritatem.

Accipe Posteritas maiorum scripta tuorum.
Quæ Primo repetita vides a Principe nostro
Eristiæ continuos nougentes mille per annos:
Pauca quidem fateor nostro producta labore,
Si spatium reuoluta notes tot secula tanto:
Sed tamen hoc spatium quam multa absumere tempus
Quærit, & Eristiæ grassans creberrima terris
Eluio, quam multa feris incendia flammis,
Et quam multa truci Mauortia bella tumultu
Atque etiam iunctis incommoda cætera blattis.
Abstulerit, quæ barbaries tam longa negarit,
Qui secum reputat, non is fortasse negarit,
Plura superstitibus tenebras subijse perenne?
Aut, qui nunc olido marcescunt puluere forsam
Et latent, alias meliori sydere nobis,
Aut alijs promptos se dedere posse libellos:
Quicquid fors dederit, quicquid Fortuna negarit
Tu pro posteritas hac spe subixa futuros,
Exempla properes nostro stimulare nepotes,
Ut Veterum monumenta patrum neglecta rot annis
Fortiter ex tenebris in apertum asserita reducant.

Et

Et merita donent in publica commoda luce.

Hac ratione pios ad sidera tollere manes
Maiorum poterunt, dum Cedro dignalocuti,
Ingenium scriptis, ingenti scripta nitore,
Vfibus haumanis hi commendasse probatur:

Hac ratione etiā poterunt abstergere dudum.

Qua quidam patria, neſtunt abbrobia noſtra
Barbariaque notam ſat agunt aſpergere ſædam:

Nam patet hinc, priſco noſtris maioribus aus,

Artes ingermuas, leges & bellica iura,
Et quacumq; docent ſacro gymnaſia ritu.

Complacuiſſe ſati non, harum munere rerum

Cedere Romanis noſtros, non cedere Graijs.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Fr
ne
sic
ce
rum
tem
nu
nun
Ala
di
flij
obse
mis p
in sup
initu
retur
ris, &
nes. C

SVFFRIDI¹
PETRI LEOVAR-
DIENSIS DE SCRIP-
TORIBVS FRISIAE.
DECAS PRIMA.
I. FRISO.

Ante natum
Christum.

RISO Frisonice gentis conditor fuit.
Eius origine vitam & res gestas tradi-
dimus Annalium Friscoru libro primo,
& in his tribus libris quos de origina-
les Frisiorum conscripsimus & in strenua quam ad ordi-
nes Frisiae scripsimus. Hoc opere, quod scriptoribus fri-
siae peculiariter destinavimus, scripta eius paucis re-
tensebimus, quatenus ad notitiam nostram pervene-
runt: Scripsit autem itinerarium vite sue, quod nisi
temporum iniuria intercidisset plenissima habere-
mus noticiam actorum omnium huius Principis, quorum
nunc vestigia quaedam Rhythmis suis conservavit. M.
Aluinus Suenanus de quo infra hoc opere suo loco
dicturi sumus. Scripsit etiam testamentum suum, in quo
filijs potissimum agenda omittendaque praecepit, ad
observandam inter ipsos concordiam, & cum finiti-
mis principibus pacem: Cuius etiam vestigia refulcent
in supradictis Aluini Rhythmis. Scripsit etiam foedus
initum cum Principibus Germania, cum illi committe-
retur aggerum refectio aduersus inundationes ma-
ris, & viae Regiae tutela aduersus Sicarios ac prado-
nes. Cuius manifesta reliquiae sunt in legibus Friso-
rum

2 DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

**Antenatum
Christum.**

rū antiquis, qua frisia lingua excusa extāt, & longē alia sunt, quam illa frisiorum leges, quas cum alijs aliarum Germanicarum gentium legibus publicauit Ioannes Herolt: Scripsit etiam distributionē frisia, qua eam diuisit pro numero filiorum suorum in septem prouincias, quas posteri Zelandias appellarunt, & vnicuiq; suos terminos diserte prafixit: Cuius rei itidem extant vestigia clarissima, in eodem legū frificarum libro supradieto. Scripsit etiā prater ea leges politicas, iura feudorum, quorum ipse primus inuentor & author fuit, de quibus tū apud Heroldum, tum in frisico legum codice reliquia manifesta reperiuntur: horū autem omni memoria apud scriprores nostros extat, inter quos aliqui non modo operū titulos, sed & fragmenta integra ex hisce citant & in medium proferunt: an autem plura scripserit, nobis hactenus nō constat: scripsisse autem eum hac lingua frifica, sed characteribus græcis in prafatione huius operis docuimus, quod idē de successoribus eius quoq; intelligi volumus, vsq; ad ea tempora quibus Romanorum litera in Germania inualuerunt: Obijt hic Princeps anno ante natum Christum 149. postquam Principatum frisia tenuisset continuis annis sexaginta octo. Quo temporis curriculo qui fuerint (quāquā fuisse equidem non dubito) in germania scriptores, nominatim recensere non possum.

2. ADEL

ADEL Frisonis supradieti filius secundus Frisiorum Princeps paternas leges renouauit & suis adiectis auxit: Acta item fœderum memoria mandauit, quæ tum pater ipsius tum ipse pacis ergo cum

vict-

DECAS PRIMA.

Vicinis principibus pepigit, quæ allegantur a Suffrido Sterckenburgio: Tulit etiam conuinciorum leges, & alias quibus in honestorū lusuū exercitijs subditi veniunt, quas plerūq; ex Sicilia translatas esse, & in hodiernum vsq; diem vsurpari nos in frisorū legibus conuincialibus suo loco plenius declarabimus: Hic princeps fato suo functus est anno ante natum Christum. 159. Postquam Principatum frisia a morte parentis administrasset annis continuis 94. Hoc iidem temporis curriculo nullum reperio nominatim in Germania scriptorē, quamq; nullos interim extitisse, equidem non credamus: reliquis huius Principis actus lector videat Annalium nostrorum librum secundum: ex cuius nomine tota germania in hodiernum vsq; diem nobiles Adelungi & Vani Adel dicuntur.

3
Ante natum
Christum

259.

3. VITO

VITHO qui & Iutho dictus est eiusdem Frisonis filius fuit, cuius vitam & res gestas eo opere tradidimus, quod de Ducibus, & Comitibus Equitibus ac Nobilibus Frisia conscripsimus, qui rei bellicæ gloria præstiterunt, & in vniuersali Regni Frisoniæ administratione non fuerunt. Hic enim quia de frisia scriptoribus peculiariter agimus, huius principis scripta dumtaxat commemoramus: quæ tamen si multa non sum, ingenti tamen subsidio nobis esse poterant ad res maiorum nostrorum cognoscendas. Scripsit enim de frisorum Colonia in Iuthiam ducta.

Item de bellis suis aduersus Danos gestis.

Item institutionem Principis.

Ex quibus Danorum, Suetonum, Gothorum, Saxonum, Scriptores veteres non pauca mutuati sunt.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

4
Ante natum
Christum. vt ex recentioribus Saxone Grammatico, Alberto
Cramzio, & Ioanne magno Gotho apparet: Nostri
certe cum frustillatim ista citant ingenti dolere nos
afficiunt quod integra non conseruauerint, sed hec est
iniuria non hominum sed temporum: An plura scrip-
serit hic Princeps, nobis nundum copertum est, qua
etate vixerit ex comparatione patris ac fratris faci-
le colligitur. Mortuus sane est, Anno ante natū Chri-
stum. 238.

4. HETTO.

HETTO, qui & Hesso & Hessus & Hesus dictus
est eiusdem supradicti Frisonis filius fuit. Cuius
& ipsius vitam & res gestas in supra allegato opere
nostro de Ducibus, Comitibus etc. tradidimus; ideoq;
hic tantum de scriptis eius agimus: scripsisse enim di-
citur, vt nostri allegant.

De origine & successu earum gentium que Ger-
maniam sua tempestate incolebant.

Item singularum earum gentium leges collegit
& paternis adhibitis temperauit ac mitigauit: Mor-
tuus est hic Princeps Anno ante natum Christū. 230.

5. HAIIO.

HAIO eiusdem Frisonis filius fuit, de quo etiam
plenius egimus in supra allegato opere nostro de
Ducibus Comitibus, etc. Nam hic eius scripta tan-
tummodo indicabimus, scripsisse enim a nostris me-
moratur.

De Dijs patrijs quos ego indicos intelligo, cum
ipse ex India originem duxerit.

Item de Dijs Germanorum,

Item de Deorum sacrificijs in Frisia faciendis.

Item

DECAS PRIMA.

Item de templis, delubris, & altaribus per Frisiam
constituendis: Mortuus est hic Princeps Anno ante
natum Christum. 180.

5
Ante natum
Christum.

6. SCHOLTO.

180.

SCHOLTO siue Schelto inidem Frisonis filius
fuit, qui scripsisse perhibetur. De re militari.
De exercitijs Gymnasiorum. De conditioni-
bus salui conducti. De coercendis maleficis.
De tuenda via Regia. De Frisorum Colonia
in Scotiam ducta.

Que ad vitam, & res gestas huius Principis per-
tinent, ex supra allegato opere de Ducibus, Comi-
tibus, &c. Lector petat: Obijt hic Princeps Anno ante
natum Christum, 176.

176.

7. GAILO.

GAILO etiam Frisonis filius fuit, de quo inidem
inter Duces, Comites &c. in opere supra allega-
to plenius locuti sumus. Hic scripsit vt nostri citant
ac referunt. De resciciendis aggeribus.

De nonnullis alijs quæ ad arcendas inundationes
maris pertinent: Obijt autem Anno ante natū Chri-
stum, 169.

8. AESGO.

166.

AESGO inidem Frisonis filius fuit de quo etiam
inter Duces, Comites, &c. in opere supra alle-
gato plenius tractauimus. Hic descripti eius dice-
dum nobis est: Scripsit autem vt ex testimonijs ac
citationibus nostrorum intell'gimus.

Leges politicas De oratione iudiciorum.
De gradibus dignitatum politicarum.
De officio iudicu.

Ante natum
Christum.

160

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Obijt hic Princeps anno ante natū Christum 160.
vno anno ante fratrem suum Adelem, qui omnium
diutissime vixit inter filios Frisonis.

9. V B B O.

VBBO tertius Frisia Princeps Adelis filius &
Frisonis nepos fuit, cuius vitam ac res gestas
tertio Annalium libro tradidimus: hic de scriptis eius
tantum acturi sumus. Scripsit autem:

Vitam Frisonis: Vitam Adelis.

Coloniam Vbiorum.

Plenam historiam de Frisiorum rebus gestis:

Quae omnia allegantur à Cappido Stauriensi, qui as-
serit Solconem Fortemanum suas Antiquitates, ex
hoc Vbbone maxime esse mutuatum: vt infra in Sol-
cone dicemus latius Obijt hic Princeps anno ante na-
tum Christum 79. Cum principatum Frisiae admi-
nistrasset continuis annis 80.

79

10. G R Y N S.

GRYNS, qui & Grunus, Gailonis si pradiſti fi-
lius Frisonis nepos fuit: cuius vitam & res ge-
stas lector videat in opere quod de Ducibus, Comiti-
bus &c. conscripsimus. quod huius instituti est hunc
scripsisse Suffridus Sterckenburgius asserit.

Genealogias posterorum Frisonis.

80

Obijt hic Princeps anno ante natum Christū 80.

DECAS SECVNDA.

I. FRISO IUNIOR.

FRISO iunior, qui & Frisus dictus est, Gruni
supradicti filius fuit, de cuius vita & rebus ge-
stis ple-

DECAS SECUNDA.

his plenius egimus in opere nostro de Ducibus, Comitibus, &c. hunc scripsisse nostri asserunt.

7
Ante natam
Christum.

Expeditiones suas, quas sub diuersis Principibus fecit.

Item Coloniam suam quam ipse ultra Fleuum duxit in terram, quam de nomine suo vocauit Frisia-nouam.

De obitu Principis huius nihil reperire certi ha-temus potui.

2. ASINGA ASCON.

ASINGA Ascon quartus Frisia Princeps, Vbbo-nis supradicti filius fuit, cuius vitam & res ge-stas quarto Annalium nostrorum libro tradidimus. hic scripsit.

Fœdus inter se & Augustum Cæsarem initum: cuius mentio sit in multis Imp. ratorum Rom. Bullis ac Diplomati-bus, quibus genti nostræ priuilegia vetera renouantur & confirmantur, quod infra in Carolo Magno, in Sigismundo & alijs declarabitur oportu-nius.

Scripsit etiam expeditiones suas contra Sica-m-bros ac Batauos habitas.

Obijt hic Princeps anno post Christum natum vn- Anno Chri-
decimo postquam Principatum Frisæ administras- sti
set annis continuis 82. 83

3. VERRITVS.

VERRITVS Frisiorum legatus vns cum Ha-lorige Romam missus fuit ad Neronem pro va-cuis agris, quos Romanis Frisj ademerant, vii r- fert Cornelius Tacitus Annalium libro 12.

Vitam & res gestas viriusque huius legati ple-nius

A 4
vna

8 DE SCRIPTORIBVS FRISIAE.

Anno Christi.
62.

nus tradidimus, in opere de Ducibus, Comitibus &c. Incidit hæc legatio in annum Neronis 6. hoc est Christi 62. Scripsit Verritus teste Cappido.

Legationem suam Romanam.

Itinerarium Romanum.

Bellum istorum agrorum nomine inter Frisios ac Romanos gestum.

4. S. AEGISTHVS.

S. AEGISTHVS vnus fuit ex 72. discipulis Domini, quem D. Petrus in Frisiam & Saxoniam misit ad predicandum Verbum Dei sicuti Varnerus Rolevink refert in opere de laude antiquæ Saxonie, addens eum in his provincijs sine vilo ferme fructu versatum tandemq; martyrio esse coronatum. & reliquias eius ad suam vsque ætatem hoc est annum vsque Christi 1500. Bardevici cum summa deuotione fuisse seruatas. Cappidus Stauriensis addit, eum Verrito ac Mplorigi Romæ à D. Petro conuersis, & in patriam redeuntibus adiunctum esse Frisie primum Apostolum. & ab eo postea seminaria Christiane Religionis in Frisia durasse vsque ad tempora Caroli Magni. qua de re latius egimus in supradictis Legatis Verrito & Malorigo, in opere de Ducibus, & Comitib. itemq; in Historia nostra Ecclesiastica Frisie. Scripsit non pauca sed ad notitiam nostram non peruenit nisi quod Cappidus allegat.

62 Itinerarium vine sue: Albertus Crantzius cap. 1. lib. 1. Metropol. historiam eius attingit.

5. TABBO.

TABBO septimus & vltimus Frisiorum Princeps (nam deinceps Frisij septem Duces habuerunt)

DECAS SECVNDA.

rum) Scripsit vti Cappidus testatur.

De Principibus Frisie. De posteritate Frisonis.

De bellis Frisorum cum vicinis nationibus.

Vitam eius & res gestas lector petat ex Annali-
um nostrorum libro septimo: obiit hic Princeps anno
Christi 130.

6. SYNNA SAPIENS.

SYNNA sapiens s h o l e Druidum Prefectus fuit
in Aula Dei, quæ postea Leonardia dicta est, vt
ex Collectaneis Huberti S. h o t i d i s i m u s. is scripsit
ad Asoniam primam Frisorum Ducem.

De colendis Dijs patrijs;

De exterminandis Christianis.

Vixit circa annum Christi 170. Hic antecessores
suos in Aula Dei Druidum prefectos commemorat,
vt Dn. H. S. otus testatur, Harmonem patrem suum,
& auum Serapionem, & proauum Viithonem. qui
tamen an aliquid scripserint, non exprimitur.

7. TITVS BOIOCALVS.

TITVS Boio calus tertius Frisorum Dux scripsit
Apologiam pro se ad Romanos de cade quam
Roma fecerat.

Item excusationem Antonini philosophi pro se ad
fratrem suum Adelboldum secundum Frisia Ducem
scriptam edidit.

Item scripsit expeditionem fratris Adelboldi & su-
am pro Duce Brabatie aduersus Romanos susceptam.

Item scripsit expeditionem Antonini philosophi &
suam aduersus Vandalos.

Item expeditionem fratris & suam aduersus Van-
dalos.

9

Ante natum
Christum.

130

170

IO DE SCRIPTORIBVS FRISIAB

Anno Chri-
sti.

299

Horum operum nihil integrum ad nos peruenit
sed apud diuersos diuersa ex his citata reperiuntur.

Mortuus est hic Dux anno Christi, 299.
Cuius vitam & res gestas lector amplius petat ex
Annalium nostrorum libro octauo.

8. HARCO SAPIENS.

HARCO Sapiens vt ex Huberti Schoti colle-
ctaneis discimus in Ala Dei successor ex inter
uallo sume supradicti fuit, & scripsit inter cetera.
De immortalitate anime humane.

De anima Brutali.

310

Vixit circa annum Christi, 310.

9 HARON.

HARON Quintus Frisorum Dux conscripsit
controuersiam inter se & Didericum occidentia-
lium Frisorum ducem, & eo nomine foedus
initum de prerogatiua Regie Maiestatis inter Fri-
siam occidentalem & orientalem, Cum haecenus
Frisia, quae tunc occidentalis dici cepit, habitata non
esset: Mortuus est hic Dux anno, 335. Cuius vitam
atque res gestas lector petat ex annalium nostrorum
vndecimo libro.

335

IO. ODILBALDVS.

ODILBALDVS Supradicti Haronis Frater
scripsit legationem suam quam Imperatoris
Diocletiani nomine in Aegyptum obiuit, vbi & fato
suo functus est ante fratrem suum, sed quo anno
nondum satis constat: de vita eius & rebus gestis
alijs lector videat opus nostrum de Ducibus Comi-
tibus, &c.

DECAS TERTIA.

DECAS TERTIA

I. POPPO HARDMAN.

POPPO Hardman ex Veteri prosapia Hardmannorum natus de cuius Vita & rebus gestis diximus in opere de Ducibus Comitibus, &c. ut ex Sussrido Sterckenburgio cognoscimus scripsit de ordine equestri. De Comitibus. De Ducibus.

De Regibus. De Privilegijs & prerogatiuis
Sagalarum, Mortuus est anno 350.

350

2. VDOLPHVS HARON.

VDOLPHVS Haron septimus & ultimus Dux Frisie (nam post hunc vsq. ad Carolum magnum presuerant Frisia vicissim novem Reges) scripsit Coloniam, quam ipse duxit in Angliam Veterem praefectis filijs suis Hengisto & Herfo: ducatu Frisia se abdi. aut anno ante natum Christum 392. Integris 57. annis antequam iidem Hengistus & Horfis in Britannia a Vortigerno contra Pictos & Scotos vocarentur. Tanto enim temporis spatio in Anglia veteri illa prope Iuthia velut in Colonia sua egerant: & piraticam exercuerant in Mari Britannico. Cuius reignorantia non modo confusionem calculi sed & errorem rerum ingentem Crantio & alijs incussit, non discernentibus Angliam veterem a noua: & putantibus istos recta in Britanniam terendisse cum ex Frisia soluerent. Cum inter eorum decessum ex Frisia, & apudsum in Britanniam interfuerint anni, 62. quibus in Anglia veteri egerant de cuius nomine postea Britannia dicta est Anglia. De vita & rebus gestis huius Ducis vide Annalium nostrorum librum, 14.

392.

12
Anne Christi
fii.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE
YGLO LASCON.

YGLO Lascon insignis belli dux fuit, quem contra Vestphalos ac Sicambros presidio Angriae Odilbaldus sextus Frisorum Dux imposuit. quam & 65. continuis annis fortiter defendit, sicuti latius declarauimus in opere nostro de Ducibus, Comitibus, &c. Hic scripsit:

De expeditionibus suis aduersus Vestphalos ac Sicambros.

De presidijs ab ipso in Angria, & Vespalia collocatis.

De matrimonio Vdolphi Haronis & filia Vetgistii Satrape Saxon m.

De origine Vetgistii & cognatione eius quam habuit cum Odilbaldo Frisorum Duce.

De institutione & educatione Hengisti & Horfi.

De decessu Hengisti & Horfi in Angliā Veterem.

Catalogum Ducum & Comitum, qui Claß Hengistiana in duenda ha Colonia praefuerunt.

De adoptione Hengisti & Horfi facta à Vetgisto auctore eorum Materno.

409 Obijt hic Dux anno Christi 409.

4. HOLLIVS.

HOLLIVS de quo inter Duces, Comites, &c. plurā diximus, Vir primarius fuit in Claße Hengisti & Horfi, cum illi relicta Frisia Coloniam ducerent in Veterem Angliam: hic scripsit

De Colonia Angliana. De qualitate Angliae.

De pirata Frisiorum ex Anglia in mari Britannico & nonnulla alia, quae nostri nominatim non allegāt.

430 Mortuus est hic Dux anno Christi 430.

5. VI

DECAS TERTIA.

5. VITHO SAPIENS.

DRVIDVM praefectus in Aula Dei, ut ex Capido & Huberti Schoti Collectaneis discimus. scripsit

De restaurandis delubris Decrum.

De locupletanda Bibliotheca publica: Stauria in templo Stauonis quae illi frigidius oli videbatur:

De publicis actis diligenter ad memoriam posteritatis conservandis.

De reformandis Gymnasijs. Obijt anno 132.

6. RICHOLDVS VFFO

RICHOLDVS Vffo, primus Rex Frisia. (Nā haec hucusque Principes a. Duces Frisiam gubernarant) multis libris & actis Bibliothecā publicam locupletauit. Scripsit ipse quoque

Genealogias Principum ac Ducum omnium, quae ante ipsum in gubernatione Frisia fuerant: Quos & Stauria in atrio suo ad viuum, quoad id fieri posuit ex ordine depingi fecit: Vitam & reliquias eius res gestas lector petat ex Annalium nostrorum libro 15. obijt hic Rex anno Christi 435.

7. HERCON.

HERCON Capitaneus Richoldi Regis s. pradi, de quo inter Duces, Comites, &c. plura diximus. Scripsit expeditiones suas, quas sub Imp. Romano & Constantinopolitano fecit.

Item expeditionem quam fecit in Daniam. obijt anno Christi 440.

8. HAIIO FORTEMAN.

HAIO Forteman, ex antiquo & nobili familia Fortemanorum fuit: de quo plura diximus in opere

13

Anno Christi.
lii.

13a

439

440

Anno Chri- opere nostro de Ducibus Comitibus &c. Hic scripsit
478. de uocatione Hengisti ex Anglia veteri in Britannia:

De pactis inter Hengistum & Vortigernū initis.

De praelijs Hengisti & Horfi, contra Pictos &
Scotos pro defensione Britannorum.

De causis, ob quas Hengistus Britannis, ex defen-
sore hostis factus sit.

Catalogum ducum classium Hengisti, quas in Bri-
tannia adduxit.

De copijs quas Hengistus ab initio vsq; ad obitum
478. suum in Britannie aduxit:

Obijt hic anno Christi, 478.

9. TACO HERMANA

TACO Hermana inter praefectos classis Hengi-
stianae fuit cum Hengistus Britanniam inuaderet
rupto foedere, de quo plura Lector videat in opere
nostro inter Duces Comites, &c. Hic scripsit, expedi-
tionem Britannicam.

Coloniā Frisorum nouam, quam ipso Duce
frisij duxerunt in insulā maris Britannici, quam de
patria sua nomine ipsi Friesslandt, gemi mercato-
res Frislandiam appellarunt: De situ & qualitate
eius insulae: & quaedam alia quae ad noticiam nostrorū
non peruenierunt: defunctus est in Frieslandia sua cui
presuit anno Christi, 536.

10. POPPO SAPIENS.

POPPO Sapiens Druydum Scholae praefectus in
Aula Dei, Sacerdos Stauonis, acerrimus perse-
cutor Christianorum fuit de cuius vita rebusq; ge-
stis plura egimus ubi de Idololatria frisorū ex pro-
fesso lo. uti sumus.

DECAS TERTIA.

Ironinim ethnicarum literarum summam pen-
tiam habuit: scripsit quæ allegatione nostrorum ad
aures nostras peruenierunt.

De cultu Deorum: De Officijs Sacerdotum.

De Ritu sacrificiorum.

De Vnione occidentalis Regni Frisia facta cum
regno orientali in Beroaldo Rege:

De opresione eiusdem Regni per Francos facta
interfecto eodem Rege Beroaldo:

De rebus gestis nobilissimi Viri Herconis Rod-
manni:

Item de rebus gestis nobilissimi Viri Suardi Hop-
peri.

Vita defunctus est vt ex collectaneis Huberti
Schoii apparet circa annum 678. sub Radbodo eius
nominis primo Frisorum Rege quamquã sub eius
patre Adgillo maxime vixerit circa annum Chri-
sti. 646. sed ex authoritatibus per Francos, à Radbodo
enim Francis rebellante restitutus fuit.

13

Anno Chri-
sti.

646

DECAS QVARTA.

1. S. KONIOCHVS.

SKONIOCHVS secundus Frisorum Aposto-
lus fuit. Nam cum Dagobertus Francorum Rex
interfecto Frisorum Rege Beroaldo Frisios Francis
Vestigales fecisset, eorumq; Regno ademisset, quã
vellet Vitenburgum arcem qua nunc Vltraiechtum
dicitur. Archiepiscopo Coloniensi sancto Cuniberto
dedit, qui suffraganeum si um hunc virum sanctũ ibi
cõstituit, veluti principẽ seminary in Religione Chri-
stiana. Qui quidẽ ibi cõstitutus ope Francorũ Regum
orator.

Anno Christi.
fii.

oratorium construxit in honorem S. Thomae Apostoli:
& viuentis Adgillo Beroaldi filio quidem illic medio-
crem tranquillitatem habuit, quo defuncto Radbo-
dus Adgilli filius rebellans Francis arcem rursus ade-
mit Ecclesiam euerit, Antistitem fugauit. Scripsit
nonnulla inter quae sunt

De colendis idolis Gentium.

De puritate ac certitudine Religionis Christiana.

Floruit maxime sub Rege Adgillo eius nominis

660 primo circa annum Christi 660. ac deinceps.

2. S. VILFRIDVS.

Pellulante iam per Frisiā opera Francorum Re-
gum Religione Christiana per quos alias alij ver-
bi diuini praecones in eam prouinciam missi sunt, pla-
uit prudentia diuina fructum vberiore fieri per
doctores Anglicos, & Scotios, qui vt ex Frisijs ori-
ginem duxerant, ita & consanguinitatis & linguae
communione genti grationes futuri erant. Ideoq; vt
series scriptorum commodius obseruetur, libet hic oc-
casionem referre paucis, qua moti sint pii viri com-
plures in Anglia & Scotia hac tempestate quorum
maiores olim ex Frisia cum Hengisto & Horso in
Britanniam migrauerunt, vt ad Frisios maiores suos
Christo lucrificandos conatus suos conuerterent.
Itaq; S. Vilfridus Ripponensis in Septentrionali An-
glosaxonum prouincia natus, & tandem Eboracen-
sis Archiepiscopus constitutus, cum Romam profectu-
rus esset, sicuti Beda lib. 5. cap. 20. Angl. hist. refert,
vbi nauem conscendisset, flante Fauonio appulsus est
in Frisiā sub autumnum, anno Christi 672. qui fuit
Adgilli Regis vltimus. Et cum sementem vberem in
Frifijs

DECAS QVARTA.

17

Anno Christi
fii.

Frisijs per eam hyemem fecisset, inuente vere istinc
Romam profectus est: vnde cum rebus feliciter ex-
peditis, in Angliam reuersus esset multos viros pios
tota Anglia & Scotia exsuscitauit atque commouit
vt Euangelium Christi Frisij predicarent, eaq; an-
tipelargia maioribus suis gratiam referrent: inter
quos primus ac precipuus fuit S. Egbertus, de quo
mox dicemus: de sancto hoc Vilfrido pluribus age-
mus in Ecclesiastica historia nostra, vbi de Doctori-
bus Ecclesia agemus: hic enim de scriptoribus tantum
agemus, qui ad Frisiam illustrandam lucubrationes
suas in lucem ediderunt, idq; promiscue siue sacra
istae sint siue profanae: Alioqui enim quod Beda dicit
hunc fuisse primum Frisoniae gentis Apostolum, id
candide intelligendum est, peculiariter de ijs, qui ex
Anglia aut Scotia venerunt. nam aliunde predicator-
es verbi diuini ante hunc Vilfridum non pauci in
Frisia fuerunt, vt in historia Ecclesiastica nostra ap-
parebit: Hic igitur scripta eius tantum recitabimus
quamquam ea ad nos quidem non magnopere perti-
nere arbitremur: Scripsit autem

Aduersus Colmannum Ceddam & Hildam Ab-
batissam.

De Pascha celebratione librum vnum.

Pro Clericorum tonsura librum vnum.

Edicta Pharenensis Synodi lib. 1.

Epistolas ad diuersos lib. 1.

Atque alia plura quae latent.

Plura de Vilfrido Polydorus Virgilius: & Beda
lib. 4. cap. 12. itemq; lib. 5. cap. 20. hist. Angl. vitam
autem eius integram (vt Catalogus Britannicus in-

B

dicat)

Anno Chi-
sti.

dicat (conscripsit, Heddius Stephanus Monachus apud Cantios, adhortante Acca Episcopo Hagulstat. circa annum 270. Item Odo Seuerus Cantuariæ Archiepiscopus & Fridegodus Cantuaria Diaconus qui claruerunt anno 959. Denique Petrus de Blesie anno 1160.

3. S. EGBERTVS.

SANCTVS Egbertus ex Australium Anglorum siue Sudosaxonum genere non ignobili familia natus ad Septentrionalem Angliam venit ac in Lindisfarnensi monasterio vita religiosa fundamenta iecit: vnde peste excussus quæ tum per omnes Anglosaxonum Regiones crudelissimè grassabatur, in Hiberniâ concessit, atque inde tandè in Scotiâ Religionis ergo: quo tum temporis ob eandem causam multi viri p̃ confluerant: Hic audito rumore de successu Sancti Vilfridi apud Frisios, miro desiderio exarsit annuncianda huic genti Religionis Christiana. Quare collectis eiusdem voluntatis aliquot socijs, & itineris comitibus, nauem ingressus est, Frisiam petiturus: Sed voluntati Diuinæ aliter hoc visum est, quæ signis efficacibus eum & antea præmonuerat, & è medio cursu tunc vna cum socijs reuocauit, obiecta tempestate, quæ conatibus eius palam aduersaretur. Ex socijs illius tamen vnus Sanctus Vigbertus ferreniori zelo flagrans in Frisiam perrexit, vt mox dixeretur: Egbertus igitur cum cæteris in Anglia reuersus vbi diuina prouidentia maioribus Ecclesiæ commo-
dis

DECAS QVARTA.

ſus eum reſeruaui: Nam & Anglicana Eccleſia Anno Chriſti
 præſens in loco ſibi commiſſo, tum voce, tum ſcriptis
 profuit, & abſens etiam ſalutem Friſia procurauit.
 mittendis ſubinde in eam nouæ prædicationis Apo-
 ſtoliſ. Nam cum Vigbertus ſupradictus elapſo bien-
 nio in Angliam reuerſus diceret, in Friſia magnam
 quidem eſſe paratam meſſem, ſed operarios eſſe pau-
 cos, Egbertus ex omni Angloſaxonica gente delectos
 eruditione ac pietate præſantiſſimos duodecem
 verbi Diuini præcones congregauit, quos velut
 Apoſtolos in Friſiam dirigeret quorum nomina
 ſunt.

1. Villibrordus.	2. Suintbertus.
3. Accas.	4. Vigbertus ſupradictus
5. Villibaldus.	6. Vmboldus.
7. Lebuinus.	8. Eualdus Albus.
9. Eualdus Niger.	10. Verenfridus.
11. Marcellinus,	12. Adalbertus.

Qui anno ſexcenteſimo nonageſimo Vltraiactum,
 appulerunt, ac Deo cooperante multum annuuntia-
 rum in Friſia, Hollandia, aliſq; locis fecerunt: Et
 quoniam hi Doctores ſancti, vii Beda teſtatur præ-
 gnatiſuerunt de gente Friſonica & Saxonica, ideo cõ-
 uenienter eis Euangelium Chriſti prædicare potue-
 runt: Egbertus porro anno Chriſti 729. ætatis ſua
 90. in iſula Huenſi, quam alluit mare Scoticum vita
 deſunctus eſt, in ipſo die Paſchatis octauo Calendas
 Maias Mardaco Scotis imperante: Scripſit autem
 de ritibus Catholicorum librum vnum.

De Paschali obseruatione lib. vnum.

Anno Christi
690.

Conciones varias lib. 1. & alia quaedam.

Alius ab hoc fuit Egbertus Eboracensis Episcopus, etate hoc nostro posterior, qui & ipse nonnulla scripsit: Hic noster fuit Egbertus monachus, de quo plura Venerabilis Beda hist. Angl. lib. 3. cap. 4. & 27. & lib. 4. cap. 3. lib. 5. cap. 10. & 23. Floruit anno 690. & deinceps. Scripsit quaedam quae tamen ad notitiam nostram non peruenerunt.

4. S. VIGBERTVS.

S. VIGBERTVM Egberto proximum subiungimus ratione tēporis vt nobis Chronologia constet ratio, qua horum Doctorum acta Regum Frisiorum actis coniungimus: Egberto enim diuinitus in Angliam retracto. solus hic Vigbertus itinere non intermisso in Frisiam perrexit ac peruenit cum duobus pueris & clericis, vti testatur in vita S. Suiberti Marcellinus cap. 5. anno 678. sex annis scilicet postquam Vilfridus suprascriptus Romā profecturus Frisiam reliquisset, & māsit in Frisia toto bienio, Christumq; strenue predicauit. sed aut nullum aut certe perquam exilem fructum facere potuit. Quod ne quis miretur, cum Vilfrido tantum successum ibi fuisse supra dictum sit, considerandū est, mutatis Principibus etiam subditorum animos mutari. Primum enim Regi Adgillo defuncto successerat Radbodus eius filius, plane dissimilis patris, utpote crudelissimus, & Christiani nominis manifestus hostis. Deinde post primum imperij sui annum capto & in Daniā aucto Rex Danica crudelissimum Toparcham suum Omundum, (quem & Ongendum alij vocant) guber-

DECAS QUARTA.

21

Anno Christi
fii.

gubernanda Frisia profecit, qui & gentem ipsam
crudelissima seruitute afflixit, & idololatriam Eth-
nicam utcumque per superiores istos Doctores luxa-
tam restituit ac firmavit. per integros quinque an-
nos quibus in Dania captivus tenebatur Radbodus :
Denique & ipse Radbodus in regnum suum restitu-
tus nihilo minus Frisios tractavit, quam fecerat
Omundus : Neque verò in Frisia tantum grassaba-
tur, sed & provincijs vicinis infestus erat. ijs praci-
pue in quibus animaduverterat iacta esse seminaria
Religionis Christiana: Itaque & Ulraiectum quod
ad Francorum Reges tum pertinebat, armata manu
occupavit, ac praesidio suo imposito munivit : Orato-
rium S. Thomae quod ibi Francorum Rex Dagober-
tus construxerat, diruit : Clerum vniuersum vel in-
terfecit vel exturbavit. Hinc factum est, quod S. Vig-
bertus ibi fructum nullum facere potuerit: Et si enim
& Religionis fautores & consanguineos ibi repper-
erit, nemo tamen illi palam aures prabere ausus
fuit, metu crudelitatis Tyrannica: Biennio igitur il-
lic ob has causas frustra consumpto Vigbertus Frisia
relicta in Anglia reuersus est anno Christi 690. Rad-
bodi Regis octauo. Cuius querelis auditis pius pater
Egbertus ut essent ad messem superuentem operarij
sufficientes, supradictos duodecim Apostolos sine mo-
ra congregauit, & eodem anno 690. in Frisiam mi-
sit, inter quos cum & ipse Vigbertus esset, is Villi-
brordo deinceps assiduum itinerum ac laborum co-
mitem se prabuit, donec in Fostelandia tandem ab
ipso Radbodo crudelissime interfectus martyrij co-
ronam acciperet. Floruit igitur hic Vigbertus sub

Anno Christi
690.

690

Friforum Rege Radbodo eius nominis primo ficut
 & ceteri eius focij omnes, quorum annos mortis pro
 pius hic non assignabimus, quos in hiftoria Ecclefiafti
 ca diligenter definemus: Hic enim fufficit eos eodem
 floruiſſe tempore ſub Rege Radbodo eius nominis pri
 mo qui regnavit annis quinquaginta, quorum vlti
 mus incidit in annum Chriſti 723. De hoc Vigberto
 vide Bedam Tom. 7. inter ſermones de Sanctis: Angli
 ſcriptores non tradunt eum quicquam ſcripſiſſe. No
 ſtri tamen allegant quod ſcripſerit peregrinationem
 ſuam.

Item de crudelitate Rabbodi Regis.

3. S. VILLIBRORDVS.

SANCTVS Villibrordus, qui & clemens Prin
 cept inter Anglos Doctores, hoſce, primus Episco
 pus Vlraiectinus fuit, de qua plura in Hiftoria eccle
 ſiaſtica noſtra. Hic eius ſcripta recenſebimus, vt no
 bis conſtet in hiftorijs ordo ſeriesq; ſcriptorum, quo
 rum testimonijs vtimur ſcripſiſſe enim Anglici Scri
 ptores aſſerunt.

Homilias & epiftolas plures

Eccleſiaſticos canones lib. 1.

De ſua peregrinatione lib. 1.

Inter ſcriptores noſtros vnus M. Aluinus Succanus
 de quo infra ſuo loco dicitur, tradit eū ſui ſaeculi res
 geſtas, & vitam ſuam diligenter conſcripſiſſe, eum
 que librum Romæ diu aſſervatum in templo Friſio
 rum, quod ſui iam ob vetuſtatem fere conſumptum
 deſcribi rursus diligenter & ornatu magnifico de
 corari iuſſerit Imperator Rodolphus eius nominis,
 primus, in gratiam gentis Friſoniæ, cui & ipſe ori
 ginem

DECAS QUARTA.

ginem suam ex stirpe materna debuerit: Quem quidem librū postea inde epternacū esse translatum aliunde cognouimus: Cui ad stipulari videtur etiam Casparus Bruschius vt latius in Historia Ecclesiastica dicemus in vita S. Villibrordi: Floruit cū ceteris sub eodem Rege Radbodo.

23
Anno Chri.
sti

6. S. SVITBERTVS.

SANCTVS Svitbertus, comes & coadiutor Sancti Villibrordi fuit: qui paternum genus ex Anglia, maternum ex Frisiorum Regibus duxit, de quo latius in Historia nostra Ecclesiastica dicemus: apud Anglicos scriptores hunc aliquid scripsisse non compario, apud Cappidum nostrum citantur eius peregrinationes, & epistola: huius vitam diligenter descripsit Sanctus Marcellinus, de quo infra mox agetur: Floruit vna cum ceteris sub Rege Radbodo.

690.

7. S. ACCAS.

SANCTVS Accas itidem conterraneus & comes Sancti Villibrordi fuit, cum quo in Frisia conuertenda sedulo laborauit, vt in Historia Ecclesiastica latius declarabimus. Floruit & hic sub eodem Rege Radbodo: Scripta eius hactenus nulla comperio: Vide Bedam lib. 5. cap. 21. Eccle. Hist.

690.

8. S. VILLIBALDVS.

SANCTVS Villibaldus in eodem comitatu socius Sancti Villibrordi primus Eichstetensis Episcopus: De quo plura in Historia nostra Ecclesiastica. Floruit sub eodem Radbodo Rege, ille scripsit vt Anglici scriptores referunt cum alia quadam, tum estā

690.

24
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Vitam S. Bonifatij Episcopi. lib. 1.

Vitam Valburgae sororis. lib. 1.

Epistolas ad Mona hos. lib. 1.

9. S. VNIBOLDVS.

690. **S**ANCTVS Vniboldus frater supradicti Villibal-
di. uenique Comes S. Villibordi primus Abbas
fuit Heidelamensis, floruitq; sub eodem Rege Rad-
bodo, de scriptis eius nihil haecenus comperio.

10. S. LEBVINVS.

690. **S**ANCTVS Lebuinus in eadem societate cum S.
Villibrordo fuit, & sub eodem Rege Radbodo flo-
ruit: & Dauentriensium potissimum Apostolus fuit,
vt latius in historia Ecclesiastica nostra declarabi-
mus. Ad hunc extat carmen S. Ludgeri, ipse Lebui-
nus an aliquid scripserit haecenus compartum non
habemus.

DECAS QVINTA.

1. S. EVALDVS ALBVS, ET

S. EVALDVS NIGER.

- 690: **S**ANCTVS Eualdus albus, qui capillitij colore
distinguitur à nigro, vna cum Eualdo nigro S.
Villibrordū ex Anglia secutus est. Simul auē in par-
tibus Dubantiae & Dremiae verbum Domini annun-
ciauerunt, vbi & Martyrio coronati sunt, floru-
eruntq; sub eodem Rege Radbodo: De scriptis eorum
nihil comperio. Cetera dicturi sumus in historia Ec-
clesiastica, multa de his Valnerus Roleuink in opere
de laudibus Vespaliae siue antiquae Saxoniae.

2. S. VERENFRIDVS.

690. **S**ANCTVS Verenfridus Presbyter & Confessor,
cum ceteris B. Villibrordum ex Anglia in Frisiam
comita-

comitatus est. Is verbum Domini potissimum pra-
dicauit, primum apud Medemblicum, & Dorestadi-
um. Deinde in Elste & Vestervoert, qui loci sunt in
Geldria. Floruit sub eodem Rege Radbodo. De scri-
ptis eius nihil haecenus comperio.

3. S. MARCELLINVS.

SANCTVS Marcellinus qui & Marchelmus d-
quibusdam dicitur, vna cum supradictis ex An-
glia S. Villibrordum in Frisiam comitatus est, cun-
ctisq; sodalibus suis superstes fuit. vipote quem S.
Ludgerus testatur vltra septuaginta annos Frisius
Euangelium pradicasse, maxime in partibus Transi-
sulanis, Trenta, Tventa, Oudenseel & Dauentria.
Floruit igitur sub eodem Rege Radbodo ac deinceps.
De scriptis eius haec inueniuntur haecenus.

Vita S. Svitberti. De Tyrāide Radbodi Regis.

Epistola diuersa. Conciones variae.

Et quaedam alia, quae non peraeque celebrata sunt.

4. S. ADALBERTVS.

SADALBERTVS, & ipse inter supradictos
S. Villibrordum ex Anglia in Frisiam comitatus
est, primus fuit Vltraiectina sedis Archidiaconus cō-
stitutus: qui postquam strenue verbum Domini pro-
pugnasset tranquille in Domino obdormiuit, & se-
pultus est Egmonde, in Kenemaria Hollandiae: &
cum reliquis floruit sub eodem Rege Radbodo: De
scriptis eius nihil haecenus comperio.

Horum igitur duodecem Apostolorum Frisiae scri-
pta quatenus ea reperire potuimus hic ordine adno-
tare placuit vt series temporum sub Regibus deinceps
distincta habeatur. De Doctoribus ipsis plenius
dicta-

Anno Christi
81.

dicturi sumus in historia Ecclesiastica ubi vitam & res gestas eorum ex professo tradituri sumus.

5. S. VULFRANNVS.

700.

SANCTVS Vulfrannus Episcopus Senonensis & Confessor in Frisiorum conuersione cooperator S. Villibrordo à Francorum Rege anno Christi septingentesimo missus est, multa egregia in prosliganda gentiliū Idololatria miracula præstitit: vt latius de ducemus in Historia nostra Ecclesiastica: Scripsit quas nostri alligant.

Epistolas diuersas. & quedam alia: Floruit sub Radbodo primo circa annum Christi. 700.

710.

6. ONNO FONTANELLVS.

ONNO siue vt alij vocant Onuo, Frisius fuit, de nobili stirpe natus, qui cur secundum Veteres Frisiorum leges sorte postulante Dijs immolandus esset, suspensus fuit S. tandem Vulfranni precibus saluatus fuit, à quo proinde ad Christianam fidem conuersus monasticam vitam sectatus in monasterio Fontanella, vnde Fontanelli cognomen, accepit. Hic scripsit quæ nostri allegant.

De visione Radbodi Regis:

De horrenda eiusdem Regis morte:

Floruit sub eodem Radbodo, circa annum septuagesimum decimum, de quo plura in Historia nostra Ecclesiastica.

7. DOVVO FORTEMAN.

720.

DOVVO Fortenam nobilitate, virtute & eruditione præstantissimus, scripsit de seculi sui calamitatibus, floruitq; sub eodem Radbodo Rege circa annum 720. De quo nihil amplius comperio.

San-

DECAS QUINTA.

8. S. VINFRIDVS qui & BONIFACTVS.

27

Anno Christi.
fii.

S^{anc}tus Vinfridus, quem quidam Venesfridum
vocant mutato nomine Bonifacius dictus est, qui
S. Villbrordo in Episcopatum Vltraenensem proxi-
mè successit, de quo plenius in historia Ecclesiastica
nostra acturi sumus: Hic scripsit vi ex Anglicis scri-
ptoribus cognoscimus, nam ex Trubemio ad totum
hoc institutum non multum subsidij habemus.

De sua fide & doctrina lib. 1.

De religione Sactitatis l. 1. Pro rebus ecclesia l. 1.

Instituta Synodalia lib. 1.

De suis in Germania laboribus lib. 1.

Epistolas ad quatuor Papas lib. 1.

Ad Ethelbaldum Regem lib. 1.

Vita Liuni martyris l. 1. Vita Liuni monachi l. 1.

Vitas Sanctorum aliorum lib. 1.

De fidei Vnitae lib. 1. Contra Hareticos lib. 1.

Epistolarum ad diuersos lib. 1.

Floruit hic in Germania sub quatuor frisorum
Regibus, sub Radbodo supra dicto annis 4.

Sub eius filio Adgillo secundo. 14. sub huius filio

Ludobaldo 12. Sub huius fratre Radbodo secundo
sex, qui faciunt simul collecti annos 36. quorum vti-
mus in idit in annum Radbodi secundi sextum, Christi
755. quo ille in Frisia martyrium passus est.

9. SOLCO FORTENAM.

Solco Fortenam, vir nobilis & egregie eruditus ob
insignem historiam quam conscripserat & ab ini-
tio ad statem vsque Principum, Ducum, & Re-
gem Frisie Genealogias & res gestas luculento sty-
lo deduxerat, per inuidum aliquem delatus
apud

755.

Anno Christi
lii.

apud Radbodum Regem fuit, quasi qui parum candide scripsisset de ipso. Itaque cum Solco ad Aulam regis vocatus, & librum compositum exhibere iussus esset, Rex examinato libro, ipsum in authoris praesentia comburi, authorem ipsum in carcerem detrudi iussit, unde per Carolum Magnum Radbodo deincto ac fugato demum liberatus est: Causa tanta poenae erat quod Solco Gundobaldum fratrem ipsius, qui Christianus erat, magis laudare videretur quam ipsum Radbodum, qui Christianorum erat persecutor acerrimus: Itaque ex insigni hoc opere ad posteritatem nihil peruenit praeter aduersaria quadam & fragmenta lacerata, quae pronepos eius Otto Carolensis collegit & in ordine redacta auctario suo suppleuit, ut in Octone infra dicturi sumus: Floruit sub Radbodo secundo circa annum 760.

760

10. SIVARDVS SAPIENS.

SIVARDVS Sapiens praefectus Druidum Scholae in Aula Dei tempore eiusdem Radbodi floruit. Cuius consilij Tyrannus maxime in Christianos sequebatur. huius Technis supplantatus putatur esse Solco Forteman: ut & multi alij Viri boni. Hic libros Ciceronis de natura Deorum damnavit & publice exussit, quod ipsius iudicio continerent insyneram de Dijs gentium doctrinam: Christianorum acerrimus infector fuit. Scripsit autem ad emulationem Solconis Fortemani.

Historiam Principum, Ducum, & Regum Frisiae.
De prohibenda Christianorum Doctrina.

770

Et quadam alia. Vixit circa annum 770. & deinceps.

DECAS

DECAS SEXTA.

1. OCCO SAPIENS.

OCCO Sapiens ex eadem Druidum schola in Aula Dei vel collega vel successor vel denique discipulus fuit supradicti Sinardi, & sub eode Radbodo floruit circa annum 774. & deinceps inspector & ipse acerrimus Christianorum. qui scripsit ut ex Huberti Scoti Collectaneis & allegatione nostrorum intelligimus.

29

Anno Christi
811

774

De doctrina Druidum.

De successione Professorum eiusdem doctrina in Aula Dei.

Ad Radbodum Regem de vindicando Deorum contemptu aduersus Christianos.

De Sacrificijs Deorum.

2. IOANNES cognomento
PRESBYTER.

IOANNES Adgilli, eius nominis secundus Frisiorum Regis filius inter fratres Gundobaldum, & Radbodum natus medius, ob Regni auiti contemptum, & singularem Religionis Christiana propagandae zelum & incomparabilem vitam sanctitatemque vulgo Presbyter cognominatus, una cum Ogero Danorum Rege expeditionem fecit sub Carolo Magno interram sanctam: Et captis Hierosolymis cum Carolus rursus Germaniam peteret, una cum Ogero in Indiam perrexit, ibique occupata vastissima terra Regnum condidit, quod est ab eo denominatum Regnum Presbyteri Ioannis. Cuius successores potissimi Reges deinceps Presbyteri Ioannes appellati sunt: ipsumque Regnum

30
Anno Christi.
81.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Regnum postea etiam Abyssinorum dictum est, de qua re plenius disturi sumus in opere nostro de Colonijs Frisorum, & in 14. annalium nostrorum libro: Scripsit autem Ioannes hic ad Gundobaldum nepotem suum Radbodi filium vii testatur Cappidus qui temporibus eius valde vicinus fuit, de expeditione Caroli Francorum Regis in terram Sanctam.

De expeditione sua in Indiam.

De terra Indiane qualitate.

De gentium in ea diuersitate.

790. Floruit sub Carolo Magno circa annum Christi 790.

3. ADEL ADELINGVS.

ADEL Adelungus ex Regali stirpe vir non minus eruditione & militari fortitudine, quam auita nobilitate conspicuus, Comes fuit expeditionis Ioanni Presbytero in Indiam vbi & cum eo mansit, & inter primores eius primo loco censitus, sedes habuit amplissimas, & portui nomen dedit in terra Abyssinorum, qui ab eo etiam hodie Adel appellatur: Hic teste Cappido & Sterkenburgio scripsit.

De monstris Indiae.

De moribus Indorum.

De Religione Indorum.

792. Floruit sub eodem Carolo Magno circa annum 792.

4. S. VITHO.

SANCTVS Vitho natus in Aula Dei sed mature traditus pijs Praceptoribus Christianae doctrinae fundamenta iecit Vlraiecti sub S. Villibrordo, qui

DECAS QUINTA.

31

Anno Christi
iii.

qui ob excellentem ipsius eruditionem ac pietatem
à Carolo Magno primus Episcopus est constitutus Ec-
clesia Osnaburgensis, cui singulari privilegio Rex
prærogatiuam attribuit præ cæteris Episcopatibus
per Saxoniam in literarum cultu. De quo plura in
Ecclesiastica nostra historia: Albertus Cramblius &
Albertus Stadenſis scriptorū eius non meminit, Cap-
pidus allegat ab eo scriptas.

Epistolas ad diuersos.

Item ordinem scholæ Vlræiætinæ.

Item institutionem scholæ Osnaburgensis.

Vixit circa annum Christi 796.

796

5. S. LUDGERVS.

SANCTVS Ludgerus natus in pago Virumo pro-
pe Doccomium, propter insignem ipsius erudi-
tionem ac pietatem à Carolo Magno primus Episco-
pus Monasteriensis cōstitutus est. De quo plura in Ec-
cle. historia nostra, hunc eleganti stylo scripsisse com-
perio.

Vitam S. Suiſberti, qui S. Villibrordi coadiutor
fuit, quam eandem & S. Marcellinus antea conscri-
pserat.

Item ea quæ in passione S. Martyris Bonifacij de
eo prætermiſſa nouerat, primordia scilicet viæ eius,
aduentum atque ordinationem pulchro sermone de-
scripsit.

Composuit & libellum de vita Sanctorum, quon-
dam Doctorum Venerabilium atque Sacerdotū Gre-
gorij & Albrici.

Floruit circa annum Christi 806. Sub Carolo Ma-
gno.

806.

6. HAN-

32
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE
6 HANCO FORTEMAN.

804 **H**ANCO Forteman vir primaria nobilitatis & rei bellicae gloria insignis fuit, de quo in opere de Ducibus, Comitibus &c. plenius dicturi sumus. hic scripsit expeditionum suarum memorias, quas sub Imp. Graco, Rege Scotia & Anglia, & demum sub Carolo Magno fecit, vii testatur Andreas Cornelius: Floruit sub Carolo Magno circa annū Christi 804. Is scripsit Orationem luculentam de Trinitate contra Arrianos & Sabellianos: & quaedam alia. Floruit sub Ludouico circa annum 32.

7. S. ANSCHARIVS.

S. ANSCHARIVS natus in ciuitate Frisia Vardena, quam progressu temporis inundatio maris oppressit & abstulit, Vlraiekti in Schola S. Gregorij Episcopi qui S. Bonifacij martyris successor fuit, literarum & pietatis fundamenta iecit, inde Corbeiam Saxonia petijt Religionis monastice ergo, vnde ob insignem eruditionem ac pietatem & zelum erga diuini verbi propagationem, tandem primus Episcopus Bremensis est constitutus de quo copiosius acturi sumus in historia nostra Ecclesiastica. Scripsit ille plura quae intercederunt ac latent. sed Albertus Cramzsius allegat eius

Epistolas plures.

Item libellum, Psalmorum summam paucis includentem.

306 Vixit sub Francorū Rege Ludouico pio circa annum 806.

8. S. FRE.

DECAS SEXTA.
8. S. FREDERICVS.

S. Fredericus ab Adelen octauus Episcopus Vltraie-
ctinus fuit, eruditione ac pietate conspicuus: vt
in Ecclesiastica Historia nostra plenus declarabi-
mus.

9. S. ODVLPHVS.

S. Odulphus quamuis Orschotij in Brabantia na-
tus sit, inter scriptores nostrates, ideo referen-
dus nobis hic est, quod singulari zelo flagrauerit in
maioribus nostris à gentili idololatria ad veri Dei cul-
tum conuertendus sicuti in Historia Ecclesiastica no-
stra diffusius explicabimus. Scripsit autem hic auctor
antidotum siue amuletum aduersus Striges, incu-
bos, succubos, & consimiles Demonum præstigias
quibus tum mirum in modum Frisia penè ad ethici-
smum relapsa vexabatur. Scripsit etiam & alia qua-
dam qua non perinde memorantur. Vixit sub Lu-
dovico Pio Francorum Rege circa annum Christi
836.

10. NANNO PHILOSOPHVS.

NANNO Philosophus Stauriensis fuit, præcep-
tor Radbodi 14. Episcopi Vltraiectini, in literis
humanioribus insigniter exercitatus, sicuti Io. Trithe-
minus ex Ioanne Becano Canonico Vltraiect. refert:
Qui vir doctissimus sui seculi extitit: Scripsit autem
cum alia quadam, tum etiam præclara commenta-
ria in Aristotelem de cælo & de mundo.

Item in Ethica vniuersa.

Item in Platonem de legibus: & de Repub.

Quæ in Bibliothecis per Hollandiam & Frisiam ha-
beri solent. Scripsit & alia quadam, quæ nusquam ap-
parent

39.

Anno Christi
836.

836

34 DE SCRIPTORIBVS FRISIAE
Anno Chri- parent iniuria temporum oppressa: floruit circa an-
ni. num Domini 880.
880.

DECAS SEPTIMA.

I. S. REMBERTVS.

SANCTVS Remberius Sancti Anscharij con-
taneus cognatus Discipulus & Successor parize-
lo flagrauit in propaganda Religione Christiana si-
cuti latius declarabimus in Historia Ecclesiastica.

Scriptis vti testatur Alb. Crantius.

Epistolas plures ad diuersos:

Vnam praecipue ad Virgines de virginitate.

Floruit circa annum Christi 84.

884.

2. S. RADBODVS.

SANCTVS Radbodus Regio Frisorum sanguine
Soriundus, atauum, maternum habuit Radbodū
vltimum Frisorum Regem & auunculum Guntha-
rium Archiepiscopum Coloniensem, ipse omni litera-
rum ac virtutum genere cumulatus sine ornatus, Vl-
traiectinorum Episcoporum 14. fuit. De quo cumu-
late acturi sumus in Historia nostra Ecclesiastica:
Scriptis autem quae à diuersis Authoribus allegan-
tur.

De laudibus Sancti Martini.

De laudibus S. Amelbergae virginis lib. 2.

Item de S. Villibrordo flores lib. 1.

Laudes S. Bonifacij Episcopi lib. 1.

Homiliarum & Sermonum librum vnum.

Integrum de S. Marini translatione officium
composuit quo Ecclesia hodie vtitur.

Item

DECAS SEPTIMA.

Item varios cantus in honorem Sanctorum.

Opera eius hactenus in tenebris iacent, prater Eclogam E. clefasticam de virtutibus B. Leuini Presbyteri, quæ extat in calce 6 Tomi Laurent. Suriij. Floruit circa annum Christi 900.

3. CAPPIDVS STAVRIENSIS.

DE vita & conditione huius Cappidi nihil hactenus certi inuenire potui, nisi quod patria Stau-
tensis. professione Sacerdos fuit: Hominem doctum
fuisse ac diligenter ex monumentis eius apparet,
quæ si integra ad nos peruenissent, nihil pere antiqui-
quitatum nos lateret, quod ad plenam rerum Fris-
carum cognitionem pertineret: Hic enim à Principe
ipso Frisone, eiusq. filijs & posteris deinceps, quæ ad
atatem vsque suam intermedio tempore scripta sunt,
omnia accuratissimè euoluit, & testimonij gratia sin-
gulatim vnde habet, in suis fideliter allegauit. Mihi
certè hac ipsa qualiacunque illius fragmenta, quæ
mihi contulit prastantissimus vir Andreas Griphius
de quo infra suo loco dicturi sumus, magno ad-
iumento fuerunt, non solum ad errores multo-
rum coarguendos, sed etiam ad ipsam rerum veri-
tatem constabiliendam: Multa etiam scriptorum no-
mina incognita, multas scriptorum incognitas l. cu-
brationes mihi suggessit. Quibus studium scribendi
in gente nostra, vt antiquissimum, ita etiam assi-
duum fuisse declaratur. Ex quibus facile asstimare
licet quantam iacturam Frisia passa sit, ex con-
flagratione Bibliotheca publica quæ Staurie fuit
in templo Stauonis quod postea Diuo Ni. olao con-
secratum est, in quo acta omnia publica & monu-
C 2 menta

35

Anno Chas
II.

900

Anno Christi
ti.

menta Regni Frisonici ab initio hactenus diligentissi-
ma cura coaceruata & conseruata fuerant. Qua
tunc adhuc integra Cappidus vii potuit: Scripsit autē
Cappidus vt ex ipsis fragmentis & aliorum allega-
tionibus didicimus:

Genealogias & seriem Principum, Ducum, & Re-
gam Frisie.

Historiam Ecclesiasticam gentis Frisonica.

Vitam Sancti Lebuini

Vitam Sancti Otgeri.

Vitam Sancti Plechelmi.

Vitam Sancti Odulphi.

920

Et quedam alia. Vixit circa annum Domini 920.

4. OCCO SCARLENSIS.

OCCO hic, Scarlensis inde dictus est, quod in
Pago Geesterlandia Scharla dicto natus sit. Pa-
trem is habuit virum nobilissimum Gaeltzionem à
Takema: Hic reliquias auunculi sui magni Salconis
Fortemani, de quo supra dictum est, nactus quascun-
que habere potuit in ordinem redegit, & industria
sua vtcumque sarcinuit iacturam historie Frisonica,
quam Radbodus Rex prorsus extinctam voluit: Ipse
interim ex actis recentibus de suo supplementum ad-
didit, & ab exordio gentis ad etatem vsque suam
continuum rerum in Frisia gestarum seriem deduxit
Quod opus tamen nunquam publicatum fuit, sed in
Familia Takemmana velut peculiaris & incom-
parabilis quidam thesaurus magna cura asserua-
tum, donec Ioannes Vlieterpius id nactus diuulga-
ret vt infra suo loco dicetur: Scripserat autem Occo
hic vt & annulus eius magnus Solco historiam suā
lingua

DECAS SEPTIMA

lingua latina, quam Ioannes Vlieterpins & cum se-
cuius Andreas Cornelius Belgica lingua interpreta-
ti sunt & amplexarunt: Vixit autem hic Occo circa
 annum Christi 970. 37
Anno Chr
fii.
970.

5. VFFENIGIVS.

Vffingius qui & Vffo Vorcomiensis patria na-
 tione Frisius, professione Monachus Benedicti-
 nus in monasterio S. Ludgeri Vertine. Claruit circa
 annum 1000. Extat autem antiquum exemplar in
 S. historia collata per hunc.

De vita Sanctæ Idæ Viduæ.

Item historia S. Lucij Regis Britannie.

6. ADELBOLDVS Episcopus.

Adelboldus 19. Episcopus Ultraiectinus, ex nobi-
 li familia in Frisia natus, multa memoria digna
 gessit: De quibus plura dicturi sumus in historia no-
 stra Ecclesiastica: is scripsit

Vitam sancti Henrici Imperatoris.

De Laude sanctæ Crucis.

De laude Beate Mariæ.

Multa etiam præterea tam metro quam prosa edi-
 dit, quæ tamen hætenus in tenebris occulta iacent:
 Floruit circa annum 1015.

7. VILCO IAERSMA.

Vilco Iaersma Secretarius nobilissimi viri
 Elconis A. Liaucama in terra Sancta, scripsit
 res gestas Domini sui & plurimum nobilium sub Bal-
 duino in occupatione eiusdem terra sancta: si ut re-
 fert Andreas Cornelius libro secundo ad annum
 Christi. 1106. 1015

38
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE
8. S. IARICHVS.

SANCTUS Iarichus Abbas Horti Mariae sive ut populari lingua nominatum fuit, Mariae garde, ordinis Pramonstratensis vir in sacris vndecumque doctissimus multa scripsit in Genesim commentaria quae passim in Bibliothecis per Frisiam haberi solent: Floruit circa annum Christi 1112.

1112.

9. S. SIBRANDVS.

SANCTVS Sibrandus Abbas eiusdem Horti Mariae vir fuit in primis pius ac sanctus & plurima luculenter scripsit quae iniuria temporum interciderunt. Inter cetera autem luculento stylo scripsit vitam S. Frederici Hallemi, qui primo Pastor in pago Hallemo, & postea fundator primus Horti Mariae fuit, atque ibi abbas primus fuit: Floruit circa annum Christi 1160.

1160.

10. Vlmarus & Saxmundus.

Vlmarus & Saxmundus allegantur sapientes in legibus Fresionum antiquis apud Ioannem Heroldi, qui Fresionibus vel tulerint vel certe additionibus suppleuerint leges: qui quales fuerint hactenus inuenire non potui. Vixisse eos circa annum Christi 1264. puto, ea coniectura ductus quod ipse haec leges apud Heroldum quibus isti praefuerunt satis arguant eos fuisse Christianos, & legum latio talis qualis illis proponitur apud Frisios facta deprehendatur circa haec tempora: ut ex alijs Frisiorum legibus quae Frisica lingua excusa extent manifeste patet. Ipsaq. nomina indicant hosce sapientes ex orientali Frisia oriundos fuisse: Differunt autem hi sapientes

DECAS OCTAVA.

39

Anno Chri.

li.

ab illis quos supra posuimus, hi enim ex legum Ciui-
lium professione sicut & quibus alij hodie Iurecon-
sulti vtilitate sapientes appellantur: isti verd Ethni-
corum more sapientes vocati sunt ex professione,
que penes eos solos fuit: Erat enim in ciuitate Eri-
sia qua nunc Leouardia vocatur, tunc autem Aula
Dei dicebatur, schola Druidum qui magna diligen-
tia illic Deorum cultum, bonas literas & Philoso-
phiam docebant vii suo loco plenius declaraturi su-
mus.

1264.

DECA S OCTAVA.

I BERTRANDVS HAERSMA.

Bertrandus Haersma, ex nobili familia natus, sed
quibus parentibus, & quo loco non satis constat:
Hic Parisiis operam Philosophiae & Theologiae dedit:
vbi & Raimundum Lullium publice docentem au-
diuit. Cuius quidem Lullij mores & scripta qui scire
desiderat, legat eius vitam, quam Corolus Bouillus
conscripsit. Iodocus Ascensius Parisius excudit anno
1511. Fuit autem Lullus hic summa auctoritatis sa-
culo suo, adeo quidem vt in Hispania duae sint vniuer-
sitates, quae Lullianae dicuntur, ex eo quod Dialecti-
cam Lullij continenter doceant: Posteriori saculo ma-
gis arrisit doctrina Aristotelis: Quae scholis Philoso-
phicis Logicam porrigeret. Cum animaduertenter
in Lullio non tam rerum modo, quam verborum co-
pia facultatem terminari: Vnde Erasmius Rot. dixit
Lullium docuisse artem non dicendi sed nunquam
tacendi: Hunc igitur Lullium Parisius tum tempo-
ris celeberrimum Berirandus noster, vt videtur, non
oscitan-

C 4

oscitan-

40 DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Anno Christi
m.

oscitanter audiuit, qui & scripta quaedam reliquit,
quae in Bibliotheca conuentus Angiemi propè Frane-
keram obseruari solent, ex quibus nominatum sunt.

Mysterium artis Lullij.

De mutatione Religionis Christianae.

Qua quidem an in lucem prodierint equidem non-
dum comperi: auctor vixit circa annu Christi 1320.

1320.

2. IOANNES VLIETERPIVS.

Ioannes Vlieterpivs Secretarius nobilissimi viri I.
H. Martena potestatis Frisiae cum historiam Oc-
conis Scharlenfis supradicti Stauria forte reperisset,
ipseq; iam olim syluam collegisset antiquitatum Fri-
siae, magno studio eo incubuit, vt ex his vnum conti-
nua historia corpus componeret: Itaque in linguam
Belgicam qua Occo latine scripserat transulit, &
sua etiam Belgice conscripsit, atque ita arbitrio suo
vsus continuo filo historiam deduxit, à prima gen-
tis origine, vsque ad aetatem suam: Et fuit sanè hoc
opus dignissimum, quod in lucem ederetur, quamuis
iamen ex nimio quodam zelo suppressum in priuata
familia ornamentum fuerit, donec per incuriam cu-
stodum situ multis in locis ita corrumperetur, vt
legi difficulter potuerit, sicuti testatur Andreas Cor-
nelius, qui hoc opus ad extremum expleuit vsque ad
praesentem hanc aetatem nostram, vt in Andrea infra
amplius dicemus: Quibus parentibus aut vbi natus
fuerit, hic Vlieterpivs haecenus inuenire non potui.

1370.

Vixit autem circa annum Domini 1370.

3. M. ALVINVS.

M. Alvinus schole Sneecanae aliquamdiu Reetor,
& deinde eiusdem Reipub. Secretarius scri-
psit

DECAS OCTAVA.

41

Anno Crhisti.

psit Tractatum siue Compendium Historie Frisonice ab exordio gentis vsque ad Carolū magnū in quo Frisorum Ethnarchum ab Indis, Indos ipsos à Ragau siue Rex ipsumq; Ragau deducit à Sem filio Noë porroque refert quo modo Ragau à Sem acceperit pro se ac posteris suis Regnum in quadam Indie provincia, quæ ex conseruatione Semi nomen obtinuerit, benedicta Fresia. Tum etiam quod idem Sem Ragano posterisq; eius in perpetuum authoramentum Regie Maieſt. conuulerit coronā Chalibeam, & vexillum rubrum incomparabili virtute præditum: Quorū symbolo admoneri deberent sibi commissam esse curā libertatis, & fortitudinis, ut & ipsi se præstarent inuictos, & alijs etiam ad victoriam prærent. Commemoratur deinde matrimonium Ragau, & posteritatē & successum huius in benedicta Fresia: addit & Frisonis decessum ex illa, & aduentum in hanc terram: Tradit deinde quo modo Frisii praſidio huius coronæ atque vexilli (quæ Friso istinc huc secum aduexerit) semper nixi in tuto fuerint. Donec Rex Danorum coronam tandem incautis extorſisset, vexillo interim ad quingentos fere annos ob metum Danorum in terra deſoſſo, quo demum per S. Villibrordum Angelo monstrante reſoſſo, Magnus Fortemanus primus Comes in Benthem Frisiorum Dux Romam à Saracenis liberauit, eamq; Carolo Magno tradidit, eoque nomine libertatem Frisiis ab Imperatore impetrant: Hactenus Aluinus. Cuius tamen exemplaria, quæ diuersa vidi, in paucis quibusdam discrepant: Vniuersatamen hac historia mihi olim mera fabula visa est ut & alijs forte videatur: sed quo meliore loco eam habere

C s

habere

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

42

Anno Christi
li.

habere cœperim duobus potissimum argumentis mo-
tus sum: Primum quod Aluinus hic se Rythmos Fri-
sicos, Rythmis belgicis interpretatum scribit, nam
Rythmicè Tractatum suum composuit: Deinde quod
citantur in his Aluini Rythmis historia testes non fa-
riles sed fide dignissimi, & omni exceptione maiores,
Moses scilicet Iosephus & Megasthenes, & Pairo-
cles quibus nititur vsque ad Frisonis decessum, ex be-
nedicta Frieslandia: Nemo autem dubitat plurimum au-
thoritatis fuisse in quaq; gente Rythmis huiusmodi
patrijs antiquis, utpote quæ fuerint veterum cantile-
ne, de laudibus Principum, Ducum ac Regum, quæ
quod sincera & sine fūco essent, digne sunt habita-
que in cœtu publico laudarentur, ad memoriam eo-
rum, quibus vel originem suam, vel defensionem, vel
quoduis aliud beneficium populus deberet: Harum
autem cantionum vsum apud maiores nostros existi-
tisse, earum denique in primis petitiū fuisse Beru-
lesum quendam hominem cecum, cum aliunde tum
etiam ex historia vita S. Ludgeri discimus, quæ testa-
tur S. Ludgerum huic ceco in pago Holuerdia paga-
nis deprecantibus & hanc eius peritiam predicanti-
bus restituisse visum: quocirca si Aluinus ut aasserit ex
Rythm: frisiconis tractatum suum composuit, hau-
sit eam mirum ex antiquitatibus publicè approba-
tis: Iam quantum ad genealogiam Ragau attinet,
vera esse quæ adfert, quis neget qui Iosephum ac Moy-
sen legerit, ea verò quæ ad consecrationem Frieslandiæ, Ra-
gau matrimonium, potestatem, Regiam Maiestatem,
coronam & vexillam, & Frisonis ex patria deces-
sum pertinent, Megasthenes ex certa scientia testari
potuit

DECAS OCTAVA.

41

Anno C. 111.

iii.

potuit. Fuit enim hic Megasthenes conterraneus & equalis Frisonis: Fuit enim ex eade urbe Palibothra natus, ex qua natus est & Friso. Eadem enim urbs antiquius Fresia, ut & ipsa quoque provincia in qua sita est, dicta fuit, quam Graeci Parisiam appellarunt indigena Palibothram dixerunt, posterior aetas incolas eius mandralas nominavit: Cum autem Sandracottus Indorum Rex post obitum Alexandri magni, rebellans Alexandri Duces in India relictos, & in his Frisionem quoque praesidijs exturbasset: fuit hic Megasthenes ab Alexandri successoribus ad hunc Sandracottum vno cum Dionysio missus legatus ad componendam pacem, sicuti testatur Strabo libro secundo & Plinius lib. 27. cap. 6. Quocirca dubium nulli esse debet quin Megast. de origine Frisonis de rebus ab eo gestis, de decessu eius ex patria, & ceteris quae in recenti adhuc memoria tunc erant scripserit, quae & ignorare non potuit, & ob viri splendorem silentio inuolueret non voluit. Scripsisse autem illum diligenter res patrias, complures authores testati sunt: & Clemens Alexandrinus citat eius librum tertium rerum Indicarum: sic ut etiam ad manus maiorum nostrorum eius monumenta peruenire potuerint unde testimonium historiae suae peterent. De Patrocle alibi diximus, quem non in Aluini tantum Tractatu, sed etiam in gestis Frisorum allegatum videmus. Est autem Aluini exemplar paulo castigatius quod suppedi-
tauit mihi D. Hubertus Schotus quā quod extat in Thabortio Codice. Hac igitur certitudo me extimulauit, ut maiori diligentia scrutarer etiam alios antiquos & similes scriptores, & excussis quibus potui omnibus comperi

Anno Christi
61.

comperi ea quae de origine & patria Frisonis hic as-
servatur esse verissima, sicuti in libro tertio de Anti-
quitate & Origine Frisorum plenius deduximus.
De consecratione Frestae, de corona, de vexillo, quae di-
cuntur pari veritate cum ceteris niti arbitramur, tñ
propter auctoritatem Megasthenis ac Patroclis, qui
hisce testimonium prebuerunt, tum etiam propter
constantem tot saeculis apud nostrates harum rerum
memoriam, tum deniq; propter memorabilem even-
tum, quem his in Frisia nostratum scriptores nostri,
tum etiam Romani attribuunt. Fuisse enim vexil-
lum apud maiores nostros in summa semper venera-
tione, nemo est in Frisia qui ignorat. Et fuisse in Mar-
sis celeberrimum T'ansane templum, quod Romani
euerterint, testatur Anaxialium libro primo Cornelius
Tacitus: Vbi eum interpretes haecenus affecti non
sunt, cui numini tēplū hoc consecratum fuit, in col-
lectaneis Huberti Schoti expressis verbis templum
T'ansane, dicitur templum fuisse ad vetus vexillum
in Frisia: Mirfos enim qui diuersa Etymologia di-
uersis in locis fuerunt, etiam Ioachinius Happerus
collocat in Frisia, cui & diuersa antiquitatis vestigia
suffragantur: & T'ansane contractum est ex dictio-
nibus Toh alden, fane, quod significat ad vetus Vexil-
lum: Toh enim ad, alden vetus, & fane vexillum
significat: Itaque templum T'ansane fuit templum
ad vetus vexillum: Ac merito quidem hoc vexil-
lum vetus appellatum fuit, quod tot saeculis ante Fri-
sonis aduentum in Frisia, & deinde trecentis &
amplius annis in Frisia hac nostra ante Romano-
rum aduentum vsurpatum fuit: Celeberrimū autem
illud

Illud templum merito dictum fuit, propter quatuor istas virtutes eximias, quas huic vexillo à Patriarcha Semo inditas fuisse Aluinus refert.

Earum prima erat amuletum contra tonitrua, fulmina, & quasvis alias tempestates: Secunda erat remedium aduersus striges, lemures, incubos, & succubos, & quosvis alios nocturnos ac diurnos Cacadamones: Tertia erat vis ad expellendos immundos spiritus ex obsessis hominum corporibus: Quarta erat efficacia certae victoriae in praelijs aduersus hostem. Harum igitur virtutum nomine hoc vexillum quasi precipuum Dei tutelaris instrumentum templo celeberrimo nomen dedit ut Tansane diceretur. Nam ex hoc templo velut ex communi ac publico totius provinciae armario vexillum hoc per Sacerdotes petebatur quoties necessitas praesenti calamitati auxilium flagitaret. Templo per Romanos euerso, sacerdotibus vexillum, quod commodum aliud, necessitate tum flagitante deuexerat, magna sollicitudine absconderunt, ne in hostium manus incideret, & vulgo persuaferunt, in terra esse defossum. Et Romanis tandem Germania excusis inuidia periculi huius in Danos deriuata est, qui Frisiorum hostes continui remanserunt. Quae persuasio vulgo durauit, vsque ad tempora S. Villibrordi, qui vexillum hoc in lucem reduxisse scribitur, vnde & Magno Fortemano datum fuit primo Comiti in Bentheim qui illius praesidio sub Carolo magno Romam cepit, & captam Carolo tradidit: & eo nomine Frisii libertatem ab Imperatore obtinuit, vnde & vexillum hoc porro Magnus facit hoc est Magni Vexillum à nostratibus appellatum fuit.

Anno Christi
fii.

fuit: Eundem etiam Magnum Roma reuersum afferunt: Roma reuersum non modo Diploma libertatis Frisonice quod ab Imperatore ac Pontifice obtinuerat Almem, quae nunc Harlinga, dicitur in Templo deposuisse, quod Pater ipseus Gustauus Fortemanus condiderat, sed etiam vexillum hoc ibide abscondisse, ne qua in Ethnicorum manus amplius incideret & Idololatriæ seruiret. Nulli sanè mortalium hactenus visum est, vnde multi putant non illic sed alibi esse reconditum in loco magis tuto, cum templum illud ea tempestate parietes tantum ex ligneis asseribus, tectum ex arundinibus habuerit. Qua de re multa vir primarie nobilitatis & non infimæ auctoritatis Jencko à Douma in testamento suo disputat: Persuasum est enim nostratibus ex Vaticinio quodam fore aliquando conflictum in terra Stania, quod est amplissimum pratum in Frisia ad Lauicam fluuiū prope pontem Gerconium, & ibi certatum iri de libertate patria, & victores eos esse futores penes quos copia huius vexilli fuit: Sed hæc quæ Aluini occasione paucis hic perstrinximus, alibi prolixius explicabimus: De Aluino autem ipso nihil amplius reperire potuimus, nisi quod florauerit circa annum Chr. 1400.

1400.

4. VESSELVS Gruninganus.

Vesselus dictus lux mundi Gruninga natus fuit circa annum Chr. 1419. qui in patria perceptis vtiq; triuialibus artibus, cū esset prestantissimo ingenio præditus amplioris cultus gratia nō modo Germaniam, Galliā, & Italiam, sed & Græciam videre voluit: Vbi cum eruditis, quos inuenit, linguæ philosophiæ potissimum gratia versatus est à quibus &

Basilij

Basilijs nomine donatus est: Vnde reuersus cum & Hebraeam linguam Græcâ atq. Latina addidicisset, magna admirationi fuit sæculo Barbaro. Cuius proinde tenebras cū eruditionis lumine discuteret, vulgò lux mundi dictus fuit: Docebat enim clarius & disputabat euidentius, quam reliquum professorum vulgus cum instructus esset artibus Logicis, quæ reliquis re-
ctè explicandis comparata sunt, peperit eares illi magis inuidiâ, apud eos qui hæcenus in summa auctoritate fuerant, cum se à iuuenute destitui, illum colli-
anima aduerterent: Doctus autem Coloniæ, Heidelbergæ, & Parisiis: Incidit tandem in controuersiam de Religione cū Theologis, ex qua in periculo fuit. Ideo quæ relictis Academijs in patriam se contulit, & in priuato studio se continuit: Gruninga enim in conuentu Spiritualium Virginum sedem fixit: non quidem ut habitum sumeret, quod quidem putant, qui eū ordinis Hieronymiani monachum & istius conuentus Patrem fuisse scribunt, sed ut priuatus ibi viueret in otio literato & Theologia studio se oblectaret: Commendatus fuit Virginibus à Davide Burgundo Episcopo Vltiraieſino: Cuius ad ipsum Vesselum data litera in conuentu eo conseruatur, sicut & aliorum quoque magnatum & doctōrum virorum: Incertum autem est, virum ne ipse an verò eius nomine Episcopus virginibus expensas mensa soluerit, an denique gratis ab illis alitus fuerit. Inter familiares & amicos, quos multos Gruninga habuit maximi fecit Rodolphum Agrieolam & M. Ioannem Oesterdorpium postea Canonicum Dauentriæ, ad Sanctam Lebuinum. Vixit autem Gruninga diu charus omnibus

Anno Chri-
sti.

omnibus: Tandem mortuus & sepultus est in templi
Choro non longe à summo altari. In libro memoriali
eiusdem templi hæc leguntur: Anno Domini 1489.
Obijt Venerabilis M. Vesselus Hermanni egregius
Doctor sacre Theologie, & in Latina & Græca
& Hebræa linguis multum eruditus, & in tota Phi-
losophia quasi vniuersalis. Epitaphium illi huiusmo-
di positum propè monumentum fuit.

Pallida Vesseli saxum hoc tegit ossa magistri
Philosophos inter, qui Leo fortis erat.

Illum lingua triplex, Hebræa, pelagica, latina.

Inclita doctorum scandere pulpta dedit:

Agrippina & Parisium, duo regna Mineræ:

sensere ingenij vimq; decusq; sui:

At laus vna Viro, quia totum scibile sciuit

Et vitio infectis malleus ipse fuit:

Arx Frisæ cineres Germania tollit honores.

Dic ferat omnipotens Lector amice animam.

Multa scripsit in Theologia quæ tamen ad manus
nostras hæctenus non venerunt, à Catholicis autem
non probantur. Qua etate vixit ex nativitate ac mor-
te eius apparet.

5. RODOLPHVS AGRICOLA.

1460

Rodolphus Agricola anno Christi 1460. natus
est in Basslo, qui pagus ab vrbe Gruningana
Septentrione versus duobus miliaribus distat: Fra-
tres habuit duos se iuniores, non quidem Germanos
sed vterinos Ioannem & Henricum. A Ioannes qui
dem Secretarius fuisse videtur Gratosæ Domine Au-
riensis, ad quem extant scripta plures eius epistolæ:
Henricum adhuc adolefcentem studijs infirmum
aliquant

aliquando commendauit Alexandro Hegio scholæ
Dauentris tum Reçtori, & tandem secum Heidel
berga habuit: De quo nihil amplius constat. Ipse Rô-
dolphus etiamnum puer & pene infans ingenij &
industria sua specimen parenti ita certam dedit, vt
ille quoad vixit sumptus studijs eius nō grauatiū sup
petitaret. Itaque iactis in patria literarum funda-
metis Louaniū missus est, cui vniuersitati, vt Alardus
Amstelredanius asserit Dialectices, Theologicij, stu-
dij primordia debet, institui^o in paedagogio Falconis:
vt testatur Geldenharius. Hinc in Franciam, inde-
que in Italiam proficiscitur, & Ferraria Theodorum
Gazam, qui ibi Aristotelem docebat, diligenter au-
diuit: vbi cum in ætu doctissimorum virorum inge-
nij sui vires exercuisset, multis magnatibus innotuit:
Maximè autem familiaris fuit Ioanni Camerario
Dalburgio postea Vormaciensi Episcopo, & Plenin-
gero viro nobili, postea Principis Palatini Consiliario,
quem vbique plinium suum appellat: Inde reuersus
in patriam aliquot annis Gruningæ versatus est, iu-
tundeque cum Vesselo siue Basilio Gruning. vixit, &
fuit ea tempestate Gruningana Reip. vel Syndicus vel
Secretarius, vel certè Consil. Cuius nomine se aulam
Cæs. Maximilianæ dimidio anno esse secutum, & vo-
ti compotem ad suos esse reuersum, Ioanni fratri suo
scribit: Oblatum sibi esse Reçtoratum Antuerpianæ
scholæ, cum stipendio trecentorum Renensium annuo-
rum & iustis causis abs se recusatum ad eundē scri-
bit & causas addit cur Heydelbergensem prouincia
huic prætulerit: Itaque Heydelbergam venit anno
1582: & elapso triennio vno, diem suum obiit: Cū

50 DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Anno Chri.
41.

autem Heydelbergam venisset, cōperit locum ipsum
gemo suo miū in modum repugnare. Qua de re
apud Ioh. fratrem per literas conquestus est: Sed vicit
tamē fastidium constantia. & id quod eunare citra
leuitatis notā nē potuit, ipsa cōsuetudine sibi iucundū
reddidit: Itaq; etiam suauissimē ibi vixit, studiosis ne
cessarius professoribus vtilis, omnibus gratus omni-
bus venerabilis. Potuit in Italia magnus esse, nisi lit-
terarū studia in Germania sibi excitanda pposuisset.
Potuit etiam in ipsa Germania atque etiam in Bel-
gio conditiones amplissimas consequi, nisi litteris pro
pagandis totum se consecrare maluisset, vt ad Ioan-
nem Reuchlinum ipse scribit, vt & ad Rodolphum
Langium: Itaque vt nullum sentiret impedimentum
in vilo studiorum genere, iam quadragenarius Theo-
logia causa, literas Hebraicas praeceptore quodam
Iudaeo sibi adiuncto didicit, cui studio immortalis est
Heydelb. vbi & sepultus est apud Minornas in habi-
tu Franciscano. Anno Chri. 1585. Quantum in omni li-
terarū genere fuerit, quāto ingenio, quā acri iudicio,
quā tenaci memoria fuerit, malo doctissimorum ali-
quot Virorum Elogijs quā verbis meis declarare:
Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquilei-
ensis Epitaphium Rodolpho hoc posuit.
Inuida clauferunt hoc marmore fata Rodolphum
Agicolam, Frisii spemq; decusq; soli:
Scilicet hoc vno meruit, Germania quicquid
Laudis habet Latium, Gracia quicquid habet.
Latomus hoc posuit.
Qui putat ingenijs patriam conferre, Rodolphum
Agicolam Latij dixerit esse soli:

Aut

DECAS OCTAVA

Aut extra Italiam nascimur esse beatum

Hunc ipsum Frisum, qui putat, esse sciat:

Sigismundus Fulginas Secretarius Innocentij Pontificis Octavi, Hoc Eulogium posuit.

35

„

„

Anno Chri

sti.

Rodolphus Agricola vixit annos 42. Hic natione Friso, Philosophia, Theologia caterisque liberis libus disciplinis in patria plurimum: mox cultoribus studiis Latina Græcæque lingua in Italiam operam summam dedit: Hebrææ postremo etiam cognitionem habuit. Musica quoque atque pictura apprime studiosus fuit: In singulis quoque disciplinis supra quàm credibile est profecit: Obijt dum ex vrbe patriam repetit. Anno Christi 1585 quinto calendas Nouembris.

Paulus Iouinus Nouocomensis Episcopus Nucernus: Eulogium hoc posuit.

QUIS non te Rodolphe Agricola inuitato & planè portentofo syderum concursu natum esse fateatur, si vim cælestis tam varie radiosi luminis, nō secus ac in castris cursum certior disciplina deprahenderet? Hausisti enim Hebraicas Græcæque literas usque adeo stupenda celeritate, vt nequaquàm Græcæ in vltima Frisia sed Hierosolymis Athenisque natus & educatus à doctissimis credere: Latinas porro tanta felicitate didicisti docuisti, vt exacta puritas, ac illa nobilis vberitas Romana eloquentia non solum cum pudore iniquallenti asperoque Oceani littore quærenda videatur: Viuent profecto in admirantium manibus tua illa, quæ auidè leguntur in Diastichis Rethorici, præcepta: & diuini ingenij carmina, quibus vel illustribus Poëtis numeros excussisti.

52 DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

ANNO Chri-
sti.

Nos vero in magno vita tuae desiderio aut numinum
aut syderum inconstantiam indignantes vsquequaq;
mirabimur, quae tantis cumulatum muneribus, ter-
ris tantum ostenderunt, grauiore quidem iniuria hu-
mani generis. Cum ille caelesti aut a fortasse dignior
in secundissimo fecunditatis cursu aperiretur: Defun-
ctum Heydelberga Germania urbe Gymnasio clara
Decuriones sepulchri honore perornarunt, Hermola-
us autem Barbarus apud Caesarem legatus inscripto
Epigrammate supremum amicitiae munus exoluit:

His addiderem & eulogium quod illi posuit Eras-
mus Roterodamus in adagio, quid cani cum Balneo?
nisi & prolixius esset, & ex propinquo peti posset à
Gerardo Geldenbaurio, qui totum posuit in Rodolphi
vita quam & ipse scripsit, ac posuit in opere de Illu-
stribus Germania scriptoribus: Scripsit autem Rodol-
phus tum prosa tum versu multa quae omnia Alar-
dus Amsterredamus in duos tomos redegit, & ex-
cusa sunt Coloniae apud Ioannem Gymnicum anno.
1539. & habentur etiam in Bibliothecis publicis unde
peti possunt, & hodie omnium manibus voluntur
ut necesse non sit hic eorum catalogum texere: Flo-

ruit maxime circa annum Domini, 470.

6. ADOLPHVS OCCO

ADOLPHUS Occo Medicus & Poëta iusfigis, fuit
Rodolpho Agricola dum vixit admodum fami-
liaris, hic si quid scripsit, quod in lucem datum sit,
hactenus cognoscere liquide non potui: Epitaphia
certe, quae diuersi eruditi in obitum Rodolphi com-
posuerant collegit, & edenda curauit, quod ipse his
verbis testatus est, ut in frontispicio posterioris Tomi
operum

DECAS OCTAVA.

operum Rodolphi leguntur, quæ sunt edita Colonia
apud Ioannem Gymnicum in, 4.

53

Anno Chri-
sti.

A D O L P H V S O C C O M E D I -

cus Rodolpho Agricolaë Frisio con-
terraneo sodali charissimo,

Epitaphia hæc pientissi-
me edidit.

D. M. S.

Pietati & memoriæ Rodolphi: Agricolaë
Frisij, Germanorum, suæ ætatis omni-
um fatile doctissimi: Vixit autem annos
42. mense 2.

C E L T E S Protrucius Poëta Laureatus inter-
cires Frisiorum Poëtas Rodolpho Agricola pri-
mas, huic Adolpho secundas, Theodorico Vlsenio ter-
tias partes tribuit: Carmeu ita se habet.

Tribus Poëtis Frisia nobilis.

Claret Rodolphus primus Agricola

Qui græca miscbat latinis:

Et cithara cecinit canora

Rhem per Vrbes, atq; per Italas.

Notusq; Gallis atq; Britannicis.

Et qua tumescit fluctuosus

Danubius bibulis arenis

Adolphus alter qui medicus fuit:

Clarus per oram nostram Alemannicam.

Doctus pelasgis disciplinis:

Et laijs pariter Camoenis:

D 3

Vlseni-

54
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Vlſenius ſed carmine maximus :

- In tertio tunc ordine fulgidus
” Morbos fugat, blanduſq; triſtes
” Carminibus releuare mentes.
” Qui varijs mundum experiētijs
” Artem medendi dans peragrat.
” Et Maximilianum ſecutus,
” Indicem numine, vel Iodoci:

” Quo tempore igitur hic auctor vixerit, ex ſu-
pradiſtis apparet, vipote qui Rodolpho Agricola ſa-
miliaris extitit: Vbi verſatus potiſſimum ſit, docet
nos in Bibliotheca ſua Ioſias Simlerus qui Conradū
Geſnerum expleuit: Et Adolphi Occoms nomen
” (inquit) habuere tres Auguſtana vrbs apud Vindeli
” cos medici clariſſimi, pater, filius, & nepos, ac deinde
” qua filius ac nepos ediderint porro recenset. Itaque
hunc noſtrum fuiſſe iſtorum patrem minime dubium
eſt. Facit huius Occoms honorificam mentionem Cō-
radus Peutingerus in ſermombus conuiualibus cap.
4. Alardus Amſtelredamus in epistoſa ad Nicolauum
Clenardum, qua Rodolphi Tom. 2. prefixa eſt, teſta-
tur eum fuiſſe Sigismundi Auſtria Ducis Medicum,
eiſq; Nepotem fuiſſe Pompeium Occanem quem ap-
pellat multis nominibus Friſie decus. Addit etiam
hunc Adolphū, Rodolphi Agricola in ſtudijs aſiduū
collegam & in communẽ Bibliotheca ſocium fuiſſe,
ex qua tranſumptum autographum de inuentione
Dialectices ipſe acceperit. Huius Pompeij filius fuit
Sibrandus Pompeius Occo. Cui Alardus Amſtelre-
damus dedicauit Aphronij Progymnaſmata ex in-
terpretatione Rodolphi cū ceniarijs ſuis: Floruit

vna

DECAS SEPTIMA.

vna cum Rodolpho circa annum, 1470.

7 Theodoricus Vlsenius.

Theodoricus Vlsenius homo Frisus (vt ait) Trithemius, singularis eruditionis & peritia in carmine & oratione edidit nonnulla inter quae extant eius.

Elegia culte.

Et quadam epigrammata.

Et alia plura, quae ad posteritatem ventura sunt, Hec Trithemius: qui addit eum sua etate, cum ista de eo scriberet adhuc viuere sub Maximilano primo scilicet anno Domini, 1494. Fuit autem professione Medicus hic Theodoricus, & vt quidam asserunt, collegam, vt quidam dicunt successorem habuit 10-annem Cuspinianum in curatione suprascripti Imperatoris. Certe Celsus protucius Poeta laureatus testatur Maximil. Cas. esse secutum. Vide carmen eius supra in Adolpho Occone. Scripsit autem Theodoricus praeter suprascripta, libros duos de Pharmacodi comprobata ratione carminibus, 312. absolutos, Norimberge impressos anno, 1596. eisdem scholia adierit Georgius pictorius Villinganus: floruit ea etate quam assignauit Trithemius.

8. FOLKERVS Simonis.

Folkerus Simonis Sueca natus & ibidem educatus & institutus, primū Rector Schola constitutus & tandem Consul vrbs creatus est. Is scripsit Chrorico Frisia sermone latino, & vixit circa annum Domini. 1496. vt ad me scripsit nobilissimus Vir Leo ABeima literis ex Altaromo ad me Louanū datis pri die Calendas May anno. 1574. quod tamen morte

D 4

praeuen.

55

Anno Christi.
fii.

1479.

1494.

Anno Chri.
sti.

1496.

praeventus ille ad me mittere vti pollicitus erat non potuit nec ego eo mortuo alunde vnquam consequi potui. Citatur hic author in supplemento Germanico ad Vorperum de Rijnfina Geest ad annum. 1496.

9. HARINGVS Sifridi Synnama.

Haringus Sifridi Synnama: nobilibus Parentibus natus est in Hagis Frisia qui Pagus est Territorij Vinbriſſerani prope Succam: Recte autem dicit Ioannes Trithemius hunc authorem natum esse Hagis Frisiae ad differentiam Hagarum Hollandiae, Comitatus enim Hollandorum, vt in ipsa Hollandia ita etiam in Frisia pagum habuerunt cum in Frisia dominarentur, quem Hagas appellarunt, & aula sua curiaq; ob amoenitatem oportunitatemq; loci deeorarunt: Quas autem Hagas Hollandi easdem Hagas dialecto sua Frisij appellant, in quibus adhuc extant ruinae veteres, quae priscam comitum sedem illic fuisse arguunt, in qua vel eorum fratres vel praefecti versabantur, vt in officio Frisios continerent. Vnde porro Hage dicuntur & quae sit huius nominis etymologia origo ac vis, in descriptione Frisiae cum ad hunc pagum peruentum erit diligentius explicabimus: Eulogium huius viri studiosus videat apud Ioannem Trithemium, qui ait eum Colonia, vulgo Hermannum fuisse appellatum. Est enim Hermanni nomen apud Colonienses frequentius ob Viciniorum Vespaliam: Fuit autem Haringus hic noster celeberrimus V. I. Doctor qui professionem publicam V. I. Hic habuit quam ante eum Petrus Raunennas, & post eum Ioannes Oldendorpius, & Georgius Viemius, & nos deinde obiuimus hactenus: Fuit ob singula-

singularem prudentiam quam in consultationibus declaravit resignata professione vicinis principibus rebusq; Pub. perquam gratus, ut & ipsi Imperatori Maximiliano primo: In supplemento Vorperi Rynsma Geest, Video nostrates huius opera maxime fuisse vso eo tempore cum coram Imperatore controuersia ipsis esset cum Gruninganis, de iurisdictione & regalibus: Scripsit ea quarecēset Trithemius qui tamen singulis toto Iuris corpore singulos titulorum libros metitur & totidem expositionum libros illi adscribit, quot sunt in vniuerso corpore tituli, quod & Bibliotheca postea secuta sunt. In opere autem quod nos excusum vidimus frontispiciū simpliciter hoc est: Expositiones sue declarationes titulorum vniuersae Iuris. Versa deinde pagina titulus hic habetur, expositiones sue declarationes titulorum V. 1. cum continuatione secundum mentem Glossæ & Doct. & aliquali ac compendioso intellectu nigri adiunctis extraneis, de pace scilicet constantie, & alijs Constitutionibus Frederici 2. Henrici septimi. Caroli 4. sub aurea bella ac etiā Fredrici 3. Imperatoris. Collecta per egregiū Virum M. Haringum Sifridi Synnana, de Hagis Frisia Pontificij ac Casarei Iuris Doctorem in florentissima Vniuersitate Colonienſi ad profectum cupientium in Iure habere notitiam: Excusum est hoc opus in folio Colonia per Ioannem Roeloff Lube.ensem anno. 1400. Scripsit præter hoc opus & alia quedam teste Trithemio, sed quæ nos hæcenus videre non potuimus: Docuit autem in hac vniuersitate cum magna gratia cum ad Iuris explanationem adferret subsidia logicarū artium & max

Anno Christi.
81.

xime lumē Dialectices quo praeclucet illis qui Methodi studiosi sunt sicuti exemplo eius manifeste declaramus primo libro Methodi Iustinianea, quam breui in lucem dabimus: Floruit Auctor vt supra dictum est circa annum Christi 1494.

10. VICENTINVS Frisius.

Vicentinus Frisius V.I.C. Auorum nostrorum etate insignis fuit, & scripsit in lure quae probata sunt ab eruditis. Quamquam an haecenus aliquid eorū Typis excusū sit, equidem nondum cōperi: Alciatus certē eum in praelectionibus suis frequenter allegare solet: Quod in epistola quadam familiari ad consultissimum V.I. Doctorem, & supremam Curiae in Frisia nostra, multis annis iam primum columen Dominum Gisbertum ab Arnsmā nobilissimum vir Ioannes Iacobus à Cost Tirolensis Ticino. 12. Calendae Ianuarij anno 1549. data testatur, hisce verbis. Alciatus noster (inquit) doctissimē & acutissimē docet. Applicat dicta Dd. ad verba textus eaq; in Cōclusiones siue Regulas cum suis limitationibus rediguit. Post lectionem omnia praedicta ipsemet dictat. Declarauit haecenus L. 1. 1. Respon. & si quis ita. De verb oblig Fac me certiore, quid Gribaldus legit, & annouum aliquē intellectum dederit: Alciatus min abiles Dd. allegat, quos nunquam audiui nominari, & praesertim Vincentinum Frisium: Placet tibi vtique Frisios tuos à doctissimis viris allegari &c. Plura de hoc auctore non inueni quem & conjicio potius quam scio floruisse circa annum Christi 1498.

DECAS NONA.

1. M. Petrus ab Aucama.

M. Petrus ab Aucama cognomine Pimkertus V.
 1. C. Leouardiensis patria sua Gubernator per
 multos annos fuit eo munere functus, quo Oderman
 ni, hoc est Seniores in Repub. solent, qui cum tempore
 Anarchia in mediam flammam Frisonica factionis
 incidisset, consilio suo, quando pacem inter partes, ut
 studebat, conciliare non potuit, cives suos aduersus
 hostium insultus saepe tutatus est: Qua de causa cum
 & suis gratissimus, & hostibus maxime formidabilis
 esset, anno 1487. Leonardia per Schiringos capta cru
 deliter trucidatus est, salutare consilium suis dede
 rat, si obtemperare ipsi voluissent, quo facile arcere
 periculum à ceruicibus suis tunc potuissent, ut in An
 nalibus nostris suo loco plenus dicturi sumus: Sunt
 qui eum in mœnibus patriæ foriuer dimicantem oc
 cubuisse tradant, quod & Andreas Cornelius innue
 re videtur. Sunt qui capta ciuitate apprehensum
 ab hostibus postquam confessionem sacram dixisset
 supplicio capitali affectum asserant, quibus aslipulatur
 in historijs suis Thaborita, nobis pueris a sembus per
 suasum fuit, eum à ciuibus desperatis rebus ex mœnibus
 abreptum, & saluandi gratia abditum fuisse in ar
 ce Kempemana, quæ angularis domus est, & opposi
 tum habet à fronte conetum monialium Senensium, &
 à Septentrionali latere contiguum cœmeterium s. Mariae
 in Aula noua, & ab inuidis proditum ibidem in tabulato
 in ipso furore hostium trucidatum. Memimus certe nos
 eo loci vidisse manifesta vestigia sanguinis humani,

Anno Chri-
sti.

qui & Pinckerti diceretur illic interfecti. Hostes au-
tem capta ciuitate infestis animis toto oppido pincker-
tū Vestigabāt, de medio tollendū esse vociferātes illū
virum cui sapientia par esse nemo posset: Magis do-
luit ciuitas huius Viri mortem, quā calamitatē publi-
cā quod hoc orbata tanquam pupilla hereret absq̃
tutore: Primus ille crescentem ciuitatem vallo cinxe-
rat, vt ab hostiū assultu tutam redderet, quibus an-
tea pagi instar patebat. Quod si fossam saltem absol-
uere ab omni parte potuisset, quam Ciuitati circum-
ducere cōperat. Ciuium strenuitas, quam etiam ho-
stis laudauit, periculum arcere facillime potuisset.
Posteritatem reliquit se dignam, & qua nunquam
degenerans sed vestigijs illius fortiter insistsens tam
virtute tum eruditione patrie suae ornamento in prae-
sentem vsque diem semper fuit. Quam quidem vni-
uersam hic explicare cum in plures ramos arbor se
diffuderit, operosius fuerit quam vt huic instituto
nostro conueniat. Partem tamen eius vnā si hic pro-
ponam, quae & authorem hunc nostrum illustret, &
alijs explicandis lucem adferat, puto neminem fore
qui mihi vitio vertendum putet vt omittā merim Ci-
uitati honorificum esse si Ciuium iusta laus exteris
innotescat, & vnicuique fore iucundum cognoscere,
quod consanguineos habeat laudatos. Fuit autem cir-
ca annum Christi, 1439. Leouardia vir egregius,
Sibrandus Petri ab Aucama, qui ex legitima Vxore
Aucamā Donia suscepit plures liberos, quorum tres
tantum nos hic reliquis in praesens omisis, breuitatis
ergo ponemus: Sibyllam scilicet Ioannem, & hunc
nostrum M. Petrum: Sibylla ex marito suo sustulit,
M. Sibran-

DECAS OCTAVA.

61

Anno Christi
1111.

M. Sibrandum, ex quo Iacobus Sibrandi, qui consul
Vrbis Leouardiensis nostra memoria diu fuit, is pro-
creauit ex Helena vxore sua filium Sibrandum, &
filias duas Ankiam & Helenam: Porro autem Ioan-
nes procreauit filium vnum Petrum, qui sine liberis
obiit, vir diues & magna authoritatis, & filias duas
ex quarum altera, cuius nomen iam non occurrit,
natus est Vilhelmus Camerus, ex quo Doct̃or Lam-
bertus Cāterus, ex quo Vilhelmus & Theodorus, &
scriptus suis patriam & auitam terram insigniter il-
lustrarunt vi infra in Cantero latius patebit. Altera
filia cui Tita nomen fuit, nati sunt M. Petrus Simo-
nis, Ioannes Simonis, & Anskia: M. Petrus Simonis
V. I. Licentiatus & aduocatus in suprema curia fuit,
reliquit filias duas Aucam clarissimo V. I. cōsulto. D.
Hieronymo Verrutio nuptam, & Catharinā nuptam
pr̃stantissimo viro Petro à longama: Ioannes autem
Simonis filios duos reliquit & filias: ex Anskia demig,
Tita filia fuerunt filij duo Gisbertus, ex quo filia. 4.
& M. Aesgo V. I. L. & vrbis Leouardiensis consul
absq; liberis defunctus: fuit & vna filia Aleidis vxor
Hermanñi Feltens consulis vrbis Leouardiana: Post-
remo M. Petrus hic noster ex Hissia Ringie vxore sua
procreauit filium vnum nomine Petrum & vnam
filiam nomine Aucam: Petrus autem vxorem duxit
Idam Hopperam Tadaï Hopperi filiam, qua amita
C. L. Viri Ioachimi Hopperi fuit, ex ea procurauit fi-
lias duas Hissiam & Reinskiam: Hissia nupsit pra-
stantiss. V. I. consulo Hildebrando Brygirs suprema
Curia Frisenica apud Leouardiā aduocato, quo sine
liberu defuncto, nupsit egregio viro M. Hermanño
Arnts,

Anno Christi.
fii.

Arms, iidem V. I. Consulto, eiusdemque curiae Aduo-
cato, ac demum Leouardiana vrbis Consuli: ex quo
peperit vnā filiam Annam, quā in fallor coelibem vi-
tam hactenus ducit: Reinskia autē altera Petri filia
nupsit prudentissimo viro M. Ioāni Buygirs Hildebrā
di fratri, qui & ipse V. I. Consultus, & eiusdem curiae
Aduocatus, insuper Territorij Lecuardiani Iuridi-
cus, siue, vt populariter apud nos loquimur, Greet-
mannus fuit: Ex eo peperit filium vnum & filias
duas: filius, vir praestantissimus Petrus Buygirs Iuri-
dicus siue Greetmānus Territorij Vinbritheradelei,
adhuc in viuis agit, & Reipub. in parte sibi commissa
officium diligenter facit Filia Reinskia natu maior
Bauca Buygirs nupsit nobilissimo viro ac Domino
Occomi à Gratinga, quo sine libris defuncto, nupsit
amplissimo viro Hectori ab Ayta, qui Viglij Zuiche-
mi ex fraire nepos doct. V. I. & supremae curiae Friso-
niae Consiliarius fuit, & à patruo per testamentū Do-
minij Zuichemiani de iuratus haeres: ex quo filiu vnū
peperit Viglium Zuichemiū hoc marito defuncto, nu-
psit amplissimo viro Doctori Iacobo Bouricio Doc-
comiensi, V. I. Consulto, & in suprema Frisia curia
ciuiliū causarum patrono disertissimo: cum quo ho-
die superstitē superstes viuit: Ida denique soror eius
nupsit excellentiss. V. I. Doctori Theodoro Tiara. Ii-
dem supremae Curiae Aduocato: Reinskia deniq; prio-
ri marito M. Io Buygirs defuncto, nupsit excellen-
tissimo V. I. Consulto, M. Sabino à Vissena, ex quo pe-
perit filium vnum Ioannem à Vissena: Restat Auca
M. Petri nostri ex filio Petro neptis. Haec nuptia nobi-
lissimo viro Kemponi à Donia tres libros reliquit,
Ioannem, Petrum, & Sytiam: Ioannes à donia Kem

ponis filius reliquit filiā Aucam, & ex ea neptē quo-
que Aucam, quam in vxorem duxit vir nobilissimus
Feddō ab Haerda: Petrus à Domia Kemponis filius
reliquit filium Franciscum, hic Franciscus à Domia
reliquit filium Kemponem, & filiam Catharinam,
quæ nupsit nobilissimo excellenissimoque viro Si-
brando à Camminga: Sitia denique monialis & Ab-
batissa fuit Virginum in Bethlehem: Cui nos debe-
mus eas, quas recepimus aut nostri reliquias histori-
cas, de quibus supra diximus in Suffrido Rodolphi:
Hec de liberis M. Petri Aucamani nostri, quibus ille
patriā suā ornauit: Agamus iam de libris eius quorū
ipsū nomine celebramus, qui si in lucem peruenire
potuissent, non minus ornamenti ex his quam ex illis
ad Remp. Leouardensem redundaturū fuisset: Qua
re dolendum est eos vsque adeo fuisse suppresos ab ex-
traneis, ut amici eius consulti negent sibi de his quic-
quam constare. Nobis pueris praeceptor noster Dn.
M. Cornelius Colebertus Buscoducensis, ci m supra-
dictam illam Arcem Kempemanam vacuam ali-
quam diu conduxisset ac discipulos quos priuatim in-
stituebat, in ea doceret, occasione sanguinis istius quē
illuc cōspici supra diximus historiā huius authoris ex
relatu senum oppidanorū qui meminerāt nobis incul-
cabat, & scripta quadam ostendebat, tum in Iure, tum
etiā in alijs disciplinis, & maximē in historijs Patria-
que ab hoc auctore elaborata asserbat: Coleberti de
functi monumenta omnia litteraria in quibus &
haec fuisse arbitramur ex fidei commissio eius perue-
nisse intelleximus ad manus D. Anthonij Del'vaille,
cōsiliarij, tum tēporis Regij in suprema Frisia curia:

Quod

Anno Chri-
sti.

1490.

Quod ideo dico vt inquiri & inuestigari queat: Vi-
xii author circa annum Christi. 1490.

2. PETRVS Poetinus.

PETRVS Poetinus à Bentz na ex nobli familia
Stauria natus fuit, qui literis vt istud faculū fere
bat, medicoriter excultus, non infimo loco in Patria
habitus esse videtur, Pastor fuit in Boxemo, qui pa-
gus est Leonardia ad occidentem proximus: Vixit
eodem tempore quo Petrus ab Aucama de quo dixi-
mus. Cui etiam nō satis equis fuisse videtur, cum illi
interfecto scriptis suis insulauerit: Prætextum dissi-
dij cum antea amici essent vt cumq; instum prætendit
sed vera interim causa fuit factionis diuersitas, vt ex
ipsis oratione facile subolet, ijs, qui sunt naris non
prorsus obesse: Feruebant ea tempestate in Frisia fa-

Factio Schi-
ringorum
& Vetrop-
etorum.

ctiones Vetropetorum & Schiringorum, & Poeti-
nus Schiringis, Aucamanus Vetropetis additus fuit:
Hinc igitur veteris amicitia repudium inter viros
etiam eos qui in politica atq; ecclesie publica guber-
natione principes habebantur: Putent fortasse, qui
vocabula factionis ignorant, dignā aliquam dissidij
causam factionis extitisse, cū non temere viri cordati
amicis inimiciā denunciare soleant: Quare vt rem
lector intelligat, cuius & hic & alibi crebra mentio
nobis facienda est, horum duorum occasione paucis
eam hic explicabimus: Itaq; sciendum est, lingua Fri-
sica Vetropers, & à nobis hic Vetropetos dici eos
proprie mercatores qui emunt ac vendunt pingues
Boues. Quod mercatura genus honestum, ac splendi-
dum Schiringen vero, quos nos Schiringos appella-
mus, eos proprie mercatores dici, quos hic Colonia
appella-

appellamus Cotsmengers: Qui Lactes siue Lacticinia
 hoc est boum & aliorum animalium intestina & alia
 viscera, itemq; pedes & capita ad culinam preparāt
 ac vendunt, quod mercaturæ genus est sordidum ac
 vile: Dicuntur autē Schiringi crassi friscia à vocabulo
 patrio schieden, quodd Belgicè per Metathesin Diphon
 gi dicitur scheijden, & significat separare: Separant
 enim Schiringi, quæ in animalium visceribus mensa
 humana preparandis separanda sunt, sanguinem sci
 licet à carnibus, & excrementa ab intestinis, & adi
 pem ab virisq; Hinc schielsmoer fristi dicunt adipem
 sic separatum & schieders separatores, quos & schie
 deren communiter & apud Orientales Frisos vnde
 factio hac orta est schiederingen, & per cōblipsim
 schiringen dicuntur, eodem modo quo ex schiedingen
 schingen dictus est pagus prope franekeram qui tan
 quam limes controuersos pagos separat: Errant e
 nim etiam apud nos quidam eruditi qui putant Schi
 ringos dici à colore eo, quem Barbari griseum, nostra
 tes Schier appellant ob id quod schiere muynzen
 griseos monachos appellet vulgus, & constat etiam
 monachos huius coloris fuisse factionis Schiringana.
 Nam & alij monachi qui huius coloris non erant,
 hanc factionem sectati sunt. Et si hac significatione
 Sciringos accipias nulla erit horum ad Vetcōperos
 relatio ex comparatione mercaturæ ex qua tamē fa
 ctionis vis omnis pendet: Hac enim contentio omnis in
 ter mercatores istos erat, ut armis decernerent penes
 quos prerogatiua dignitatis esse deberet: Mibi aliquā
 do originem huius insaniæ perscutanti responsum fuit
 tam contagio quodam in Occidentalem Frisiā ex

A. nno Chri
sti.

Orientali permanasse: ibiq; initiū sumpsisse ex causa
huiusmodi. Cum enim more maiorū in epulo quodā
publico eligendus esset praefectus, quē nostrates Sede
nardū Graci νομοφύλακα, Latini Regē cōiuij dicūt,
quiuissu suo cōuiuas gubernaret, ne quid inter pocu
la praesenti ceterū indignū committerent, adfuisse iur
inter ceteros ibi qui eximij videbātur praecipue merca
tores duos, pares quidem alioqui opibus, auctoritate
& gratia apud conuiuas, sed mercaturae genere dis
crepantes. Cum eorum alter Bubus, alter Boum vis
ceribus mercandis quaestum faceret: Et cum proinde
nemo non clamaret Regiae maiestatis sublimitatē me
rito penes digniorem esse debere, gliscere coepit con
tentio de dignitate mercaturae, alijs Vetesperos, alijs
Schiringos praeferebant, Cūq; ea contentio iritatis
diutius partium animis paulatim cresceret eo tandē
euasit ut ad manus veniretur, & conuiuae nihil o clem
entius inter se agerent quam centauri olim ac lapi
thae. Itaque multis ibi trucidatis, pluribus vulneratis
omnibus mutua contumelia affectis, cū nulli non esset
gratissima tum sui tum suorum vindicta natā esse fa
ctionem hanc inter partes, quibus discernēdis merca
tura discrepantis nomina indiderunt: Quocirca cum
isti primū amicos ac propinquos suos viciiscendi gra
tia, & tandem etiā extraneos in auxilium vocarūt
serpsit cancer latius, & ceperūt se immiscere multi
non spe vindictae, quia nec ipsi laesi erant, nec laesis atti
nebant, sed spe praedae, quia oppressis legibus factionis
titulo hosti extorquere & auferre licebat, q̄ poterat:
Iura enim, uti tunc loquebantur, ducebāt ex vaginis,
& sententias ferebant gladijs percussorijis, vbi qui
fortior

Fortior esset pro illo facultas erat. Huius igitur factio
 nis hac origo hic fructus fuit, nec ea intra priuatorū in-
 iurias sletit, sed etiam familias, pagos, ciuitates, imo
 provincias integras in ruinā traxit, ita ut furtis rapi-
 nis, cadibus, latrocinijis, omnia prophana ac sacra mis-
 ceretur, ut merito exclamare potuerit poëta: Pellitur
 è medio sapiētia, vigeritur res, nec enim vel hospes ab
 hospite, nec socer a genero tutus tū erat. & plane quo-
 que fratrū gratia rara erat: consimilis etiā rabies e-
 adem fere tempestate Hollandos inuaserat inter pa-
 narios & casearios, cū isti panē hi caseū digniore asce-
 rerēt. Nec dissimilis ea apud eosde inania fuit inter A-
 sellatos & Hamatos quorū illi Asellū Piscē, hic hamū
 quo piscis capitur præstantiore esse cōtenderēt: sane qui
 de lana caprina aut de asini vmbra ligunt vulgari
 proverbio stultitiæ arguuntur, & istos homines qui
 in Ecclesiæ gubernatione erant, non puduit contende-
 re tanta cum acerbitate de vocabulis inambus & ad-
 se nihil pertinentibus: Habentur autem quedam hu-
 ius Poëti opera manu scripta, sed nulla hæctenus
 quod equidem sciam in lucem prodierunt. Ideoq; ro-
 gandi sunt ad quos hæreditas eius peruenit, ut Patriæ
 & huius Auctoris honori consulant, & cum posterita-
 te communi-cent, qui non alio sine ea elaborauit. quā
 ut sui saculi conditionē posteritati declararet. Vixit
 auctor circa annum Domini 1490.

1490.

3. Edoà longama.

EDOÀ longema vir nobilis eruditione ac pruden-
 tia conspicuus, & autoritate potēs, habitus fuit
 inter suos gētiles in primis: habuitq; Arcē nō ignobilē
 in Rauerdia: De quo pluribus agemus in Annal. nostris
 suo loco: hic in occasione scriptorum eius duntaxat

Anno Christi.
Ai.

iudicabimus. Hic autem eo saeculo quo supradicta
Vetcoperorū & Schiringorum factio patriam lace-
raret consilio suo ad pacem & reconciliationem par-
tes semper hortatus fuit. Et postquam factio altera
vindicta sua gratia Alberti Ducis Saxonis auxilium
implorasset, & is adueniens in Bosuerdiam exerci-
tum praesidio suis immisisset anno 1498. Ordines Ve-
strachiae in vrbe Snezana congregati hunc Edonem
veluti maxime accommodatum legatum miserunt
Leouardiam ad Magistratum, & Praefectum Gru-
ninganorum qui tunc illic agebat, & aliquam Frisia
partem sibi obstrictam tenebat, petentes vt Grum-
gani memores istius foederis opem ferrent laboranti
ac periclitanti patriae aduersus ingruentem commu-
nem hostem Saxonem. Sed cum Edo re non impe-
trata reuersus esset, conuentus ille Snecanus dissolu-
tus est, cum plurimorum periculo atque exitio: Edo
igitur praecedentis istius & subsequenter huius belli
tempore, res in Frisia gestas ad etatem vsque suam
diligenter conscripsit, quas mihi tamen haecenus ne-
que excusas neq; manuscriptas videre contigit: Alle-
gantur in supplemento Vorperi Thaborita ad annum
1494 & 1498. quare rogādis sunt gentiles eius, vt si
superstites eas penes se habēt dignetur eas publicare
& impartiri patriae. Vnde honor familiae suae, & sibi
1500. gratia accedat: Vixit auctor circa annum 1500.

4. Augustinus Dodo.

Augustinus Dodo patria Frisius fuit, is patre Do-
done natus postquam in Triualibus literis excul-
tus esset, maioris profectus gratia Basileam se contu-
lit, & cum in Theologia se potissimum contineret, Ec-
clesiasticam

gleftasticam vitam duxit: Itaque ibidem Canonicus ad S. Leonardum constitutus opera D. Augustini primus a tineris ac blattis vendicare, & in lucem eruere cepit. Vtq; opus hoc maiori cum fructu in publicum prodiret, in singula opuscula parabat argumenta & censuras summa cum diligentia nec minori iudicio cum in sacris literis exercitatisimus esset: Sed vt res humane sunt editioni quā adornauerat ipse praeffe non potuit: Eodem enim anno quo opus prae subijciē dum erat, hoc est anno 1501. peste absumptus fuit opus nibilo minus excusum ex officina Amerbachij prodijt anno 1504. Meminerunt huius & Bibliotheca. Vixit auctor circa annum 1500.

1500.

5. Henricus Thaborita.

HENRICVS hic, quibus parentibus, quae familia natus sit, equidem haecenus non comperi, ipse asserit se Religiosam vitam professum esse in Thabor, quod monasterium fuit prope Snecam Regularium Canonicorum. In quo monasterio multos annos ma duerto vixisse viros, qui singulari diligentia versati sunt in conscribendis historijs patriae, & actis eius publicis fideliter conseruandis: Hic auctor scripsit opus vastum stylo monastico vt ea ferebat etas, quo complexus est historiam mixtam, hoc est, Ecclesiasticam simul & Politicam à natiuitate Christi, vsque ad annum eiusdem 1508. Collegit multa studiose & vtiliter ex diuersis scriptoribus quorum tamen nomina raro allegat, ordinem sequitur annorum, quo multum lucis non suis modo sed & aliorum quoque scriptis adfert. In rebus Frisonicis multa praeterla re tradit quae alibi non facile reperias. Vnde mihi

72 DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Anno Christi.
511.

multum adiumenti adfert ad institutum meum. Codicem M.S. penes me habeo. quem mihi Losuano, Coloniae utendum pro sua humanitate transiit. conterranus & amicus meus Cl. vir ac Dn. D. Petrus Pierius de quo infra suo loco plura dicemus: Auctor hic noster vixit ut ex suprad. apparet circa annum 1510.

6. Hermannus Doccomensis.

1510.

Hermannus Doccomiensis Doccomij honestissimis parentibus natus & in literis humanioribus deinde in sacra Theologia feliciter versatus, natura & institutione eloquens, cum sacris iniciatus esset, Leuerdia ad S. Vitum summus Pastor constituitur, quo ministerio se ecclesiae talem praeiit ministrum, ut omnibus gratus ac venerabilis esset, utpote qui non modo vitae integritate & concionum salubritate, sed & scriptorum quoque lumine omnibus suis praere cuperet. Scripsit cum alia quaedam tum etiam

In 17. priores Psalmos Dauidicos commentaria.
Et cum ad 18. peruenisset in mentis alienationem incidit, unde & pergit. Vixit circa annum Christi. 1514.

1514.

7. Idsardus Grauius.

Idsardus Grauius, natus est in pago dicto Grou siue ut quidam malunt Grau, quanquam enim parum discriminis est in pronuntiatione literarum a & o tamen conuitij locum obtineret, si quis dicatur Grouius, quando id rusticum lingua nostra innuit. Hic autem D. Idsardus sacerdos in ea tempora incidit quibus Saxonum Duces Frisiam sibi subiugare conabantur. Itaque cum bello tunc omnia feruerent in patria, Geldris contra Saxones tumultuantibus ipse quietis ergo relictus Frisia Romam coeessit, ibidemque aliquandiu continuu Interimque conquestus & secum comportatis

patrie antiquitatibus quas vndeunque corr adere po-
runt Chronicon conscripsit Frisio, incipiens ab anno
Domini 763 & desinens in annum Domini 1514. Vbi
que insstiens vestigijs Ioannis Becani Ultraiectini,
quem videtur voluisse explere exemplo Pauli Lon-
gobardi, qui Eutropium pluribus de suo admixtis ex-
tendit & ad calcem eius deinde historiam Longobar-
dorum adiecit: Sunt autem eius generis ea que Id-
sardus Becano adiecit, vt plerq; alibi nō facile repe-
riatur. Optandūq; sit vt non Becanū tantū ipsum por-
ro vt ceperat locupletaret, sed etiā appēdice porro ex-
pleret, vti nos fecimus: sed ille morte peruentus perfici-
cere institutū suū, vt videtur nō potuit: Infrōtispicio
operis sui memoria gratia hac verba scripsit de priuil.
Fris. quod illis C. Magnus dedit Roma (inquit) in qua
dā antiquissima Biblioth. ad S. Mariam de Minerua
hāc copā priuil. Fris. ego D. Idsar. Grauius Agricola
inueni: Vtināq; nostrates ab hoc dignissimo indulto &
priuilegio à Car. M. ipsis concesso per occultas eorū fa-
ctiones non tam cito recessissent, & bene cū eisdē esset:
Itē quia omnis potestas impatiens consortis est Frisia
liberrima gentiū D. facta est tributaria D. Saxoniae
Ducibus. Haec enim ille, vbi planē consentit, ū clariss.
viro D. D. Cyprian. Vomelio. De quo infra. copā autē
priuil. Fris. de qua loquitur, elogio huius suo ibidē pre-
misi, quā diligenti collatione facta ad amussim cō or-
dare deprehendo, cum ea quam Ludouic. Gucciardi-
nus ex Archiuis Geldriae in descript. Frisiae exhibuit
vixit hic auctor vt ex praemissis colligitur circa annū
1514. opus eius cū alijs normallis antiquitatibus M. S.
apud me est ex dono optimi viri Cor. Kēp. de quo inf.

72 DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

8. Ienco à Douma.

Anno Christi.
fti.

1470.

Ienco à Douma vir primarie nobilitatis de quo plura nobis in Annalibus nostris dicenda sunt, scripsit epitomen rerum in Frisia gestarum, quam vocat Testamentum suum: Cuius autigraphum vsibus meis ex patria huc misit amplius, ac nobil. vir ac dominus Vpco à Barmama, vt & alia subsidia necessaria non pauca, de quibus infra dicturi sumus. Vixit hic auctor circa annum 1515.

1515.

9. Ioannes à Lemmigo.

IOANNES à Lemmigo Cuius Gruninganus scripsit historias Frisia & Gruningia, inter factiosos tempore Anarchia, & Rebellionis quæ citantur in supplemento Vorperi Rijsinageestani. Quæ tamen adhuc excusæ sint, equidem non comperi. Floruit auctor circa annum Christi 1494.

1494.

10. Suffridus Rodolphi.

Suffridus Rodolphi Sterkenburgius Bolsuerdia natus ob factiones nobilium quæ ex ista ciuitate originem ducebant Doccomium commigravit. Vbi ducta uxore Iustina Petri Doccomiensis ibidem tum Consulis filia sedem fixit in Arce Sterkenburgo prope Clarum Campum, vnde & Sterkenburgius cognominatus est. Vbi rem rusticam exercuit simulq; officinas pictorum & Statuuariorum fouit, quas & maiores eius longa serie Bolsuerdia fouerant. Cum autem esset ingenio viuido, & litteris humanioribus, vt tum ferebant tempora mediocriter excultus, acta conscribere, quam scribenda agere in factiosorum isto ferebre maluit: Itaque & superioris & sui sæculi res in Frisia gestas diligenter conquistuit, & annotauit.

1515

Iſq; coniunctis hiftoriam gentis Friſonica à prima
 eius origine repetitam, ad ſua vſq; tempora continuo
 filo deduxit: Sed cum abſoluto opere non admodum
 diu ſuperuiveret, factum eſt, vt poſteri eius tum hoc
 opere tum tota etiam eius Bibliotheca, quam antiquiſ-
 ſimis patria monumentis habebat inſtructiſſimam,
 priuati ſunt, nam cum Petrus filius eius natu maxi-
 mus, per etatem his tum proſpicere non poſſet, vt pote
 qui tum annum decimum agebat, & adoleſcentiam
 totam extra patriam contriuit, ac vidua inſuper eius
 ad ſecunda vota tranſiret, alia aliter direpta ſunt: Ma-
 gna tamen librorum pars in Beiblehem (qui conuen-
 tus Monialium Premonſtratiſinum inter Leonardia
 & Doccomium medio fere itinere extitit) deuota
 fuit, ea occaſione quod Gertrudis filia Suffridi in eo co-
 uentu monaſticam vitam profeſſa crederetur, qua
 libros ibi in vſum familia tutiſſime cuſtodire poſſet.
 Qua tamen ante conſectum probationis annum reſi-
 lit libris omnibus ibi relictis: Itaq; vt auctus hic nequa-
 qua ſua laude fraudatus fuit, ita etiam mihi eſt meri-
 to dolendum, tum parum ex monumentis eius ad ma-
 nus meas perueniſſe, idq; ipſum lacrum ac mutilum:
 Fuit ille diligentiffimus in texendis Regum, Ducum,
 Principum ac nobilium genealogijs, & originibus eo-
 rum declarandis, multaq; allegat auctorum nomina
 qua apud alios non facile inuenias, qua nomina mihi
 magno vſui fuerunt: Filias plures, Filios tres reliquit
 Petrum, Rodolphum, & Ioannem: Petrus mihi pater
 fuit, Rodolphus in albis periit, Ioannes poſt obitum
 patris, mutato nomine, Suffridus vocatus eſt: Is vxore
 ducta tres filios procreauit Suffridum, Cipronem, &

74
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Petrus : quorum natale solum est in Rijnstma geest:
Mortuus est Suffridus Sterkenburgius quinquagenari-
us anno 1590. & sepultus in claro campo, quod mona-
storium fuit ordinis Cisterciensis prope Doccomium:
Floruit igitur hic author circa annum Christi.

1499. 1499.

DECAS. 10.

Hildebrandus Goffredus.

HILDEBRADVS Goffredus à Doengieterpo,
natus in Schinga, qui pagus est Territorij Mei-
naldumani. Patrem habuit Goffredum à doengie-
terpo eius pagi Primatem: Is ab ineunte etate lueris
& à natura deditus & à parentibus dedicatus fuit:
Itaq; cum in patria tum per intestinas nobilium fa-
ctiones oppressus legibus mera Anarchia esset & idcir-
co minus illic studia vigerent suollis potissimum edu-
catus fuit, ut in tranquillo esset: parentibus deinde vi-
ta defunctis, cum necessarijs destitueretur, in patri-
am è medio studiorum cursu redire coactus est: Quo
reversus domum direptā, fratrem unicū, quē Habe-
bat etate iuniore Leberide magis nudum repperit,
nec satis ipsi per etatē vel consilij, vel animi vel prest-
dij quae fuit ad saluandum ea quae furtis sallem ac ra-
pinis non cadunt; Quocirca cum fundum nullum sibi
reliquum esse putaret, nisi quē ipse sibi stabiliret indu-
stria sua, relictis patrijs & aruitis aruis, ipse voluit
faber esse fortunae suae: Itaq; ipse coloniā se contulit, ubi
diligentissimo studio Philosophiā ac Theologiā secta-

DECAS DECIMA

74

Anno Chri-
stij.

tus fuit: Inde in Frisiam reuersus sacros ordines suscepit. & non multo post electus pastor fuit in Hufemo, qui pagus est in Territorio Leouardiano, & Leouardia ad austrum proximus. Vbi & per aliquot annos concionibus sacris, & reliquis officijs ecclesiasticis, vi boni pastore decuit, populum in pietate Christiana conuinit: Interim autem fratrem suum Galenum, qui mihi auus maternum fuit domi sua in arte Geometrica fideliter instituit. Qui deinde architectonicæ peritissimus fuit, & multis in Frisia munitionibus erigendis, præsuit: Hildebradus autem cum ob factiones quorundam nobilium, quibus tunc temporis cum Leouardienensibus erant acerrime contentiones ibi tranquillitatē seruare nullam posset, Hufemo relicto in Conuentu monialium Engevirdensium data pecunia summa perpetuas expensas emit: vt, quod reliquum vite eras securus in sacrarum literarum studio transfugeret. Itaque, conuadis patriæ necessitas postularēt. Consilio suo deesset, tamen vt se à factiosorum turbis subduceret ibi consensescere voluit, vbi & mortuus ac sepultus est anno Domini 1500. Scripsit multa quæ partim in adibus parentum, partim in monasteriorum Bibliothecis manuscripta vidimus.

1570

In epistola Pauli commentaria.

In Euangelia Demyicalia.

Postillam Euangelicam.

Vitas aliquot sanctorum Frisia.

Principia artis Geometriæ.

Collegit etiam Statuta Episcoporum Vltimiæ in mortuæ
appen-

Anno Chri-
sti.
1500.

appendicibus suis qua postea edita sunt suppresso loci
temporis ac Typographi nomine quorum exemplar
apud me vicum est, vixit auctor circa annum 1500.

2. HENRICVS FRISO.

HENRICVS Friso Carthusiensis scripsit Chro-
nicam sui ordinis, item librum de nouitiorum in-
structione. De vita librum vnum, & multa alia, me-
minit eius Iacobus Viumphelingus in Epitome rerū
Germanicarum cap. 52. qui eum sub Frederico tertio
floruisse testatur: circa annum autem 1500. viuere
desijt.

2. MARTINVS Ilstanus.

Martinum hunc Ilstanum sunt qui fuisse putant
Monachum Carmelitam & habitasse in conuen-
tu Carmelitarum qui olim Elosti fuit, & scripsisse
eum commemorant:

Elogia & encomia Nobilium in Frisia.

Item historiam factionum sub Anarchia.

Hanc historiam eius citat & commendat Andreæ
Cornelius ad annum Domini 1499. Vnde patet hunc
auctorem vixisse circa annum Domini 1500. Historia
eius nondum quidem excusa, sed M. S. tamen haberi
in patria intellexi.

4. Meinardus Franekerensis.

Meinardus Franekerensis, fuit vt accepi, Frane-
kerensis Ecclesie Vicarius, homo, non in doctus.
Hic Rythmis belgicis descripsit expeditiones eas,
quas sua memoria fecerant Gruningani, in Frisiā oc-
cidentalē, quod opus suum vocauit passionem Gruning-
anam quam ego M. S. penes me habeo. Vixit au-
thor circa annum Christi. 1500.

5. Haio

DECAS NONA.

5. HAIIO HERMANNVS.

HAIO Hermannus Erasmi Roterodami praconio nobilitatus, insigni eruditione conspicuus, & civili prudentia clarus extitit: fuit enim viri⁹ lingua ad miraculum vsq² peritus, vt ex monumentis eius apparet, & in Iurispudentia Doctoratū consecutus, Iuuenili adhuc atate florens in consilium Caroli Quinti Imperatoris in Frisia cooptatus duxit in uxorem praestantissimam Virginem Annam Pompeij Occonis filiam cuius patruus fuerat ille Adolphus Occo de quo supra diximus: Subscribit his Henricus Pataleon. prosopographia parte. 3. ad annum 1520. vnde plura Lector petat: Scripsit hic Author.

Epistolas aliquot ad Erasimum Roterod. quae extant in epistolarum eius opere magna.

Ermit etiam in lucē Luciani libellum, de non facile credendis delationibus ab Rodolpho Agricola ex graeco translatus in latinum & addita eruditissima praefatione dedicauit Dni. Erardo A Marco Episcopo Leodiensi, author vixit circa annum 1530, nec multo Diutius superuixit sublatu angina vt ex Epistola Alaridi Amstelredami colligitur quam Vltraiecto scripsit ad Sibrandum Pompeium Occonem.

6. LAVRENTIVS FRISIVS.

Laurentius Frisius, vt ex Gesnero refert Pantaleō arte medicus fuit, qui tamen quo vel oppido vel pago natus sit, haecenus non comperi. Is autem perceptis in patria triualibus ad ex teras Academias se contulit & cum medecina studium praecipue seclaretur eius gratia non modo latina & Graecam, sed & Arabicam quoq² linguā perdidicit: His adiunxit exacta Philo-

77

Anno Christi.
fii.

1530.

Anno Chri-
sti.

philosophiae cognitionem, ut materialium medicinalium rationem haberet in promptu, quibus perceptis legendo, dicendo, docendo, disputando scribendo sibi habitum artis comparauit, ita ut & eruditionis opinione & felicitate successus in curationibus memoria sua parem non habuerit: scripsit autem

Librum vnum germanice de singulorum morborum curationem a capite vsq; ad pedes quem speculum medicine inscripsit.

Item Synonyma materia medica siue simplicium Pharmacorum Latinis, Graecis, & Arabicis vocabulis.

Extat quoque eiusdem epitome de curandis pustulis, vlceribus, & doloribus morbi Gallici: Henricus Petri excudit Basilia anno 1532.

Item Reginem salutis per rationem victus.

1536.

Vixit Auctor circa annum Domini 1536.

7. Cornelius Snekis.

Cornelius Snekis natus in Indick prope Snekam Ordinis Praedicatorij, conuentus Rostochiensis quodam Prior in Ducatu Megalopolitano: in magna gratia & auctoritate apud Marchiones Brädeburgenses Ioachimum & Albertum fuit: Erat enim Sacra Theologia Rostochij professor, & Prior prouincialis Prouinciae Saxoniae, Franciae, Poloniae, & congregationis Hollandiae Vicarius generalis: Itaque cum Lutheranis in ea tempestate in ducatum istum ingrueret magno spiritu se opposuit, & concionando, docendo, disputando, scribendo Catholicorum dogmata diu iustitiae est: Ad extremum cum aduersarij vim pararent, ad praedictos Marchiones se contulit. In quorum defensione integro fere biennio secure egit, tandem in Frisiā reuersus post aliquot

DECAS DEGIMA.

aliquot annos obiit, sepultusq; est in choro fratrum sui ordinis Leonerdia 14. Septembris anno 1531. Scripsit autem quæ quidem hæcenus compert. Aduersus Sebastianum Pol. Lutherani dogmatis propugnatorem.

Item de Rosario B. Mariæ Virginis.

Item sermones Synodales quos in diuersis ecclesiis Cathedralibus habuit:

Item sermones aliquot habitos in receptione nouitiorum ad ordinem.

Quæ omnia in Bibliotheca Prædicatorum Leonerdia haberi solent. Vixit auctor circa annum 1537.

79
Annus Christi
1539.

8. Vorperus Thaborita.

Vorperus natus in Rijnsmagesta, qui pagus in frisia est in Territorio Dantumano, filius fuit cuiusdam viri nobilis ibidem ex familia Tierdana hic cum ab ineunte ætate literis ac Religioni dedusus esset, euasit vir in primis Religiosus ac doctus vnde sacris initiatus pastor ecclesiæ patriæ constituitur: Inde maiori pietatis zelo correptus ordinem Canonicorum Regularium professus est, in conuentu Thaborito prope Sneecam, vbi multi insignes literis & Religione viri fuisse in historijs Frisiorum deprehenduntur: Hic igitur Dominus Vorperus ob peritiam vsusque rerum tum sacrarum, tum secularium, primū Supprior Deinde Procurator, & etiam tandem Prior Dominis huius constituitur: in qua cū alia ecclesiæ & reip. vtilia in præsentem multa fecerit, tum etiam quod in futurum quoque posteris ex vsu foret meditatus est. Itaq; stylo latino non inepto patriæ chomico conscripsit ab exordio gentis ad ætate vsq; suam continuata serie

libræ

Anno Christi.
fii.

libris tribus quorum primus ab initio ad Carolum magnum, secundus hinc ad exordium comitum Hollandia, Tertius ad suam usque memoriam hoc est ad annum, 1538 protenditur in quibus & ordinem bonum distinguendus rerum temporibus, & iudicium sumum declarauit in rerum ipsarum delectu ne lectori fabulas obruderet ac nugas: Sunt qui eum chronicon suum domi suae dum Pastor esset in Rynsmageesta suis expensis excudi curasse asserant: Quamuis mihi haec tenus non nisi M. S. videre contigerit idque in vno duntaxat exemplari, quod mihi Leonardia anno, 1590. mense Marito transmisit amplissimus nobilissimusq; vir Vpco A. Burmānia, vt subsidys necessarijs me instrueret: na quāuis hoc opus ita vti auctor ipse scripsit, diu desiderauerim, nunquam tamen antea venanti fauit delia, quo tempore hic Macenas pro singulari erga me fauore suo mihi succureret qui nec re nec consilio mihi adesse vniquam grauatus est, quo patria in meis studijs promouendis gratificari posset. Habeo autem & alia duo eiusdem huius auctoris exemplaria manuscripta, quibus vtriusq; est additum supplementum auctore potissimum Iacobo Petri Taborita, qui Vorperum rerū gestarum relatione supplēuit vsq; ad annum, 1550. Horum codicum alterum mihi transmisit ex patria Louanium ante multos annos amplissimus consultissimusq; vir ac Dn. D. Igcamus ab Achelen Regij Senatus in Frisia praeses: qui & ipse omni studio in hunc finem conatus meos promouere voluit, vt ad Historias patriae Recte & fideliter conscribendas solide instructus essem. Itaq; huius ipsum codicem ille mihi impetrauit non difficulter a

R. Patri

DECA S DECIMA

81

Annō Chri-
sti.

Reuerendo D. Dom. Paulo Aegydio Costero, tum eius
dem Thaboritici conuentus Priore, qui postea electus
est Abbas Monialium Benedictini ordinis in Beth siue
vi vulgò vocatur Fosuerda: In hoc codice multi sunt
Vorperi scriptis aliunde adiuncta scripta aliorum. Pri-
mum locum habent ea quæ vo. antur gesta Frisorum
translata ex latino per nescio quem in sermonem Bel-
gicum, & continet compendium Hist. Frisouicæ ab ex-
ordio mundi vsque ad expugnatam Terra Sancta
nomine Damiatam: Sequitur deinde M. Alumi tracta-
tus continens itidem compendium historia Frisonica
sed ab exordio gentis vsque ad Carolum Magnum:
Deinde sequuntur copie aliquot privilegiorum quæ Fri-
sius diuersi Principes dederunt. Item pacta quedam
& fœdera inita inter diuersas personas, Ciuitates, &
Prouincias in Frisia pacis ergo. Deinde sequitur tra-
ctatus D. Meinardi Franekrensis quem inscripsit pas-
sionem Gruninganorum: Deinde subiungitur Chroni-
cō Frisie ab anno 781. vsq. ad annum 1550. Quod Pe-
tri 1a. obi supplementum est, de quo infra dicemus,
etiamsi sint qui hunc non ultra annum 1521. descende-
re putant & proinde quod reliquum est, alteri deberi:
qui tamen errant cum ipse Vorperus opus suum ad
annum 1538. perduxerit. Alterum Codicem nobis Leo-
uardia Coloniam transmisit anno 1585. amplissimus
vir consultiissimūq. V. I. Doctor Iacobus Bouricius
in suprema Frisia curia ciuiliū causarum patronus
disertissimus, & mihi multis nominibus colendus, qui
etiam ab affini suo amplissimo, prudentissimo doctissi-
moq. viro, & mihi etiam amicissimo D. Petro Buy-
girs in vsum meum petijt & obtinuit, ad cuius margi-

Anno Chri-
sti.

nes interdum & ipse Buygirs commodas adnotati-
culas adiecit: In hoc codice primum locum habet ipse
Vorperus distinctus in tres libros latine scriptos, vt
supra dictum est, quorum vltimus desinit in annum
Christi 1309. Quartus deinde subiungitur populari
lingua Belgica scriptus qui, protenditur vsque ad
annum 1498. hinc sequitur Meinardi Franckeren-
sis passio Gruningana. Postremo sequuntur annales
rerum in Frisia gestarum ab anno 1413. vsque ad tē-
pora Burgundorum, hoc est, ad annum 1518. Scripti in
certo Authore lingua quidē belgica sed nō ineptē: quī
magnopere congruum cū Petro Iacobi Thabor. de quo
supra, & mox infra plura: & nos hic etiā quicquid
extra Vorperum est vt in superiori codice promif-
cue supplementi titulo in nostris allegamus: Vixit
D. Vorperus circa annum Dom. 1538.

1538.

9. Ioannes Doccomiensis.

IOANNES Doccomiensis V. I. Doctor Colonienfis
Academia ornamentum insigne fuit. In qua Ius v-
trumq; diu cum summa laude professus est: Vnde ob
egregiam nominis claritatem in Cameram Spirensē
euocatus inter Assessores Imperij controuersis Princē-
pum, Ciuitatum, ac Prouinciarum decidendis operanti-
strenuam per complures annos nauauit: Inde cum
assiduis literis & stipendijs haud quaquā poenitendis
à Duce Cluiua inuitaretur, Cameram reliquit, ea com-
moditate ductus quod Colonia habitare nihilo minus
posset, etiā si Duci esset à Consilijs. Maluit enim inter li-
teratos quam inter Aulicos agere vir literis promouen-
dis natus. Audio eum reliquisse quadā in iure scripta
sed mihi haftenus videre non contigit: Anno Domi-

ni
dela
thor
Dock
cum
vntue
tes
est, à
bruan
cum
Bern
peste
ornam
expete
quente
posita:
natus,
pruden
nepoten
Doccom
dum erit

G
B. M.
ditione t
tricum d
cudit All
1525. ded
quiti Aur
etorum C
ti consultij

DECAS DECIMA

83

Ann. Chr.
1538

Anno 1557, illi dedicatum fuit opus, cui titulus est, *Can-*
dela Evangelica in cuius prefatione ei tribuitur ab au-
thore libri hic titulus. Ad eximium virum Ioannem
Dockem Frisium V. l. professorem. Viglius Zuichemus
cum post anno 14. quos studiorum gratia in diuersis
vniuersitatibus exegerat, in Frisia ad visitandos paren-
tes & amicos tenderet, Colonia apud hunc diuersatus
est, à vicefima tertia die Ianuarij vsq; ad 20. diem Fe-
bruarij anno 1534. Ob veterem consuetudinem quem
cum eo quondam habuerat vir incomparabilis D. M.
Bernardus Bucho Patruus Viglij: Mortuus est Colonia
peste anno 1540. Fuit hic dum vixit patrie non modico
ornamento, sed & presidio, quoties in arduis negotijs
expeteretur salutare consilium quod tum temporis si-
quenter euenit, ob res nuper in Frisia recenti pace con-
posita: Fuit autem apud Doccomium honestissimo loco
natus, & omnibus ob auctoritatem ex literis & Iuris-
prudencia charus: Habuitq; heredem gloriae suae Pro-
nepotem, ex sorore clarissimum Cornelium Kempium
Doccomiensem historicum, de quo infra suo loco dicen-
dum erit. Vixit hic auctor circa annum Chr. 1538.

101. Gerardus Synellius.

1538

Gerardus Synellius Gruninganus, Abbas fuit Vallis
B. Mariae in Norda: vir suo saeculo insignis tum eru-
ditione tum virtute Scripsit Hortulum orationum ma-
tricum dramaticum in tres libros distinctum quos ex-
cudit Albertus Pasradus Dauentria anno Domini
1525. dedicauit hoc opus suum generoso strenuoq; E-
quiti Aurato Hictio Dormio Emendensi praeposito, Sa-
crorum Canonu legum Imperial. Doctori ac interpre-
ti consultijs. in Dormio & Guyamunda: dedicat orationes

F 2

epistola

84
Anno Chri-
sti.

1538.

DE SCRITORIBVS FRISIAE

epistolā qua illi opus suum inscribit & offert, ita claud-
dit. Vale Cauchorum Frisiabonum decus & presid-
um: Quod ideo hic adnotandum putavi quod hic ap-
pareat Frisiabones ab hoc Authore collocari trans
Amisim, hoc est, in Frisia orientali cum alij ponant eos
in Occidentali Frisia, & quidem in Hollandia inter
Vaterlandos: Auctor vixit circa annum 1538.

DECAS VNDECIMA.

I. GREGORIUS BERTOLFIUS.

GREGORIUS Bertolfius Louaniensis, primus
fuit praeses supremæ curiæ in Frisia: Sub Carolo Q.
de cuius proinde actis, Vita & prosapia plenius & ex
professo dicturi sumus in eo libro quem de praesidibus
huius curiæ peculiarem breui in lucem edituri sumus:
hic enim de scriptis eius tantum agemus: Hic enim à
Car. Q. postquā submoto. Carolo Geldria Duce, nouā
curiam in Frisia erigeret, accitus Saxonum Statuta,
quæ partim communi, partim Saxonum iure consta-
bant, in melius reformauit, & ad ius commune pro-
fus emendauit. Totum enim iuris processum con-
scripsit & ad Forensem vsum applicuit, & in lucem
edidit curauit populari lingua Belgica, quo magis obuius
Iuris praxin redderet etiam idiotis, quo consecutus
est vir prudentissimus vt nusquam terrarum purius
vsurpetur Romanum Ius in foro quam in Frisia. Hac
renouata, & ratificata sunt in suprema Frisia curia,
per Maximilianum Comitem Buranum anno 1541.
Hoc autem opus correctum Statutorum Frisorum

DECAS VNDECIMA

85

Ann. Clm.
81

quod typis euulgatum est, cum originali suo in meam gratiam conferre, & ad me transmutare non est gra-
uatus, vir mihi multis meritis venerandus D. Doctor
Iacobus Bouricius Aduocatus in suprema curia con-
sultissimus: Hic Praeses moriens Leonardia anno 1527.
Filium vnum reliquit, & filias tres de quibus in ope-
re supradicto plura dicemus: Filia natu maxima nu-
psit nobilissimo viro Renero Tegnagelio vtriusq; Iuris
Doctori ac Professori celeberrimo, ex quo liberi plu-
res, & inter hos clarissimus, amplissimq; Vir ac Do-
minus D. Gregorius Tegnagelinus Imperialis Camera
assessor, de quo infra plura suo loco: Filia Gre. natu me-
dia nupsit clarissimo vtriusq; Iuris consulto Ioachimo
Hoppero: ex quo est prater alios amplissimus vir ac
Dom. D. Gregorius Hopperus Baro in Dalem. De
quo infra suo lo. o. plura: Filia Gregerij minima natu
Anna nupsit N. Duyfkens ex quo est Maria, vxor cla-
rissimi, nobilissimi, consultiissimi, Viri Ludouici Mul-
ler, V. l. Consulti & illustrissimi Bauariae Ducis Cen-
suarj. Qui quidem etsi haecenus, quod sciam, nihil scri-
pserit, tamen ob id quod nobis ad scripta nostra lec-
pletanda, subsidia ex instructissima sui Principis Bi-
bliotheca aliquando promissit, hoc loco eius mentione
faciendam duxi, vt o. casione profoceri sui recordetur
se etiam a Frisia non prorsus esse alienum, & posse e-
tiam gratificari Principi suo. Cuius maiores aliquan-
do Frisia dominati sunt, quorum acta celebrari ad ho-
norem posteritatis pertinet, quo tempore Praeses Ber-
tolffius floruerit ex superioribus satis emidemer pa-
tet.

F3 a. Hector

Anno Ghri-
sti.

2. Hector ab Hoxuijer.

HECTOR ab Hoxuijer Vir primaria nobilitatis natus in Mauwichemo, qui Pagus est Territorij Baroderari, de quo plura dicturi sumus in Annalibus nostris & in opere de Praesidibus & Consiliarijs Curiae supremae in Frisia singulari eruditione prudentia & eloquentia praeditus a Carolo Quinto in summum Frisiae Senatum cooptatus fuit, tandemq; Praeses ab eodem Consilij apud Vltraiectum constitutus est, ubi diem extremum clausit: Multis & arduis Legationibus functus est pro patria ad Imperatorem, & pro Imperatore ad alios Principes: Viglius Zuichemus certior factus, me historiam Frisiae moliri, praeter ceteris patrie nostrae magnatibus mihi nominatum Patrum suum Bernardum Buchonem, & hunc Hectorem datis literis commendauit: Nihil admodum ab eo scriptum memini, quod quidem Typis excusum sit. Sed olim cum studiorum gratia Louanij ageret confirmando nationis Frisonicae collegio leges scripsit, si rem spectes tanta grauitate ac prudentia, ut nihil possit sublimius, si stylum spectes tanta puritate, & perspicuitate, ut nihil queat elegantius excogitari: Quibus proinde nostrates qui studiorum gratia Louanij versantur in hodiernum usq; diem vtuntur: Vixit auctor circa annum Christi. 1540.

1540.

3. Kempo à Martena.

KEMPO à Martena vir primariae nobilitatis summis naturae & fortune donatus ornatus industria suam promouendus patriae commodis constantissime probauit, nam cum esset ex antiquissime nobilitatis familia Martenana natus, ingenium, quod ipsi praestantissimum contigerat, à prima adulescentia omni literarum genere excoluit, quibus instructus adiuncto rerum usu

eruditionis ac prudentie nomine Carolo Austriaco His-
paniarum Principi, & postea Rom. Imperatori eius no-
minis .V. Commendatus fuit à quo mox Equestri digni-
tate ornatus & in Prouincialem Frisia Senatū alle-
ctus fuit: Vbi rebus adhuc nouis, & post diuturnam sa-
tionum Anarchiam in aliquam Reip. formam redi-
gendis, consilio suo Principi & Ordinibus patriæ salua
fide sua plurimum commodauit: Nam cum esset rerū
Frisicarum insigniter peritus, & polleter naturā in-
dicio, esseiq; cum primis eloquens, multas legationes
in ijs controuersis ad Principem obiuit, quæ inter eius
M. & ordines patriæ tractandæ occurrebant: Quorum
nomine & singularem quoq; gratiam vtrinq; reper-
tauit: Cum igitur hic omnium eorum, quæ publicè pri-
mum cum Duce Saxonia, & deinde cum Carolo Q. &
contra hos à factiosis intrantibus & Carolo Duce Geld.
sua memoria acta erant, notitiam certissimā haberet,
Ordines Frisia comitijs habitis, cū consensu Principis
illi publicos Frisia Annales conscribendos demandarūt
ex quibus publica fide rerum gestarum indubitata cer-
tūdo hauriri posset, vt posteritati liquido constaret
quid & quib. modis inter hūc Principē & Antistites pro-
uincia actū esset. Conscripsi igitur Kēpo populari lin-
gua Belgica, Historiam Occident. Frisia, annorū 42.
Exorsus ab anno 1498. quo Albertus Saxonia Dux in
Frisiam accitus venit, vsq; ad annū 1540. cū appendice
actōrū, quæ Leouar. tractata sunt cū Maria Vngarica
Car. V. sorore anno 1545. Operi absoluto titulus ad-
scriptus est, Het Lādt Boeck. i. Codex Prouincia:
Cui examīnādo, & inauthōrādo ex præcipuis Fri. nobi-
lib. M. Iarichus à Dekema, M. Sicco à Dekema, M. Six-
tus Tiarde, Abbe à Siuxma, Iēcke Donna Iamior &

Adm Chri-
sti.

Sibrandus à Rorda: Ex Senatu Principis M. Albertus ab Arnſma. Doct̃or Renicus à Burmania, Doct̃or Hector ab Hoxter, M. Petrus à Dekema, delecti sunt Opus igitur ab his examinatum & approbatum Ordines grato animo amplexi sunt, aeternaque memoria consecrarunt, eo sine, ut consimili forma successum temporis novis additionibus ex fide publica locupletaretur: De Authore huius operis plura dicemus in Annalibus nostris, & in opere de praesidibus & consiliariis Curiae supremae in Frisia: Vixit Auctor autem circa annum 1540. Christi, 1540.

4. Pibo à Gerritsma.

PIBO à Gerritsma in pago Virdemio natus, cum Geometriae scientia celebris, tum etiam iocis ac facetijs in patria charus fuit. Vir clarissimus D. Doct̃or Cyprianus Vomelius, multa Moguntia nobis de eo iucunde narrauit: Afferens eum latine quidem lingua pene ignarum, natura tamen inclinatione & propensione, ita in arte Geometrica profecisse, ut etiam in ea non contemnenda scripserit, quae tamen ad manus nostras haecenus non peruenerunt: D. D. Cyprianum ei vi familiari & amico & artis perito epitaphium scripsisse comperio, quod proinde ut in Sylva eius extat hic subiiciemus ut manibus utriusq; gratificemur, & haeredes Pibonis exuscitemus ad perquirendas eius reliquias: Mortuus est autem hic auctor circa annum Christi 1540.

EPITAPHIVM PIBONIS A

Gerritsma Geometrae Vir-
dumensis:

Directi

DECAS ONDECIMA

Directis oculis, & fixo stipite quondam
Qui terra mensus iugera multa fuit:

Melior en tenuem toto nunc corpore fundum
cumq; suis numeris, calculus omnis abest:

Dogmata quid prodest, mihi nunc Geometrica scipe?
Festuososq; sales, ridiculosq; iocos?

Iuppiter anne volet metiri climata cœli?

Atque simul dictis se recreare meis?

Nempe hoc in regno spatij mihi nulla pusilli

Cura erit, hoc etiam plus iocularis ero.

5. Vlpus Cissæus Franekerensis.

IOSIAS Simlerus hunc auctorem Ioannem Vlpium Franekerensem vocat: Franekerensem autē ipse se vocari maluit quam Schalssemium cum esset in Schalssemo natus, qui pagus est in Territorio Franekerensi, nec longe à Franekerensi civitate distat: Nā cū hic pagus insigni quadam hederā notabilis sit, fugere veterem iocum voluit, qui de nomine ipsius pagi & hederā in eo crescentis vulgo iactatur, cum dicunt Toh Shalsum in e Climmerbaem: ideoque nomen pagi, quod obscenitatis sonum apud nos habet proflus suppressit, Climmerbaem autem quod hederā significat & in eandem obscenitatem ob istius vicinitatem abripi posset Graco nomine obvelavit xiegos enim hederā significat. Vnde ille se Cissæum, hoc est, Hederācem appellavit: Hic autem iactis in patria fundamētis artium, Erphordiam se grauiorum studiorum gratia contulit, quæ vniuersitas tum temporis maximè florebat, & a nostratibus præcipuè frequentabatur: Ibi cum aliquandiu singularis industria & eruditio- nis exempla de se publice priuatimque edidisset publi-

anno Chri-
sti.

ca Graecae lingua professione decoratur, eadem illa ad quam postea nos Louanio ex intervallo vocati sumus. In qua quam dextre, quantoque cum fructu rei literariae versatus sit, ipsa adhuc vniuersitas testatur, & monumenta ipsius declarant, quae posteritati reliquit. Glisciente deinde in ea vniuersitate Religionis dissidio, cum aduersus Lutherum stringere calamus coepisset, indignationem quorundam incurrit, qui illi nocere poterant: Quod ille sentiens cessit inuidiae, & Ipsam se contulit, ubi cum aliquand u substitisset, in patriam reuocatus est, ubi sacris initiatus non admodum diu superuixit. Mortuus est autem circa annum 1540. Scripti multa sed non omnia in lucem prodierunt ob imminentem Authoris mortem.

Hesiodi opera & dies carmine reddidit, ita ut singulas Graecos versus singulis Latinis exprimeret, ut inferuaret illis, qui utramque linguam conferre cupiunt. Georgius Ratallerus idem opus transtulit ut infra diximus, sed liberiori stylo: Michael Isenegrinus Vlpj opus hoc imprest Basileae anno 1540. Graecis & Latinis e regione oppositis.

Scriptit & collectanea quaedam prouerborum, quae in Chiliadibus Erasmi non habentur: Scriptit etiam ad Henricum Saxonia Ducem Elegiam gratulatoriam.

Scriptit etiam nonnullos tractatus aduersus Lutherum, quos olim excusos vidimus, sed nec recordamur satis quales sint, nec amissos reuerperare unquam possumus: Clariss. V. I. Doctor Cyprianus Vomelius, qui illi Erphordiae & in patria valde familiaris existit ei hoc Epitaphium scripsit, quod ut extat in eius sylua hic subiiciam.

EPITAPH.

DECAS VNDECIMA
EPITAPHIVM D. VLPII

Cissæi Ecclesiastæ Fran-
kerensi.

91

Anno Chri-

sti.

Vlpius hic recubat Cissæ gloria gentis
Aeternumq; deus Franckæ æra tuum;
Orantem latio laudasset Tullius ore,
Vberis eloquij copia tanta fuit:

Nec fuerat Gratio leuiter sermone beatus
Quin etiam Gracæ dicere promptus erat:
Claruit in patria sacunda munere lingua

Et Cives docuit cœlica iussa suos:
Regna suum poterat celebrare per externa nomen.
Postposuit notis sed peregrina locis:

Terra parens igitur corpus venerabile nati
Molliter ut foueat Lector amice, roga:
Nam mens sancta Viri frui tur te dulcis LESV:

Angeli os inter psallit ouatq; Choros.
Aliud eiufdem, in eundem.

Mortuus hic recubat iuuenalibus Vlpius annis
Par Frisia nostra Pieridumq; decus:
Fœtibus ingenij toti inclarescere mundo
Cœperat, ah quantum spei fera Parca rapit:

Quæ tamen ante diem fati monumenta supremum
Ædedit, hæc vita causa perennis erunt:
6. Petrus Thaborita.

Petrus Iacobi cōuentualis ut videtur Laicus in Tha-
bor prope Sneecam fuit. Is patrem habuit Bolfuar-
diæ (ut ipse tradit) Iacobum Nauperum virum hone-
stum, & quoniam ea ciuitas tum temporis ob factio-
num dissidia optimo cuiq; maxime periculosa erat ipse
in cōuentū hab. qui & a Bolfuar diæ nō longe distat,
reliq;

Anno Chri-
1550.

velut in tutum vita portam se recepit & quanquam lingua latina non admodum peritus fuerit, tamen attum Mathematicarum, & praesertim Geometria cognitionem habuit quibus & otium suum falleret & patriae suae operam suam probaret: quod & saepe numero fecit in agrorum ac finium controuersis terminandis: itaque & Carolus Quintus eius opera usus est, in mensuranda terra Bildia, una cum M. Martino Delphesi, qui huic negotio praefectus erat. Fuit autem hic F. Petrus non modo cōuētui suo, sed etiā vniuersae Frisiae valde utilis tum consilijs tum scriptis: Conscripsit enim supplementum Historiae Frisonicae ad Dominum Vorperum Thaboritam de de quo supra actum est, paulo tamen altius exorsus quam vnde ille desliterat ab anno scilicet 781. Quo Christi fidem Frisia suscepit ac producit seriem annalium vsque ad annum 1550, quam sint, qui illum non vltra annum 1527. Descendere ve asserant, & quod excurrit alteri deberi. Vt cumque hoc sit, nos supplementi titulo sub huius nomine in scriptis nostris allegamus, ut lector intelligat, quo fidere debeat. Nos hoc scriptum eius manuscriptum habemus duobus exemplaribus, ut supra diximus in Vorpero Thaborita: Vixit autem circa annum 1550.

7. Stephanus Syluius.

Stephanus Syluius in Vngietempo natus qui pagus est Territorij Vpsterlandiani, cum parentes haberet obscuros ipse sua industria his praeluxit. percepti enim utcumque literis humanioribus, & sacra scripturae principijs ordinem sacerdotalem suscepit: Quia adeptus ludum literarium aperuit domi suae. Quatatione cum & concionibus in Templo & praedicationibus

in schola sese strenuè exerceret, id consecutus est, ut in
ter Sacerdotes & Ludimagist. sua memoria parè non
habere crederetur, multo tempore in Frisia: Itaque cū
vtramque ob hanc causam sapius ex alijs in alios pa-
gos electione populari inuitatus transmigraret, tandem
Pastor in Tzumma electus est, qui pagus est Territo-
rij Franekerani. Ibi cum aliquandiu versaretur, rem
& Ecclesia promouenda & prosliganda Barbarici
strenuam egit: Nam & nos eius discipulos complu-
res cognouimus, in vtraque lingua feliciter institutos
qui & Reipublica gubernacula postea tenuerunt:
Hanc igitur samā consecutus, Stephanus istinc Leo-
uardiam vocatus est, non ut Scholam administraret,
sed ut pastorum Parochia suscipere ad Sanctum
Vitum in aula veteri: Vbi quamuis strenuè munus pa-
storale obiret, quicquid tamen otij negotijs Ecclesi-
asticis subducere poterat literis excolendis impendere
solebat. Ideoque domi sua priuatim discipulos admis-
tebat, non quidem promiscue quoslibet, sed eos tantū,
in quibus sibi minimo negotio, fructus plurimum fa-
ciunt videbatur: Leouar. post annos aliquot vocatus
est Gruningam, vbi Pastoratu summo ad S. VV albur-
gam per aliquot annos functus diem suum obiit anno
1567. aetatis fere 60. Scripta eius hactenus excusa qui-
dem nulla vidi, sed ostendit mihi olim Leouardie anno
1554. Grammaticam, quam carmine conscripserat,
cuius exemplaria apud eius discipulos etiam extare
arbitror ostendit & in Theologia tractatus aliquot,
quorum iam non satis memini. Epitaphium suum hoc
disticho ipse complexus est.

94
Xeno Chri-
sti.
1556.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Hic situs est Stephanus studiosae auriga iuuenta
Qui columnen Frisiae si voluisset, erat:
Floruit maxime circa annum Chr. 1556.

7. Gemma Frilius.

GEMMA Frilius Doccomij honestis parentibus na-
tus est, circa annum 1500. & ob bella quae tum in-
ter factiosos in Frisia feruebant Gruningam ad ami-
cos missus & ab ijs ibidem educatus est: Cumq; adoles-
ces ibi in literis mirum in modum profecisset: Louanij
ad grauiora studia capefenda ablegatus est, ubi & col-
legio Gruninganorum nomen dedit, ob nuncij commo-
ditatem, quo vti posset ad petenda ab amicis Gruninga-
nis studiorum necessaria: Nam cum Frisia, & Gruninga
longe distent Louanio, nec proinde in diem studiosi
a Parentibus suis habere possint, quibus ad vitam & ad
studia opus habent, Collegia nationum suarum cum consen-
su vniuersitatis constituerunt, quae singula peculiare nu-
cium sustentare possent, qui statis temporibus ex patria com-
meatum & pecuniam & cetera necessaria apportet: Gē-
ma igitur cum parentibus admodum adhuc puer orbatus
esset, non Frisiae Occident sed Gruning. collegio se adiun-
xerat ob causas supradictas, ut ex ipso saepius audiui-
mus, & ex eius etiam sorore quae Louanij multis annis no-
stra memoria habitauit: Gēma itaq; a multis ob causas
modo relatas Gruning. est habitus quāquam Doccom.
esset: Studuit autem Gēma Louanij Mathematicis ar-
tibus ac medicin. In illis quantum valuerit scripta eius
publica testantur: In Medicina doctoratum consecutus
& professionē publicā, inter praecipuos eius vniuersita-
tis medicos habitus fuit: In Theoria acutus ac tritius
in praxi felix. Mathematicas artes priuatim in edibus
suis

DECA S ONDECIMA

95

Anno Chri
sti.

suis docere solebat, ubi & nos eū docentem studiose au
 diuimus: Erat enim singularis in eo docēdi dexteritas
 ac gratia: Duxit Gēma vxorem Louanij, ex qua filiū
 habuit Cornelium Gemmā: itidem Medicū & Mathema
 ticū, & qui patrē suū non modo eruditione sed & nomī
 ne ipso obscurauerit: Fuit enim hic & in mathesi & in
 mediis patrē nō inferior, & nomē propriū habuit, Cor
 nelius, cognomē illi gēma fuit, q̄ Patri erat nomen pro
 prium, qui cognomen nullū aliud habuit quā a patria,
 ex qua dictus est Frisius: quamquā & a patrē habere
 potuerit, qui Cornelius appellatus fuit: Est autē Gēma
 apud Frisios nomen frequens & vsitatū, illa tantū gen
 ti Dialecto conseruata, q̄ litera G sonū literę I & Ea
 item I. in pronuntiatione vulgari edat: Fuit autē Gēma
 in summa gratia apud Car. V. maximē ob astrono
 miam & Geometriam, in quibus & Imperator non in
 feliciter versatus erat, adeo quidem, vt & Gemmā
 erroris admonuerit in mappa mundi, quam postea er
 rore sublato illi Gemma dedicauit: ob easdem artes
 Mathematicas Gemma domus à multis Magnatibus
 Aulicis vsitabatur, qui & ipsum sapē Bruxellas euoca
 bant, non ingrati pro opera pręstita: Erat Gemma Lo
 uanij ob mortuam comitatē gratus omnib; & morē
 suis medicis, inter quos vnum pręcipuē familiārē ha
 bebat D. Hieremiam Triuclium. Cum hoc aliquando
 conspectus in publico, effugere non potuit falsi cuiusdā
 facietas, qui dixit esse Hieremiam & Gemmam Loua
 nensium medicorum par impar: Gemma enim statūra
 mediocri erat, membrisq; gracilibus, & facie pallida,
 Hieremias illo non paulo procerior & facie rubicun
 da, totū corpore insigniter obeso: ita vt prę caronum

mola

anno Christi.
M.

mole membrorum suorum ferme inpos esset: Hieremiam nos Louanij anno 1547. studiose audiuius publice explicantem Aphorismos Hippocratis: Qui frequenter dicebat, nihil infelicius esse agrotanti medico propterea q̄ omnib. in promptu esset illud, Med. e cura te ipsum: id quod illi tunc impossibile factu esset, iudicio per morbum turbato: Ideoque Gemmā sibi medicum, si quando agrotaret, præstipulatus erat; & Gemma vicissim illum sibi, itaque cum euenisset, ut morbo pestilenti correptus Hieremias Genuam accerseret, Gemma, ut venisset, Hieremiam hortatus est, strenuè præcederet, nulla alia re opus esse, quam fideli Commite, se non longo interuallo eadem via subsequiturum: Vterq; igitur breui temporis spatio vna cum alijs multis viris egregijs peste absumptus est anno 1558. Neuter medicamentis vti voluit aduersus fatalem necessitatem, quam præsentem esse intelligeret: Scripta reliquit Gemma (quod equidem comperi) nulla in medicina, in Mathematicis autem complura: quæ sunt Methodus Arithmetica impressa Antuerpiæ anno.

1540.

De locorum describendorum ratione, deque distantijs eorum inueniendis.

Item de vsu annuli astronomici, libelli hi sunt impressi ibidem cum Petri Apiani Cosmographia anno.

1540.

Charta sue mappa (ut vulgus vocat) qua continetur generalis totius orbis descriptio, partim ex veteribus partim ex recentioribus collecta & Carolo Quinto Augusto dedicata impressa Louan anno 1540.

Eiusdem libellus de principijs Astronomiæ & Cosmographiæ

DECAS VNDECIMA

*inographia, deque vsu globi Cosmographici ab eodem Anno Christi
editi: Et de orbis diuisione & insulis rebusq; nuper in-
uentis.*

*Item libellus de Annuli Astronomici vsu, excusum
apud Ioannem Stelsius anno 1548 in 8.*

*Eiusdem demonstrationes Geometricae, de vsu Ra-
dij Astronomici, seu Regula Hipparchi excusae sunt
Antuerpia.*

*Arithmetica Methodus excusa est Parisiis cum An-
notationibus & Additionibus quibusdam Iacobi Pe-
lotarij.*

*Eiusdem de Astrolabio Catholico liber, quo la-
tissime patentis instrumenti multiplex vsus explicatur
& quicquid vsquã rerum Mathematicarũ tradi pos-
sit continetur: Antuerpiæ anno 1556. Floruit Auctor
maximè circa ann. m. Chr. 1551.*

9. Regnerus Prædinius.

Regnerus Prædinius, natus est in pago Vinsemò,
qui Gruninga non longe distat: Prædinius enim vo-
cari voluit, quod ruri & in prædijs esset natus: Is cum
per acrimen esset, perceptus in patria viriusq; lin-
gua fundamentis Louanium se contulit, & Philosophia
primum, deinde etiam maioribus (quas vocant facul-
tibus) operam strennuam impendit: Reuersus in pa-
triam cum ad diuersa munia in Repub. obeunda ma-
gnis & precibus & præmijs inuitaretur, ad nullum sus-
cipiendũ commoueri potuit, quã ad administrationẽ
scholæ publicæ, tum quod in hoc plurimũ fructus Reip.
adferre posse arbitaretur, tum etiam quod genium
suum hac maximè propensum esse sentiret: Susceptant
Hag. Gruningæ hunc spatham se ornauit; vt vicinas
scholâs

98
Aeno Chri
Si.
1556.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

scholas Triviales fama sua longè latèq; obscuraverit,
Erat enim in hoc viro recondita eruditio, & eloquen-
tia singularis, & quod precipuum est gubernanda iu-
uentutis mirabilis quadam dexteritas: Itaq; non mo-
do ex Gruningia Frisia Orientali, & Occidentali, ex
Vesphalia, Transisulania, Geldria, Brabantia, Flan-
dria, sed etiam Gallia & Italia eius audiendi gratia,
Gruningam non modo studiosi mittebantur, sed & eru-
diti quoque velut ad Academiam celebrem consue-
bant: Et procedebant ex eius schola adolescentes, ita
fideliter instituti, ac tam solidè docti, vt cum ad Acade-
mias se conferrent omnibus essent admirationi, quorū
non pauci mihi Louanij & cogniti & amicitia coniu-
cti fuerunt: Scholam per multos annos administravit,
& ad extremum vsque spiritum in solis a docendi con-
tentione perseverauit. Cum autem ille diem suum obis-
set clarissimus vir D. Doctor Hesselus ab Aysina qui
tum vrbs Gruningana Syndicus erat, & Reuerendiss.
Dom. D. Stephanus Syluius qui summus ibi Pastor ad
S. Valburgam erat Erphordiam literis datis petierūt
vt ego eam scholam gubernandam susciperem quod si
vellem se magistratū vrbs bonis rationibus induc-
toros, vt mihi ea prouincia publicis literis offerretur. Sim-
minus, causas sincere perscriberem cur recusarem. Re-
spondi sincere, & cur suscipere Prouinciā istā non
possem causas duas reddidi: primum quod haberem in
Academia libera professionem viriusq; lingua ad quā
Louanio publicè accitus essem, vt parum honestè possem
permutationem istā subire, etiam si forte apud Gru-
ninganos stipendium amplius foret. Secundò quod pro-
spicerem actum iri, de estimatione eius, quisquis Prae-
dixit

dinio in Rectorem proximo sufficeretur. Nam cum
 ile tam singulari gratia polluisset apud suos audito-
 res vi sibi persuasum haberem omnes, similem eius
 alterum natum non esse, non dubitabam contemp-
 tumiri, eum qui non idem & eodem modo præ-
 staret quod Regnerus, etiamsi forte præstaret plu-
 ac melius. Quam diu enim Regneri vox in aures
 erat, & sonaret in auribus auditorum iuuenum, &
 quorum iudicium adhuc immaturum erat, nihil
 aliud expectari poterat, quam ex desiderio soliti præ-
 ceptoris, fastidium Preceptoris insolentis. Doluit se-
 da hæc ratio mea tum Stephano, tum etiam Hessele,
 & cum deinde ad Magistratus petitionem, scholam
 istam gubernandam suscepisset vir omnibus modis
 doctissimus M. Gerardus Leppersum, ipsius Prædij
 quondam discipulus, experientia vnius anni doctus, do-
 luit sibi quoque in mentem non venisse re integra vl-
 timam istam causam recusationis meæ: Mortuus est au-
 tem Gruningæ Prædij, & sepultus est prope Tem-
 plum S. Valburgæ non longe a schola, in semita quasi e-
 quemer solebat deambulare. Sepulchrum eius tectum
 est lapide insigni, in cuius superficie scriptum est. Hic si-
 tus est Regnerus Prædij, in CHRISTO IESV
 mortuus anno sua ætatis quinquagesimo primo Domi-
 ni vero 1559. Die 18. Aprilis. Multa cum scripsisse intel-
 lexi, quæ tamen ad manus meas hæcenus non per-
 uenerunt. Audiui scripta eius non referre gratiam quæ
 vna vox habuit, eademq; à Catholicis esse notata. Sub-
 iungam hic clarissimi viri Cypriani Vomelij de eo Eu-
 logium, quod est tale:

100
Anno Christi.
M.

DE SCRITORIBVS FRISIÆ

AD DOCTOREM THOMAM
Ennium de Regno Ludī literarij
apud Gruningenses mode-
ratore.

HAVD mihi continuo solet admirabilis esse.
Si quem feri oculis publica turba suis:
Sed quem commendat quisquam laudabilis ipse
Hunc ego confestim deueneratus ero:
Ergo frequens cum tu memores doctissime Thoma
Regnero eloquiū flumen inesse merum,
Atq; vel Isocratis Veneres dicendo referre,
Vel Demostheneos telaq; vimq; grauis:
Nec modo Romuleis vbertim vocibus vti,
Attica sed parili verba sonare modo:
Nunc illum statuo reuera existere talem,
Et Frisiam tantum letor habere decus:
Gratulor & Frisia, cuius condiscere pubi:
Et tanto liceat sacra fidemq; viro.

10. VVo Helt.

VVo Helt Gruninganus vir doni nobilis diu
a suis desideratus, cum studiorum gratia per
multos annos perigrinatus sit, in patria (quod equidem
compererim) hactenus non est reuersus: Fama de eo diu
iucunda, & ob spem de ipso coceptam apud omnes gra-
ta viguit: Cum eruditione, prudentia, comitate parem
sibi nullum habere dicatur. Eil loibeca Simleri, quæ
eum perperam Visionem vocat, eum scripsisse asserit
Dialecticam, quam inuitamen hactenus videre non
contigit: Præstat ille olim Academia Louaniensi rem
oppide

DE CASVNDDECIMA

IOI
Ann o Chri
sti.

oppido quam necessariā aduersus ingruentem hostem
Martinū Rossemium, cum summis eloquentia viribus,
studiosos & ciues exsuscitaret ad hostem fortiter repel
lendum, qui à quibusdam alijs iam pene ad deditiōē
faciendam inducti erant. Cui subsidio mox fuit M. Se
uerinus à Feyta Harlingenfis qui correptis armis stu
diosos in aciem eduxit, & non modo mœnia fortiter tu
tatus est, sed & hostem propulsauit, vnde & à Carolo
Quinto præmij nomine nobilitatem consecutus est. Viri
usque mentionem facit, clariss. Dom. D. Cyprianus Vo
melius: De VVone sic scribit:

Protinus vt subij sublimia testā Louani
Quero quis hic Cirra fertur in vrbe caput:
Tun. mihi congregiens aliquis respondit, hic Vuo.
Germana Sophia premia prima refert:
Fontibus hic liquidis sua largius ora rigant
E quibus eloquij vena beata scatet:
Hic Gratas Latiasq; simul percepit Athenas,
Quolibet ore sonat, qualibet arte valet:
Permeat hic idem Regiones aetheris omnes
Et quid Mars foueat pramonet atque Venus:
Hoc sermone mihi fuit admirabilis vno
Protinus ille mihi vir venerandus erat:
Illius audieram multis præconia verbis:
Ac licuit coram plurā notare quidem
Nontamen hunc martis rebamur ad arma paratum
Sed pacidæ tantum pacis habere decus:
Ecce ferebatur Titan per terg. Leonis,
Et sua quassabat spica ferta Ceres:
Cum per Menapios collecto milite campos
Tungrorem Gallis dilaceraret opes:

Anno Chri-
sti.

Iamque Louanenses muros hostilibus armis
 Cinxerat igniuomis argeratq; globis:
 Nec mora ni coetus se dedat ciuibus vltro,
 Ferratas iactat vireserare fores:
 Pacis amans aliquis perq; otia longa solutus,
 Placari Gallum consulit are d. to:
 Ipse sed intrepidus diuersam consulit Vno
 In medium prodit verbaq; prompta facit:
 Ne trepidare viri quamuis sit proximus hostis:
 Fortibus in bello nulla pericla nocent:
 Dedecus o Ciuēs ab sit memorabile vestras,
 Sospitibus vobis tollat vi hostis opes:
 Et vos o iuuenes obnoxia turba numerus
 Sumere vos animum nunc Dea vestra iubet:
 Ne uradis vi Tiro parua gladiog; relictis,
 Vix bene conspecto Marte parate fugam:
 Quin pro communi modo vulnera ferte salute
 Si muros hostis scandere forte velit:
 Galle ferox Belgas deuincere saepe minaris:
 Sed te Ticinus pernegat esse parem:
 Nunc quid declini Cristas et ate resumis
 Cum tua sub pedibus lilia strata iacent,
 Hoc omen regni verendi funditus esto
 Sint ea vincendi praescia signa tui:
 Dixerat atque animo deposcit praelia, certus,
 Dummodo conspiciat moenia salua mori:
 Cincta quem sequitur iuuenumq; deinde corona,
 Atque arcent animo Celtica signa pari:
 Non ego Groningam mirer sua lura tueri,
 Cum tales nobis educet illa viros:

Educit

DECAS VNDECIMA

Educat illa viros bellig³ toga³ peritos
Hoc virtute sua nobilis Vno probat.

103.
Anno Chri
sti.

DE M. SEVERINO HARLIN-
genſi Ciue Louanienſi ad Bottonem
Hoytes ita ſcribit.

SAEPE Ducem Caſar Friſia ſubmittit in arces
Qui ſeno tutus preſtet ab hoſte vias
Quique magiſtratus dicet ſanctumq³ Senatum,
Et populis tribuat iura bilance pari:
Obligat hoc merito Friſia ſibi Caſar habenas,
Cognat & grates illa referre memor:
Ecce Severinus Friſis oriundus moris,
Caſaris in Patria vixit agitq³ Ducem
Illius auſpicio ſua Pieru induit arma
Pieridumque Comes quiſquis in vrbe fuit:
Bella Louanienſi gereret cum Gallus in agro
Terrorique ipsis manibus eſſet ouans:
Non grauitas, virtus, conſtantia deſuit illi:
Non vſus belli non animoſa fides:
Ne ceſſaſſidos Friſia ſubmittere Caſar
Cum ditio fido reddat & illa Duces.

Hec nos occasione Vuoni breuiter hic attigimus
vt amboſ Duces grata memoria celebremus: quibus
Louanienſes tunc ſalutem ſuam non grauatim acce-
ptam ferebant De bello hoc Louanienſi Leclor videat
opus Damiani Goeß qui Louano preſectus fuit:
Vuonem quidem nos non vidimus, ſed Severino Lo-
uanij diu familiares fuimus, qui totam iſtius Roſſe-
miana obſidionis Hiſtoriam ſuam aliquando nobis

explicare non grauat^{us} est: Floruit autē maximē VV°
Helt circa annum 1560.

DECAS DVODECIM A.

I. IOANNES ACRONIVS.

IOANNES Acronius, in Acronio natus qui pagus
est in Fri. Territ. Vtingeradeleo Medicus & Mathe-
maticus fuit, & Basileæ obistarum artium professionē
celeberrimus fuit, vbi & per multos annos versatus
fuit, & tandem vita defunctus est anno 1563. Vir eta-
te adhuc florenti: In medecina quod equidem sciam ni-
hil scripsit. In Mathematicis plura extare puto, quam-
quam nihil haecenus viderim: Nam cum Exphordia
agerem plurimas ab eo literas accipiebam, quibus me
rerum suarum certiore redderet, vt & ego eum vi-
cissim mearum: scripsit autem literis suis quas adhuc
habeo, se habere opera quadam absoluta ac typis iā de-
stimata: Videlicet,

Confectionem Astrolabij, & annuli astronomici.

Item de spbara.

Item de motu terræ.

2. Ioannes Saxonius,

Ioannes Saxonius Hattstedius ex minori Frisia
V. l. Doctor, Decanus fuit Ecclesie Hamburgensis
& Canonicus Bremensis vir insigni eruditione ac pru-
dencia conspicuus: Qui in diuersis vniuersitatibus iura
pub. professus est: Hic circa annum 1559. Exphordia
clarissimo viro D. Doctori Henrico Knaustino valde fa-
miliaris erat, quo mediante & nobis ibi tum amicitia

quam eo contigit, quam & absens per literas ille deinceps sinit. Scripsit multa ex quibus Bibliotheca recensent.

Commentariolum ad T. Livij historiarum ab vrbe condita lib. xxxi. & xxij. De secundo bello punico impressum Basilea apud Ioanne oporum anno 1547. Assertio eius de glossis Accursianis, & Bartholi consiliumq; Doctorum commentarijs, absq; ijs Ius Civile intelligi recte non posse excusa est Basilea apud Ioannem Oporum anno 1548.

Commentarius in orationem Ciceronis pro Sextio Roscio Amerino.

Item Oratio de utilitate studij dicendi.

Item alia de observandis legibus simul excusa sunt Basilea apud Ioh. Oporum.

Hic sibi proposuerat conscribendam generalem totius Frisiae historiam eoque sine Bruxellam profectus Viglio Zuchemo tunc Secreti Consilij per Belgium Praefidi Assertionem suam illam de qua supra dictum est dedicavit eo sine vi opera Viglii, qui plurimum ubique poterat, antiquitates patriae ad institutum suum necessarias consequeretur. Itaque Viglius eum Senatus Regio in Frisia & praecipue D Agges Albade, Iulio à Geol adno. ato Regio, & Pastori Stephano Sylao commendavit. Quorum opera ille adiutus plurima antiquitatis monumenta conquisivit: Quem postquam ego defunctum cognovissem Erphordiam literas ad Knaustinū dedi ac petij ut curam adhiberet ut antiquitates illae nostratibus in tuto essent. Sed Knaustinus literis Erphordia Louanū ad me 4. Augusti anno 1571. datis in hac verba respondit, ad Io. Saxonię inchoata historica

Anno Chri-
sti.

quod attinet (inquit) scripsi ad heredes, & Germanū fratrem eius, verum imperare nihil potui. Credo quod fuci deripuerint, quos vinam à præsepibus arcere licuisset, nec enim confecta ex animis dulcissima mella fucis debentur: Ego non immemor precum tuarum, & si quicquam hoc nomine forte & alias in posterum cōperio, fideliter transmittam, vt præclarum opus tuum quod in manibus habes quocunque modo adiueni hactenus ille: Ante Biennium cum ad clarissimum amplissimumq; Virum & mei ab ineunte etate amantissimum Dom. D. Hesselam ab Aysina scripsissem de conquirendis antiquitatibus, in vsum meum ille ignarus eius quod ego apud Knaustinum egissem ita ad verbum respondit scriptis literis 12. Martij anno 1590.

Memini (inquit) me aliquando à Iulio de Geel Pro-curatore Regio audiuisse Ioannem Saxonium (sibene memini) in Frisia fuisse, & à se & Doctore Stephano Syluio omnia pene Chronica Frisiae & vetustatis monumenta accepisse, & in patriam suam tulisse, fide data vt Historiam conscriberet, qui tamen nihil præstitit: non abs re foret eius Viduam vel heredes de ijs restituentis interpellari hactenus ille: Sic interim nos patris antiquitatibus paulatim denudati sumus: Floruit Ant. hic circa annum Chr. 1564.

3. Regnerus Hallemius.

Regnerus Hallemius, natus in pago Hallemo qui est in Territorio Feruerderadeleo studiorū gratia versatus in vniuersitate Heidelbergensi, scripsit Carmen Elegiacum in obitum Mariae Vxoris Frederici Comitis.

DECAS DVODECIMA

Comitis Palatini Electoris, &c. Excusum Heidelbergae, à Martino Agriola: anno 1567. Scripsit & alia quaedam quae ad manus nostras non peruenierunt: Flo-
ruit Auctor circa annum Christi. 1565.

107

Anno Chri-
sti.

1565.

4. Volcherus Koyter.

VOLCHERVS Koyter Frisus, Medicus Nori-
berga praxin exercuit. ibidemque externarum
& internarum principium humani corporis partium
tabulas atque anatomias exercitationes nouas, & ar-
tificiofis figuris illustratas composuit: Quae sunt excu-
sae Noribergae anno Christi 1573. In folio in officina
Theodoretii Gerlaceni: Auctor floruit circa annum
Domini 1570.

1570.

Item tabulas eiusdem de ossibus & cartilaginibus
humani corporis excusum 1567.

5. Theodorus Euroteles.

THEODORVS Euroteles, natus est in pago
Frisia dicto Oesterendi, qui est in Territorio Her-
naeraderadeleo. Voluit enim per nominis interpretatio-
nem Euroteles dici, cum Oesterendius dici posset: Hic
diuersis lo. s. Scholis Trinitates rexit, cum ingenti dis-
cipulorum & frequentia & fractu: Primum Harlemi
in Hollandia, deinde & Bolsuerdiae in Frisia & abbi:
Multa scripsisse dicitur, sed quae nos haecenus excussa
cognouimus haec sunt:

Iudicium paridis super tribus de aureo malo lini-
gamentis Deabus è Luciano in modum Tragediae lu-
sum. Excudit Ioh. m. d. x. Terstege Leonardus anno Chr.
1574.

Idem

108
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISTAE

Idem descripsit Carmine Elegiaco Horrendum illū
Cataclysmum, qui Frisiam afflixit Calendis Nouem-
bris anno 1573. excudit Lithocomi: Floruit Auctor
anno 1573.

6. Andreas Gryphius.

Andreas Gryphius, cum in iuuentute sua literis hu-
manioribus non infelicitur excultus esset, animus-
que illi ad rem bellicam propenderet, militia tiroci-
num sub Carolo Quinto fecit: Itaque in eius expeditio-
ne ad Algieram fuit, in qua sic se gessit ut nobilitatis in-
signia illi in premium virtutis Imperator conferret:
Ornauit eum etiam Imperator iurisdictione Territo-
rij Vtingerani, quam per multos annos summa cum
aquitatis laude administrauit: Tandem subortis in Fri-
sia sacris factionibus, varia fortuna tactatus, tandem
suum diem obiit circa annum 1574. Collegit tum ex
observatione propria, tum ex aliorum suggestione, tum
etiam ex authorum lectione prognostica rustica non
inepta, quibus & tempestates & alia calamitates pra-
uideri possent quae hominibus diuersis temporum reuo-
lutionibus accidere solent: Quae cum aliquando mihi in
Bornae domi suae exhiberet, ediuurum se in lucem pro-
mittabat. Quod tamen an factum sit equidem non scio:
transmisit autem vsibus meis ad subsidium historiae meae
multa antiquitatum monumenta egregia, & in his e-
tiam reliquias Cappidi Stauriensis: Quae mihi plurimum
adiumenti attulerunt, ut hoc nomine illi gratias im-
mortales debeam. Filium habuit vnum Vscenem Gry-
phium, qui à parentibus liberaliter educatus, & ad bi-
bitis bonis Praeceptoribus feliciter institutus est primū
in Bornae, deinde Leonardiae. Vbi Trivialibus expositum

Leonamum

Lou-
cum
Theo-
sus in
patre
pater
pius fi-
ter Ly-
soluer
motib
quam
prelio
non qu
quod a
hic He
expedit
dem non
mus: Ec
mus, non
tem auct
ignem co
7.
Fede
bus n.
nalduma
voluit: H
quonis di
in Musci
testudam
quot duc
nanq & a

Lonanium se contulit, & Iuri Civili operam dedit: Sed cum esset non satis expedita lingue magis illi semper Theoria quam praxis iuris placuit: In patriam reuersus in adibus parentum se modestissime continuit, & patrem suis collationibus iucundissime refecit: Cumq; pater à factiosis captus & in vincula coniectus esset, pius filius viro se loco patris obsidem obtulit, donec pater Lyron suum, quod ab eo postulabatur inferret ac solueret: Ingruentibus tandem per vniuersum belgium motibus grauioribus cum in patria esse non posset aliquam diu castra Regia secutus est, ac tandem in eo pralio, quod in deserto Mokense commissum est, perijt non quidem ex vulnere aliquo sed mera siti suffocatus, quod alijs ibidem eius commilitonibus accidit: Scripsit hic Heroico carmine (quo multum valebat) historiam expeditionis suae quam diu in castris fuisset, quam quidem non iniucundam lectu fuisse, à fide dignis accepimus: Editum tamen in lucem esse hactenus non audimus, non desunt qui asserant opus hoc paulo ante mortem auctoris à Proterno quodam commilitone eius in ignem coniectum conflagrasse.

7. Fredericus siue Feico Vierra.

Fredericus siue Feico Vierra honestissimis parentibus natus est in pago Viera, qui est in Territorio Menaldumeno prope Belloconium, vnde & Vierra dictus voluit: Hic singulari ingenio praeditus fuit: Et cum in quouis disciplinarum genere posset quantum vellet, in Musis, tantum excellere studuit. Itaque in testudine praecipue emicuit, in qua & cantiones alijs quot d'nerfarum vocum composuit elegantes, quae Lonanij & alibi excusa: Carminum etiam sylvam ab eo compo-

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

TIO
 Anno Chri- composita Louanij vidimus, sed an ea sit excusa typi
 sti. comperimus non habemus: Venam certe habuit in fun-
 dendo carmine facilem ac fluendam, & quae salibus
 opportunis non careret: Louanij optimam aetatis suae
 partem contriuit: Galliam tamen & Germaniam vi-
 deri potissimum gratia peragrauit: Aegre tandem in
 patriam reductus ad politicas actiones, quas semper
 fugerat, non sine felici successu se accommodauit:
 Mortuus est in patria, ut accepimus, circa annum
 Christi 1574. Cum nos relictis Erphordia ad Cardina-
 lem Granuellanum acciti Venissemus anno 1562. Ille
 nos Louanij Aerostichide salutauit quam in memo-
 riam eius hic subyciemus: Cum paulo melius vita no-
 stra cursum indicet, quam Henricus Pantaleo in Pro-
 topographia sua.

M. SVFFRIDO PETRO
 suo Frederic. Viæra
 Frisius.

SERTA Comis hederae Phœbeiaq; laurea cedat,
 Vatis hic sacris semper habetur honos:
 Frisia quem genuit felici vberima partu,
 Frisia Doctorum fertilis illa parens:
 Rara dedit iuueni crescenti munera Phœbus,
 Ingenij studijs hinc tamen auxit opes
 Doctus erat, docuit iuuenili ætate iuuentam.
 Virtutem summa religione fouens:
 Suscipit hinc vlnis Academia Belgica passis
 Per varium Sophiæ ducere sueta genus.

DE CAS DVODECIMA

Et Thuringorum precibus commota potentum
Teuthonicis posthac mittit ad arua solis

Restituit quibus ille suo prope cuncta mtori
Vindice dans linguis arte duabus opem.

Sed mox hac cecidit spe, dudū Erphordia scēlix,
Fata negant longa prosperitate frui:

Rursus enim patrias reuocatur Petrus ad oras
Inq; Aulam ambigua conditione venit:

Sed nimius candor, sed mens quoque nescia fraudum
in tali haud patitur viuere posse loco:

Vita Viro tranquilla placet studiisq; dicata:
Suspici hanc sapiens, hanc fouet ipse Deus.

8, Vilhelmus Canterus.

SI quis absolutum specimen desideret hominis stu-
diosi, & eius qui literis promouendis totius se con-
secrarit, in Gulhelmo Cantero ad amussim expressum
reperiat. Quem inter Scriptores Frisios merito nobis
recensendum arbitramur, cum parentes eius partim
Leouardenses partim Gruningani fuerunt, ipseq; Vl-
traiectinus sit: Vt enim Leouardiam & Gruningam
hodie in Frisia esse nemo dubitat, ita etiam Vliraie-
iectum olim Regum nostrorum tempore portionem Fri-
sia fuisse certissimum est. Nec illud quisquam negaue-
rit, Leouardenses omnes & Gruninganos Vliraiecti-
nis esse conterraneos, si communem his Vliraiecti posi-
tam Diocesis Archiepiscopalis sedem consideres. Quo
accedit quod Cantero non modo fundi auiti prope Leo-
uardiam hactenus integri sint, sed & in eadem ciuita-
te complures superstitēs sint, qui illi sanguine iuncti
sum, ipseque demum illic sedem figere constituerit, si
modo vita superiisset.

III
Anno Chri-
sti:

112
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Ut igitur & expeditius originem huiusce Viri explicemus, illud in primis est sciendum, Cant. familias duae, easdemq; non modo diuersae gentis, sed etiam diuersae nationis esse, quarum altera Leouardia quae Occidentalis Frisia Metropolis est, altera Gruninga velut indigena, viraq; autem apud suos tum vetustissima tum honestissima agnoscitur: Viramque tamen ex vna eademq; Origine olim fluxisse, eiusq; originis radices in Occidentali Frisia primum pullulasse, Genealogia satis alte reperiita nobis praesentibus hic praesens aliquando declarauit p. m. clau. Vir ac Dom. Doctor Rembertus Dodonaus. De quo alias commodius dicemus.

Ex Gruningana illa familia Canteros aliquot, ob singularem eruditionem miraculi instar celebravit Erasimus Roterodamus. Fuitq; nuper vir praestantissimus & Senatorij ordinis in ciuitate Gruningana Ioannes Canterus. Et nobis adolescentibus ante triginta annos Louanij familiaris fuit, egregius tum iuuenis & re laeta Ioachimus Caeterus, & super sunt summa spei Liberi sui.

Ex Leouardiana familia originem duxit hic noster. Cuius ut Agnati, ita Cognati illic tum ob auitam tum ob suam integritatem atque prudentiam omnibus hominibus notae sunt ac venerabiles: Extant enim Leouardia, ut plurima, ita etiam splendidissima monumenta, quae non minus diuturnitate temporis antiquitatem, quam actorum praestantia excellentiam illorum declarant. Vtpote, qui gerendis magistratibus studium Civilis institutae, Dotandis Ecclesiis curam Religionis Christianae erigendis Orphanotrophijs & Xenodochijs sollicitudinem pauperum viuandorum, cum primis habuisse

DECAS DVODECIMA

113.

Aono Chri
sti.

publicis annalibus memorantur. Quare & merita il-
lorū, & instituti nostri ratio flaguat, vt Genealogiā
eius paucis hic deducamus. Ex qua intelligi possit, quā
dignitate, quo splendore eius Agnati & Cognati
tum Leouardia tum Gruninga, tum Vltraiectione fue-
rint.

Et quod quidem ad paternam eius prosapiam at-
tinet, ipse Guilielmus patrem suum Lambertum, Autē
Vilhelmum Canterum nominat; Rembertus Dodo-
neus proauum ei Lambertum tribuit, eiusq; vxorem
Vithā nominat ac filiā fuisse asserit clariss. viri Ioan-
nis ab Aucama, cui Pater fuit V. I. consultiſſimus Pe-
trus ab Aucama, ille qui Leouardiensem ciuitatem
primus vallo cinxit, & eandem Senior aliquandiu
gubernauit: Ideoque ne eadem sapius inculcemus
qui prosapiam cognatorum Canteri cognoscere velit
qua frequens hodie & splendida Leouardia est, vi-
deat eam supra in Petro Aucamano: Dec. 9. ca-
pite. 1.

Ex Agnatis Canteri nostri, vixit memoria mea
vir praestantissimus Iacobus Canterus qui Consul vr-
bis Leouardiensis aliquandiu fuit, reliquitq; filios
tres, Albertum qui sine liberis decessit, D. Iacobum
Sacerdotem ad S. Vitum in aula veteri virum inte-
grae vitae, & Franciscum, qui Consul vrbis Leouar-
diensis aliquandiu fuit, ex quo cū liberi superstites
non sunt, satis apparet, quam nō sint stabiles ac per-
petuae res humanae.

Vilhelmus igitur Canterus Lamberti pater, post- Vilhelmus
quam ad virilem aetatem peruenisset, secutus com- Canterus.
moditatem suam, relictā Leouardia, Gruningam se
contulit

114. DE SCRITORIBVS FRISIAE

Anno Christi. contulit: Est autem Gruninga caput Gruningiae, hoc
 est, peculiaris ditionis suae: Quae tamen pars Frisiae
 sit, inter Occidentalem & Orientalem Frisiam inter
 iecta, suis limitibus tamen, hoc est, amisi & lauica, v-
 trimque terminata est: hic ille ducta vxore sedes si-
 xit, & cum vir esset eruditus ac prudens in Senatum
 cooptatus, illam Rempub. aliquamdiu summa cum
 laude gubernauit, ac tandem cooperante potissimum
 ipsi Toparcha Frisiae, viro fortissimo generosissimoq;
 Barone de Tautenburgh, Domino Georgio Schenck;
 saluberrimis consilijs ciues suos eo induxit, vt Grun-
 ningam Gruningiamq; suam Carolo Quinto submit-
 terent, quod & factum est anno 1536. Porro autem
 cum Gulielmo Cantero vndecim liberi ex vxore na-
 ti essent, vnus duntaxat filius Lambertus, defunctis
 reliquis heres parentibus superstes fuit. Cuius vitam
 qui plenius cognoscere desiderabunt, ex cap. 26. libri
 secundi Nouarum lectionum Gulielmi Canteri nostri
 petent, vbi parentis optime meriti filius gratus ex pro-
 fesso memoriam celebrauit Lambertus igitur Can-
 terus, postquam absoluto studiorum cursu viriusq;
 Iuris Lauream consecutus, in patriam redisset, à Ca-
 rolo Quinto in senatum Curiae Vltraiectinae electus
 est, quod accidit circa annum 1540. Quo tempore Se-
 natus illic praesidebat, ni fallor, Vir clarissimus D. M.
 Martinus Nardenus, is qui non multo post istinc trans-
 latus, & Gruninganae ditionis Vicepraefectus consti-
 tutus, Successorem Vltraiecti habuit Dominum He-
 ctorem Hoxvrium Frisium: Mouerat autem Carol.
 V. vt id faceret, non modo virtus & eruditio Lamber-
 sed & recordatio accepti beneficij, quod tum Pater,

Lamber-
 rus Cante-
 rus.

DECAS DVODECIMA

HS
Anno Christi
1542

tum Auunculus magnus illius Pet. ab Aucama Io. filius in rebus Gruning. atq. Fris. coponendis. vt dictum est, in illum nuper contulerant. Nihil enim Carolo Quinto antiquius esse solet, quam eos rebus gerendis praeferre, quorum maioribus officij praestitum mine se obstrictum agnoscebat, modo eos ab illorum industria non degenerare comperisset: Porro autem Lambertus ea dignitate auctus, fixis Vltraeclij sedibus, haud multo post matrimonium contraxit, dupli-
 • Et in vxorem honestissima virgine Ioanna, filia amplissimi viri Domini Theodori de Wyck. Cuius maiores familia splendore nobilissimi rerum affluentia potentissimi, eruditione atq. sapientia cum primis admirandi, maxima semper in Repub. Vltraeclina fuerunt authoritatis, ac temporibus tam aduersis quam prosperis, re atq. consilio tam publice tum priuatim Cuius suis promissum adfuerunt: Nati sunt Lamberto Cantero ex hac vxore libri tres: Guelinus de quo hic dicturi sumus. item Theodorus & Ioanna puella. Natus est Guelinus Canterus anno Domini 1542. vigesima quarta iulij, quae dies Lunae fuit, intra decimam & vndecimam horam antemeridianam. Hic autem quo studio futurus esset, statim a natiuitate sua praesagio nequaquam ambiguo declarauit, vipote qui dum infans adhuc in sinu matris haretet, nulla re magis delectaretur quam libris: Et si quando in vagitum solutus esset, nullo solatio citius, quam libri alicuius oblatione placari posset, librosq. dum correctam re atque voluere concederetur, facile omnium incommodi atque molestia obliuisceretur: Patens vt

Guelinus
Canterus.

Praesagium
ex indole
puerili.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

116

Anno Chri.
sti.

Institutio
Canteci.

vir prudens, hinc eam de filio coniecturam sumpsit, quod is ad egregiam eruditionem peruenturus, & insigne rei literariae columen aliquando futurus esset: de Pindaro, de Platone, de Virgilio de alijs nonnullis eruditis admiranda quadam prasagia futurae praestantiae commemorant historia veterum Ethnicorum, illud propius ad nostrum hunc accedit, quod de D. Athanasio refert Ecclesiastica historia, quae auctor est, hunc à teneris statim vnguiculis, dum inter aequales suos puer lustraret, Ecclesiasticis officijs precipue fungi delectatum: Ea, ex re, Alexandrinae sedis Episcopum ducta coniectura fore aliquando hunc in signem Christianae gregis Pastorem, dedisse operam ut à puero statim Sacris literis per Doctores Orthodoxos fideliter institueretur: Eodem igitur modo etiam Lambertus Camerius, quod bonum parentem decuit, in filio prospexit, ut agro ferocissimo debitus adhiberetur cultus: Neque enim, ut vulgò ferè mos est, in septimum vsq; annum institutione dilata indulgentia muliebri puerum corrumpi passus est, sed ab ipsis mox incunabilis, vna cum ipso lacte instillari voluit, quae ad praesentem captum idonea, ad futurum profectum necessaria esse iudicabat: Itaque non modo pedagogum atque custodem diligentem puero, mox adhibuit, sed et ipse quoque pedagogi atque praeceptoris officio functus quoad in viuis fuit, intra septa familiae suae doctrinam disciplinamq; praestitit. Interim vero cum primum per aetatem, & corpusculi vires licuit, hoc est anno Domini 1548. post Pascha anno aetatis suae sexto nondum completo, ad scholas publicas eum deduci voluit: ut & frequentia assuesceret, & a-

qua-

qualium emulatione in maius ac melius proficeret. Praefuit ea tempestate schola Vltraiectina vir doctis-
simus & formanda iuuentutis longè peritissimus,
scriptisq; suis, vt multis, ita etiam praelaris ce-
leberrimus Georgius Macropedius: Quo Praecepto-
re, tametsi ego, Canterum nostrum ob, et aetatem suam
& illius mortem, haud multo postea subsecutam, non
magnopere vsu putem, tamen & hoc ipsum quan-
tulum fuit profuit, & ipsa hoc Rectore instituta disci-
plina, tuentibus deinceps Hypodidasculis eius & suc-
cessoribus plurimum adiumenti, ad eruditionis incre-
mentum iulit: factis igitur hic fideliter viriusque lin-
guae fundamentis anno 1554. mox à Fery Paschali-
bus agens annum aetatis duodecimum, cum parens
nò multo, ante in fata cõcessisset, ad capiendũ amplio-
rem ingenij cultum Louanum missus est: Ibi cum eru-
ditissimo viro Cornelio Valerio Vltraiectino linguae
Latinae professori celeberrimo in disciplinam datus
esset, eiusq; lateri primum per quatuor integros an-
nos in aedibus viri V. I. Consultissimi Domini Doctoris
Lamberti Harij Vltraiectini adhaesisset, ac postea in
collegio etiam Byslidiano aliquandiu adfuisset, sum-
mam excolendi ingenij occasionem nactus fuit: Ha-
bebat enim in priore illo hospitio ipsum hospitem, vi-
rum praestantissimum, habebat in altero praeter ipsum
collegij suus Praesidem, virum vndiquaque doctissi-
mum trium linguarum professores publicos, cum qui-
bus illi tum domus tum mensa communis esset, ita vt
horum non modo exemplis exuscitari ad virtutem,
sed etiam collationibus in literis institui quotidie pos-
set. Habebat virobique praeterea contubernium plu-
rimorum

Canterus
praecepto-
re vsus Cor-
nelio Vale-
rio Vltraie-
ctino.

Cõturbet-
nales, Can-
teri.

Anno Christi
111,

Profectus
Canteri.

Exercitia
Canteri.

rimorum selectissimorum adolescentium, quorum ope
ra mutua emulationem, emulatio alacritatem in stu-
dijs proseguendis accenderet. Habebat deniq; praece-
ptore illum singulare erudiendae iuuentutis artificem,
cuius ductu tuto sequeretur. Qui quantum in hac pa-
lestra valeret, multis annis publicè priuatimq; sum-
mo cum rei literaria commodo, nec minori Louanien-
sis vniuersitatis ornamento tum scriptis tum viua vo-
ce declarauit. Vt pote cuius scripta, quae in omnes Phi-
losophiae partes publicata extant, ob eruditam cōmo-
ditatem omnibus ferè in scholis iuuentuti praelegantur
viua tamen vocis ea prae his energia, ea vis erat, vt &
Aristoteles de se ad Alexandrum scripsisse fertur, de
hoc Auct. verisimè dici possit, eum demum Cor. Valerij
scripta rectè intellexisse, qui ipsum haec viua voce tra-
dentem audiuisset: Quamuis igitur Canterus hoc tē-
poris curriculo hic profecerit, non tam indefatigabili
eius studio, quam euentu ipso declaratum est, cum &
Latinè & græcè scribendi facultate, & non solum Dia-
lecticorum & Rethorum praeceptis, verum etiam eo-
rum vsu & exercitatione & totius Philosophiae in-
dumentis fidelissimè instructus fuerit: Cum iam in
omni ferè scriptiois genere versatus esset, & modo
Latinas & græcas epistolas singulis hebdomadibus nō
infelicitè scripisset, modo Graecos scriptores inter-
pretatus, Poetas carmine, Oratores & Historicos
oratione soluta reddidisset, interdū etiā Comedias nō
omnino cōtemnendas composuisset, aliag; praestitisset,
quae absoluta iam eruditionis argumenta nequaquā
dubia praeberent. Quae omnia recognoscens praeceptor
diligens admirabatur ingenij ad quatuor apti solici-
tatem & in scribendo industriam: Quamuis igitur vi

equo illo Troiano rei bellica, ita ex huius viri sinu rei
literaria principes infiniti prodierint, se tamen horū
omnium neminem vnquam tanto amore fuisse prose-
cutum atq; hunc Canterum, ipse non modo scriptis ris erga dis-
publicis profiteri dignatus est, sed etiam quoad ille in-
cipulum.
vius fuit, re ipsa comprobant: Ex singulari enim illo
ingenio & continenti studio adolescentis, vir pruden-
tissimus facile collegit ex hoc discipulo, vberimos la-
borum suorum fructus ad Rempub. literariam esse re-
fundenduros, neq; difficulter ex promptissima illa eius
erga se obseruantia prospexit, dignum fore illum, quē
amore tanto prosequeretur: In quorum etiam neutro
eum sua fuisse expectatione frustratum, euentus lu-
culentissime declarauit, cum ille & tantus in re lite-
raria euaserit, quātum fuisse doctissima ipsius scripta
testantur, & eo amore illum ad extremum vsq; spiri-
tum vicissim prosecutus sit, quō Præceptorem optimē
meritum discipulus gratus debet. Cum igitur ille ado-
lescentem ad Græcam magis, quam ad latine litera-
re studium suapte natura propensum aduocauerit, Canterus
teret, instarentq; amici, ut in Galliā mitteretur, quo ad Græcas
interim dñ studia absoluit, aliud agens, etiam Regio-
literas ma-
nis eius & nationis & lingua cognitionē sibi compara-
ret, auctor illi fuit ut Lutetiam proficisceretur, ac Re-
gis propen-
gio Græcarū literarum professori, viro longē doctissi-
sus.
mo, lo. Aurato se applicaret, quo maior esset oportuni-
tas promouenda natura in ipsa procliuis erat: Cui ō Canterus
filio cū ipse libenter obtemperasset natus ita annos 16. Ioanni Au-
anno D. 1559 in Gallias profectus est. Ad Auratū ta-
rato Parisi-
mē nō venit ante ij die Octob. insequetis anni, apud
is, se appli-
que porro gratissimus hospes vixit vsq; ad mēsem Au-
cat.

Anno Christi.
M.

gustū anni 1562. Quo tempore motibus quibusdam
ibi coortis, versari diutius non satis tutum videbatur.
Interea igitur temporis, cum apud hunc & audiendo
& conferendo plurimum profecisset, etiam alios alia
rum facultatum professores cognoscere, & accrescē-
te vna cum etate etiam eruditione atque iudicio, sua
Peregrina- quoz in medium proferre, ac tandem cum eruditis
tio Cante- in arenam descendere cepit: Hoc modo confirmatus,
xi. cum omnes conatus suos ad rei literariae emolumentū
conferre decreuisset, Germaniam atq; Italiam sibi
perlustrandam indicauit, non modo ut eruditios ibi
visitaret, & populares linguas perdisceret, ipsaq; Re-
giones cognosceret, sed etiam ut veterum Authorum,
Graecorum potissimum, scripta conquireret, quibus in
luce eruendis, & ab interitu vindicandis ad publicam
Ecclesia vilitatem momenti plurimum se allatu-
rum arbitaretur. Relicta igitur eo consilio Lutetia,
cum eruditiorum quorundam gratia, quorum fama
excitus erat, aliquot vniuersitates Galliae lustrasset,
in patriam reuersus ea, comparauit, quae ad propositā
peregrinationem necessaria videbantur. Inter Italia
vniuersitates Bononiam potissimum coluit & Pata-
uium, Venetias etiam videre placuit, non modo ob
maiestatem vrbis ipsius, & Reipub. celebritatem, ve-
rum etiam, quod ibi, ut omnium rerum, ita etiā Gra-
corum Codicum mercimonia esse intelligeret. Graecis
con pluribus, non solum omnis generis opera veterum
Scriptorum ex patria istuc vœnum impertantibus,
sed & eo etiam opificio vitā sustentantibus, quo maio-
rum suorum scripta quasi gratia describunt ac ven-
dunt: Quo loci ea tempestate se forte fortuna appu-
lisse

fuisse mihi aliquando retulit, qua defuncti illic viri cla-
 rissimi Diegi Huriadi celeberrima illa Bibliotheca di-
 straheretur, ex qua tamen an ille quicquam fuerit
 consecutus, equidem non satis commemini: Romam
 inde cogitauerat. Sed quo minus iter iam susceptum
 perficeret, aestus, cuius fuit impatientissimus, impedi-
 uit: Istinc igitur ita repulsus, in Germaniam se contu-
 lit, & Basilia tēpore satis diuturno versatus est, & cō-
 rubernale habuit amplissimum virum ac celeberrimū
 • medicum Dominum Doctorem Hemicum Butternū,
 vbi & primos nī fallor ingenij sui factus in lucem edi-
 dit: Istinc tandem reuersus per continuos fere octo an-
 nos Louanij versatus est. Quo tempore vt pro arbitrio
 suorationem vitae commodius institueret, apud com-
 modum aliquem hospitem propria quadra potissimū
 vixit. Dicere enim solet, Platonem quidem in medijs
 Sicilia dilicijis continentiam potuisse tueri suam, sed
 tamen & consuetudine Dionysij minime delectatum,
 & moribus Aristippi grauitèr offensum; & virisq; vi-
 cissim fuisse inuisum, nec vsquam proinde commodi-
 us egisse, quam in Academia sua: Illud enim quod ve-
 teri prouerbio dicitur, aut bibat aut abeat, vni uique
 documento esse debere, vt solus potius agat, quā eius-
 modi consortio se applicet, à cuius moribus, mores sui
 discrepent: Quamquam igitur adolescentibus, qui stu-
 diorum gratia illic versantur: nihil magis ex vsu sit,
 quā vt vel in collegio aliquo celebri, vel apud eruditū
 aliquem insignem annum victum emant, vbi disci-
 plina bene constituta, praeceptoris doctrina & exem-
 pli, vt & aequalium inter se emulatione, tum in lite-
 ris, tum in moribus erudiantur, tamen id Cantero
 H s omnibus

Canterus
 Louaniū
 redit.

Diēta Can-
 terii.

122
Anno Christi
81.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE.

omnibus virtutibus ac liberis iam consummato conuenire non poterat. Et proinde nec præceptori ipsi cui præter sententiam suam adolescentum gratia saepe multa simulanda, multa dissimulanda sunt, hospes congruus, neq; adolescentibus, quibus pro ætatis, indolis, ac profectus ratione multa indulgenda, multa deneganda sunt, contubernalis idoneus esse potuit. Fovere autem familiam propriam & eius gratia tibi priuatim domum conducere suppellectilem comparare, famulitium assiscere, ut ad rem familiarem minus vile ei futurum erat, qui diu hic non herere proposuerat, ita etiam propter adnexas curas atq; molestias conatibus eius impedimentum allaturum erat haudquaquam tolerabile: Cum igitur & inutilis sumptus refecare, & curis ac molestijs quo adposset, extricare se cuperet, ut studijs suis otium suppetet et quam profundissimum, cubicula suis vsibus, quos suffectura videbamur, apud virum aliquem honestum loco oportuno conducebat, eo pacto, ut huius non modo ministris, sed etiam suppellectili ad eam sui curam videretur, quam diurne vite necessitas flagigaret. His enim cum ex mandato diu sui incuberet, ut hinc singulis diebus ministeria diurna præstarent, singulis hebdomadibus expensorum rationem redderent, confecta res omnis fuit, negligetia interim, perfidia, & si qua alia peruersas eorum emergeret, non Cameri sed hospitii periculo stabat, His ita constitutis, dixit sibi ipse præcipserat, quam & naturæ suæ convenientissimam, & studijs suis quam maxime congruam fore existimabat: victus enim erat, ut à sordibus, ita etiam à delicijs alienissimus, & qui

& quonon ad luxum, sed ad valetudinem sustentan-
 dam comparatus esset: Volebat enim edere ut viue-
 ret, non autem, quod pleriq³ solent, viuere, ut ederet:
 M. me autem fere ad septimam vsq³ horam somno
 reficiebat vires, quod sibi matutina studia minus
 conuenire diceret. Deinde cum hinc ad medium
 fere vndecima alacri animo studijs incubuisset, ex
 museo suo prodicens, vel in hortum, vel si aura id ve-
 taret, in commodiorem aliquem locum se recipie-
 bat, ibiq³ ad horæ ferme spatium inambulando ob-
 sonabat famem, simulq³ ruminabat, qua illo die le-
 gisset. Quo facto cum interea temporis per ministe-
 ria intus parata essent, quæ ad mensam pertinebant,
 parabili cibo prandebat largiter. Quo finis reuer-
 sus vnde venerat, vel alio digressus quo malebat, vel
 inambulabat per horam leniter, vel si commodus ali-
 quis obtigisset congerro, suauiter confabulabatur,
 hinc se in museum recipiens & in hemicyclo resi-
 dens dormiebat horam vnâ, experrectusq³ alacris
 ad studia reuertebatur, quibus cum ad solis fere occa-
 sum hybernus, ad horam septimam æstus temporibus
 continuo inhesisset, relicto museo progressus foras
 inambulando quoad satis, erat, sese recolligebat, in-
 terimq³ ne quid temporis absq³ fructu elaberetur,
 vel negotium aliquod expediebat, vel amicum ali-
 quem officij causa inuisebat: Domum reuersus tam
 æstate, quam hyeme accenso lumine in mediam vsq³
 noctem eas horas proirabebat, quas supernacuas &
 minus viles ipse appellare solet. His enim nihil ordi-
 nariū agitare cōsueuerat: sed siquid vel ad postulatū
 perti-

124
Anno Christi
81.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

pensi absolutionem inuestigandum, conferendum, discutendum, adnotandum esset, vel si quid extra diurnum pensum de improviso obiectum fuisset, puta si literis acceptis respondendum, si petitionibus amicorum gratificandum, si quid huius generis aliud agendum esset, id quicquid esset, in has horas simul coniecerat, quo absoluto exacti diei rationes à se ipse repositabat, ipsa diligentem ad calculum reuocatis fuisse precibus lectum petens, Deo optimo maximo se commendabat. Omnes autem actiones suas tam strictè ad clepsidram reuocauerat, adeoque certis ac statutis temporum interuallis alligarat, ut ne ipsa quidem natura alijs, quam sibi destinatis necessitatem suam flagiteret: Cœnam nunquam capiebat, aut si adeo appetitum sensisset, bolum paupis unum aut alterum adducto vini cyatho corroboranda natura sumebat, quod ego tamen ab eo rarissimè factum meminisse. Erunt fortasse quibus hæc diata minus ad medicorum præscripta quadare videbitur, sed cum nobis, non quid agendum fuerit, sed quid actum sit, bona fide referre propositum sit, non dissimulamus extitisse etiam, qui hac de re cum viuentem aliquoties egerint, & planè illi auctores fuerint, ut de summo illo rigore non nihil remitteret, cum prorsus videretur inconueniens, ut viuico prandio contentus viueret, corpore præsertim tam vasto atque robusto, qui & in frigidioribus his ad Septentrionalem Regionibus natus, & à puero longè aliter educatus esset: Quibus ille respondebat, non omnibus eadem conuenire, se autem non temere hanc viam ingressum esse; sed cum diuersis experimentis eam sibi commodissimam deprehendisset, consulto deinceps

DECAS DVODECIMA

125

Anno Ghri-
sti.

ceps esse secuturum, sibi primam esse curam pascendi
animi, corpori tum satis esse, cum nullo indigeret, na-
turam paucis esse contentam, consuetudinem autem
alteram esseq; naturam, sequere rem eam in naturam
iam consuetudine ipsa sic vertisse, vt sine presenti vi-
ta periculo se alium viuendi modum posse suscipere
proffus diffideret. Interim verò vultus ipse orationi
eius suffragabatur, totusq; corporis habitus testa-
batur, valetudinem esse solidam, cum in mēbris omni-
bus vigor, in cute natiuus color esset, pallor ille ac ma-
cies, quibus studiosi plerumque notabiles esse solent,
in illo nusquam apparerent, quin ipse non multo an-
tea, quam vita defungeretur amicis quibusdam re-
tulit se nouem continuis annis morbum non sensisse. Canterus
Agebat autem & valetudinis curam diligentem, non valetudinē
modo obseruata hac dieta sua, sed & corpore pur- curat,
gando bis in anno, primum ineunte Vere, deinde
sub Autumnum. Luxum omnem canepius et angui
oderat, eamque ipsam reddebat causam, quod nec
ipse conuiuias vnquam inuitaret, nec alio vocatus
vnquam conuiua iret, cum vr gere cibo potuq; aut vr
geni vt robique necesse esset: Domestica eius consue- Cāteri mo
tudo hostiti suo, eiusque familia non modo non grauis destitia.
aut molesta, sed etiam perquam suavis ac iucunda
erat. Erat enim longē dissimilis istis, quibus nihil vn-
quam satis est, neq; hospites sui quantumuis honesti,
alio, quam seruorum loco sunt. Ille enim cum in sin-
gulas hebdomadas semel præscriberet, quid quoque
die sibi ad mensam comparari vellet, elapsiq; heb-
domadis singulis expensorum rationem acciperet exi-
gua admodum eademque in diem stata erant mini-
steria

DE SCRIPTORIBVS PRISIAE

Anno Christi.
li.

stera, quae illi praestanda per familiam hospitis erat: Quibus ille quamuis ex pacto debitis, libenter tamē praecidebat, si quid operis ad praestandum forte grauius esse intellexisset. Quod reliquum erat quod in totum diem in museo suo transigeret, nulli importunus, nulli impedimento fuit, al unde etiā eius causa molestia, si quae adeo, leuissima tamen accesserunt: nam quod ipse de parente suo scripsit parentesque, nosiri nobis de auctore eius commemorarunt plane patrium illi atque amicum fuit, ut amicitias paucorum expeteret. Erant igitur quae hospitium eius frequenter abant non modo numero pauci, sed etiā moribus tales, ut eorum aduentu hospiti gloria, non ignominia accederet, ut pote qui non ad bacchi, sed ad Phoebi potula conuenirent. A conuiujs enim & Conuersionibus nemo unquam illo magis alienus fuit, Ideoque & ipse nullius accessu magis offendebar, quam eius, qui temetum olere videbatur: Quamquam autem natura perquam comis & affabilis esset, gratum tamen ad colloquium quenquam admisit, nisi ijs horis, quibus cum a museo suo abesse supra diximus, eosque interpellatores maxime auersabatur, qui illius otio ad satietatem usque abutebatur suam: Nam cum temporis esset parcissimus dispensator, sicut ipse amicos suos conueniebat, ita & a suis vicijs conueniri volabat, raro scilicet ac paucis, idque tempore non importuno: Cum autem vitam suam vniuersam philosophiae praxin appellare possis, non intra priuatos dumtaxat parietes eius virtus se continuit, sed etiam foris omnibus merito admiranda fuit, ut pote quae ut uxorem nunquam duxisse omnibus exploratum, ita villam unquam

Mores can
tori.

DECAS DVODECIMA.

127

Anno Chri.
sti.

vnquam famina consuetudinem expetiuisse, nulli cō-
pertū sit, illud cūctis liquet, qui cum eo familiarius cō-
uersati sunt, ab omni obscenitate ita, eum abhorruis-
se, vt si cui, vel imprudēti fortē lasciuus aliquod ver-
bum inter loquendum excidisset, pudicissime cuiusdā
virginis instar, erubuerit; eaq; causa illo prasente ser-
mōnes eius generis de industria semper fuisse vitatos
ab his, quibus id constabat. Cum autem de patrimo-
nio suo viueret, ita rerum suarū rationem instituit,
vt redditibus annuis multū superesset: vnde factum est
vt pecunia semper abundaret. Ac ne cuiquam obstri-
ctus libertatem amitteret aut quēquam fraudaret
suo, quicquid agendum erat, prasenti pecunia expe-
diebat, in are nullius vnquam mansit, officium sem-
per officio prōptissimō pensauit: Reditus eclesiasti-
cos, vt ijs illicitos, qui altari nō seruiūt, cōsumptissimē
semper auersatus est: Quin & musas suas omnibus
gratuius exposuit. Cū neq; ex operū dedicationibus
vnquā munus vllū sperauerit, neq; stipendium vllū
vel publicē vel priuatim literarum nomine acceperit,
etiā si non semel tum à priuatis personis gratitudi-
nis ergo tum à bene fundatis ciuitatibus honoris
gratia oblatum illi esse constet. Docuisse autem eum
ex professo vel publicē vnquam vel priuatim equidē
non memini: Ad publicas enim praelectiones, quas
ille libenter in gratiā studiorum obmisset vocem sibi
non satis robustam esse causabatur, quae illi sub-
missior ac lenior contingerat, quam pro ratione cor-
poris aequum videbatur: In priuatis verò se opera-
pratum facere non posse arbitrabatur, quod existi-
maret, se

128
Anno Christi.
11.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

maret, se eodem temporis spatio rei literariae plus scribendo, quam praelegendo commodare posse. Interim vero se consulendum libenter omnibus praebebat, nihilque erat illi iucundius, quam consuli à studiosis, à quibus ille, tantum abest, ut aliquid muneris aut honorarii acciperet, ut libenter etiam necessitatibus eorum de suo subuenerit, si quos subsidio dignos cognouisset: Erat enim in hoc totus, ut prodesset omnibus, noceret nemini: ideoque non modo submisit de se sensum semper, nunquam se alijs odiose proposuit, sed etiam libenter omnibus modis honestos aliorum conatus promouit: longissime dissentiens ab ijs, qui tantum detracti putant gloriae suae, quantum astruitur alienae: Illud hominum genus ferre nullo modo potuit, qui doctorum virorum fama tradenda, famam aucupantur suam, dum calumniandis hominum scriptis id agunt, ut ipsi doctiores hisce esse viderentur. Quam continentis enim linguae ipse fuerit, eius scriptis abunde perspicitur, in quibus cum ob argumentorum multiplicem varietatem infinita fuerint occasiones, quibus & se extollere, & alios depri- mere potuerit, vbique tamen ingenuum candorem tuus, quid se deceret expendit: Nam qui suos conatus non aliud, quam ad utilitatem Reipublicae dirigebat, quod huic ex usu erat, bona fide, quantum in ipso erat, praestitit, risus, cachinnos, scommata, conuitia, illis relinquenda censuit, qui delectantur fricandis huiusmodi alienis, scarabeis haud dissimiles, qui dum eo sibi magnifice plaudunt, quod aquilas molestijs afficiant, originis obliuiscuntur suae, quam ex fimo, & maxime quidem a sinu ducunt. In priuatis colloquijs, quam

illi qui familiarius cum eo versati sunt. Quandoquidem ipse non modo neminem vnquam odiosus vellicauit, aut traduxit, sed et quoties id se presente fieret, vel taxatum si posset honestè excusauit, vel si non posset sermonem odiosum alio de industria sermone illato interruptit interceptiq; & quantum quoque tempore potuit omnium existimationi adstruxit. Ideoq; cum lecto iam decumberet præter hunc morem suum ministerius de quibusdam locutus deprehenderetur, nõ obcuram ob lesa iam mētis & proinde secutura mortis coniecturam ijs præbuit, quibus id insuetum erat: A superbia verò & ambitione quam alienus fuerit, ex eo facile colligas, quod cum V. l. esset peritissimus, gradum tamen ac titulos eius eo consilio fueris auersatus, ut à politis dignitatibus & honoribus excusari commodius posset, quos tum propriæ, tum patriæ, tum etiam auitæ virtutis & eruditionis ergo in Regalibus Belgij, prouincijs sibi oblatum iri prospicere non difficulter poterat, cum sibi propositū esset priuatam vitā ducere ab omni fastu ac pompa remotā. Hac igitur ratione cum ille vitam suam instituisset, animo tum curis & affectibus internis tum etiam molestijs externis liberato, non modo summam tranquillitatem, sed etiam profundissimum otium ad studia fouenda consequabatur. Quæ quidem quo felicius prosequi posset, prima cura Bibliotheca comparanda fuit. Nam quod Cæsar Antonius de se profiteri solet, id & Canterus etiam de se merito dicere poterat, nullam sibi chariorem esse, quam librorum possessionem. Ut enim constat huic infanti, puero, adolescenti, iuueni, nihil charius fuisse libris, ita res ipsa docuit, viro nihil

Canterus
Bibliotheca studio-
sus.

Anno Christi.
Inundatio
Louanien-
sis Canter-
libros cor-
rupit.

Ratio stu-
dij Cante-
riani.

accidere potuisse grauius, ea inundatione, quæ Loua-
nij 8. Ianuarij anno 1573 aucto imbris in immen-
sum Dilio, tum aliorum eruditorum complurium, tū
ipsius quoque Bibliothecam oppressit: Tum enim nisi
vir doctissimus Dominus Haio Dominicus Organopæ-
us Leouardienfis, tunc temporis Louanij eius hospes,
maturè succurrisset, oportunaq; eius libris expli-
candis, & desiccandis operam nauasset, ille præ nimio
animi mœrore haud dubiè contabuisse: Non erat au-
tem illi in libris comparandis tanta multitudinis,
quanta præstantia cura, neque tam id spectabat, ut
quam plurimos, quam, ut quam optimos consequere-
tur: Delectu enim hic utebatur diligenti, ad quem fa-
ciendum adhibebat non modo lectionis propria sub-
sidium, sed & vulgatas istas authorum Bibliothecas,
quibus eruditum neminem carere posse dictitabat:
His addebat omnium nundinarum Francofordien-
sium catalogos, quibus certior reddebatur, quid egre-
gium aut lectu dignum vnoquoque semestri in lucem
aderetur: Comparatis autem ad hunc modum libris
necessarijs, quo expeditius & certiori spe, fructus in
studijs porro versari posset, in certas operas diem par-
tibus erat, ut alijs ante meridiem, alijs à meridie tra-
ctandis incumberet, ne quod ex nimia illa continua-
tione tedium obreperet: atq; antemeridianum qui-
dem tempus lectioni, pomeridianum vero scriptioni
potissimum dare consueuerat: Ad vtrumq; institutum
ille solerti quadam prudentia se preparauerat: Ad
authorum lectionem illud peculiariter inuētum erat
ut non modo memoria gratia, locos communes in prò-
ptu haberet, sed & Iudicij causa Authorum ipsorum,

quos

quos
ret. v
uersi
guæ f
tam n
ne dep
terari
error
cum s
phanc
rati
fis ex
ctioni
tropis
rile ad
dation
tustate
tempor
graphi
deteriu
tia Lib
ctiones
latim e
re obstr
dem eti
Codicu
quantu
bus trib
scriptio
nihil m
batur. 2

DECAS DVODECIMA

131

Anno Christi.

Criteria
Canteri in
dignoscen-
dis Autho-
ribus, lin-
guis & cha-
racteribus.

quos legeret, certas classes ratione temporum face-
ret, ut aequales cum aequalibus legeret. Nam cum di-
uersis temporibus, diuersa studia, diuersa etiam lin-
gue fuerint, hanc authorum aequalitatem observa-
tam non id modo sibi prestare aiebat, ut certa ratio-
ne deprehenderet, quantum quoquo tempore res li-
teraria, vel creuisset, vel decreuisset, sed etiam, ut sine
errore Authori cuius restitueret quod suum esset: Nam
cum singulis etatibus suum quoddam fuerit Philoso-
phandi genus, quod & argumenti ipsius & tractandi
ratione deprehenditur, suaque peculiaris quadam phra-
sis extiterit, quae ex simplicibus vocibus, ex constru-
ctionibus, ex sententijs, ex paræmjs, ex figuris, ex
tropis elucescit, aequalium Authorum collatione se fa-
cile ad intellectum locorum difficilium, & ad emen-
dationem deprauatorum peruenire asserbat. Ad ve-
tustatem m. s. codicum deprehendendam consimili
temporum distinctione utebatur, quae constat Ortho-
graphiam illam veterem ac genuinam paulatim in-
deterius fuisse deprauatam, vel negligentia vel insci-
tia Librariorum: Qui cum primum iustis syllabis di-
ctiones expressissent, postea notis eas conceperint, pau-
latim etiam subiunctiuam diptongi vocalem à late-
re obstrictam vocali praecedenti subiecerunt, ac tan-
dem etiam prorsus omiserunt: Quibus animaduersis
Codicum antiquitatem deprehendi facile posse, ut,
quantum cuius fidei in emaculandis bonis Authori-
bus tribui debeat, sine hesitatione iudicare queat: Ad
scriptionem etiam se non dissimili solertia munebat,
nihil minus enim, quam illotis pedibus rem aggredie-
batur: Nam cum in omnibus praepræa festinatio mo-

Anno Christi
m.

ram adducat, planeq; dimidium facti habeat, qui bene cepit, ille nunquam opus aliquod suscepit, quod non antea perfectum diligenter expendere, an suis humeris conueniret. Suscipiens enim ut rem exemplo declaremus, authorem aliquem de Græco vertendum in Latinum, diligenter perlegebat, ut argumentum ipsum dicendiq; genus penitus contemplantus, cuius nam classis authoribus ad huius explicationem potissimum indigeret, intelligeret: Calamus interim ad manus erat, quo simul adnotabat memorie gratia, si quid occurreret difficultatis, quod ante interpretationem propositam sibi discutiendum erat. Hac opera defunctus, ita sibi in singulos dies pensum ipse prescribat, ut quod postmodum transferendum sibi proposuisset, id pridie semper omnibus difficultatibus ac nebulis discussis, expeditum sibi redderet ac facile. Quo facto interpretationem ipsam, ad quam illi nihil aliud iam restabat, quam nuda quasi descriptio, incredibili quadam celeritate peregit. Declarari hoc non aliunde certius potest, quam ex prolegomenis ipsius ad eclogas Ioannis Stobæi, ab ipso ex Græco in Latinum translatis. Illic enim cum de collatione authorum aequalium & pensu propositi repurgatione locutus esset, de interpretatione ipsa loquens, ita dicit: Atq; hic labor noster, tametsi multis haud valde grauis fuisse videbitur, multo tamen fuit grauior, quam is quem in interpretatione posuimus. Quippe quem horis aliquot supervacuis ac minus vtilibus intra paucos menses confecerimus. Etenim cum in Christophori Plantini gratiam viri de nobis optime meriti potissimum hanc operam sumperimus, non ultra CXXXVI. horas, si res ad cultum

culum
His e
feciss
ruor a
differ
vel hyp
mena
dum ei
gissim
cultat
dig; ce
hi vera
ei nihil
rum or
ea mori
cognitio
cy acrin
haud fa
tigit, qu
rum sus
Ad corp
magnifi
tuta pro
Elis, tot
quadra
re suavit
bilari, ca
dum den
tior est, v
tus, meri
augebat

culum vocetur, in eam impensas affirmare ausim.
 His enim verbis indicat se eam interpretationem con-
 fecisse nocturnis istis temporibus intra menses qua-
 tuor ac dies sexdecim, cum singulis diebus ei impen-
 disse horam unam: Quod nulli ab eo vel temerarie,
 vel hyperbolice dictum videri potest, qui & prolego-
 mena ista legerit, & hanc ipsam tractandi Metho-
 dum eius considerauerit, & expeditam illam, ac lon-
 gissimo assidueq; usu comparatam vtriusq; lingua sa-
 cultatem, & singularem quandam legendi scriben-
 diq; celeritatem in illo cognouerit ac meminert? Mi-
 hi vero huius viri dotes consideranti planè videtur
 ei nihil defuisse eorum, quæ ad plenum trium homo-
 rum orbem absolendum requiruntur: Nam sanè cū
 ea morum integritate, ea literarum scientia, ea artium
 cognitione, addo etiam eius ingenij vigore, ea iudi-
 cij acrimonia fuerit, vt parem nedum superiorem
 haud facillè inuenerit, tum etiam ea illi fortuna con-
 tigit, quæ ad vitæ cultum satis splendoris, ad studio-
 rum sustentationem satis subsidij adferre poterat:
 Ad corporis felicitatem qua pertinent, in illo omnia
 magnifica erant & ampla. Erat enim Camerius sta-
 tuta proceræ & heroica, mēbris validis & solide cōpa-
 Elis, totog; corpore iusta proportionē bene composito
 quadradus, cute candidissima, genuino tamen rubo-
 re suauius colerata, facie decorata, oculis latis, vultu
 bilari, capillitio nigro, atq; crispanti, barba non admo-
 dum densa, aspectu planè amabili: Et quoniam gra-
 tior est, vt ille dicit, pulchro veniens ex corpore vir-
 tus, merito dici potuit, illius ingenium bene habitare.
 augebat hanc gratiam cultus, cultum ipsum singu-

Prosop
graphia
Canteri.

134.
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

laris mundicies commendebat. Quamquam enim ille vestiretur quidem infra fortunam suam, vestitu tamen utebatur splendido & eleganti. Mundicie enim ipsa natura tam amans fuit, ut non modo sordes in vestibus alijsq; rebus ad usum vite pertinentibus, ferre nullas posset, sed et comam quoq; & berbam propterea subiecto pectine statis temporibus detunderi curauerit. Sed hac momentanea sunt & caduca, neque verè nostra dici bona possunt, illa sunt nostra verius, quæ ad animi cultum pertinent. In quibus ponderandis etiamsi ego nominatim complures insignes viros, tum veteres tum recentes, quorum nomen virtutis, & eruditionis ergo omnibus sacro sanctum est ac venerabile, veris orationibus conuincere possum hoc nostro nequaquam fuisse superiores, tamen cum omnis huiusmodi comparatio odiosa sit, ne vel amore quodam, cæco hunc extollere, vel inuidiæ quodam stimulo quenquam alium deprimere videar, libenter equidem his abstinere. Theophrastum autem seu quæ alium Philosophum natum annos non minus octuaginta cum animam ageret, iniquitatis accusasse naturam ferunt, quæ coruis, ceruis, ac phœnicibus, quorum nihil interesset, vitam in multa sæcula prorogaret. homini autem, qui ad sapientiæ cultum atate proficeret vitam breuissimam attibueret: Qui quidem, si humane conditionis sortem in hoc merito deplorauit, iustus conqueri Canterus poterat, qui non atate iam decrepita, ut ille, sed in ipso iuuentutis flore hinc abreptus est. Eo etiam magis, quod hac repestate aditus ad sapientiã longè difficilior sit, quã illa fuit. Istis enim hominibus græcis non modo ad suam

Facilior a-
ditus ad e-
ruditionẽ
Veteribus
præsertim
Græcis fuit
quã nobis.

illam
uis per
gua p
imbib
vbiq; t
vsquã
hanc f
illi diu
minab
ijs tan
nunc
istius s
res esse
tiam e
decrep
tis long
bis eade
super ac
tates
Quæ vi
pantur
vel pec
redacta
his ipse
iecerit
multit
& istos
poris in
non mo
ruina, v
am bo

illam

illam sapientiam comparandam, sed etiam ad quam
 nis peregrinationem sapientia ergo expediendam lin-
 gua patria sola, quam vna cum ipso nutricum lacte
 imbibebant, abunde suffecit. Cū hac tum temporis, vt
 vbiq; terrarum fere vsitata esset, ita etiam quicquid
 vsquam scitu dignum erat, comprehendere. Augebat
 hanc facilitatem, quod eadem illa sapientia, quam
 illi diuinarum rerum, & humanarum scientia ter-
 minabant, limitibus tunc longè angustioribus, hoc est,
 ijs tantummodo facultatibus concluderetur, quas
 nunc minores appellamus: Accedebat huc felicitas
 istius seculi, quo ipsis sapientie authoribus vicino-
 res essent non modo disciplinarum fontes ipsos, sed e-
 tiam eosdem puros ac sinceros biberunt: Nobis in hac
 decrepita mundi senectā, idq; in media barbaria na-
 tis longè diuersum accidit: Primum enim cum & no-
 bis eadem, quæ illis discenda preponantur, tum his in-
 super accedunt illæ, quæ maiores appellantur facul-
 tates, Theologia scilicet, Iurisprudentia, Medecina:
 Quæ vt nunc quidem in Christianorum scholis vsur-
 pantur, istorum ætate recentiores, & à Christianis,
 vel peculiariter adiuuente, vel certè in artis formans
 redactæ sunt: Quantum autem difficultatis tum ex
 his ipsis, tum etiam superioribus istis facultatibus ad-
 iecerit, tot seculis interea cumulata scriptionum
 multitudo, quantum lucis deiraxerit illa inter nos
 & istos interiecta tot incommodis notabilis tempo-
 ris intercapedo: quis non facile æstimet. Cum
 non modo tot bella, tot eluiones, tot incendia, tot
 ruina, vt tineas & blattas omittamus, tantam copi-
 am bonorum Authorum nobis prorsus abstulerint

Anno Chri-
sti.

Cum barbaris insuper tam profunda alijs aliter in-
star porcorum in rosas irruentibus, bonos auctores
plerosq; omnes, qui reliqui erant, tam turpiter macu-
lauerit, vitiauerit, mutilauerit: Deinde cum et lin-
gua, quibus propositus hic sapientiae thesaurus conti-
neretur ex vsu populari iam prorsus sublatæ sint, & po-
pularium linguarum hodie tam multiplex diuersitas
sit, vt pedem vix domo mouere possis, quin idio mate
peregrino retundaris, qui nunc sapientiae candidati
sum, optimam ætatis suæ partem linguis discendis im-
pendant necesse est. Quod eo etiam grauius est, quo
res illa inter has præcipua & simpliciter necessaria,
non aliunde nunc quam ex libris hauriri queant: Quā
quam autem in confesso sit humane vitæ breuitatem
ad euoluenda omnia scripta, quæ ad vniuersum sapi-
entiae complexum coaceruata sunt, nullo modo suffi-
cere, quis tamen inficias iuerit, eum, cuius nomen so-
lide eruditionis ergo celebrandum sit, earum discipli-
narum omnium quæ hoc orbe continentur, si non om-
nium aque ad vnguem, atq; vnius alicuius, quam præ-
cique delegerit, at certe mediocriter peritum esse o-
portere? Et cum hoc ita sit, quis negauerit eundem
illum, qui ad hanc sapientiae arcem contendit ipsarum
disciplinarum nomine eas linguas oportere discere
quibus illæ sunt comprehensæ. Quamvis igitur vir Ca-
terus fuerit, quanto ingenio polluerit quanto studio-
flagrauerit, hinc æstimari potest, quod in tegra adhuc
ætate non solum superatis difficultatibus vniuersis ad
culmen & fastigium solide eruditionis peruenerit,
sed etiam pestiferis magna ex parte viam strauerit,
quæ eodem per venire possint. Præter patriam hoc est

Cantori
eruditio.

Belgica

DECAS DVODECIMA.

belgicam linguam, sex calluit exoticas, latinam scilicet, Græcā Hebraicam, Germanicā Gallicā & Italicā, quas quoniam non alio, quā sapientia consequenda studio per didicit, quantum non modo in minoribus his Christianorum facultatibus profecerit, si non ex hac ipsa eius industria, at certe vel tacētibus nobis ex ipsius scriptis liquido constare potest, quæ ut numero satis multa & eruditione admiranda, ita fructu utilissima posteris reliquit. Extant eius novarum lectionum libri octo, in quibus cum plurimis ac diuersissimis authoribus integritatem suam restituat, quantus ipse librorum belluo fuerit, declarauit. Extat eius syntagma de ratione emendandi Græcos authores, in quo cum infinita mēda ex diuersis authoribus tollat, tum abunde etiam declarat, quam non oscitanter in euoluendis authorum scriptis versatus fuerit, viroque autem opere studiosis plurimum difficultatis & impedimenti admittit: Consimili industria ac fructu & in reliquis versatus est, quæ ex catologo operum eius facile intelligentur, quæ hic infra subiiciemus ex quibus præsentis facti apparebit, quantum in poetica, in oratoria, in historica facultate, quantum in soluta, quantum in numeris adstricta, quantum in natua, sua, quantum, in transferenda alterius oratione v. luerit. Quæ luculenter vbiq; eam, quæ prima orationis virtus censetur, perspicuitatē tueatur, ut nihil obscurum, nihil ambiguum, improprium relinquat, quod offendere lectorem possit, erat enim id iam longo usu consecutus, ut se facile extricaret, vnde pleriq; alij difficulter emergerent nā si quis eiusmodi forte nodus incidisset, quem ipse ne-

137

Anno Chri
sti.

Canteri diligētia fides, ac præstantia, in tractandis auditorum monumentis.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

138

Anno Christi
m. c. l. i.

cesario subsidio destitutus soluere non potuit, tum le-
ctorem, ne sorte ipsius autoritate nixus grauius er-
raret, cauid ademonuit, vt in stobae fecit. Vbi cum
se plurimum, & quidem sine magno negotio prae-
tisse profiteatur, lectorem tamen admonet adhuc
multa esse inexcussa ob defectum Graeci Codicis, qui
non prorsus ex ingenio, sed etiam manuscriptorum co-
dicum collatione supplendus erat. Quos ille tum cōse-

Ceteri ope-
ra nō dom-
estica.

qui non poterat: Porro autem praeter illa, quae in Ca-
talogo librorum eius infra recensebimus, eum etiam
habuisse alia opera nonnulla vel iam inchoata vel etiā
absoluta, nomini dubiū esse potest, Ipse, aut aliquando
flagitante quadā occasione mihi retulit se pene iā ab-
solutos habere, quos conscriberet cōmentarios lingua
Graece, & versari tum in transferēdis quibusdam op-
eribus, D. Ioannis Chrysostomi, quae haecenus nec gra-
ecē nec latine edita essent, de ceteris nihil compertum

Cāterus ar-
canitēnax.

habeo. Erat enim eo ingenio Canterus, vt non agen-
da promitteret sed acta proferrere, neminemq; pate-
retur propositi sui consciūm ideoz, nō modo per conta-
tores sed etiā famulos auersabatur, quo sibi magis in-
tuto forent arcana, quae eliminari nolebat longe tum
prudētiōr tum modestior illis, qui parturunt ante
quam cōseperunt, & multa iactitant, quasi iam ab-
soluta opera sua, quae nunquam inchoarunt, aut ne in-

Cāteri pro-
positum pi-
um.

choaturi quidem vnquam sunt: Illud interim ille non
disimulauit, se deinceps in sanctorum patrū opera de
Graeco in latinum transferenda fuisse incubiturum,
in primisq; nouā Bibliorum translationem, & exactio-
rem graeci textus emendationem meditari ad quam
rem feliciter absolendam non modo hebraica lingua
pene-

DECAS DVODECIMA

139

Anno Christi.

penetrata curiosius iam rimabatur, sed & exemplarium tum hebraicorum, tum grecorum tum latinorum non solum. m. s. sed etiam excusorum diuersa editionis copiam terra marique venabatur. Primum hoc propositum suum prudenter consilio falsebat nam, quod facilius effectum daret id quod moliebatur, Louanio relicto, Leouardiam concedere ibique sedes figere constituerat, eoque consilio eclogas Stobaei (qui fatus est: li posthumus exstitit) amplissimo Clarissimoque viro ac Domino D. Igeramo ab Achelem Regij tum senatus per Frisiam Praefidi dedicauit, tum ut eius auctoritate atque prudentia non solum aduersus incommoda protegeretur, sed etiam in literarijs subsidij conquirendis adiunaretur, tum, etiam ut singulari eius eruditione ac sapientia familiaris atque commodius frueretur. Nemo autem (qui quidem res Canteri diligentius expenderit) temere eum Louanium Leouardiam fuisse mutaturum dixerit. Nam cum illi prima cura Leouardia vita, secunda studiorum fuerit, virtusque ratio eum studiis fouendis accommodata. hic impellebat, ut quam maxime: Louanij enim carissime viuerebatur, & Cantero, qui stipendium publicum non ambiebat, de suo viuendum erat. Reditus autem ex patria sua istuc arcessere non modo sumptuosum sedet periculosum erat, infestis itineribus terra marique, tunc vniuersis, Atqui Leouardia omnium rerum, quae ad vitam necessitatem pertinent affluentissima copia est, non modo quod ipsa Frisia natura coeli solique fertilissima, sed etiam quod vicinum mare, quo fere tota ambiur, abunde suppeditet quae requirantur. Hic igitur non modo multa minoris victurus erat Canterus quam Louanij, sed & ipse quoque praesens

Ceteri prouidens consilium.

Leouardia studiis fouendis accommodata.

DE SCRITORIBVS FRISIAE

sens rerum suarum dispensationem habiturus erat, cum in municipio huius vrbis fundos auitos & ex his amplissimos redditus haberet: Accedebat huc, quod Leouar. quae aulo VVilhelmo. Gruninga. qui patri Lāberto, (Vltraiectum quod ipsi natale solum fuit,) ciuitates inter se vicinae sint. Cum gruninga nō nisi septē miliaribus ad orientem, Ultraiectum non nisi viginti duobus miliaribus ad Austrum Leouardia distet, ita ut sibi cum amicis inibi habitantibus officia, quae necessitudo pietatis flagitat, vltro citroq; constare facillime possent, & constat ex supra dictis, quam frequentes, quam splendidos agnatos, cognatos & affines Leouard. habuerit, in quorū vtriq; mutua beneuolentia suauis. victurus erat. Non vulgare autē ipsi sed singulare & merito admirandā studiorum comoditatem fore Leouardia, partim situs ipse loci partim indoles gentis arguebat. Est enim Leouardia ciuitas ambitu ipso mediocris, plateis latis ac rectis, in quibus nulla permittuntur iacere sordes, adificia multa, angusta, reliqua mediocria non sine venustate, fluuijs aliquot fossatis nauigabilibus interluntur, quae non modo commercijs vndiq; agitandis, sed perpetuae mūdiciei seruiunt: Aër serenus est & clarus. subsalsus tamē ob exhalationes vicini maris, & quia ob eā causā putredinem non facile sensit illam ciuitatem rarissimē infestat pestis. Sitā est Leouardia in medietullo Frisiae occidet alius ita ut ab extremis sinibus Aestriae, Vestriae, & septem sylvarum in quas haec Frisia distribuitur ad eam tātundem fere spacijs sit, quod & equestri, & pedestri, & nauali itinere vndiquaq; cōmode perficiat. Quae commoditas Albertū Saxoniā

Leouardie
qualitas ac
situs.

Dacem

Ducem, ac deinde filium eius Georgiū induxit, vt ibi
 commune & supremum Frisia tribunal constitueret,
 quod & Carolus Quintus approbavit & se cuius est.
 Cum huc vndiq; tantundem itineris esset ad co-
 mitia publica patriæ nomine celebranda, ad causas
 tum ciuiles tum criminales expedie das quæ tota pro-
 uincia emergerent. Augebat hanc commoditatem eti-
 am alterea commodior, Nam cum hæc Frisia a sep-
 tentrione oceanum Cimbricū siue Britannicum, ab oc-
 cidente mare hollandicum, ab Austro mare australe
 habeat, ob oriente continens sit, & proinde terra ma-
 rig, facilis ad eam pateat accessus, maiori etiam fa-
 cilitate ex omnibus terrarum plagis, in Frisiam, quæ
 ex quauis præte Frisia Leouardiam peruenias, quod
 vndiq; sit oportum portus ad commercia maritima
 faciunda: Itaq; quicquid in Belgio, in Gallia, in Hispa-
 nia in Sicilia in Italia, in Germania in Sarmatia, in
 Prussia, in Dania in Britannia, in Schotia, in Græcia,
 in Turcia, in India ac breuiter, quicquid inter orien-
 tem & occidentem, inter Austrum & septentrionem,
 literarum, & chartarum aliarumque quarumvis re-
 rum nascitur aut cuditur istuc importari commodissi-
 me possit. Quin & Frisefordia, quæ vniuerso pene
 orbi Christiano in re literaria commune præstat em-
 porium, secundo R homo longe tum celerius, tum cer-
 tius ac tutius Leouardiam transmiseris quam Loua-
 niū, si quid opus sit. Præterea cū Leouard. septentrio-
 nē versus Louā. non nisi vnde quinquaginta miliari-
 bus distet, eademq; illa remotis impedimentis itinere
 nauali intra dies quatuor vicedarijs etiā citius cōfici
 possint, eodēq; itinere præter complures alios portus
 duo

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Leonardia
antiquitus
Druincum
sedes, dicta
Aula Tei:

duo etiam celeberrima sunt emporia, Antuerpia scilicet in Brabantia & Amsterdamum in Hollandia, nulla illi vel ad librariam supelllectil, vel ad operam typographicam commoditas deesse Leonardia poterat. Accedit hisce commoditatibus insuper & humanitas ipsius gentis, quam ille tantopere commendabat, ut se huic parem aliam nusquam terrarum comperisse assereret. negari certe hoc non potest Leonardienfes ob curiam prouincialem & commercia exterorum hominum quae alibi non sunt, reliquis esse cultiores, ipsaque consuetudo inueterata & assiduitas versandi cum literatis & studiosis in naturam illic abiit, ut, se his libenter accommedent. Canterus peculiari loco istius generis hoc adscribebat, quod illic studia semper antiquitus etiam magis quam usquam alibi in Frisia viguisse comperisset, nam ut veteres Druidas, aliquos etiam in Frisiam uenisse, atque ceterum philosophantium congregasse loco isto, cui tum nomen ex diuina, ut ipsi iudicabant doctrina fuerit, aula Dei: multis seculis antequam vel nomen Leonardia, vel praesentia ciuitatis iura obtineret. Quam enim aulam Dei latine vocabant, eam tum popular lingua dicebant Godtshooff. Vnde sunt ad huc ibi parochialia illa templaduo, oude hooff & Nye hooff, id est, vetus aula, & noua aula. Quemadmodum autem ex aula aulici, ita etiam ex hooff houelingē hactenus appellatur nobiles, qui Regia auctoritate in aulis constituebantur ad defensionem doctrinae publicae: Maximam autem nobilium frequentiam Leonardia esse antiquitus versatam, non obscuris etiam hodie reliquis probatur: Certè Siuardus Sapiens Radbodi

ultimi

ultimi Theologus, & Christianorum accerrimus ho-
 stis ille qui, M. T. Cicer. opus de Natura Deorū hā-
 rescos damnauit, & publicè exussit, quod (vt ipse cau-
 sabatur) erroneam & minimè sinceram doctrinam
 contineret, de Dijs gentium, in Aula Dei schola dis-
 centium presuit, vt supra diximus in Siuardo sapien-
 te. Præbebat enim celebrandæ huic aulæ Dei oportuni-
 tatem magnam, domesticus portus ad Burdonem
 fluium, hoc est, ad fluii brachium mediterrane-
 um, medio ferè spatio situs, vt naues quæ in rapor-
 tum Mankarmanin (qui mariimus tunc erat) & Bol-
 suardiensem per hoc brachium vltro citroque com-
 mearent, in aula Dei quietam stationem si opus esset,
 reperirent: Et videtur tū temporis huius aula Dei, la-
 tior quædam fuisse iurisdiclio, quod ex qualitate ter-
 ritorij Leonardiani non obscure colligitur. Sed coa-
 lescente paulatim Burdone fluiui, cum portus oppi-
 latus non amplius frequentaretur, defectu soliti
 prouentus, paulatim etiam defecisse cætera, quibus
 dudum notabilis ac venerabilis fuerat aula Dei:
 Quod & in alijs ciuitatibus Frisæ rerum vices ope-
 rata sunt: Nostrates tādē cum hæc Ciuitas successu
 temporis Leonardia nomen assumpsisset, Momialium
 Cisteriensium conuentum, quem prope Snecam anno.
 1233. Vlbodo authore considerant, ad instantiam Du-
 donis, quarti in Florido campo Abbatis, Latine voca-
 runt Aulam Dei, populari verd lingua non Godts
 hooft, sed Nye cloester, hoc est, Conuentum no-
 num appellarunt: Vt saltem tunc conuentus ad me-
 moriā istius veteris aula dei nomen hoc inter pios &
 eruditos obtinuerit: Que res nō animaduersa errore
 parit in

144
Anno Chri-
stii-

DE SCRITORIBVS FRISIAE

pari in distributione finiu Aestrachi, & veſtrachia
vt ſuo loco plenius dicemus: cōtinua fere ſucceſſione
præcipua totius prouincie ſcholā Leonard. fuiſſe, hiſto-
riarū lectione diſcimus, & noſtra etiā memoria, quā
inſignes eruditione viri hic inſtituenda iuuentuti præſue-
rim, quiſ ignorat nullis enim ſumptibus Magiſtratus
vrbis huius parcere ſolet in conſtituendis ſtipendijs
huiusmodi virorum qui ſouendis ac promouendis
bonis artibus præſunt. Vt cūq; autem præterita ſe ha-
beant, non poterant non magnopere delectare præſen-
tia literarum ſubſidia, quæ Cætero homini docto ſua
tempeſtate Leonardia ſuppeditatura erat, cum ibi
tunc eſſet, vt ad huc eſt, tam frequens eruditifſimo-
rum virorum conuentus. Inueniſſet enim Philoſo-
phos, medicos, iureconſultos, ac Theologos egregios,
quorum & colloquijs recreari & Bibliothecis adu-
uari potuiſſet: Et quia Curia prouincialis hic erat, e-
rant cum Præſide ſenatores, erant cum ſenatoribus
Aduocati, vt numero plurimi, ita omnium artium
genere politiſſimi, quorum ſplendore cœuitatem hanc
etiā Gerardus Geldenhaurius Nouiomagus celebra-
uit: His igitur conſideratis Canterus Louanio reli-
cto, Leonardiam petiturus erat. Mihi verò ex præte-
ritis ac præſentibus futura metienti ſpē ſubiecit ani-
mus fieri poſſe, vt ex huiusmodi oportuno initio ſorte
res optata ſequeretur: Canterus vnus quidem vir ſed
ſingularis & eximius erat: Cuius occaſione (quæ in
proclini erat ſi maior aliqua eruditorum frequentia
Leonardiam confluxiſſet, poterat ex Cantero expe-
ctari ſeminarium opportunum futura illic vniuerſita-
tis, pari enim ratione ſcimus vniuerſitatis non vnus,
ex ſingu-

DECAS DVODECIMA

149

Anno Chr.
iii.

ex singulis quibusdam viris iacta fundamenta pri-
ma incrementis subinde noua frequentantium acces-
sione auctis eo tandem profecisse, vt ad summum Aca-
demie fastigium conscenderent. Sic enim Alcuinus
Parisiensi, Albertus Magnus Coloniensi, alij alijs Aca-
demijs constituendis, nominis sui celebritate occa-
sionem prabuerunt: Quae spes nostra vt aliarum fa-
cultatum respectu, alicui fortasse minus consentanea
ita ratione Iurisprudentiae nulli finiola fuisse videbi-
tur, qui Curiae Frisonicae inauditam, in administran-
do Iure Romano sinceritatem cognouit. In hac e-
nim Curia quae Leonardia est, ciuiles & criminales
causae omnes, quotquot tota prouincia emergunt ex
mero iure Romano deciduntur. Et leges Romanae il-
lic in foro ita controuersis terminandis accommo-
dantur, vt à Iustiniانو traditae sunt, & in scholis pu-
blicis docentur. Leges municipales & consuetudi-
nes Patriae, quae Iuri communi derogent, ibi nullae sunt
prater viginti plus minus, & quae omnes fere ad ius
retractatus pertinent, in qua occasione consecuti si-
mus, ne lector miretur, dilucidae & illustres ratio-
nes reddemus in Gregorio Berolissio, huius felicitate
nostra Authore, de quo supra diximus. Cum igitur
in alijs prouincijs, vbi Academiae sunt, hodie pro-
fessores plus propè operae impendant insarciendis lu-
ribus suis municipalibus, quae alibi plerumq; nullum
vsum habent, quam ipsi Iuri communi, cui illi. raro
locus est, putabam nusquam terrarum commodius
Academiam docendae Iurisprudentiae fundari posse
quam Leonardia, vbi studiosi Iuris Theoriam vt in
scholae professoribus acciperent, ita ad praxin in
foro

Iuris Ro-
mani prae
is in Frisia
sincerissimi
ma.

Anno Chri-
sti

foro ab Aduocatis accommodari cernerent. Hanc enim mentem Iustiniani fuisse puto, cum reformatum Ius Romanum nusquam doceri voluerit, quam Roma Constantinopoli & Beryti. (Vbi celeberrima ac laudatissima Orientis & Occidentis tribunalia fuisse constat) quod indicaret fora scholis in Synteritate Iuris, conformia esse debere, & proinde sincerum Ius ibi recte doceri, vbi in foro patria consuetudines quam minime vsurpantur, vipote quaius sincerum quod commune est, limitent ac tolant. Hinc & illud consequens futurum erat, vt ius illic, eadem qua scriptum est, hoc est latina lingua doceri posset, sic vt & indigenis & alienigenis Auditoribus, vnde cum tandem aduenissent ex aquo satisficeret. Quod in alijs Academijs fieri ad amissim non potest, cum in Germania, Gallia, Italia, Hispania professores linguam popularem, in Cathedra maxime vsurpent ob iura sua municipalia: Quæ res peregrinis auditoribus grauissimum adfert impedimentum non intelligentibus ea qua professor didicit. Hoc cum ita sit, arbitrabar Leonardiam fore celeberrimum Iurisprudencia emporium, quod ceteruatum ex omnibus mundi plagis eo confluxuros expectarem candidatos Iuris. Constituta enim ibi Academia, habent in scholis exercitia praxios. Habent hospites domi profess. Iur. habet iuris practicos Senatores & Aduocatos, aut alios viros eruditos, alij aliter, pro cuiuscumq; conditione, quorum familiaris consuetudo illis nequaquam contemnenda esset. Quin & ipsi sensim crescente Iuris cognitione ad praxin proludere possent. Cum non tantum ibi

Curiam

DECAS DVODECIMA.

147

Anno Chri
sti.

Curia provinciam, sed & municipalia tribuna-
lia haberent, tum intra Civitatem, tum etiam Ruri,
vbi ex eodem Iure communi itidem controuersia
terminantur. Inuitare huc studiosos tum lingua po-
pularis, tum etiam Curia stylus poterat, lingua e-
nim qua Frisica proprie est, in agris hodie potissi-
mum vsurpatur, in Oppidis vsurpatur communis
lingua Belgica, qua Leonardia purior est, quam
in alijs Frisia partibus, ob presentiam Curie, qua
dialectum maxime vsurpat Brabanticam: Stylus
Curia procedendi modus, scribendi character adeo
similis est ei, qui in Brabantia Curijs obseruatur,
vt ouum ouo non posset esse magis: ex qua consequi-
tur, eum qui Leonardia tum lingua tum praxi iuris
expolitus esset, operam nequaquam luisse, vt pote
qui in Hollandia, Zelandia, Brabantia, Flandria,
Geldria, ditione Vltraeetina, Transsulania & vi-
cinis alijs prouincijs, non minus, quam in ipsa Frisia,
Notarium, Secretarium, Senatorem, & quem-
cunque Iudicem Reipub. suae vtiliter, & cum laude
praeferre posset: Nec verò me ab hac cogitatione di-
mouit amplitudo priuilegiorum vniuersitatis Loua-
niensis, quibus prohiberi aliqui putabant, ne qua a-
lia post hanc vniuersitas erigeretur intra Belgium,
quatenus id erat sub ditione Philippi secundi Hispa-
niarum Regis. Hoc enim priuilegium cum vniuer-
sitati Louaniensi datum sit à Ioanne Brabantia
Duce, ad eas duntaxat prouincias pertinet, quibus
ille dominatus est. Inter quas transmarinae non
sunt, qua multo postea ad domum Burgundicam

K a acces-

Anno Christi
M.
lii.

acceserunt: Itaq; memini anno 1564. Amplissimum
Senatum inclinae Ciuitatis Gruningensis me per Syn-
dicum suum clarissimum Iureconsultum, & mei a-
mantissimum D. Doc. Hesselum ab Asina honesto
stipendio inuitasse ad professoriem Institutionum Im-
perialium, quod in particulari sua schola, quam dis-
tinentissimam habuerant, Philosophicis artibus in-
floreantissimam habuerant, Principia veluti Coronidem quandam addere de-
creuissent, quo magis parata inueniret ad audi-
endum cum fructu in iustis vniuersitatibus. Cuius
conditionis nomine, cum ego Antonium Perrenot-
tum Cardinalem Grauellanum, Viglium Zuiche-
num, & Ioachimum Hopperum consulissem, qui-
dudum a Regia Maestate erigenda vniuersitati Dua-
censitrium iurum constituti erat, vnamiter ab his mi-
hi responsum fuit, posse me saluis priuilegijs Lou-
anensibus eam prouinciam suscipere, & gratificari
insuper Maestati Regia, si orientalibus istis prouin-
cijs vltra Gruningam sitis occasionem darem cultus
humani amoris, quibus Romanae leges non admodum vsi-
tatae sunt. Quo audito prouinciam suscepturus eram,
nisi quidam commodum suo rem inuertisset. Qua-
cum ita sint equidem occasione Canteri vniuersita-
tem Leouardia futuram sperare non desii, quam ta-
men amplissimi ordines postea Franekerae constitue-
runt, quae duobus tantum miliaribus occidentem ver-
sus Leouardia distat. Canterus autem ob supradic-
tas causas Leouardiam plane confessus erat, nisi
istorum temporum infelicitas propositum eius impe-
diuisset. Quamquam enim toto fere Belgio pluribus
tum annis intestini hi motus satis acerbè grassati es-
sent

Vniuersi-
tas Fran-
kerensis.

sent, nusquam tamen his durantibus ad eius saltem vitam usque tutius ac tranquillius vivere contigit, quam Louanij: Que causa fuit, vt & ille ibi tantisper herere decreuerit, donec pax recuperata tuto in patriam commigrare posset. Quo si incolumis peruenire potuisset, suppetente vita Reipub. literaria vberes de se fructus haud dubio daturus erat: Diuina prouidentia, quæ piam ipsius voluntatem pro effectu sumpsit, & immortalis præmio celestis gloria remunerare voluit, haud permisit, vt qui literas tanto cū affectu promouisset alio in loco quam literis consecrato diem clauderet extremum: voluit enim huius memoriam non modo scriptis ipsius toto terrarum orbe celebrem, sed etiam hic sepulchro cōspicuo venerabilem in omne æuum permanere. Vt qui Epitaphium legerent, ad emulationem scriptorum loci ipsius oportunitate exuscitarentur. Cum itaq; circa Idus Morbus, & Nouembris in febrem incidisset, quæ & in hæticam degenerauit, tota hyeme cum hoc malo & maxima pultura Cā parte Veris grauius conflictatus est, medicis frustra opem ferentibus. Ideoq; cum indies ingrauescente malo facile sentiret sibi imminere fatalem diem, exactæ vitæ mortem conformem meditatus est. Præstitit illi, per multa officia, charitatis vir singulari tū eruditione, tum pietate conspicuus Dominus M. Embertus Eueræus, ab Arendonck, sacre pagine Licentiatus, & ad S. Iacolum tunc Pastor vigilantissimus. Qui consolando, confirmando, erigendo egrotum noctes atq; dies non solum in ultimo agone sed etiā ex quo morbus habere periculum visus est ad spem diuinæ gracie alacritate in reddere dignatus est. Cuius hor-

150
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

tatu ille maturè compositis rebus suis nixus miseri-
cordia diuina in Dominum placidè obdormiuit, an-
no post natum Christum 1575. Mensis Maij decima
octaua, qua dies Mercurij erat, intra horam quar-
tam & quintam manè: Cui ad complendum annum
etatis trigessimum tertium tantum defuit tempo-
ris, quantum hic porrò ad vigesimam quartam diē
sequentis Iulij restabat. Sepultus est in aede Sancti
Iacobi ad Australem partem Templi, loco in primis
conspicuo ac celebri. Testamenti sui executores esse
voluit, Dominum Cornelium Valerium Praeceptorē
suum, & Amplissimum Nobilissimumq; virum ac
Dominum Carolum Heluegen, Dominum de Saert,
hospitem suum, apud quem vita defunctus est: Ita-
que illi manibus eius debita sollemnitate iusta persol-
uerunt, & ex praescripto ipsius reliquis omnibus ritē
peractis, Bibliothecam eius Vltraiectum ad fratrem
Theodorum transfuserunt, qui ea nunc ut ad orna-
mentum familiae auita, ita & ad subsidium Reipub.
literaria iustissimus, idemque dignissimus heres vritur
ac fruitur. Obijt autem Camerus ut ingenti in-
commodo rei literariae, cui plurimum post hac erat
collaturus, ita etiam summo omnium eruditorum
luctu, quibus acerbissimum sui desiderium reliquit,
à quibus cum vita eius integerrimè transacta, sin-
gularis item virtus & eruditio pleno ore, sicuti par-
erat, praedicatur, nemo erat, cui non ea de clemen-
tia Diuina spes esset, ut consideret, Canteri mani-
bus aeternam requiem praemij nomine repensam esse:
Que quidem ut rata illis ac propria sit, omnium vo-
tis optandum est. Multi fuerunt viri boni & eruditissimi
qui

DECAS DVODECIMA.

152

Anno Chris-
ti.

qui memoriam eius carminibus suis prosecuti sunt, qua nos ad calcē huius tractatus adieciimus, si com-
modū fuisset vitam eius separatim edere. Quod quo-
niam non fuit, & ratio nos coëgit de Cantero inter
Scriptores Friscos agere, carmina ista quāvis docti-
ssima sint, oneri hic erunt si omnia insarfiantur. Ideo
que alibi oportunius, vna cum nostris enulgabuntur:
Authores autem horum carminum sunt:

• Cornelius Valerius Vlraiectinus.

Georgius Ratallerus Leonardiensis.

Andreas Papius Gandensis.

Ioannes Leuineus Gandensis.

Gualterus Colinus Gandensis.

P. Pierius Smenga Schotanus.

Hnymo Dominicus Organopæus Leonard.

Albertus Hero Sneckanus.

Andreas Schottius Andouerpianus.

Vilhelmus Cripus Iunior.

Ioannes Fungerus Leonardiensis.

Scriptis autem Canterus noster primum.

Novarum lectionum l. 4. in quibus præter variorū
auctorum, tã Græcorum quam Latinorū explicatio-
nes Athenæi, Gellij, & aliorum fragmenta quedā in
lucē proferuntur Basl. excud. Opor. in 8. anno 1564.

Deinde Ael. Aristidis orationum tomos tres Lat.
conuertit: Quorum primus 28. secundus 17. tertius.
7. Orationes complectitur.

Huc accessit orationum tomus 4. ex veteribus
Græcis Oratoribus con. innatus eodem interprete.
Gorgia orationes 2. Thucydidis vnam Leshonactis
vnam, Andocidis vnam, Herodis vnam Antisthe-

152
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE
tisthenis duas, Lysiae vnam Dinarchi vna, Alcidas
tis vnam continens.

Adiungitur etiam de ratione emendandi Gracos
autores eiusdem syntagma.

Ac deniq; Gnomologia Gracolatina, siue senten-
tia insigniores breuiter ex Aristide collecta, Basil. ex-
cudit Perna. in fol. 1566.

Præterea, Lycophronis Alexandram siue Cas-
sandræ, latine ad verbum trāstulit, adiectis anno-
tat. quibus loca difficiliora partim è scholijs Græcis
partim ex alijs Scriptoribus explicantur, Huc ac-
cessit Epitome Cassandræ Gracolatina carmine Ana-
creontio eodem Authore : Nec non ipsius Cas-
sandræ versio altera carmine expressa per Iosephum
Schalgerum Iulij filium: Basil. excudit Oporinus in
4. anno 1566.

Nouas lectiones recognouit & tribus libris auxit
Basil. recudit Oporinus in 8. anno 1566. Similiter Ari-
stidis Pepli Fragmentum, siue Heroum Homericor-
um Epitaphia, primus auctori suo restituit, latine
vertit & annotationibus illustrauit: His adiecta sunt
Ausonij Epitaphia Heroum, quæ bello Troiano in-
terfuerunt, aliquot locis ab eodem emendata. Basil.
excudit Guarinus in 4. anno 1566.

Præterea Fragmenta quædam Ethica Pythago-
reorum quorundam ex Stobæo desumpta, Latini-
tate donauit. Basileæ excudit Oporinus in 4. anno
1566 cum Ethicis Aristotelis Gracolat.

Postea Synesii aliquot opuscula Græcè pariter ac
Latine primus edidit, sunt autem hæc : De Dono ad
Paconium, Consilio secunda, Constitutio, Constitutio
altera:

DECAS DVODECIMA

155.

Anno Chesh
iii.

altera: Hymni Carmine, quibus adiuncti sunt alij
tres hymni: Basilea excudit Opormus in 8. anno
1567.

Eiusdem locorum aliquot in Ciceronis epistolis ex
plicationes & emendationes. Ant. excudit Plant. in
8. anno, 1568. cum ipsis Epistolis.

Eiusdem in Propertium scholia ibidē excu. in 8. an.
1569. Cum ipso Propertio.

Deniq, Euripidis 1 ragœdias edidit in quibus præ
ter infinita menda sublata, carminum omnium ra
tio hæcenus ignorata præditur, adiectis Euripidis
sententijs aliquot insignioribus, & Latinis versibus
eb eodem redditis, Antwerp. excud. Plant. in 16. anno
1571. quod ipsum etiam in Sophocle & Aeschilo bre
ui edendis ab illo præstitum est.

Nouas lectiones iterum recognouit & libro vno
auxit, quibus accessit de ratione emendandi Græcos
Autores Syntagma similiter auctum, nec non Ari
stotelis pepi fragmentum cum alijs, tum integra ta
bula Deorum, & hominum illustrium progenies cõ
plectentes iidem auctam. Ant. excud. Plāt. in 8. an.
1571. ac nouarum lectionum quartam iam editio para
batur, libro vno rursus aucta.

Similiter locorum aliquot in Ciceronis epistolis
explicationes & emendationes recognouit additis
nouis locorum aliquot in epistolis ad Atticum expli
cationibus & emendationibus ibidem excud. in 8.
1572. vno folio.

Postremo Ioannis Stobæi eclogarum libros duos
in latinum conuertit, quorum prior Physicas poste
rior Ethicas complectitur: quibus vna etiam accef
serunt

154
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

serunt G. Gemisthi Plethonis de rebus Peloponnesiacis orationes duae eodem interprete. Ant. excud. Plāt. anno 1575.

Confecit quoq; separatim tabellas duas, alteram in Ciceronis libros de officijs, primo separatim à Syluio excusam vno semifolio. Deinde tum ab eodem vna cum ipso Cicerone, tum etiam ab Oporino vna cum ipso Cicerone & nostris in eundem castigationibus: Alterā in Cornel. Valerij Phisica, cū ipsis à Plāt. eadem formam editam.

Transtulit insuper Ael. Aristidis artis Rhetor lib. duos, vñ de oratione Ciuili, Alterū de oratione simplici, nondum editos: Poëmatum deniq; libros quatuor propemodum absoluerat:

Scriptit etiam notas in Bibliothecam Iosæ Simle rī quibus multis Author. genuina nomina, & scripta restituit, quas apud me Louanij reliquit, quas ego libenter communicabo cum ijs, qui Bibliotheca adoranda operam dignam nauare cupiunt additis etiā obseruationibus meis.

9. Ioachimus Hopperus.

Prosapia
Hopperiana antiquitas & nobilitas.

Ioachimus paternum genus ex Hopperiana, maternum ex Piermana familia ducit, quae viraq; in Frisia ob antiquitatem ac nobilitatem, venerabilis semper fuit, vt ex infra scriptis apparebit. Si uerū Hopperum in Archiuis maiorum nostrorum me legisse memini, qui fuerit vnus ex capitaneis praecipuis Hengstii & Horstii in expeditione Anglicana an. Chr. 449. cum Britanniam occuparent. Vnde & Hopperorū familia, nū in Angliā tum in Schot. propagata in hunc vsq; diē durat: ex qua memoria nostra fuit illa

Vigornien.

DECAS DVODECIMA

Vigormiensis & Glocestrensis, Episcopus Ioannes Hopperus. De quo multa scriptores Anglici. Eiusdē etiam familia vestigia reperiuntur in terra Grunigana, in Saxonia, in Heluetia, in Germania superiori: Vnde & Marcus Hopperus Basileensis originem duxisse videtur, cuius scripta Bibliotheca publica recensent: Insignia huius familiae vetustissima sunt, dimidiata aquila, & argenteus piscis Harengus (qui vulgō hales dicitur) coronatus in scuto caruleo. Occasione deinde affinitatis cum orientalibus Frisus Pellicanum receperunt. Successu temporis etiam Scacos Bauaricos Pellicano addiderunt, ut infra suo loco dicemus. Scacis rursum omisis, Pellicanum aureū solum retinuerunt. vna cum tribus pullis in scuto caruleo, in cuius galea idem Pellicanus eminet. Vt in hunc vsq; diem Hopperiani omnes vsurpant. Hopperiorū porro genti nomen hoc inde esse Cappidus Stauriensis asserit, quod olim dominū fuerint istius districtus, qui inter Stauriensem & Hornensem ciuitatē quondam terra continua fuit, nunc mare est, & nibilo minus retento nomine, Dye Hoppe adhuc vocatur: Ex huius enim dominio eos tum dictos fuisse, Dye Hop Heren, hoc est, Hoppe dominos: Mutata deinde rerum natura, & veritatis notitiam obumbrante temporum diuturnitate, dictos fuisse, ut & nūc dicuntur Hoppers. Remanente tamen in singulis prima originis Vestigio cum priuatim quisq; eorū non Hoppers, sed Hopper, quasi Hop Heer in antiquis monumentis reperiatur: Suffridus Sterkenburgius addit hic hist. memorabilē: Ancillā ait Iuonis Hopperi, non istius, de quo infra, sed antiquioris, an. Chr. 530.

155.
Anno Christi.

Insignia
Hopperorum.

Hopperi
vnde dicit.

Cum

Anno Chri-
sti-

Cum aquam ex puteo hauriret, extraxisse simul vi-
uentem piscem Harengum. Quare cognita luonem
ad perpetuam rei memoriam Clypeo suo in quo ha-
bens aquilam solam habuerat, addidisse harengū,
eumq; coronatum, quod ipsi euitande imminētis ca-
lamitatis nuncius oportunus aduenisset: Recordatus
enim vir solers Oraculi eius, quod Stauo Frisorum
Iuppiter de flammis ex rubro cliuo prope stauriam
anno Christi 155. erumpentibus consultus ediderat,
non esse periculum timendum ex flammis istis, quas
successu temporis consecuturum esset contrarium
refrigerium, ex re presenti facile prospexit, praece-
denti vatic futurū euentū: ideoq; paulatim diue-
tis aut permutatis iis, quae illic possidebat, sedes suas
Orientem versus transtulit: Ultra Fleuifluuij brachium
primum: Idem fere Tgloni à Tademā in Kreyll: con-
tigit, vt & alij quibusdam, qui eodem oraculo moti,
Orientem versus emigrarunt: Hopperianam autem
familiam deinceps in vrbe Stauria celeberrimo olim
regni Frisæ Emporio Regumq; sede floruisse, & tam
quam hereditaria successione Reipub. gubernaculis
semper praefuisse satis certum est. Testantur id Ar-
chiva Stauriensis vrbis, testantur id Chronicorum
publica Eulogia. Indicio sunt Gentilium Auita sedes,
indicio sunt & sepulturae, quae Stauria & in Heme-
lis prope Stauriam atq; etiam propè Bolsuerdiam
conficiuntur. A Sinardo illo supradicto Hengisti Ca-
pitaneo, porro qua serie & alij ex alijs hætenus in
hac familia progeniti sint, dicere possemus, nisi tem-
porum iniquitas nobis Sterckenburgij monumenta
integra inuidisset quem in huiusmodi familijs anti-
quis

Hopperia-
nae familie
transmigra-
tio ex Hop-
pa, in vrbe
Stauriensem.

DECAS DVODECIMA

157

Anno Chri-
sti.

quis, earumq; Genealogijs describendis valde dili-
gentem fuisse supra diximus: Ex Siuardi ergo poste-
ris antiquior nobis hactenus nemo repertus est, quā
Iuo Hopper, ille, qui per harengū admonitus relicta
Hoppa, Staur. cōmigravit. Post quē intervallo 850.
annorū, hoc est anno 1350. Alius Iuo Hopperus Stau-
rio consulatu functus ex publicis actis instrumētisq;
cognoscitur: Cuius pinde posteritatē vi extat, paulo
diligētius nos hic explicare sine invidia beneuolus le-
ti orpariatur, ob rationes instas quas infra reddemus

Genealo-
gia Ioachi-
mi Hoppe

Hic igitur Iuo Hopperus mories superstitēs duos
filios reliquit, Hermannum, & Tiedemannum: Her-
mannus, qui dominus in pago Scarla fuit, post mor-
tem patris intervallo non admodum longo sine libe-
ris vita defunctus est.

Paterna
prosapia
Hopperi.

Tiedemannus verō vir ditissimus, vipote & fra-
terna hereditate locupletatus, & aliqui Dominus
existens in Varns & Laexum Alberto Duci Bava-
riae, & Comiti Hollandiae, cum is Frisia dominaretur,
a Consilijs fuit. Neq; interim tantum Consul
Stauriensis, sed & totius Prouinciae deputatus fuit.
Quem tanto satiore & beneuolentia prosecutus est
supradictus Bauaria Dux, ut illi insignia auna (pel-
licanum scilicet) qua Hopperiana familia tunc visi-
tata erant, suis, hoc est, Bauar. Scacorū tabulis addi-
tis augeret ornaretq;, ita ut Tiede, ille insignibus Du-
cis cum Pellicano medio dū viueret, xsus reperiatur.

Tiedemannus hic Stauria vita defunctus filium
& in consulatu successorem Arnoldi m Hopperum
habuit Qui tamen insignibus istis plenis vsus non est,
nam rebellante contra du. em Frisia, omnes isti,
quos

158
Anno Christi.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

quos Dux officijs politicis admoerat. patria excide-
runt. Ideoq; libri supradicti Tiedemanni in Angliam
& Schotiam ad amicos aliquandiu secedere coacti
sunt. Et reconciliatione paceq; facta in Frisiam re-
uersi sunt.

Porro autem Arnoldus supradictus, & ipse ali-
quandiu Stauriensis Reip. Consul fuit, qui ibi debitum
natura soluit, tres filios superstites reliquit, Tiede-
mannum scilicet, Sakelium, & Hermannum: Her-
mannus iste sine liberis obiit, Sakelius habuit filios
duos, Arnoldum, & Timannum: Timannus habuit fi-
lios duos Sakelium & Petrum, & filiam vnā Ca-
tharinam Sakelius hic filium habuit Cornelium &
alios praeter eum liberos in Hollandia: Petrus hic no-
bis olim condiscipulus Leonardia fuit sub M. Corne-
lio Colberto, ac coelebs & sine liberis obiit: Cathari-
na ex Ielbio Iacobi Aegidij consulis Leonardiensis
filio Timannum & Ielbum mixta est, quae marito vi-
duata, grassantibus in Frisia sacris factionibus Em-
ricam se contulit, vt & tranquillitati suae, & filio-
rum studijs consuleret. Vbi & in Dominum pie ob-
dormiuit: Timannus eius filius natu maior post obi-
tum matris Coloniam se recepit, operamq; strenuam
Iurisprudentiae nauauit, quod & in Gallia, & in su-
periori Germania fecit, & Iuris Lauream secutus,
in patria suis & Reip. negocijs diligenter incumbit.

Tiedemannus denique Arnoldi supradicti filius
Tadeum habuit filium, qui & ipse quoque Consul
Stauriensis fuit.

Deinceps ponetur & vxorū iam nomina ex quibus
Hopperiani progeniem suam propagarunt per
quos

DECAS DVODECIMA

quas magis apparet familia splendor, quam illustrat
affinitates tam generosa.

159
Anno Chri-
sti.

Itaque supradictus hic Tadeus uxorem habuit no-
mine Liuckiam à longama, cuius pater Galenus,
avus paternus Et erardus à longama fuit, quorum
auita sedes est in Varns, vbi haectenus extat eius ve-
stigium Euertisma Geest. Ex hac igitur Liuckia Ta-
deus supradictus sustulit filios tres, Suffridum scilicet,
Sakelium & Galenum, & filiam vnicam Idam.
Hac Ida nupta fuit Petro ab Aucama. Cuius pater
M. Petrus ab Aucama V. I. C. ac senior vrbis Leonar-
diensis fuit, eamque ciuitatem primus vallo cinxit.
de quo supra cap. 1. decad. 9. commodius diximus, vbi
& Ida posteritatem deduximus, vt eam hic rursus
intulcare nihil sit necesse.

Galenus porro supradicti Tadei filius, habuit Fre-
dericum & Tadeum (qui fuit Senior vrbis Snezana)
& horum sorores.

Sakelius autem Tadei eiusdem filius, filios duos
habuit Regneru & Tadeum & filiam vnicā Idam.

Suffridus denique eiusdem Tadei filius, duos fi-
lios habuit, Ioachimum hunc de quo nobis hac est in-
stituta tractatio, & ex alia vxore Scheltonem, qui
sine liberis obiit.

Sic igitur vt omisis ramis transuersis huius ar-
ris rectum stipitem paucis expediamus ex Iuone Tie-
demannus, ex eo Arnoldus, ex quo Tiedemannus, ex
hoc Tadeus, ex illo Suffridus ex quo Ioachimus na-
tus est.

Maternum genus Ioachimi nec minus antiquum
nec minus splendidū est, quam paternū: Mater enim
Ioachimi

Marerna
profapia
Hopperi.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Joachimi cui nomen erat Rixtia, filia fuit Feiconis à
Piersma Consulis Snehani, cuius occasione familia
Hopperiana cognationem Piersmanorum, Tierx-
manorum, Iariganorum, & Sirxmanorum con-
traxit.

Piersmani enim huius Rixtia ratione accesserunt,
cuius pater Feico consul Snehanus, auus Tarquinius
Consul item Snehanus, & auus Aelsius Piersma fuit:
Piersmani hi sedes antiquas habuerunt in Rauerdia
vbi Arx etiam, nunc Piersmana superest, habue-
runtq; ibidem in templo maiorum suorum monumen-
ta: Postea commigrarunt Sneham. Vbi etiam monu-
menta sua in templo, & domum prope ponte Iustitia
habent.

Tierxmani ratione Feiconis supradicti accedunt:
Tarquinius enim à Piersma Feiconem filium sustu-
lit ex Rixtia Tierxmana cuius pater Douuo Consul
Snehanus, auus Sicco Tierxma vocabatur. Tierxma
in sedes antiquas habuerunt, in Flandersen prope Ra-
uerdiam, vbi etiam nunc eorum monumenta visun-
tur, hinc postea Sneham immigrarunt.

Iarigani accedunt ratione Tideæ, quæ vxor fuit
Feiconis supradicti: Hac enim patrem habuit Rem-
bertum Ioenkens siue Iariga seniore civitatis Leo-
uardiensis. Cuius pater fuit Iarichus Ioenkens Stan-
riensis, Consul Leouardiensis. Ex cuius posteritate
etiam descendit nobilissimus ille medicorum Phœnix
Rembertus Dodonaus: Vt infra suo loco plenius do-
ducemus: Hi Iarigani sedes suas Leouardia & ma-
iorum suorum monumenta ibidem in templo pradi-
catorum, & bona in suburbis habent.

Sirma-

Sirxmani, deniq; accedunt ratione Rixtia Sirxma-
ne, quæ mater Tideæ Tarigane auia Rixtia Pierfina
ne, proauia Ioachimi Hopperi fuit: Hæc autem pa-
trem habuit Dodonem à Sirxma ciuitatis Leouar-
diensis consulem, auum verò patrum Allardum
Sirxma: consulem item Leouardiensem, & ex eodẽ
patre fratrem Allardum: Huius Allardi filia fuerunt
duæ, Tideæ & Beisia, filius vnus M. Tiepco V.I.C.
& in suprema Fessie Curia Aduocatus. Huius filij
sunt, Bernardus, Allardus, ac Dodo: qui vt equidem
pato superstites adhuc in administratione Reip. sunt:
Sirxmani autem originem à Sneecanis trahunt. Sed
postea Leonardiam commigrarunt, vbi & sedes ve-
teres, & predia in suburbanis & maiorum monumẽ-
ta in templo predicatorum antechorum habent.

Hæc de Ioachimi prosapia paulo fufius hic expli-
cimus: tantum, quod multarum antiquitatum ex-
plicandarum occasionem nobis prebeat, quæ ad illu-
strandam Patriam nostram plurimum conducunt.
Deindeq; ad personas, quæ in hac genealogia recen-
sentur, commodè referri queant & alia, quæ harũ
æquales extiterunt: Postremò, quod huc lectorem sa-
pius remittamus hoc opere in scriptoribus explican-
dis qui familie Hopperianæ vel agnatione vel cogna-
tione vel affinitate, iunctæ sunt: Vt suis locis infra
suprag; apparebit.

Natus est autem Ioachimus Hopperus ipso die S. Natiuitas
Martini, hoc est, 11. die Nouembris anno 1523 Sneecæ, Ioachimi
in adibus aui materni, quo mater instante partu con- & educa-
cesserat, habebat enim maritus autum pradium in tio.

Hemelis propè Stauriã in quo morabatur: Vxor pp̃e

L ex sub-

Anno Ghri-
Ai.

ex subsequenti puerperio interijt: Nec ipse valde diu illi superstes fuit, quamquā post morte huius Vxoris aliam duxit, ex qua Scheltonem habuit, vi dictū est. ideoq; Ioachimus parentibus orbatus apud auum & auia porro Sneca educatus est. Quia vero infanti nutrix idonea euefigio reperiri non potuit, honestam ciuem & vicinam suam, qua nuper in Viglia Assumptionis B. Mariae filium enixa erat, auia conduxit, ut hunc nepotem suum, vna cum filio proprio suis vberibus aleret. Quod & non difficulter obtinuit: Hac autem erat mater Dominici Bendixij de quo infra capite 1. Decade 14. dicturi sumus. Vnde Ioachimus hunc Bendixium singulari semper amore prosecutus est. Vt pote cuius fuisset collataneus.

Inclinatio.
Ioachim.

Ioachimus autem cui rei à natura factus esset, ab ipsa inde infania manifestis indicijs mox declarauit, qui à libris quantumuis puer diuelli nunquam potuit. Quod animad. certens pro singulari prudentia sua ad huius eius M. Ioannes Buygirs puerum singulari amore complexus est, & non vano eueniu praedixit in virum magnum esse euasurum:

Institutio
Ioachi.

Puer itaq; mature studijs adhibitus Sneca rudimenta viriusq; linguae & reliquarum artium triviale fidelissime iecit, praceptoribus vsus M. Ioanne Rodano Drento, & M. Gerardo Leonardienfi: Hic fulius anno 13. atatis vna cum collataneo suo Dominico Bendixio & alijs aliquot aequalibus Harlemum missus est. Vbi tum Scholae celeberrimae Rector praerat vir omni literarum genere instructus, & adiuuentem feliciter instituendam ab ipsa natura factus M. Cornelius professione Presbyter. Sub hoc exactis annis quatuor, ac Philosophijs disciplis

public

SCRIPTORIBVS FRISIAE

163

Anno Chri-
sti.

his & politionibus lueris probe instructus comitante
Bendixio suo Louanium cōtendit: Hic se Iuridice fa-
cultati prorsus addixit, in qua tum publicos professō-
res insignes habuit, quos audiret, Ioannem Hasmus,
Gabrielem Mudeum, & complures alios: Interim ta-
men vt legum fontes, & Iuris penetrabilia penitus ri-
maretur, Philosophia tum Physica, tum Ethica dili-
gentius incubuit. Philosophiā autem sectatus est, ma-
xime Platoniam, quod hanc Iuriskon. futurū pluri-
mū conferre iudicaret. Cui cū & Methodum adiu-
geret, cuius semper studiosissimus fuit, ad propositum
studiorum suorum scō. un facile perueni, vt recte in-
dicaret, quid singulis hominibus in solitaria, quid con-
ingibus in familiari, quid ciuibus in politica vita cōue-
niat, & sibi idcirco pro horū delectu, in officij delibe-
ratione consiliū certū esset. Triēnio his dato Parisos,
& deinde Aureliā profectus est. Vt & vsum lingua
Gallica cōpararet, & interim eruditorū amicitia sibi
conciliaret, quorū collatione doctior euaderet. Hinc
iā Italiā petere eodem consilio proposuerat, nisi rebus
ipsum in patria sic postulātibz, e medio cursu, eū re-
uocasset M. Io. Breyg. cuius prudētia multū tribuebat
Rursus itaq. Lou. toto conatu ad iur. prof. se cōforma-
uit: Erat autē iā maxima apud iuris cādidos eius
expectatiō propter conceptā de eius in omni discipli-
narum genere solida sciētia opinione, quam vt inde
fessus labor ipsi pepererat ita exercitia priuata cum
laudatissimis iuuenibus frequēta auxerāt erudito-
rū eulogia publica confirmarant: Sumpsit igitur Lo-
uanij titulum licentiæ in vtroque iure. Incuius actū
publico eiusmodi specimē eruditionis suæ dedit, vt in

Ioachimi
professio
ad V.I. Liē

Anno Christi
 Ioachimi
 professio
 Iuris hono-
 raria.

Ioachi-
 mus confu-
 sionē Bar-
 baricam in
 Iure discu-
 tit.

celeberrimo Doctorum conuentu, facile probaret fa-
 mam de se sparsam nequaquam esse vanam: Non ita
 multo post in publicum prodijt, & partim exercendi
 sui causa, partim in gratiam studiose inuentus Ca-
 thedram legitimæ professionis conscendit: Ex qua
 cum eius industriam applausus, applausum summa
 eruditorum frequentia consequeretur, Antistites v-
 niuersitatis conatus eius, mox delata honoraria lu-
 ris professione promouerunt nullo statuto stipendio,
 tantum ut doceret ex auctoritate publica: Hac fre-
 tus liberius potuit ab inueterata Barbarorum do-
 cendi consuetudine deflectere, & ad priorem illam
 veterum Iuris transiendirationem, inueniunt studia
 renocare: Quod Gabrieli Mudao quamuis eruditissi-
 mo hactenus difficile fuerat, obstantibus Barbarorū
 Decretis, ut & nos ex Gabriele sapius corā audini-
 mus, & se quoque audiuisse in Gabrielis vita testa-
 tur Matthæus Vesembecius: Ut igitur plausibiliorē
 redderet doctrinam suam, Iuris artem se traditu-
 rum professus est, & idcirco Digestorum paratula
 exorsus consequentiam, titulorum in pandectis ra-
 tione subiecta declarauit, quod hactenus illic non mo-
 do inusitatum erat, sed & paradoxum quoque vide-
 batur, quod plerique per suum esset, non modo Ro-
 mani Iuris Authorem, Iustinianum hominem fuisse
 prorsus æuolens, sed etiam ius ipsum in artis for-
 mam planè redigi non posse: Itaque vniuersam Iuris
 materiam in certa Capita contraxit, eademq; diui-
 sione in sua membra distribuit, membra ipsa in genera
 diuisit, generibus suas species attribuit, ipsaq; in di-
 uidua resoluit, singulisq; suas definitiones commo-
 dè sub-

dè subiunxit. Sic ut partiendo, diuidendo, definiendo
 obscuram hactenus artem illustret, & auditoribus
 suis magna cum voluptate conspiciendam, ob ocu-
 los poneret: Atq; hæc quidem in generalibus: quæ tan-
 to applausu à studiosis excepta sunt, ut mox in scio
 Authore, opera hæc, quam in Pandectis præstiterat,
 per quosdam in tabulas contracta, & Coloma typis
 euulgata sit: Et vniuersitatis Antistites ex liberalita-
 te ordinum Brabantie deinceps in ordinariâ parati-
 lorum professionem stipendio luculento constituerunt.
 Quæ postea diu splendidissime functus est D. Ioannes
 Ramus Gosanus: In particulari autem titulorum le-
 gum & paragraphorum explicatione consimilem
 viam ingressus, & adhibita arte Dialecticâ, a finem &
 scopum propositi tractatus primum aperuit. Deinde
 partes eiusdem & membra singulatim demonstra-
 uit: Tum si qua cognata his, si qua similia, si qua op-
 posita, contraria aut repugnantia viderentur, ea sin-
 gulatim discussit, & commoda decisione aut distin-
 xit, aut conciliauit. In his operam eius commenda-
 bat perspicuitas ac breuitas. Obscuritatem enim eo
 facile vitabat, quod in Cathedram docturus nun-
 quam ascenderet, nisi diuturna meditatione remple-
 nè perspectam haberet, quam traditurus venerat.
 Prolixitatem facile effugit, qui candide docere, hoc
 est, paucis multa tradere constituerat. Nec illi vn-
 quam probari potuit, illorum prolixitas, qui in singu-
 lis materijs totum ius docere satagunt, & in propo-
 sito suo comprobando pati se gloriantur fluxum legi:
 Ipse enim indicatis Iustinianæ vestigijs Methodum
 ostendit, quæ omnia inter se cohererent, tum singu-
 lis non

Ioachimo
 constitui-
 tur ordina-
 ria para-
 titulorum
 professio.
 Ioachimi
 Methodus

Anno Christi
1611.

lis non modo tó Quis, sed etiam tó Sicut, & non modo proximas sed etiã remotissimas causas subiecit: Causas ipsas quæ animæ legum sunt, ex intimis naturæ & penitralibus eruit, & distinctis artium terminis quatenus quæstio propofita vel ex æconomicis vel ex politicis, vel etiam ex Theologicis rationibus penderet diligenter admonuit: Quocirca ad hunc modum nõ minus in particularibus hisce, quam in istis vniuersalibus iusta consequentia demonstrata merito suo Barbaros istos Iuristas perstrinxit, & grauitè ac verè pronuntiauit, eos nullam tenere Methodum, qui in Iustiniano Methodum desiderarent: Hoc iudicium suum de Iustiniani arte in iure componèdo præstitit. Ioachimus non modo viua voce suis auditoribus, sed & vniuersæ posteritati scriptis aditis testatum reliquit: De Gabriele interim non immerito dici poterat quod de Latona dicit Poëta.

Mudæi tacitum perterritant gaudea pectus:

Delectabatur enim hoc successu Ioachimi, in quo non modo singularem ingenij perspicacitatem exornabatur, quæ Iustiniani vestigia assequeretur, sed & interpidam animi constantiam suspiciebat, quæ veritatem iustis rationibus compræhensam nullius metu territut fortiter in mediũ proferret. Cum inde certatim alios exortituros nõ obscure prospiceret, qui inueteratam de confusione Romani Iuris opinionem ex animis studiosorũ porrò eximerem: Neq; sanè postea quenquam comperi, qui palam vt antea, flagellare Iustinianum ausus sit: Hieron tamen. Elenus, qui se Ioach. in Gallia familiarem fuisse commemorat, & Matthæus Vesenbecinus, qui Gabriele Mudæo præceptor

Aduersarij Ioach.

ptore familiariter vsus fuit, à Ioachimo Eatonus hic
dissentunt, vt negent Iustinianum in particulari sin-
gularum materia. itidem vt in eorundem omnium
vniuersali consequentia. de qua supra dictum est, Me-
thodum obseruasse. Contra quos Hopperi sententiā
nos euidentissimis rationibus defendimus in Metho.
nostra Iustiniana, quā breui vna cū Oeconomia &
Harmonia Iuris in lucē Deo fauente daturi sumus:
Ioachimus interim institutū cursum suum fidelissime
profecit, & vxore ducta non multo post in viroq; iure
doctoratus insignia accepit, actu celeberrimo, ad quē
cum & alij multi amici ex Frisia, tū & Preses Vigil
Zuiche. & patruus Hopperi, Galenus Hopperus con-
sul Staurien. conuenerāt. Nā pater Suffrid. iā antea
vita defunctus erat: Deinde autem Louanij domicili-
lio constituto, Ioachimus studiosos in conuictum suū
recepit, ad quorum profectum suūq; exercendi gra-
tia priuatam quoq; disciplinam domusue exorsus est
Disputationū exercitia instituit. Institutiones Impe-
riales praelegit, aliasq; nonnullas in Iure praeipuas
materias explicuit. Tuncum quoq; Plat. graecum (ad
quē & externos admittebat) in atrio domus suae fre-
quentissimo auditorū concursu enarrauit, in quo quā-
tus Philosoph. esset, praesenti experimento declarauit.

Duxit autem Ioachimus vxorem Louanij egregiā Ioachimi
virginem Cristinam Bertolsiam: Cuius pater vir cla-
riss. Dom. D. Gregorius Bertolsius, primus fuit in Fri-
sia Provincial. Senatus Praeses sub Carolo V. de quo
sup. hoc opere c. 10. dec 10, Cuius matrimonij occasio-
ne familia Hopperiana accessit ad finitas & cognatio-
nes Scribomanorum, Edingianorū, Bœnnixianorum. Itē

Anno Chri-
sti.

Ioachimi
celebritas.

Ioach. cōf.
in magno
Senatu Me-
chlinienfi.

Ioach
mus in Cō-
siliū Se-
cretum, &
statuum
allectus.

Triumviri
erigendæ
Vniuersita-
tis Duacen-
sis.

Ioachim.
in Hispan.
caucatur
ad Regem.

Tegnageliorum, Dusskenorum, Mullerorum & aliorum Aquisgran, in Brabantia, Geldria, Bauaria. Exactis autem aliquot annis in professione iuris, cū interim & consultationibus conscribendis vacaret, & ea occasione multis etiam magnatibus innotesceret, in oculis rex fuit Consiliarius Secreti Senatus, apud Bruxellā. Cui praesidebat Viglius Zuichemus, in oculis fuit & Margarita Austriacæ Principi Parmensi, quæ tum Belgium nomine Philippi Hispaniarum Regis gubernabat: Ideoq; cū in magno Belgij Senatu apud Mechliniam locus vacaret, Ioachimus ceu Regi maximè utilis futurus defuncto substitutus est: Vbi cum Senatoria dignitate, tanta cum grauitate ac magnificentia fungeretur, vt omnium admirationem excitaret, Gubernatrici visus est idoneus, qui in Secretario Senatu, ac deinde Consilio status propinquiorebus Regis negotijs adhiberetur. Ita Ioachimus quam diu Bruxellæ fuit, Viglio Zuichemo, & Cardinali Granuellano, sua diligentia permultum laboris ademit, cum in huius humeros, rejiceretur, quod ipsis alioqui exantlandum fuerat: Vidimus id coram Bruxellæ toto biennio, quo illic à Secretis Cardinali fuimus. Cum in alijs multis, tum etiam in negotio Vniuersitatis Duacensis, cui erigenda, cū Rex Cardinalem, Vigliū & Hopperum praefecisset, illi mox Hopp. suas partes commiserūt, ita vt ipse isti vniuersitatis fundamenta iecerit: Quæ causa fuit, vt audita eius morte ea vniuersitas, illi exequiis, vt patrono parentaret, orationeq; funebri eum pro Conuocatione laudaret.

Post hac amplissimo viro Carolo Tisenaco, cui a-

pub

apud Regem in Hispania rerum belgicarum gubernacula commissa erant, ad suos redire cupiente,
 Ioachimus postulante Rege in illius locum professus est, postridie Calendas Aprilis anno 1566. Relicta interim vxore cum libris Bruxellæ, quam ad se
 istuc postea euocauit: Decessum eius mox per Belgii Motus Bel
 motus ac tumultus ingens subsequutus est. Quinto enim
 eiusdem mensis die supplex iste libellus à Bredemodis
 Gubernatrici fuit exhibitus, quo edictorum relaxatio petebatur, quæ ad Catholice Religionis custodiam, iusto (vt asserabatur) arctiorem ab Rege promulgata videbatur. Vnde noua conciones propè Antuerpiam primum, & deinde pluribus in locis constitutæ, & imagines templis erectæ sunt, quæ primordia fuerunt omnis calamitatis huius, quæ inferiorem Germaniam hæcenus affligit: Ioachimum autem in Hispania aduenientem Regia Maiestas insigni humanitate excepit, & summi Consiliarij Status Belgici dignitate, ac Regij Sigilli prefectura ornauit:

In eius magistratus administratione, summa ad Ioachimi
 mirationem, apud omnes Hispanos fuit, ipsumq; Regis dignitas in
 gem bonis artibus prudentia, iustitia, vigilantia, & Hispania.
 (quam ille maxime amat) consulendi libertate, ac
 sinceritate adeo deuinxit, vt illi Dominum in Dalem, & peculiare venandi ius in Gesterlandia (quæ pars est Occidentalis Frisie) tandemq; etiam nihil minus expectanti, aut ambiemi equestrem dignitatem ac Ius aureorum Calcarum sponte sua contulerit. Hisdem solemnibus eodemq; die quo Ioanni Austriaco, nudato scilicet gladio humerum eius leniter

DE SCRIPTORIBVS FRISTAE

170

Anno Christi
fii.

Ioachimi
morbus.

pro more verberans. Qui honor non nisi ob singularem
virtutem, resq; illustres gestas conferri solet,

Novennio autem in Hispania feliciter transacto,
& gravissimis interim laboribus fortiter exanillatis,
cepit illi corporis robur paulatim minui (vigore ta-
men animi nihil flaccescente) ac tandem in Phisim in-
cidit, quæ indies incrementum sumens ita humidum
radicale omne absorpsit, ut deiectis corporis viribus
ultimo anno, qui mortem præcepsit, paucissimo cibo (sto-
macho in dirigendo officium non amplius faciente vitam
sustentavit: Cum autem sibi mortem iam imminere præ-
sentiret, duabus ferme horis antequam ex hac vita mi-
graret, ad Regiam litteras subsignavit, quibus sua in
Remp. officia, servitiaq; ipsius Maiest. fidelissima men-
te præfata commendabat, Regiam eius M. rogabat.
ut suæ coniugis futura Vidua, liberorumq; pupillorum
curam suscipere dignaretur, quâ illi se publicis rebus
servitijsq; eius Maiest. debitis per omnem vitam post
posuisse sanctè affirmabat. Atq; omnia fausta Regi
ac D. suo precatu ultimum valedixit: Hora autem
mortis adveniente, cum liberis coniunctisq; suis bene-
dixisset, Missa sacrificiû in cubiculo celebrari iussit:
in quo cû elevatio corporis dominici fieret, ipse se ma-
gno nisu sublevari, pileoq; capiti detracto, corinam le-
tuli manu reduxit, ac Sacramentum venerabundus
adoravit. Neq; Albâ sacerdos adhuc exuerat, cû spi-
ritum lacrimantibus omnibus qui aderat, etiam extra

Ioachimi
mors ac se-
pultura.
Consola-
tio Regis
ad Viduam
Ioachimi.

neis in Dom. emisit: Mortuus est 15 die Dec. a 1576
Matriti, sepul. usq; in Aede S. Trinit. via Iochiana.
Rex autem nuntiata Hopperi morte, ex nobilitate
suis quendam ad ades eius misit. Vidua hæc dictum
Regiam

Regi
am
cur
loca
loru
daj
fris
cum
vt n
men

I
re c
ad v
pedi
infi
Don
rei:
fuisse
as co
Regi
petij
uerpi
V

vir in
corpo
nimin
apta
filiab
raviri
linus
Gute

DECAS DVODECIMA

171

Anno Chri
sti.

Regiā M. dolēter morte eius esse affectū. iubere Vidu
am liberosq; bono esse animo. se enim posthac eorum
curam suscepturum, atq; etiam pupillis eius patris
loco esse futurum: Qua summa consolatione annui il
lorū crecti paululū & lapsis diebus aliquot, iusta fa
cta sunt. ijs solennitatibus quas gentis illius atq; illu
stris conditio dignitasq; defuncti exigebam: Txequia
cum tanto nostratum hominū dolore celebratae sunt
vt nobilissimi quiq; aula proceres quasi ministri hu
meris suis feretrum susulerint.

Regia deinde M. viduā liberosq; in Belgium redi- Liberali
re cupientes annua mille florenorum pensione data tas Regis in
ad viā viaticog; duode. em milium florenorum sup- viduā & li
peditato Coloniam Agrip petere, ibidemq; subsistere beros Hop
insit: Vt filiorū studijs otii trāquillitasq; suppeteret. peri.
Donec rebus in Belgio pacatis in patriā reditus pate Regis iudi
ret: Ex quo Regis mandato euidenter apparet, non ciū de flu
fuisse Regis mentem, vt Colonia inter eas Acad. extier dio Colo.
as comprahēderetur qua edicto Ducis Albani Belgis nientii.
Regi subditis inter dicta sunt: Itaq; vidua Germanā
petijt, & Colonie vna cum liberis substitit, donec Ant
uerpia reuerperata Bruxellam conuerderet.

Vixit Ioachim. annis 53 mense vno diebusquinq; Profopo.
vir immortalī viā dignissimus, vt qui egregijs tum graphia.
corporis tum animi dotibus conspicuus fuit. Erat e- loachimi.
nim in Heroica statura proceritate membrorū quadā
apta concinnitas quae gratiā singulare toti corpori cō
siliabar: Crimes flauī, vultus grauitate plenus faies to
ravisilis, lata frōs, oculi caesi, nasus nec sim nec aqu
linus sed intermedius & intermedio tubere sublimis.
Cute cādidissima, humeris latis amplo pectore, cruri
bus

Anno Chri-
sti.

172

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

bus validis ac bene compactis. Vox virilis & inter-
rim tamen suavis ac blanda, laborum patientiam ip-
sa natura illi in seuerat maximam: Valetudo illi ab
ineunte etate varia & minus firma fuit: Quod illi
ex duabus causis euenisse, Dominicus ille Bendixius
asserbat: In pueritia enim ab auia materna nimis
delicijs, illi naturam fuisse debilitatam, & studijs de-
inde nimis atq; intempestiuis porro afflictam. Hinc
enim in concoctione cruditas ex cruditate dentium
pramatura luxatio, quae etiam voci, praesertim cum
intendebatur, notabile impedimentum adferbat.
Hinc deniq; phthisis illa promanauit, quae mortē illi
pramaturam attulit, quamuis hanc & cura prouo-
cauerint, quas de Belgij successu sustinebat.

Ingenium
& mores.

Ingenio fuit ab ineunte etate praestantissimo, cum
& capius esset facilis, & memoria tenax, & rectū
iudicium: Accedebat natalis inclinatio ad luvissu-
dentiam, quae huic arti aptiorem reddidit: Amator
iustitiae fuit semper maximus: Auaritiam canepens
& angui odii, libidinem detestatus est, luxum multo
magis: ad honores ac dignitates accessit nō ambitione
sed virtute, ut, qui eas non aliter quam debitum la-
boribus suis premium acciperet, quo potius pluribus
benefacere posset: Animo enim erat praemagno & sub-
limi, a rebus caducis abductissimo easq; certa ratione
despiciente: Secretū sibi praescripserat iam inde ab a-
dolescentia exercitia pietatis continua, rigida etiam
& aspera, vltra quam cuiquam credibile sit, cum in-
terea Comis tamen esset & affabilis, & non tantum
in administratione sibi commissa Reip. abunde, &
quidem alacriter satisfaceret, sed & vnicuiq; se con-
sulendum

DECAS DVODECIMA.

173
Anno Christi.

fulendum benigne praberet: Ad communem Reipub.
vsum actiones suas omnes dirigebat. suis aut amico-
rum privatis affectibus, nisi cum virtute coniuncti es-
sent, nihil indulgebat: Vnde neq, conterraneos, neq,
cognatos vnquam ad publica munera vnquam pro-
movere voluit, nisi quorum idoneam aptitudinem pe-
nitius prospexisset: Vxori etiam sua hortanti inter-
dum liberorum suorum haberet curam, & eorum
gratia proinde à Regia Maestate pro seruitio diuina
præsilio compensationem aliquam flagitaret, Respon-
dit sperare se liberis suis mediocres facultates esse re-
licturum, quibus honeste possent vivere si frugi foret,
sin minus, nimium habituros aiebat.

Liberos Ioachimus ex Vxore sua Cristina suscepit. Ioachimi
liberi.
lit octo quatuor scilicet filios, ac totidem filias. Pri-
mogenitus eius filius Sedeuardus, qui aui paterni no-
men referebat infans perijt, eodemq, die, Louanij e-
latus est, quo patris opus de arte Iuris ibidem typis
absolutum in lucem prodijt: Secundogenitus filius, aui
materni nomine Gregorius appellatus est, qui patri
superstes, adhuc laus Deo viuitt, & omni artium ge-
nere ornatus, visa Hispania, Italia, Gallia, viraque
Germania, perceptisq, earum nationum linguis, om-
ni conatu patris vestigijs insistit, vt & ipse exemplo
paterno Rempublicam in parte sibi committendam
administret. Qui quidem quantum eruditione, ac iu-
dicio valeat præsationibus suis abunde declarauit,
quas operibus paternis de vera Iurisprudencia, &
Psalm. Davidicorum interpretatione prafixit. Ter-
tio genitus filius, de nomine patris magni Gaius no-
minatus est, qui itidem superstes adhuc viuitt, adolse-
cens

174
Anno Chri-
sti-

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

cens egregius, in literis ac Virtute plane patrisans;
qui in Vniuersitate duacensi hodie superatis iam dif-
ficultatibus philosophiae lus civile cum Canonico cō-
iungit, totq; pectore se functionib. ecclesiasticis pra-
parat sedis Apostolicae protonotarius iam creatus.
Quarto genitus filius nomine Tiedemannus, puer in
Hispania perijt, decimo die ex quo cum matre adue-
nerat Filiam natu maximam catharinam, ipse Io-
achimus ante profectionem Hispanicam responde-
rat praestantissimo Dni Cornelio Vander Myl filio Ar-
noldi vander Myl, Consulis drodracensis Arcis Gou-
dane praefecto quae est sine liberis mortua: Filiam
secundo natā Rixtiam mater sua despondit nobilissi-
mo Viro ac Dom. Cornelio Van Durgh, Zelando:
Reliquae duae filiae Ida, & Tidea, haecenus inuuptae
sunt.

Etymolo-
gia aliquot
nominum
friscorum
in familia
Hopperii:

Siurd sede-
tiard.

Quod autem primogenito Hopperi filio nomen a-
ui paterni, & tercio genito nomē patris sui mag-
ni inditum esse dixerimus, cum in Genealogia Io-
achimi supra posita neque sedeuardus neque Gaius vl-
lus referatur: Sed iocabimur pater illic Suffridus, pa-
trius autem Galneus apellatur, vt constet illa cū his
esse eadem, forte rem non ingratam lectori studio-
so fecerimus, si paucis explicuerimus Ioachimi con-
siliū, quo vsus est in mitigatione patriorum nomi-
num, quorum pronūciatio exteris alioqui peregrina
ac duriuscula fore Videbatur. Pater Ioachimi mono-
syllabum nomē habebat siurd. Quod vt in Frisia vsu-
ratissimū est, ita quisquis adeptus est, illic latinesuf-
fridus appellari solet: in quo quidem latino cum nullū
frifici Vestigiū appareat, Ioachimis filiū, Sedauard-

DECAS DVODECIMA.

175

Anno Christi
fiii.

um appellant qui vulgo sedenard diceretur, & frisica lingua contraxit in Siurd. fit enim ex sedenard, primi eliso. d. Seevard deinde duobus e. e. breuib. in longum suard, tandemque eliso a. Siurd. nam huiusmodi grammaticis dictionum figuris lingua frisica non minus commode vitur, quam aut latina aut graeca: Siue igitur suardum siue sedenardum voces in viroque ratio contractionis etymologia, etymologia significatione nominis frisici declarat: Significat enim sedenard communem germanica lingua idem quod latine custos legum, & graeca νομοφύλαξ Sedenum mores, Varden custodire germani dicunt, quare & sedenardi titulum operi suo Hopperus indidit, quod de vera Iurisprudentia conscripsit, ut in catalogo librorum eius infra apparebit Ioachimus itaque integras figuram sedenardum dixit alij exprima contractione si uardum maluerunt, quo nomine Hengstianus ille capitaneus in prosapia Hopperiana supra & quatuor Danorum Reges memorantur suardus primus secundus, tertius, & quartus, & vulgo etiam virobique hodie usurpatur tam apud Danos, quam apud Frisios. Nec enim constat hactenus utrum ne adanis ad Frisios, in à frisij ad Danos hoc nomen transiit ob solita olim inter eos commercia: Frisij certe forma maxime contracta siurd. & nunc videntur Vulgo, & antiquius vsi sunt non alia significatione quam ea, quam primum eius sedenard, indicat, & nomen suauis appellarunt, quod ad eius ingeminatam acclamationem in conuiuijs se mutuis suauis excipere conatus soleant: Ut in communalibus Frisiorum legibus plenius declarata

176 DE SCRIPTORIBVS FRISIÆ

Anno Christi. claraturus sumus: Iam cur tertium filium suum Gai-
um vocauerit, cum patruus ipsius, cuius nomen ille
Gaius Ga- referre debebat Galenus appellaretur, consimilis fer-
lenus, meratio est. Frisoni primo gentis Frisonica cōdito: i
filius fuit Gallo, qui ducentis amplius annis ante na-
tum Christi. vixit. Cuius nomen hodie in Frisia quire-
fert Gaelle & blandiendi gratia diminutiue Gaelle
vel etiam Gaelse, vel deniq; Galse, & latine Gale-
nus dicitur. Ioachimus itaq; cum patruus ipsius val-
gd Galse diceretur, filium suum non Galenum, sed
Galium, & eliso L Gaium nominauit. Cum & in fri-
sico partim nomine succedenti contractione litera L.
eliditur. Matri Hopperi nomen fuisse Rixtiam, su-
pradiximus, quod Saxonū scriptores aliquot Rixā
dicunt, ad sensum odiose, ad etymologiam inepte. Vbi
tatum est enim in Frisia, vt alibi nomen mulieribus
Rijk, viris Rijke, quod est, Diues. Huius com-
paratiuum substantiue in vsu non est, sed superla-
tiuum Rixt in vsu est, tantum fœminis, & signi-
ficat ditissimam, siue optime dotatam: Ideoque nos
non Rixam, sed Rixtiam appellamus. Vt in La-
tino nomine germanicā etymologiam vt cumq; indi-
cemus.

Rijxt.

Haecenus de Ioachimi patre, auo matre & liberis
transseamus nunc ad eius libros, quos plures ille scri-
psit, quam scribi potuisse quisquam credat ab eo ho-
mine, qui tam multis, tamq; arduis negotijs continuē
districus fuit: Qui typis excusam dudum extant,
ex publicis Bibliothecis peti possunt: Qui vero post
auctoris mortem prelo commisi fuerunt, eorum ca-
talogum infra subiiciemus: Hic interim pauca dice-
mus

Libri Ioachimi non
editi.

DECAS DVODECIMA.

ecemus de ijs, qui olim concepti quidem, vel etiam ab
soluti, tamen in lucem nunquam prodierunt, nec vn-
quam forte prodituri sunt.

177

Anno Chri-
sti.

Promiserat nobis in prafatione operis fui de arte
Iuris, libros duodecim de antiqua Frisiorum Repub.
quos magno desiderio nostrates expectauerunt: Con-
quisuerat eorum gratia per amicos ex diuersis mū-
di plagis diuersa antiquitatum monumenta, quae sibi
ab ipso Mechlinia exhibita fuisse, mihi coram hic Co-
loniae retulit, atq; etiam scriptis literis assenerunt
collactaneus eius Dominicus ille Bendixius: Sed neg-
de libris istis quos promisit, neg; de subsidjs, quae ho-
rum causa conquisiuit, quid actum porro sit, liquido
quisquam definire potest: Sunt qui suspicantur libros
iam absolutos in Hispania post eius mortem à quo-
dam infideli amico fuisse interceptos, ea coniectura
ducti quod in aduersarijs Authoris, eorum quaedam
fragmenta reperiuntur (quae & nos vidimus) unde
colligi posset, solidiora illa, quae ex his facta erant,
iam fuisse postea absoluta: Sunt qui suspiciantur
eos in Arce Goudana, apud Praefectum eius generū
suum D. Cornelium vander Myl, apud quem eos His-
paniam petiturus ipse vna cum reliqua Bibliotheca
sua deposuerat, simul cum reliquis antiquitatum Fri-
sicarum subsidjs fuisse direptos. Hanc enim arcem
primum ab Hollandicis militibus occupatam, & su-
pellecilem librariam totam, ab his praedae nomine di-
stractam fuisse, ac deinde in manus Hispani etiam
militis peruenisse, satis constat. Paucis admodum li-
bris amicorum beneuolentia recuperatis: Vitium
hoc sit, mihi filij hic Colonia tres illius tabulas, sive
chartas lia.

M

3. Tabulae
Ioach. Hop-
peri de Fri-
sia.

Anno Chri-
sti.

chartas, siue mappas appellare malis exhibuerunt. Quarum prima sitū Frisia exprimebat, quem habuerit sub Augusto Casare. Secunda eum quem sub Carolo magno, tertia eum quem sub potestatibus habuerit: Sæpius enim vel eluione, vel alluione, vel inundatione tota facies Frisia immutata est. Quarta tabula præsentem sitū exhibere debuerat, siue ea composta ab ipso non fuerit, siue intercidit, certè desiderabatur: Tribus istis equidem magnopere sui delectatus. Ideoq; viduam ac filios hortatus sum vt in memoriam parentis eas excusas ad posteritatem transmitterent: Quamquam enim Author in his forte rem acu vbique non tetigerit, tamen quia patriæ suæ sitū norat, & antiquitates eius callebat, locis describendis vbique rerum in his gestarum lumen addidit, in quibus multa prodidit scitu dignissima, quæ extraneis scriptores ob ignorantiam ne attingunt quidem: Argumento sit tabula prima, quæ iam extat in mappa Sibrandi Leonis, vt in illo latius diximus capite. 5. decad. 13. Abrahamus quoq; Ortelius eandem tabulam hinc accepit atq; in lucem dedit adiunctam Frisia hodierna.

Origo gen-
tis Friso-
nicæ.

Vidimus etiam filius hic exhibentibus aduersaria Ioachimi de origine gentis Frisoniæ, quæ Eptomes titulo conscriptæ erant, quasi ex opere quodam pleniori descriptæ: In quibus cum alia quedam sumus admirati, tum & illud quoque quod nostræ nationi magnam scriberet fuisse notitiam, & amicitiam cum gente Hyperborea: Quam opinionem illic nec neperam ac recentem, sed inueteratam & penitus infixam fuisse, declarat ipse in Themide sua: Scripsit enim

enim ad imitationem Cebeſis Thebani tabulam vite humane, cui titulum fecit Themis Hyperborea, ſive de tabula Regum Friſiæ: In qua Friſiorum antiqua Rempublicam Philoſophia veterum ſubnixam eſſe demonſtrat: Huius tabula interpretem introducit ſenem quendam Hyperboreum, qui hanc Friſiorum doctrinam Hyperboream eſſe aſſerit: Erat enim Ioachimſus in antiqua hac Græcorum Theoria verſiſſimus cum non modo in Philoſophicis ipſis, ſed & in poetis etiam a Theologis ipſorum operam diligentem poſuerit: Themis autem hac iam publicata extat, vt mox apparebit in catalogo operum eius: Commentaria in Timæum Platonis. obſoluta Bruxellæ nobis aliquando exhibuit: Magiſter etiam Oracula ſucceſſorum Zoroaſtris ibidem commentarijs illuſtrare decreuerat. Ideoq; cum exemplar græcum vna cum ſcholijs quod habebat, mendoſiſſime excuſſum eſſet, nobis repurgandum dedit: Zoroaſtris. Quod promde non modo emendauimus, ſed in latinum quoq; tranſtulimus, ita vt carmen carmine, proſam proſa redderemus: Quid Ioachimſus deinde in his egerit, planè ignoramus: Heredes certè negant, poſt obitum ipſius, vel illius, vel meū quicquam, quod quidem ad hoc inſtitutum pertineret, repertum eſſe: Placuiſſe ei operam à me in his poſitam, ex duobus viris doctiſſimis Iacobo Suſio, & Iacobe Endio Hollandiæ tutore quibus & ipſis ab eo exhibita placuit, coram poſtea intellexi. Doleo autem interciſſe operam Ioachimſi, doleo interciſſe exemplar illud græcum: Nam cum antea nullum aliud viderim,

180
Anno Christi.
tti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

quam illud vnum à Ioachimo acceperam, eo reddito nullum hactenus aliud nancisci potui, quod si potuissem emendationem meam textui græco etiam nunc addere possem.

Ioachimi
opera in lu-
cem edita.

Quod ad scripta Hopperi in vniuersum attinet, ea quæ Typis excusa, aut ab Authore dum viveret recusa, & inter dum recusa sunt ex Bibliothecis publicis, vt supra dictum est peti possum. Sed cum Author ante mortem suam quibusdam horum aliam formam, quibusdam aliam classem dederit, complura etiam alia adiecerit, nonnulla etiam substulerit, omnia autem in certum ordinem redegerit, nos hunc tantum catalogum hic proponemus qui hæc edum opera & studio in lucem dati sunt, in quo sunt hæc:

Sedenardus, siue de vera Iurissprudentia ad Regē libri 12. nempe.

Volgoderids, siue de Iuris ac legum condendarum scientia libri 4.

Rerum diuinarum & humanarum, siue de Iure publico libri 4.

Ad Pandectas, siue de Iure Ciuili priuato libri 4.

Themis Hyperborea, siue de tabula Regum Frisie liber 1.

Ferdinandus, siue de institutione Principis liber vnus.

Hæc simul excusa sunt in folio Antuerpia in officina Plantiniana apud viduam & Ioannem Moretū anno 1590.

Item.

In veram Iurissprudentiam Isagogas ad filium libri octo.

Nempe:

DECAS DVODECIMA

Nempe:

181

Anno Chri.
sti.

Paratitlan Iuris Civilis, siue de dininarum & hu
manarum rerum principijs libri 4.

Elementorum Iuris, siue de principijs iusti, li
bri 4.

Hac simul excusa sunt Colonia in 8 apud Mater
num Cholinum anno 1580.

Item.

Paraphrasis in Psalmos Dauidicos additis breuibus
gumentis & explicationibus in quinque libros con
gesta.

Cum libro de vsu & diuisione Psalmorum.

Hac simul excusa sunt Antuerpie ex officina Planti
niana: apud viduam & Ioannem Moretum an. 1590

Hac sunt candidè Lector, quæ in presenti de Ioa
chimo Hoppero dicenda putauimus. Non quod eius
virtus, tum in literis, tum etiam in actis ciuibicus nō
plura meruerit, sed q̃ nobis instituti nostri ratione
hæc sufficiant, cui modus adhibendus fuit. Deinde
quod cetera præsertim politica, alias commodius tra
di poterint. Iam enim hæc potissimum, quæ omnia co
ram vidimus memoria mandamus, ne posteritati in
eo deessent, quod ad explicationem propositi nostri
necessarium erat, & citra iacturam veritatis omitti
non potuit.

AMPLISSIMVS CLARISS.

musq̃ue D. Cyprianus Vomelius

à Stabert, Ioachimo Hoppero

hoc Epitaphium posuit.

Anno Ghri. Prob dolor eripuit terris cita mors Ioachimū
 ai. Hopperum Frisia non mediocriter decuit:

Nam licet Hispanis Regum consultus in oris.

Snecana fuerat natus in vrbe tamen:

Gloria non vllō est, interitur a die,

Quam sibi, quam patria studio flagrante pararat,

Astram nullo sine modoq; colens.

Viglius ip
 se vitā suā
 composuit

10. Viglius Zuichemus.

CVM Viglius Zuichemus ipse vitam suam ab ip
 sa natiuitate, vsq; ad obitum accuratissime de-
 scripserit, nisi me praesentis operis institutum hic im-
 pulisset, in quo sine offensa omnium bonorum omitte-
 re eum non potui, equidem hunc de eo tractatum, hic
 nequaquam instituissem: Integrā enim eius vitam
 hic Lectori ingerere satis importunum, aliquid autē
 ab ea refecare, non parum temerariū fortasse videa-
 tur: Interim tamen cum nostri instituti non sit omnia
 hic prosequi, quae ipse in vita egit, sed ea tantum qua
 rei literaria gracia gesit, placuit vitę integrę editio-
 nem, ita vt ab ipso scripta est, posteris eius illibatam
 remittere & ea tantum hic referre quae ad ipsius vi-
 tae decursum, & studiorū rationē spectant: Nam po-
 liticis eius actionibus referendis alibi commodius tē-
 pus suppetet.

Viglii nati-
 uitas, & pa-
 rentes no-
 men ac co-
 gnomen.

Viglius igitur natus est in villa Barrabusia, quā
 distat ab Leouardia primaria Frisiae vrbe, sub Paro-
 chi a Virduensi dimidio dumtaxat miliari, per amos
 nolo o cita, & fossis vn lig, cincta, & fructiferis ali-
 isq; arboribus consita, quae tum ad Monasterium Ca-

DECAS DVODECIMA

183

Anno Chr
sti.

nonicorum Regularium in Bergum pertinebat, ac po-
stea patri Viglij ab ijsdem Cononicis in Emphiteusim
data fuit: patrem habuit Folcardum ab Ayta. Est
autem familia Ayttanorum, apud nos perantiqua,
& olim inter nobilissimas reputata. Quamquam bo-
nis postea partim per multiplices hereditates distra-
ctis, partim per nobilium factiones (quæ ante Caro-
lum Quinctum centum amplius annis patriam affli-
xerāt) attritis, multū potentie & proinde etiā auiho-
ritatis ac gratie amiserit. Quod & alijs etiā nobiliss.
ac potentiss. familijs in Frisia, vi & alibi, accidisse,
nemo negauerit: Quamquam autem in Barrabusia
natus sit, & ex familia Ayttana originem traxerit,
tamen neg. Barrabusius, neg. Ayttanus, sed Zuiche-
mus cognominari voluit, tum quod in hoc patrii
Buchonis exemplum sequi voluerit: tum etiam quod
paternæ aritag. villæ, se successorem fore presagie-
bat, vbi etiam in eius Ius omnia prædia, agerque vni-
uersus in pago Zuichemensi, præter ea quæ Iuris sunt
Ecclesiastici postea cessere. Est autem Zuichemum
pagus territorij Leouardiani, qui Austru versus vno
fere miliari ab Leouardia distat intra quem & Leo-
uardiam Barrabusia villa medio fere itinere sita est.
Porro autem Gerbrandus ab Ayta, Viglij auius pater
nus, vxorem duxit Ietsiā à Bouckema, cum qua com-
moratus in Zuichemo multas proles sustulit, inter
quas filios præcipuè duos, Buchonem & Folcardum.
Buchoniste euasit in virum summum, qui & erudi-
tione & virtute sua, patriā suā mirifice illustrauit.
De quo ex professo dicturi sumus in opere quod bre-
ui emittemus de præsidibus & cōsiliarijs in suprema

Anno Chri-
sti.

Curia Frisiae: Folcardus autem qui parentibus suis
 filius natu minimus erat, cum ad virilem etatem per-
 uenisset, uxorem duxit in pago Veidemo habitan-
 tem, uirginē egregiam Idam ab Hania: Cuius pater Vigli-
 us ab Hania, mater Rinsia à Bonninga fuit: Vterq;
 autem patres Ida ibi fuit, cum primis honesti nominis
 primariq; nobilitatis familijs sanguine & affinitate
 iunctus, pater enim ex Serapione Hania, quæ latissi-
 ma in Frisia familia est genitus, matrem ipse habuit
 Gelam à Camstra, Viglij à Camstra (à quo omnes
 Cāstrenses hodie descendunt) filiam: Mater vero ma-
 trona insignis ex Bonningana, Renardanaq; stirpe
 procreata, Albadanam, Harinxmanam ac V Viarda
 nam familias propinquitate attingebat: Folcardus
 porro tametsi & alia predia haberet Barrabusiam
 tamen Villam vna cum Ida coniuge sua incoluit, &
 duodecem ferè annis continuè suauissime vixit, &
 sex liberos procreauit. Gerbrādum primū, Vighium,
 Rinsium, Serapionem & Rinsiam, & Gerbrandū
 secundum: Gerbrandus ille primogenitus filius octen-
 nis in albis periit anno 1513. in cuius locum subroga-
 tus Viglius & à patruo assumptus, sex ferè annis in
 eius familia Leouardia fuit. Quo tempore tametsi
 praeceptoribus traditus esset, parum admodum pro-
 fecit, parim quod patruus Dom. Bucho, tempore tū
 turbulento, studijs eius intendere non posset, varijs
 Reip. negotijs legationibusq; distractus, parim quod
 magistrū sapenumero mutaretur: Primum enim apud
 triu facellano, prima literarum rudimenta didicit,
 deinde in pub. scholā deductus, Grammaticā & camū
 Ecclesiasticum discere coepit, hinc ad scholam priuā

Educatio
 & institu-
 tio Viglij.

nam cuiusdam M. Ioannis cognomento Crassi dedu-
ctus est: Verum eo peste anno 1516. sublato, cum diu
proprio praeceptore caruisset, ad pub. rursus ludum ac-
cessit: Sed cum ibi in multitudine negligentius insti-
tueretur, tandem obligit illi praeceptor quidam non
indoctus nec indiligens M. Ambonius Colomensis,
apud quem in priuata schola tantum profecit, ut iam
maiori alicui scholae idoneus haberetur. Itaq. ad scho-
lam Dauentriensem, quae tunc inter particularia gym-
nasia florebat, eum patruus ablegauit: Quo sub in-
itiū anni 1519. deductus, ibidem primum septimae clas-
si adscriptus, ex ea deinde ad sextam & quintam as-
cendit: Nomen proprium quod Viglonem, seu Vige-
ram vulgus vocabat, ipse Viglium matriculae schola-
sticae inscribi se fecit. Vigly autem nomen in memo-
riam aui materni Vigly ab Hania ei inditum fuit,
qui ab auo quoque suo materno Viglio à Camstra,
idem nomen prius acceperat. Reuocatus autem à Pa-
tre ex Dauentria mense maio anni sequentis in Fri-
siam, ab eo paulo post cum fratre Rintio missus fuit
ad patruū Buchonem in Hollandiam, qui tum in Ha-
ga Comitum morabatur, A Edis siue Capellae princi-
palis Decanus, a quo deinde anno 1520. sub festum D.
Ioannis, apud Leydam instituendus, traditus fuit M.
Gul. elmo Verio, qui praeceptorum procerum Hollan-
diae filios, tum ibi in primis literis instituebat, ac tan-
de sub finem anni vicesimi primi in Hagam rediens
opera dedit aliquot mensibus Iac. Volcardo Bergensi,
viro insigniter in Lat. Graecisq. literis erudito, cuius
exiat perelegans oratio plibetica de vsu eloquentiae
in obcundis muneribus publicis: Mense deinde Octo-

Anno Christi.
Vigilius Lo-
manii petit

bri anno 1522. Cum eodem Volcardo Louanium mis-
sus, habitatum iuit apud Bogardos, vsq; ad festū Pa-
siha, anno 1524. Vnde cum eodem migrauit ad M.
Egidium à Mola Mechliniensem prope capellam cle-
ricorum: Duobus autem primis annis græcis latinis-
que ac humanioribus literis operam dabat. Cum pri-
uatim apud eundem M. Iacobum, tum publicè sub
professoribus Conrado Cocleio & Rugero Restio.
Donec eum patruus Bucho in Hagam anno 1525.
ad se sub tempus vacationum Scholasticarum euo-
cans, aptum iudicauit, vt ad iuris disciplinam (cum
institutiones iam pridem sub Doct. Io. Hasio audire
cœpisset) serio animū applicaret: Non grauatus autē
fuit ipse Bucho illum in primis elementis iuris, qua o-
lim publicè priuatimq; apud Louaniū professus erat,
plenius quog; instituere: A quo deinde Louanium re-
missus fuit, vt prædictum iuris stud.ū diligentius perse-
queretur, ac ibidē eodem anno audire cœpit Doctore
Nicolaum à Bruxella ordinarium legum Professorē
tempore martino: Pace autem cum Gallis capto Re-
ge, sperata, ad Academ. aliquā Gall. ablegare eū pa-
trius ipsius constituit, verū cum inuita cū Gallis con-
cordia effectū non sortiretur, pecuniā ad cōparandos
libros 1. Civilis liberaliter à patruo instructus Louani-
um redijt, & cū Iac. Volcar. quē apud studiōse secta-
batur (quod is interea in ades M. Seuerini à Feyta Fri-
sijs, cū nobilibus aliquot adolescentibus eius institutio-
ni traditis migrasset) locus ei non concederetur, è re-
gione illorū in edibus in quibus Martin. Dolpius paulo
antea mortuus fuerat apud M. Michaele. à Dorna cō-
modum inuenit hospitium: Verum paulo post inde cū
hospite

Seuerinus
à Feyta.

DECAS DVODECIMA

187

Anno Christi.

hospite in patris defuncti domum, qua rubra porta
appellabatur recedere est coactus: Ibi usque ad men-
sem Iulium Iuri strenuam operam dare pergebat.
Vnde in Hagam rursus eo euocato consilium cum patre
patruus cepit, de eo in Burgum. ad Academiā Dolanā
mittendo. Valedictio igitur apud Hagā, patre Folcar. Viglius De
qui eodē venerat patruoꝝ Buch. 27. Septē. an. 1526 lam petit.
Dolā in Burgund. cum nobili adolescente Siouckone à
Mellemā cōterraneo ac familiari suo profectus fuit:
Vbi per totū pene trienniū M. Aymoni Bourdier coha-
bitans sub profess. Ludo. Maranchio, Iaco. Duximio,
Io. Monacho, Pet. Phœnice, & Quintino vitulo Docto-
diligentem in viroꝝ iure nauauit operā, ut inter au-
ditores primā facile laudē referret, eoꝝ per moti stu-
diosi aliquot adolescentes Germani Henricus ac Qui-
rimus Rehlingeri, Leuiri D. Antonij Fuggeri locuple-
tissimi ciuis Augustani, eiusdemꝝ consanguineus Io.
Gregor. Herman. in iisdē adibus habitantes, ac com-
mensales familiaritate inuicē conciliata, illū propter
opinionem quā de studijs eius habebāt, valde cōplecti
cœperunt, eidemꝝ persuaserunt, ut institutiones I. C.
illis praelegeret. Cumꝝ Bras. Roter. Basileæ, qua non
longē à Dola distat, ageret, & cui cū patruo eius Bu-
chone magna familiaritas beneuolentiāꝝ intercede-
bat, captauit occasionem eius amicitie se quoꝝ, insi-
nuādī, & ad eā humaniter receptus crebris literis vl-
tro citroꝝ, missis in ea cōfirmatus fuit. Vnde nō parū
existimationis ei apud condiscipulos accessit. Circa p-
tempus Buchonē patruū ē viuis 13. Decēb. an. 1528.
decessisse intellexit. Cuius morte animo quasi deie-
ctus cōsternatusꝝ, de reditu in patriā cogitare cepit

Verum

Anno Chri.
sti.

Viglius a-
cademias
gallicas lu-
strat.

Verum certior factus illum Legatum pecunia-
rium sat magnum, & Bibliothecam, tam in iura
quam in alijs disciplinis bene instructam reliquisse,
quo videlicet studia sua commodius ad metam per-
ducere posset, quod & parentes eius suadebant iube-
bantq; ac sodales, qui priuatim illum institutiones
profitemem audiebant, multis modis magnificisq;
promissis apud eum contenderent, ut ipsis ad Aca-
demiā Auenionensem proficisci desiderantibus co-
mes esse vellet, eis tandē assensit: Mense deinde Mar-
tio anno 1529. perlustratis aliquot Oppidis Monaste-
rijsq; Ducatus Burgundie, vrbeq; Salinarum, vbi sal-
forum fontium memorabile miraculum conspicitur,
& vbi tum statuum conuentus celebrabatur ob auxi-
lia à Rege Ferdinando petita aduersus Turcas, reli-
cta Dolā per Cabillonem, & Matisconem præclaras
Burgundie ciuitates, Lugdunū secundo Arari fluuiō
aduecti sunt. Ac deinde per Rhodanum descendentes
Auenionem appulere, eo potissimum desiderio allecti,
ut Andreā Alciatū ac Franciscū à Ripa, quo-
rum celebris inter Iuris Professores fama erat, audi-
rent: Quo aduementes ob pestem ibi grassari inci-
pientem, & Alciatū aliosq; professores ob eius metū
discedentes, paulo post inde itinere (Ciuitate Au-
raicensi, priuilegium & ipsa vniuersitatis habente
prius perlustrata) Valentiam non incelebrem Aca-
demiā in Delphinatū oncessere. Auditis autem ibi
aliquādiu professoribus præclari nominis ac doctrina
ab eisdem sibi persuaderi est passus Viglius, ut in ea
Academia gradum doctoratus promotoribus Ioanne
de Molā

DECAS DVODECIMA.

189

Anno Chri-
sti-

Exercitia
Viglii.

de Mota, & Felici Prato, professoribus primarijs,
Antonio de Dorna ac Ioanne Baptista Palma Alex-
andrino 8. Maij anno 1529. susciperet. Verum haud
diu illic mansere: Sed cum spes affulgeret pacis, de
quarum apud Cameracum tractabatur fauore quo
que adiuti Andrea Alciati qui ab Auenione discedens
in Bituricensi gymnasio ad Iuris professionem ascen-
sus erat, impetratis à Rege Gallorum literis securita-
tis, ipsi quoque Biturigas se contulerunt, quo illos in-
ferioris superiorisq; Germania, complures scholares
ex Dola, Valentia, atq; Auenione secuti sunt: Eoque
tempore quo illic egere, Viglius priuatim publice-
que profutendo ac disputando nomen sibi inter stu-
diosos non nullum comparauit, Alciatoq; postea in
Italiam proficiscente, ipsius locum in praelegendo te-
nuit, ac quietissime iucundissimèq; ibi s. pra. bienniu
moratus est, magna amicitia ac familiaritate Fran-
cisci Rupili Germani ac Caroli Sucquei Flandri Iu-
reconfulti & valde eloquentis multorumq; aliorum
Doctorem studiosorumq; Iuris vsus: Aureliam verd
eo anno Lutetiamq; profectus cum multis preclaris
notitiam quoque inijt ac à Gulielmo Budæo, Ioanne
Tartessio Lexoniensis collegij Rectore ac plerisq; alijs
humaniter honorificèq; susceptus fuit: Deinde verd
rogatu eorundem sodalium suorum sub Autumnum
anno 1531. in Italiam proficisci constituit: Inuitatus
verd ab Antonio Fuggero alijsque non nullis, quorum Viglius Ita-
liberi eius auditores fuerant, vi per Germaniam tra-
siret ac cum ipsis coram notitiam iniret, à Biturigi-
bus magna Scholarum auditorumq; suorum cater-
ua comitante vsque ad vicinum oppidum Don le Roy
concessit

Anno Chri
sti.

concessit, Lugdunumq; tertio reuolens, ac pene per He
benham Lauzanamq; transiens, Friburgū Echiladiao
seu Heluetiorū, Bernā, Solodurū, Basileāq; transiēs
Friburgum Brisgoia peruenit, vbi ab Erasmo Roterod.
Vdalrico Zasio alijsq; doctis viris quā humanissimē
acceptus fuit, ac deinde Rotvilam, Tübingā, Vlmā
quē transiens ad desideratam diu Augustam cum so-
cijs saluus peruenit. Tres in eo itinere Academiās in-
uēnit: Basileensem, Friburgensem, Tübingensem apud
Basileam Bonifacium Amorbachium Iuriconsultū
salutauit: ac in Frobeniana officina cum eximie do-
cto viro Sigismundo Gelenio Bohemo, qui libris ibi
corrigen-dis praeerat, Hieronimog; Frobenio Typogra-
phia magistro illic notitiam contraxit: vidit tam quo-
que Oecolampadium ac Simonem Grineum, apud
Friburgum vero Brisgoia Erasmus Ludouicum Be-
rum insignem Theologum ac Canonicum Basileen-
sem. Vdalricum quoque Zasium, & Henricum Gla-
reanum salutauit: Tübingam autem vbi aduenisset,
Iacobus Ionas qui postea Regis Ferdinandi Vice Can-
cellarius fuit, multiq; alij cateruatim accurrere, salu-
tandi eos causa, ac nomine vniuersitatis ad prandiu
inuitantēre non tantum mensa laetitia, sed & hilarita-
te ac doctis sermonibus valde conditum: apud Augu-
stam vero ornatissimus vir Dom. Ioannes Reylinger
Henrici ac Quirini pater Hospitio illum excepit, ma-
gnificeque tractauit, quotidianis conuiuijs a Domi-
no Raymundo Antonio ac Hieronymo Fuggeris ab
Dom. Ioanne Paumgartnero plerisque eius vrbis pa-
tricijs ac Doctoribus exceptus, & catheris, numisma-
tibusque, ac aureis annulis, alijsque cimelijs munifice
donatus

DECAS DVCDECIMA.

191

ANNO CHRIS
STI.

donatus fuit. Die autem 16. Octobris inde cum comi-
tibus, cum quibus è Gallia venerat, Italiam versus
decessit, ac apud Monachium se ipsis itineris socium
Dominus Christophorus Backenbusius Lubecensis
adiunxit. Vigesimoq; die Sarcinum venire: Vbi à pa-
tre Ioannis Gregorij Hermanni splendide accepti ac
triduo humanissime tractati fuere. fodinasq; argenti
& eris diuissimas perlustrauere. Is autem eos Oeno-
pontem deduxit. Vbi per Rodolphum Comitem à Su-
ter Gubernatorem ac locum tenentem Tyrolensis co-
mitatus ad serenissimam Regiam Annā, Regis Fer-
dinandi vxorem, ac Maximilianum & Ferdinandū
eius filios adhuc minores salutandos deducti, opi-
pare que cum à Gubernatore, tum ab Cancellario D.
Hieronimo Baldingo tractati fuere. Deinde per Bri-
xiam Tridentum, Ternisiam 3. Nou. die eodē an.
1531. Venetias peruenire nonoq; die inde Paduam
concessere. Vbi tum in Iure profitebantur Franciscus
Curius Marianus Socynus, Marcus Mantuanus, &
Arregutius de Arregutis Perusinus multiq; alij in
omni genere doctrina viri praestantes: Inter humanio-
rū vero literarū professores primas tum ibi tenebat,
Lazarus Bonamicus: Commendauerat autem Eras-
mus, apud Venetos agēti ac Petro Bembo postea in or-
dinem Cardinalium ascito, qui eum multa cum bene-
uolentia fuere persecuti: Cum autem eum annū cen-
sum pro-
Instituto-
num pro-
ceptū Doctōrū publicisq; ex disputationibus innotescit publici
ca collata
cere cepisset, in nouo delictu Profe. ipse penē inuitus
ad publicā institutionū lectione proritauit fuit, pen-
Viglio.
ratibus in primis D. Christoph. Marutio, & D. Qibono

Anno Chri
sti.

Exercitia
Viglij.

Conditio-
nes oblata
Viglio.

Græcæ In-
stit. Impe.

Thurchses Barone in VValtburckeius auditoribus,
qui ambo in Cardinal. ordinē postea adsciti fuere: vbi
illi cum ambizioso Antagonista D. Casparo Maligna-
to crebra concertationes. disputationesque iuxta mo-
rem eius Academia fuere: Prælegebat autem institu-
tiones ter in die, semel publicè cum apparatu (vt vo-
cant) diligentiq̃ue materiarum explicatione: Deinde
cum textu glossas percurrrens. propositoq̃ue applicās
ac postremo pro iunioribus textum tantum explicās
Quæ autem diligentiori studio in scholis publicis le-
gerat, domū reuersas annotare consuevit. Quæ cum
discipulis familiaribus communī asset, ad editionem
hortati sunt. Quibus ipse obsequens Hieronymo Fro-
benio celebri apud Basileam Typographo commenta-
rios in decem Institutionum titulos, quos Pataviū sue-
rat professus, excudendos dedit: Interim autem dum
Pataviū ageret duæ insignes conditiones illi oblata
sunt, altera vt esset Vicarius Iudicialis in Regno Cy-
pri, altera vt Philippum Caroli filium instituendum
susciperet, quas ille tamen iustis tum rationibus re-
cusauit: Cum autem ibidem ab Casare Duce Venetiæ
rum commendari petiisset, quo Bibliotheca quam
Bessarion Cardinalis illic reliquit inspiciendæ facul-
tas daretur non difficulter illud obtinuit, adiuuante
Dom. Matthia Held Vicecancellario Maiestatis sue.
Vbi Græcæ institutiones Iustiniani comperit. Quarū
describendarum potestate illi facta curauit in offici-
na Frobeniana Basileæ eas imprimi, ac Carolo Cas-
ari opus hoc studiosis omnibus plausibile gratitudinis
ergo dedicauit: Expleto deinde cursu vt vocant an-
nuo lectionum, cum decem titulos institutionum ab-

soluisset

DECAS DVODECIMA.

193

Ann. Chri

ti.

Viglius pe

tria remis

soluisset, à multis inuitatus fuit vt praelegendi munere
perseueraret spe minime dubia facta obtinenda pri-
marie Institutionum lectionis à Prouisoribus venetae
Reipub. Verū ipsum qui. 14. annus à patria abfuerat,
desideriū eius ac parentū permonuit, vt de ea repeten-
da animo cōstiueret. Itaque rebus omnibus cōpositis
ac Valedictis amātiſſimis ſodalibus. 16. eiusdem mē-
ſis octobris iter ingreſſus, & in itinere Erasmo Fribur-
gi & alijs alibi salutatis Baſileā Venit. Vt Institutio-
nes gracas excudi, & commentarios in x. tit. Iustitiae
correctius recudi curaret: Quibus impreſſis ſeptimo
Ianuarij iter ingreſſus eques coloniā. 23. Ianuarij
peruenit. Vbi cum à multis humaniter exceptus fu-
iſſet, tum praecepit ab Doctore Ioanne doccomienſi
olim aſſeſſore Iudicij camerae Imperialis (de quo ſu-
pra egimus dec. 10. cap. 9.) coactus ob Patruſ Buc-
honis erga ſe olim impenſā beneuolentiā hoſpitiū ſu-
mere. Vbi māſit ad. 20. diem february: Interea autē
cū Episcopi Monasterieſis Domini. Franciſci comitis
à VValdeck officialis defunctus eſſet. Omnibus mo-
dis egit Dom. D. Io. vt oblatam ab episcopo conditionē
tunc vacante acceptaret, cū honorariū non contēnen-
diū offerretur, & nō ſolū ab praefule, ſed etiā capitulo
& caonicis magnificis promiſſis eo innitaretur. Itaq;
ſibi perſuaderi paſſus eſt vt operā ſuā polliceretur.
atq; Monasteriū poſt viſitatos parētes adire promit-
tert. Ac an. 1534. die Martis poſt ſcholactica virgi-
nis idē Episc. ratificauit: Inde igitur eū decedēs in Fri-
ſiam die. 12. Marij venit vbi vsq; ad quartum diem
Maij permaſit & iucūde cum amicis Vixit celebra-
tioneq; impiarū Rinfia ſua cum Popckone Montzi-

Anno Chri
sti.

editions
oblata Vi-
glio.

Viglius Af-
fessor Spi-
camerplm
perialis:

Viglius per-
fessor Iuris
Ingolstadij

ma interfuit posthac Monasterium ab Episc. Vo-
catus mense Maij anno 1534. profectus fuit ceteris
ob belli turbas quas Anabattista tunc mouebat iudi-
cia pene cessarent consilium in rebus agendis Episc-
copo prauit, crebrisq; legationibus ob eandis ope-
ram nauauit: Dum hac aguntur Pircke langtranius
Hassia eum oblato stipendio ad vniuersitatem Mar-
purgi a sena per institutam immitauit, cui se Viglius iu-
stis rationibus excusauit: Sub idem etiam tempus
cesarijs ac Regis Ferdinandi literis ad Assessoria
agintatem in Iudicio Camera Imperialis nomine
Domus Burgundice Vocatus est Ad Quam condi-
tionem impetrata ab Episcopo missionem spiram pro-
fectus est. Vbi mense Iulio anno. 1535. in Assessorium
ordinē receptus in tertium annum permansit Donec
sub finem anni 37 Bauariae Dux Vilhelmus eum
inde in Academiam Ingolstadiensem. Magno stipen-
dio euocaret Vbi permansit vsque ad Pascha anno
42. Coepitque profueri secundā partem Dig. Vet.
incipiens ab Titulo de Rebus creditis & si cer-
tum petatur legitque per id spatium quatuor an-
norum, aliquot que mensum potiores notabilio-
resque aliquot titulos prima & secunda partis Di-
gesti Veteris, in quos & commentarios satis diligen-
ter conscripsit, quos tamen in publicū edi Vetuit: An-
no autem 39 Frisiam Parentesque sub Vacationum
astuiarum tempus inuisit, quos tunc incolumes repe-
rit. Matrem tamen iā grandaenam anno sequenti. 40.
amisit Audiebatur autē ab scholaribus libetē mul-
tique eā Academiā eius fama acciti accessere, neque
alius fuit

alius fuit qui ibi plures haberet auditores tamen si ex
 callentissimos ex Italia collegas haberet Fabium Vi-
 delicet Romanum, & M. Antonium Caymum Me-
 diofanensem: Erant enim in Viglio dotes omnes cu-
 mulatæ, quæ in absoluto Iuris proficere requirantur.
 Erat ille quippe tum in theoria tum in praxi Iuris pro-
 fude versatus, ita ut materias viles ab inutilibus in-
 proque Iure discernere & ad Vsu studiosorum diri-
 gere posset, Habebat exactam cognitionem encyclo-
 pædiæ & historiarum, callebat linguam latinam, græ-
 cam Vtrunque Germanicam, & præter has etiam
 gallicam & Italianam, ita ut nodus incidere nullus
 posset, quem ille non facillime solueret, Accedebat huc
 naturalis quædam & Vsu longo confirmata perspicui-
 tas in docendo: Accedebat sermonis latini puritas &
 elegantia, & singulare quoddam phylitrum in lingua,
 quo mirum in modum aures auditorum trillabat:
 accedebat huc demum, quæ omnia ista cõmendabat,
 Vox suavis sonora penetrans articulatæ, & flagran-
 tem quandã sui audiendæ appetitum excitans Accedebat
 ad extremum ipsius vultus plenus hilaris quædam
 auctoritate ac gratia qui aspectu sui in amorem Iu-
 ris rapere studiosus posset: porro autem ipse dux Ba-
 uariæ ipsum in suum cõsiliū decidendisque contro-
 uersijs, quæ in postadij Ducalem cognatam perti-
 nebant eū alij cõsiliarijs præfecit: circa idẽ tẽpus Se-
 renissimus Rex Romanorū eius famam permotus con-
 siliarij diploma seu Codicillos illi spõre trãsmisit præ-
 clarijsque aliquot priuilegijs donauit: Functus est
 autem Viglius in Ingolstadtiana Academia Rector
 li dignitate decanali officio Iuridicæ facultatis

Anno Chri-
sti.

Duc autem illi Inegolstadij existenti conditiones obla-
ta fuerunt. Vnde ab Electore Ioachimo Marchione
Brandeburgensi qui cum rebus miris modis dupli-
catog, stipendio utebatur pertrahere in suam Aca-
dedemiam Francofordiana, ut illic ius profiteretur,
à consilijs suis Cassseet, cum res de posceret. quam
ipse iustis de causis recusauit. Altera Vero à Cesa-
re Carolo Quinto, qui cum apud Ratisbonam comi-
tia Ordinum Imperij annoque celebraret ac opera
Vicecancellarij sui doctissimi Mathiae Held viri in
comparabilis desertus esset, suggerentibus non nul-
lis consiliarijs, multis modis per Granuellanum ali-
osq, consiliarios conatus fuit ei persuadere Vt vicecan-
cellariatus officium apud Maiestatem Suam suscipe-
ret. Quam & ipsam vt humeris suis imparem recusa-
uit: Cumq, imperio suo cum eo ageretur, quod cum
subditus naturalis Maiestatis suae esset, proprio po-
tius Principi seruire debebat quam in extera regio-
ne fortunam quarere, responsum est ab eo, non posse
humeris suis imparem prouinciā suscipere, Verum
si aliqua offeratur conditio in patria qua ibi bone-
ste vitam traduere possit, eam se non esse recusatu-
rum. Itaq, non paulo post iussu Caroli Q. soror eius
Maria Regina vngariae tum Gubernatrix prouin-
ciae Belgica scriptis literis ei conditionem in consi-
lio secreto, aut quolibet alio inferioris Germa-
niae proposuit, ac cum ob generalem huiusmodi
oblationem nihil se certi statuere posse respondi-
set, iteratis literis eum sollicitauit, vt Sumpti-
bus Maiestatis caesareae in Belgium ad ipsam veniret
quo coram cum illo de conditione oblata conueniret.

Itaq,

Itaque cum ad Gubernatricem Venisset illa digni-
tatem ei obtulit in quocunque consilio expeteret vna
cū donatiuo pro sumptibus migrationis: Quam obre-
hortantibus eū amicis constituit non aspernari bono-
rem sibi in patria oblatum: Resignata igitur honeste
conditione Ingolsta. diensi, & codicillis, & vi vocam
comissione secreti consilij in Curia Belgica acceptis,
relicta illi optione, si ad quod aliud consilium transi-
re postea mallet mense Aprilis nouam functionem ag-
gressus est. Ceterum cum legationes aliquot tum ca-
saris tum Regina nomine satis difficiles & odosas,
euentu tamen felici obiuisset, pertesus legationum,
malensq; se in consilij Iudicialis negocijs exercere,
quā turbis curie, ac Rep. inuolui, postulauit sibi locū
tum Vacantē in Consilio Mechlin. per obitum M. An-
dree à Robais vti promissū ei erat, concedi Quod eius
desideriū consilium Mechlini. intelligens, ipsum quoq;
ad hoc Regina nominauere, quæ nō granate eius votis
condescendit ac. 21. Maij anno. 1543. eius commissio-
nē expediri iussit: dimissosq; statu secreti curialisq;
consilij Mechliniā migravit: Eodem anno parentem
senem in Frisia inuisit, ac Vbi inde redisset casar sub
hyemem à Bello Bruxellā reuersus Vigliū ad se euo-
cauit, benignissimeq; allocutus, sibi gratissima fuisse
dixit seruitia in Comitjjs Imperia. Nurenberge sibi
præstita, pensionēq; eius nomine Vltio obtulit. 300 flo-
renorū sumptusq; in legationibus factos ei promp-
te exolui iussit postulauitq; vt interea dum in Belgio a-
geret manere in curia non grauaretur, permittens
vt cum stipendio magni consilij, secreti quoq; interea
perciperet, atq; vna ad Comitia apud Sprā iudiciā.

Viglius In-
golstadio
relictō ve-
nit in Bel-
gium.

Viglius cō-
siliarius
Mechlini-
ensis

Viglius pa-
triam reui-
sit.

Caroli c. te-
nigna libe-
ralitas in
Viglium.

Anno Christi.
Viglij ma-
trimoniū.

iret Animaduertēs autē Cal. M. se affectū cōstituit se
de in Belgia deinceps figere & ad matrimonij animū
applicare: Itaq; pro urati Dom. Grānollano, Viri cū
primis honesti ac locupletis Petri D. amat filia Iaque
linā vxore duxit celebratisq; nuptijs infectis Nata-
litij, mēse tā. sequēte cū casare per Leodiū Col. cōflu-
entiam, ac Siemerē in Germaniam spirarum abiit,
Vbi M. sua Patrem Folhardum ipsiq; Viglum
plurimus ornauit priuilegijs concessit vt siquādo in
Frīsa Patria morari vellet, primi consiliarij post Præ-
sidem in Senatu Frisīe dignitatem obtineret Eodē
quoq; tempore Poggius Episc. Tropienſis ac Sedis
Apostolicæ Nuncius, Palatini diplomate ipsum de-
corauit Caesar autem eundem in Consiliū Impe-
riale quoq; acciuit. Cui tunc Illustrissimus princeps
Ludouici cemitis Palatini frater ac paulo post suc-
cessor D. Fredericus dux. Bauaria Præsīdebat, mul-
tisq; grauius negotijs tractandis eius opera M. Cal.
fuit. Nam & pacem danicā cum Regis christiani
legatis ad optatum finem deduxit, & super multis cō-
trouersijs cum dūre Cluensi cōcordiam inuit, gra-
uissimūq; disīdium ac litem quam Traiectenses ad
Mosā in iudicijs Camera Imperialis cū heredibus
Dionisijs frens agitabat, cōposuit Ac casare deinde in
Galliam cum exercitu proficiscēte, ipse Bremā &
M. sua missus fuit vt ibi Danicā pax finalem con-
clusiōem acciperet Iuramentisq; huic inde firmare-
retur: Quā profectione ideo lubentius suscepit, quod
ipso spirā agere intellexat patrē suū Folcardū ē Vi-
niſe excessisse eaq; de causa fratrum sororum leteris
solicitarietur vt eo venire Vellet, & quæ super fami-
lia bericij-

Ha heriscunda necessaria erāt vna trasferet: Rebus
 apud Bremā confectis, ac negotijs cum fratribus cō-
 corditer in Frisia peractis, Mechliniā reuersus Regi-
 ne acta sua insinavit: Mox indicto ordinū Imperij cō-
 uētū per cesarē Vormatiā vna cū missus fuit. Hinc il-
 lu ad Ducem Bauariae misit et in Belgiū reuersus sub
 finem anni. 1545. Traiectum proficiscens Et ibi capi-
 tulū aurei Velleris celebraret eode & ipsū sequi mā-
 dauit. Hiuc Ratissponā comitijs indictis proficisci rur-
 sus ipsū voluit. Inde vero cū bello exerto protestates
 principes cesarū aggressi & ab eo profligati essent ce-
 sarq; belli reliquias persequēs iuxta Neurgū castra-
 metaretur incidit in graue aggritudine Carolus Boif-
 sotus Thesaurarius custos archiui in Rupelmudana
 arte conseruati, quod eius in Viglium contulit. Vige-
 lius autem à cesarij colo., inde missus fuit ad conuen-
 tum ibi inductum super priuatione exauthoritatio-
 neq; Archiepiscopi Coloniensis, vnde in Belgium re-
 uerso Regina Maria ei comissionem satis Difficile
 & odiosam iniunxit, videlicet vt possessionem ali-
 quarū Vrbiū in Vespalia ac Frisia acciperet, qua in re
 declinata periculo quod imminabat, mature se tran-
 quillitate recepit: Hinc ab cesare rursus post Saxoni-
 cā victoriā Augustā rodēte binis decretis rouocatus
 accessit. Vbi cum Imperiali cōsilia tū praefectus esset
 Maximilianis ab Austria Ferdinādī filius, Viglius ei
 adiūctus est, qui eū in agēdis instrueret: Aduenit autē
 eode Regina Maria, conclusumq; fuit matrimoniū
 inter praedictum Maxilianum Domina Mariam se
 comissoque Viglio data vt tractatum antenuptiale
 cōtineret: Multa & alia praclara officia Viglius illis
 comi-

Anno Ghr.
1549.

cmittis Imperatori praestitit, quae hic oia referre longū nimis foret. Inde igitur vna cū casare in Brabantia reuersus est: Ac cū Ludouicus a Scora Praesefcreti cōsilij Rerūq; status directer mēse de ebri vitā

Viglius Se- cum morte cōmutasset, ipse nihil tale cogitans expe-
creti consi- ctāsq; in eius locū surrogatus fuit. Vt rerum Sece-
lij praefes: ti cōsiliij cancellariaq; ac Sigillorum curā sollicitudi-

nemq; gereret, ascripto Ioanne de S. Maurino Domi-
uo de Mombarē Sororio Domini Granuellani, qui
sub titulo praesidis status res eius curaret, ab vnus sco-
rani officium ab duobus deinceps administraretur ca-
lendisq; Ianuarij anno 1549 muneris huic inaugura-
tus conatus fuit, quanto potius studio, vt ei officio ex-
dignitate satisfaceret. Caesar autem vt auctoritatē
officij suo fauore adiunaret equestri honore eum in-
signiuit. & adueniente sub mensem Aprilem Serenis-
simo Principe Philippo vnico filio Vigilio commisit vt
ipsum de statu prouinciarum instrueret, ac proce-

Viglius e-
ques aura
eus:

Viglius ad-
suntus ora-
tione Regis
inaugura-
monc:

ribus ordinibusq; earū harū gratulandū affluentibus
nomine ipsius responderet. Cumq; sequenti mense
augusto visitare belgij prouincias cōstituisset, petisset
casareum in futurum Principē, cum eo misus fuit
ad prouincias, praesertim quia Germanico idiomate
vtuntur consueti inaugurationis sacramenta praesta-
remur, Quod officium cum ea dexteritate ac gra-
tia obijt, vt ab eo tempore Princeps Philippus casa-
ris filius, semper eum singulari fauore amplexus fue-
rit: Mortuo autem sub idem tempus vincentio Corne-
Thesauraeo generali, qui officio Registarum Maie-
statis in Hollandia fungebatur, illud Regina in Vigiliū
contulit: Alterūq; q; in Flan. ante gerebat Thesauri-
rij Videhiet aut. custodis Archini Doctiori Hermen-

Avingene cōsiliario secreti cōsiliij resignavit: Paulo
 post eodē anno Viglius Iaquelina D' amant, charissi-
 mā vxorē suā amisit. Varia autē fortuna per aliquot
 annos inter Casarē & Gallū pugnātū fuit, multisq;
 labores Viglius inerea sustinuit, ut apud status neces-
 saria in sumptibus belli pecunie impetraretur. Cuius
 sollicitationis potissima cura praefidi Viglio incubuit,
 dū alter collega de S. Mauritio nominatus viribus im-
 par missione impetrat, quo decedente Casar utriusq;
 praesidatus, & status & secreti cōsiliij officia nemini
 in Viglio vniuit. Non multo post Abbas Sancti Ba-
 uonis Viglium sibi coadiutorem postulauit cuius pe-
 titiōnem cum Rex certior factus auctoritate sua,
 ut patronus comprobasset, Viglius coadiutorem S.
 Bauonis accepit & in ministerio Regis permansit ex
 quo aliquis se extricare constituerat: Renouare autē
 illi Rex iussit literas commissiōis praesidatus. Secre-
 ti cōsiliij, ad hanc M. Registrorum Hollandia, ac ordi-
 nato cōsilio status Viglium in illud cooptauit, stipen-
 diumq; aequale decreuit: Regina autem cum Casare
 in Hispaniam proficisci constituens Viglio quoad ipse
 viueret, ducentos florenos annuos donauit, eidemq;
 cum alijs quibusdam superincedentiam bonorum
 suorum quae habebat, in Belgia commisit, sigilliq; sui
 custodiam eius fidei credidit: Anno 1558. mense Sep-
 tembris Viglium Atribati morbus inuasit, ex quo nū-
 quam plane conualuit, itaq; mense Nouembri inde
 vix seminius Braxellam reductus sit. Sequenti an-
 no. 1559. accidit mors Anne Bauae coniugis Petri
 D' Amant charissima Soror Viglij. Viglium autem
 aegrotantiē saepe per medicos familiarēsq; suos eum
 N 5 misere

Anno Christi
M.

Vigilias in
Thermis
Aquensibus.

Vigilias in
Thermis
Emesanas.

Vigilias pa-
triam reu-
sit.

inmiseri consulariꝝ, Rex est dignatus, Bibliothecariꝝ
que officium ei imposuit, ac paululum recuperatis
viris, Regem Gandauim secutus fuit. Mense Au-
gusto eodem anno ex Medicorum consilio amicorum
hortatu, & consensu Regis Comite Nicolao Blesio
Medicina professore Louaniensi, Aquisgranum pro-
fectus est, ubi calidis aquis per sex hebdomadas vsus,
non modicum leuamen sensit. Inde Bruxellam reuer-
sus, benigne à Du. issa Parmensi noua Belgij Guberna-
trice susceptus est, & animo magis confirmatus, vt
libentius in ornanda Spartha sua perseveraret, ac le-
tiori quoque ac magis hilari animo esset: Itaq; duas
tunc temporis sub Calendas Ianuarias anno 1560. Ne-
ptes elocauit. Vnam M. Iacobo Hesselio Regio Gan-
dauim Consiliario & Procuratori generali, alteram
Fezconi à Fritema Quaestori Gruningensi. Ipse deindē
eodem anno 1560. mense Maio Thermas Emesanas
adiit, felici euentu sanitatis. Anno verò sequenti Fri-
siam patriam à qua pene 17. annis absuerat, vt reui-
seret Ducissa benigne concessit. Quo eum Morillonus
Hesseliꝝq; comitati sunt. Honor sicq; ab ciuitatibus
populoꝝ, vniuerso susceptus fuit, ac in villa S. vichemē
se. Igrami Consiliarij Frisiae cū Nepte sua nuptias solē
inter celebrauit. Noptiꝝq; ac liberorū fratris sui Se-
rapionis, sororūq; praedesuntiarum rationes ab tu-
toribus exegit paternorum maternūq; bonorū par-
tiones de propinquorū ac eorū qui tū etatem habe-
bant consensu fecit, multasq; inter consanguineos ac
propinquos discordiarū causas sustulit. 18. autem die-
bus an. 1562 defuncto Luca Munick Abb. S. Baonis
coꝛꝝq; accitus est praeses ad capeſſandam professio-
nem

DECAS DVODECIMA

623

Anno Christi
fii.

nem Propositu eius qui ipsum quoque heredem suc-
cesso emg. ex indulto Apostolico nominarat mors fuit
in Loc. Xpi. conuulit funisq. ante omnia honorifice cu-
rauit, ac prius proffessione per procuratorem accepta,
ipse deinde solennem ingressum Gandavi ad Ecclesia
S. Bauonis fecit. Sacrisq. ordinibus per congrua inter-
ualla, sacra operante illustri. Cardinali Granuillano
initiatu Presbyter factus, die Dominica, qua festum
omnium Sanctorum praecedit primum sacrum cele-
brauit, ac deinde solennem benedictionem ab eodem
Cardinale accepit: Obitu autem ipsius Abbatis dua-
bus hebdomadis praecessit mors D. Philippi nigri De-
cani Bruxellensis, & primarij Consiliarij in secreto
Consilio Regiae Maiestatis, Cancellarij, Ordinis Au-
rei Velleris, cum autem Equites eiusdem ordinis, qui
in ea provincia praesentes erant, in vnum conuenissent
vt Successorem in eo officio eligerent, nominarunt ad
hoc Reuerendiss. Archiepiscopum Cameracensem, &
Episcopum Tornacensem, ac Prae. idem Vigliu. Quod
praeter illius opinionem accidit, cum vereretur ne fa-
miliaritas D. Granuelli. potiores Equites a veteri er-
ga cum affectu alienos reddidisset. Transmissa au-
tem nominatione ad Regem, Viglium Maiestas sua
prae tulit, confirmationisq. literas expediri iussit:
Quarum vigore ab Comite Egmontano seniore eius
Ordinis Equite praesentibus aliquot alijs in possessione
nem eius dignitatis assumptus fuit. Iuramentumq. so-
lenne praestitit: Sub finem autem Mensis Augusti,
anno Christi 1564. Cum Bucha à Monizima eius ex-
sorore nepos Doctorem Lauream suscipere Lou-
anij decreuisset, Theologia studio ibidem atque

Viglius sa-
cris iuritia-
tus.

Viglius Ca-
cellarius
ordinum
Aurei Vel-
leris.

Luteti a

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

204

Anno Christi.
fti.
Viglius ad
promotio-
nē Bucho-
nis à Mont-
zima.

Lutetia confecto Viglius auunculus in id sumptus.
non illibenter contribuit: Eodemque pene tempore
Cardinalis Boromaeus mandato Pij 4. Pontificis pro-
prioq; eius motu transmisit ad Viglium diploma pi-
leumq; Prothonotariatus, offerens eidem maiorem
honorem ac beneficentiam cum tempore, quod cum
antea in castris ante Ingolstad. nouerat ac pleraq;
Sancti sua obsequia grata exhibuerat: ex hoc autem
tempore, cum ex desidio Religionis factiones in-
dies auerentur, neq; pari gratia, ut haecenus in me-
dium consulere Viglius posset, assiduus flagitationi-
bus missionem ab rege tandem impetrauit: Et Rex
illum Praesidali officio benigne absoluit, ac Carolum
à Tysenacy, qui res Belgij cum sigillorum custodia in
Regia aula haecenus curauerat, successorem ei desti-
nauit relictā tamen ipsi Viglio dignitate consularij
status, ac Domino Ioachimo Hoppero in Tysenacy
locum surrogato. Cum itaq; tandem Dom. Tysena-
cus ex Hispania venisset, cum titulo Praesidis Secreti
Consilij, Viglius multum exhilaratus fuit, quod hoc
saxo quod supra viginti annos voluerat exoneratus
esset: Placuit autem Maieitati suae cui refragari au-
sus non fuit, ut Consularij Secreti Consilij titulum ac
stipendium etiam absens retineret: Et quo honoratio-
rem eius missionem faceret Consilij status Praesidi ti-
tulum cum retinere voluit. Adiutore ipso Praeside Ty-
senaco: Et cum eum collegium apud Louanium stu-
diosum erigere intellexisset, duodecem milia flore-
morum in subsidium ei ad id liberaliter contribuit:
Tysenaco autem post annos tres subitanea morte sub-
lato, ipsi rursus inuito ac recusanti sigillorum Re-
giorum

Benignitas
liberis
Regis in
Viglium.

Collegiū
Viglianū.

DECAS DVODECIMA

205

Año Chri-
sti.

giorum custodia obstrusa fuit: Sed cum ipse subeunte
iam senio, morbisq³ lassatus esset, serio cogitare cepit
de condendo testamento suo, quo rerum temporaliū
solicitudini finem imponeret, & quod reliquum vi-
tae superesset, id omne impenderet meditationi de vi-
ta celesti. Itaq³ cum liberos ipse nullos vnuquam sus-
cepisset, eam bonorum suorum dispositionem fecit, vt
id quod ex beneficij Ecclesiastici prapositione ag³ S. Ba-
uonis prouentibus comparset at in pios vsus conuer-
ret: Collegium Louanij in vsnm studioforum funda-
uit, qui bonis sacrisq³ literis operam darent. In pago
autem Suichemensi Hospitale siue Geruntocomion
fundauit pro senibus qui victum quærere suis labori-
bus amplius non valerent. Scholam quoque ibidem
fundauit pro pueris, siue adolescentibus in primis li-
teris ac Religione rectè informandis cum Ludimagis-
tro, cum edificijs prouentibusq³ necessarijs: Vnaque
operam dedit, vt in villam S. Bauo vbi antiqui mona-
sterij prophanati in castrum militūq³ domicilia conuer-
sa erant, aliò translata Ecclesia rursus ad Subdito-
rum commoditatem ac salutem Parochialis Ecclesiæ
sub appellatione S. Amandi restitueretur: Et vt eo ha-
bitatores reuocaret, præclaram quoq³ iudiciale siue
Scabinalem domum extrui curauit: In capitularis
quoque domus Ecclesiæ S. Bauonis extruccionem li-
beralissime contribuit: Seminarium quoq³ eius ali-
quot Bursariorum dotatione adiuuit, ipsiq³ Cano-
nicis & Ecclesiæ ministris, pauperibusq³ per amplum
pro annuaria eius memoria in vita & post mor-
tem donatum reliquit: Postremo Capellam in eadē
S. Bauoni eleganti altaris structura, marmorioq³ se-
pulchra

Pix funda-
tiones Vi-
glij.

IDE SCRIPTORIBVS FRISIAE

266
Anno Chri-
Ai.

Cura Vi-
glii in po-
steros.

pultura monumento condecorari, & Sacerdotem ibi
dein competentem dotari fecit: Domos quoque &
nonnullas prapositurae suae Arces vitā Comite diligen-
ter reparari, ac in decenti statu conservari curavit:
Et pleraq; alia ad Ecclesiae ornamentum decus & vti-
litatem constituit, rectaq; bonorum Ecclesiae suae ad-
ministratiōem pro tempore suo, ac in futurū accuratē
providit: De reliquis autem bonis dispositionem suam
ita moderatus est, ut quae ex patrimonio ac indistria
sua largitiōeque Principum pro servitiōum suorum
remuneratiōe processerūt, ea inter propinquos, ami-
cos ac servitores, secundum vniūscuiusq; meritum,
qualitatem & conditionem distribuerit: Itaq; domū
paternam in pago Suichemensi, alteramq; Leouar-
die sitam, quam Dux Saxonia Georgius patris eius
donarat, operibus structurisq; nouis non mediocriter
amplauit exornauitq;, ac Nepotibus suis agnatisq;ue
pro stirpis Aytanae memoria reliquit: Quoniam au-
tem numerosam prolem fratres sororesq; eius reli-
querant, cuius maior pars parentibus immature or-
bata fuit, earum piam ac fidelem curam gessit, sum-
tusq;ue pro facultatū suarū modulo, in educatiō-
nem institutionemq;ue subministravit: Quorū nōnul-
los qui apti videbamur ad Ecclesiae ministeria dire-
xit, alios secularibus literis instrui curavit, ut ad
Reipublicae munia idonei fierent. Neptes vero virū
honestis ac eruditis fere elocavit, mediocriq;ue dote
adnitos, ad officia publica, quantum potuit promo-
uit: cuius liberalitatis amplitudo quo magis asstimari
possit genealogiae Viglianae proximam partem paucis
hic subiiciemus.

Gm

DECAS DVO DECIMA

207

Gerbrandus igitur Aytta, qui Viglio nostro pater
nus auus extitit, ex legitima vxore sua Ietsia, filia Vi
ria Bucama decem proles suscipit.

1. M. Barnardum Buchonem, cuius hic supra cre
bro mentio facta est, & nos alibi res praeclare gestas,
ut supra diximus tradituri sumus.

2. Fericum, qui Sacerdos & Prabendarius in Vi
dum obiit anno 1501.

3. Vitum qui puer est mortuus anno 1490.

4. Fulcardum, Viglii nostri patrem, cuius stirpem
hic infra peculiariter prosequemur.

5. Minisiam, siue Clemencia, qua nupta fuit Doyt
sio à Viarda, & moriens anno 1515. Octobris 1. reli
quit superstites filios tres & filias duas.

6. Svobnam, qua nupta Vibio Hylli filio in Ees
chen obiit anno 1494. reliquit filio Hylo, & filia
Ebelam.

7. Sytsiam, nuptam Renico Suffridi à Camsterran
qua moriens reliquit filias duas, Rintisiam & Syz
siam.

8. Fericam, qua primo nupta fuit Sakelio Sipro
nis, qui anno 1498. perijt in praelio ad villam Bartha
lusiam. Deinde nupsit Sydsio Ata, ex quo habuit libe
ros tres.

9. Aucam, qua sine consensu matris nupta Ruardo
Vobbonis in Veidum patrueli Taconis Ingely Zviche
mensi, obiit ex parva.

10. Sapiam, qua nupta decessit.

Horum autem omnium ac singulorum stirpes in ra
mos suos explicare cum longum fuerit illis relinquimus,
quibus familia Ayttae genealogia integra conservare

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

cura erit: nos eos hic prosequemur, qui ex Tolcardo Gerbrandi filio procreati sunt.

Folcardus igitur Ayttæ Gerbrandi supradicti filius, natus anno 1484. Vxorem duxit Idam, filiam Viglij ab Hamia, ex qua liberos suscepit septem: Gerbraudum primum, Viglium, Rimsium, Serapionem, Rimsiam, Minisiam, siue clementiam, & Gerbrandum secundum: & Ida mortua suscepit ex alia muliere proles duas, filium Folcardum, virum egregium V.I.L. Prepositum Betuniensem Canonicum S. Baonis Gandauensis, & S. Petri Vlraiectensis: & filiam Mariam, nuptam Ekoni Bauckio, ex quo vnica nata est filia Ida, nupta Theodorico Dobben.

1. Gerbrandus autem primus Folcardi filius primogenitus puer in Zuichem vita defunctus est anno 1513. Septembris 13. die apud auiam suam.

2. Viglius hic noster natus 19. Octobris an. 1507. Fratre defuncto, iure primogenituræ patriuo M. Bernardo Buchoni commendatus & gratus, & singulari Curie fuit. Vt qui familia auitæ columen futurus erat, sicut & ex supradictis apparet.

3. Rimsius, natus 3. Iulij anno 1509. Vxores vicissim duas habuit: Harum prior fuit Ida, filia Tiardi ab Hertema, ex matre Mershorn in Poppinga VVier & habitauit in Schierhuysen: Posterior Ioanna fuit filia D. M. Ioannis Rhommarts, Consiliarij Regij in suprema Frisia Curia: Ex harum neutra liberos reliquit: vnum reliquit filium ex alia muliere M. Ioannem Rimsium Canonicum Ariensem, Rimsius autem ipse pater mortuus est anno 1570. in Aprili: Fuit autem hic Rimsius iuridicus (siue vt nos vocamus)

Griete

Greetmannus, Territorij Dongeradelei ad Orientem
fluij Pasem. Anno Chri.
fii.

4. Serapio Greetmannus, siue Iuridicus, Territo-
rij VVijnritseradelei Vxorem duxit D. Barbaram
filiam D. Hettoris ab Hettema, & Hackia à Rhor-
da, ex qua susculit proles nomen, Ietsiam. qua nupta
clarissimo viro Aggeao ab Albada V. I. D. primum
Regio in Frisia Consiliario, Deinde Assessori Camera
Spirensis, & tandem Reuerendissimi Episcopi Her-
bipolensis ac Ducis Franconia Consiliario: ex quo sus-
ceptus octo liberis, vnum tantum reliquit superstitem
filium, Aggeum Albadam, V. I. D. qui vxorem du-
xit D. Catharinam po' giesser, filiam etiam Asses-
oris Spirensis, & Spira habitat ac priuatim publicèq;
de Iure respondet.

Hackia, nata 10. Octobris 1545. primo fuit ma-
trimonio iuncta clarissimo viro ac Dom. Bernardo à
Mellema V. I. D. Consiliario Regio in Frisia su-
prema Curia, ex quo nullos liberos habuit: Secundo
nupta fuit M. Andree à Donia, ex quo vnum filium
habuit Serapionem. Tertio nupta fuit Suffrido Rhee,
ex qua habuit vnicam filiā Barbaram: Ipsa autem
Hackia perijt ex partu anno 1574.

Bucho, S. Theologia Doctor, Archidiaconus Ipe-
rensis, & postea in locum Patruj Viglij prepositus S.
Bauonis Gandauensis.

Folcardus, V. I. L. & Canonus, & Officialis Atre-
batenfis & Vltraieclensis & Hagrensis, & Lyrensis.

Hector natus anno 1546 V. I. D. & Consiliarius
Regis in Frisia suprema Curia hic. 5. die Nouemb.
anno 1570. vxorem duxit, D. Baukiam Baygirs,
filiam

Anno Christi
1571.

filiam consultiſſimi viri Domini M. Ioannis Buys
V. I. L. Aduocati in ſuprema Friſie Curia, & Greet-
manni Territorij Leouardiani. Ex qua ſuſcepit filiū
vnum Viglium Zuichemum. Cui patruus magnus
Viglius Zuichemus arcem Zuichemenſem cum om-
nibus ad eam pertinentibus reliquit hereditariam:
Hector autem obiit ipſo die Sancti Michaelis anno.
1576.

Vibrandus, V. I. D. Profeſſor olim Iuris celeberrimus
in vniuerſitate Dolana, Conſiliarius in ſuprema
Friſie Curia, vxorem duxit anno 1591. Domicellam
Corneliam à Tiepma.

Lheodoricus, qui Dola ſtudiorum gratia verſatus
ipſis Cal. Aprilis anno 1574. vita deſunctus eſt.

Ida, quæ ipſo feſto S. Stephani Leouardia anno.
1571. nupſit clariſſimo viro Dom. Godefrido de Moe-
ſienbrouch V. I. D. Conſiliario ordinario in Senatu
Hollandiæ & Zelandiæ & VVeſtfrisiæ, & in curia
Feudali, & Agenti ac Deputato Regiæ Maiestatis
Coloniæ.

Iodoca, quæ 23. Maij anno 1573. Dom. Petro à Teſh-
lum nupſit, ex quo ſuſcepit filias duas, Barbaram &
Cuniram.

5. Rimſia: nupta Popc. à Mützima in Bliar reliquit
proles 5. Buchonē, Bauckiā, Taconē, Idā, Folcardū.

Bu. ho, à Montzima S. Theologia Doct̃or: Præpo-
ſitus S. Ioannis Vltraiecti & ibidem in Eccleſia maio-
ri, & ad ad S. Saluatorem Canonicus.

Baukia, nupſit primo Ielgero à Feitſma tho Hal-
ueren, ex quo liberos non ſuſcepit: ſecundo nupſit Pau-
lo Breckero Greetmanni Territorij Dongeradelei ad
Orien-

Orientem fluij Pafeni. Ex quo vnā filiam reliquit nomine Rintſiam quæ 9 die Ian. anno. 1593. nupſit Iodoco Schroeſſem Vlraieſenſi.

Taco à Montzima vxorem duxit Domicellā Barbarā filiam Cornelij Schryuers, Graſſarij curiæ Provincialis Vlraieſenſis, ex qua habuit proles Serapionem, Cornelium, Popconem, Rintſiam, Barbarā, Elizabetham, Viglum, & Galenum.

Ida, nupta Liuiō à Vatnia, nullos liberos reliquit.

Folcardus V. I. D. Decanus & Canonicus ad S.

Saluatorem Vlraieſti.

6. Mimiſia, ſiue Clementia, nupta Gellio ab Hoytema, reliquit proles ſ. Titam, Ieſſiam, Mimiſſiam, Idam, & Gelliam, & tandem perijt ex partu anno. 1549.

Tita, ſiue Theta primo nupta fuit Geroldo dicto Montzima ſiue Geruſſma Oldermanno in Dockum. Quo mortuo nupſit clariffimo viro D. Suffrido Engolenio Doccomenſi Medicinæ Doct. præſtantiffimo: & nullas proles ſuſcepit.

Ieſſia, primo nupſit Franconi de monte Delphenſi, Conſiliario Regio Hollandiæ, & poſtea Mechlinenſi, ex quo multos liberos habuit: poſtea nupſit Iacobo Heſſelio, Conſiliario, & Procuratori generali in Flandria, ex quo habuit vnā filiam Mariam, & vnum filium Folcardum, qui anno 1592. fortiter dimicans Stenvuichienſi obſidione traiectus ſphæra Bombardica occubuit.

Mimiſia, ſiue Clementia, nupta clariff. viro Do. D. Igramo ab Achelen Regij Senatus in Friſia Præſidi,

Anno Chri
sti.

plures liberos suscepit: Folcardum viriusque iuris
Licentiati in Curia Mechiniensum Aduocatum, item
Vilhelmum, & Antonium, Clementiam, Aldegundā,
& Idam.

Ida, nupta clarissimo viro ac Domino Vilhelmo,
equiti Aurato V. I. D. primum apud Delphenses pen
sionario & mox Consiliario Hollandia, & deinde
Mechliniensi, ac demum Cancellario Geldria ac Zut
phania ex quo nullos liberos suscepit.

Gellia, nupta Cornelio Oem I. V. L. Graphiario
Feudorum, & Consiliario in Hollandia. Ex quo sus
cepit liberos multos: Idam, Folcardum, Clementiā,
Mariam, Iethiam, Annam, Hermannum, Viglium,
Aegidium, Vilhelmum, Gertrudem, Damelem, &
& alios, quorum nomina nondum comperi.

7. Gerbrandus secundus, natus anno 1519. ante fe
stum S. Margaritæ, uxorem duxit Thetam filiā Lolc
ke ab Rhee, ex qua suscepit liberos infra scriptos. Idā
Folcardum, Iaquelmam, Hackiam, Iudocam, &
Barbaram, & mortua Theta, ex Catharina Petri si
lia, reliquit vnum filium Fericum, & mortuus est 19
Aprilis anno 1573.

Ida autem nata 1544. nupsit nobilissimo ac pru
dentissimo viro Feiconi à Fritema, Consiliario Regio
& Questori Gruningenſi, ex quo suscepit: Eduardā,
Buchonem, Tiardam, Titam, Folcardum, Ieskiām,
Viglium, Catharīnam, Iuonem: quorum aliqui ma
trimonia contraxerunt, aliqui adhuc in familia pa
rentum sunt, aliqui vita defuncti sunt.

Eduarda nupta est Petro Micault Domino de
Indevelt.

Tiarda

DECAS DVODECIMA

213

Tiarda nupta est Thomæ Grammaie, Quaestori de Anno Christi.

Veluva.

Bucho egregius iuuenis & Rei bellicæ peritia spectabilis, dum Coloniã tendit à pradonibus circumuentus, & sphaera Bôbardica traiectus non multo post hie diem extremum clausit, cum magno omnium luctu 13. die Decembris anno 1591.

Folcardus anno ætatis sue 26. in Hispania mortuus est anno D. 1571. Sep. die 24.

Iaquelma nata anno 1554. nupsit amplissimo viro Dom. Petro Buygirs Greetmanno territorij VVÿbrüseradelei filio supradicti M. Ioan. Buygirs ex quo suscepit filium Gerbrandum, & proles alias quarum nomina hætenus me latent.

Reliquæ Gerbrandi filia Hackia, Iodoca, & Barbara in albis perierunt.

Ex huius prosapia Catalogo apparet quam egregium Columen Aytana familie se Viglius præbuerit: Itaque memini cum Cardinali Granuellano à secretis essem, me illi nouam dignitatem coram in ædibus ipsius esse gratulatum, quod illi Gandensem Præposituram obuénisse intellexissem: Cui tum ille at qui Suffride (inquit) quorsum diuitia si non conceditur? Ego enim iam pedem alterum in Cimbaharonis habeo, & ad quid mihi viles erunt amplissimi redditus huius præposituræ? Cui ego respondens, amplius sine Domine Præses (inquam) laudatissimus vita tua cursus præsentis euentu satis declarauit, te ijs quæ hætenus largitus est Deus, rectè usum esse, dum quicquid subducere tuo ipsius genio potuisti, in usum propinquorum tuorum conuerteris, vt eorum liberis re-

N 2

Et in.

Anno Christi.
sit.

Et institutionis & educationis subsidia suppeterem, ad sustentationem paterna familia, & auxilium Reip. puto nunc senescenti Deū Opt. Max. Præposituram hanc obtulisse, ut ex eius redditibus aliquod perpetuum subsidium in tuorum & Reip. usum fundes; quod etiam te mortuo daret: Quod si feceris nemo negauerit te Præpositura hac optime fuisse usum: Quo responso meo ille delectatus, mihi aperto pectore retulit se tu temporis suis expensis ultra triginta adolescentes in studijs fouere, qui ipsi vel consanguinitate, vel affinitate iuncti erant, & consilium suum aperuit de redditibus Præposituræ in collegij foundationem & alios pios vsus conuertendis, quod & postea executus est: Fuit sane Viglius Zuichemus singularis patriæ nostræ Phoenix, & quem Frisica iuuentus, quæ quidem literis consecrata est, veluti splendidissimum quendam Philosophorum, in dirigendis studijs suis, omni conatu sectandum sibi proponere debet. Vt pote, qui singulares tum corporis tum animi dotes quas natura illi contulerat, incomparabili industria sua conseruari & auxerit. Fuit autem hic Viglius statura mediocri, membris bene compactis ac decemibus, cute candidissima, capillitio infra flauedinem albicante, proluxa satis, sed non densa, capite rotundo, vultu amabili fronte lata nullis rugis interpolata: naso inter aduncum & sinum medio, quantitate mediocri, Buccis tumidulis ac rotundis, oculis vitreis ad nigredinem tamen inclinantibus, quorum radij notabili celeritate præsentem ingenij vigorem arguebant: Erat autem capiti facillimo, memoria tenacissima iudicio acutissimo, ita uti quæ traderentur facile perci-

Protopo-
graphia Vi-
glii.

perciperet, fideliterq; teneret, & in vsu debitū dexte
re applicaret. Quibus quidē facultatibus suppetenti
bus ille nō ad nequitia abusus est, vt illi quorū peruer-
sitas declarat, optimis ingenijs innasci plerumq; vi-
tia pessima, & tritum penē vulgō proverbium fecit
Iuristam bonum esse Christianū malum. In his enim
quia non ratio affectibus, sed affectus rationi domi-
nantur, fertur equis auriga, nec audit currus habe-
nas, vti Poëta dicit, ac tanto etiam grauius in præ-
ceps ruunt, quanto magis ab indomita & effrenata
tura propellabantur: Atqui Viglius qui affectibus re-
ctam rationem præfecit: Voluntatem bonam naturæ
facultatibus subiunxit eamq; vitam ab ineunte ætate
ingressus est, vt ad eruditionis ac virtutis supremum
fastigium conscenderet, eo proposito, vt & sibi & suis
& Reipub. prodesset: Quod & facile animaduertet,
quisquis eius vestigia diligenter obseruauerit, quæ
cursum vitæ, ab eo transactæ, ab initio ad finem hic su-
pra dilucide indicant: Itaq; cū talis plerumq; fiat aus-
saliem habeatur vnusquisq; quales ij sunt, quibuscū
familiariter versatur, ille a prima statim pueritia
præuū consortium cane penus & angui odit ac vita-
uit, illisq; condiscipulis suis se maxime se per applicuit
qui ipsum ætate, eruditione ac virtute præcederem,
præceptoribus suis se morigerū ac sequacē præbuit, in
discendo prima cura fuit vt animi cogitata proprijs,
perspicuis, ac significantibus verbis explicare posset.
Deinde vt artium liberalium Encyclopediæ ordine debi-
to perdisceret, quo viatico percepto sine remora ad so-
lidam Iurisperitiam porro contenderet. His fun-
damentis tactis ubi studia ipsius maturuissent poli-
tissimis literis suis ijsq; cordate scriptis se præstantiss.

Anno Christi-
sti-

viris insinnavit, optimis ac studiosissimis adolescentibus se applicavit, usque ad studia & virtutem exultandis, priuatim publicèq; benevolentiam apud omnes sibi conciliavit: Cumq; iam in publicum prodire, & eruditionis suae specimen edere constitisset, modesta memor, ab institutionibus Imperialibus iuris professionem auspicare voluit. Vt sine arrogancia suspicione, (qua invidiam parit) magna tandem aggrederetur, qui in minoribus antea feliciter versatus esset. Quantum igitur ille in re literaria praestare potuisset, si perseverasset, satis arguunt tot universitates in Gallia, Italia, & Germania, in quibus eius industria spectata fuit, arguunt eius lucubrationes in publicum editae. Arguunt deniq; politissima & elegantissima eius epistola, ad diversos amicos scriptae, in quibus singularis ac mirabilis quaedam est concinnitas, qua mediocritate modestiam perspicuitate iudicium, elegantia eruditionem, candore benevolentiam, sinceritate auctoritatem, pro re nata ad quos scriptae erant, quasi speculari quodam eius genio spirabant. Qui quidem genius etiam in alijs eius scriptis, & qui dem publicis suavissime relucet, in quibus cum optimum lumen ordinis in convenienti rerum dispositione cernitur, tum etiam apparet stylus naturalis, minime affectatus, purus & verbis proprijs ac significativibus ad rerum propositarum explanationem idonea comparatus, sine obscuritate, sine defectu, sine superfluitate, sine ostentatione: Nec mihi quidem dubium est, quin ille in literaria functione, ad finem usque vitam perseverare maluerit, quàm extra omne periculum positus in otio profundo degere & vitam tranquillam ducere

ducere potuerit. Cū tot dotibus tum à natura tum ab arte instructus, parum difficultatis, plurimum autem honoris & emolumenti, ex ea porro sensurus esset: ni si absurdus Magnatum ac Principum flagitationibus, (quibus opera denegare non planè tutum erat) ad ciuiles functiones traductus esset: In quibus quanta prudentia, quanta dexteritate vsus fuerit, inde aestimari potest, quod tot Principibus à Consilijs fuerit tot Curijs assederit, ac praesederit, tot legationes obierit, ex omnibus laudem & honorem authoribus suis, ipsi Reipub. salutem reportauerit: In quibus omnibus perficiendis ille constantiam vigilantiamq; adhibuit, vt à proposito suo, quod cum iudicio suscep- rat, nec metu cuiusquam se abstrahi, neq; laboribus deterreret sineceret, sed donec perfecisset vigilaret ac laboraret: Vt merito suo symbolum vsurparit, vita vi- gilia est: in quo neq; manui mens, neq; menti manus vnquam defuisset. Quamquam autem ille patriæ ami- cisq; suis prematurè ereptus sit, ad iustam tamen alioqui etatem, hoc est, septuagenariam peruenit, qui cum 19 Octobris anno 1507. natus esset 8. Maji anno 1577. vita defunctus sit. Mortuus est Bruxella in aedibus suis, sepultus est Gandau ad S. Banonem in Mansolao ab ipso contracto. Plurimi in eum Epi- taphia scripserunt. Louanij & Bruxella & Gandau ex quibus vnum tantummodo ad manus meas hactenus peruenit, quod quia non satis dignum Viglij am- plitudine iudico, omittenda duxi. Doctissimus Cō- sultissimiq; vir ac Dom. D. Cyprianus Vomelius Ca- mera Imperialis assessor illi, hoc posuit quod subij- ciam.

Anno Christi.
lii.*Viglius hic Zuichemus habet post fata quietem**Præsides quo celebris Belgica tota fuit:**Quippe magistratu licet hoc illustrior vno**Haud cedat Doctis, Casare dante, viris,**Hic tamen illius valde amplicauit honorem,**Inclita tam virtus nomen & huius erat:**Tantus in eloquio nitor, atq; scientia legum.**Tanta, tibi quondam Scauola quanta fuit:**Id quod perpetuo monumenta disertae loquuntur**Quae iuuenis merita luce frui voluit.**Iamq; suae decies septem numerauerat annos**Quum Lachesis vitæ fila suprema trahit.**Frisia mœsta parens, tibi ne solatia defint,**Heroes tales ade subinde novos.**Eteostichon quod sequitur, nobis**Leouardia transmissit V.I.**Consultissimus Dom.**Doctor Iacobus**Bouricius.**Viglius octaua (flet tristis Frisia) Maij,**Ascendit lati splendida tecta poli:**Scripsit Viglius, ut supra diximus, quæ edita sum.**Comment in 10. titulos Institut Imp. excus. Passim**Theophiligracas institut. in lucem eruit & addita doctissima præfatione Cal. Quinto dedicauit excus. passim.**Comment. de rebus creditis & si certum petatur, post obitum eius an. 1585. Col. excusl. in 8. 10. Gymn.*

DECAS

DECAS DECIMATERTIA.

219

Anno Chri.
sti.

I. Cyprianus Vomelius.

CYPRIANVS Vomelius familia Stapentica
per antiqua Ioanne Stapert, & Tietzaogema,
pijs ac concordibus per omnem atate parentibus an-
no Domini 1515. vel circiter natus, prima literarum
elementa Vomely, qui Frisia Occidentalis pagus est
in Territorio Henmaerderadeleo, parentum cura in
schola infantuli didicit: Mox eorundem sumptibus
Gouda ac Harlemi in Hollandia, item Sneca ac Gru-
ninge in Frisia solidiora Grammatica praecepta con-
sectatus, tandem vi vniuersas dicendi artes plenius
de gustaret, atq; alia lurs fundamenta attingeret,
VWittembergam mittitur: Caterum lapso triennio,
pater vita defunctus est. Et mater significans se
quatuor adhuc liberis educandis superstitem, praeter
Cyprianum & Sabinum, ostendit sibi permolestum
fore, si missa deinceps pecunia eorum aleret studia:
Natus ergo annos plus minus viginti, cepit ipse sese
professorio munere in diuersis per Germaniam ludis
literarijs exhibere. Nimirum Magdeburgae & Bra-
unsvigae in Saxonia, & Tremoniae in Vespalia, sta-
tim vero cum hac ratione nonnihil collegisset argenti,
ad diuersas item Academias, videlicet Erphordien-
sem, Louaniensem, & Coloniensem interpolatim re-
currebat: Vi inchoatum Iuris studium, cum non pos-
set continuare, saltem per interualla recoleret, at-
que ad aliquam si fata non aduersarentur perdu-
cere maturitatem. Tandem verd cum certorum

anni-

Anno Chri
sti.

amicorum, maxime vero clarissimi viri Iacobi Curienſis Medicorum ac Mathematicorum eius aetatis facile principis commendatione Moguntiam euocaretur, Regiſis munere in Contubernio Philoſophico per triennium perfunctus, quo etiam tempore procuratorem fiſci Reuerendiſſimi Archiepiſcopi Moguntineſis generalem aliquandiu agebat, ſacrarum legum magno praeſentium ea in facultate proceri conſenſu, Doctoratum ibidem ſuſcipiebat: Porro autem quia ſtatim Iuriſprudencia titulo coeperat inclareſcere, non modo ipſe Reuerendiſſ. Archiepiſcopus Moguntineſis paſſus eſt eum Ius Civile ſua in Academia ordinarie proſiteri, ſed & ipſe Imperator Carolus Duce memorie Quintus, eum cum tribus fratribus germanis, ſcilicet Sabino, I. V. Licentiate, Epone ac Ioanne honorarios per codicillos nobilitauit: Ipſo inſuper Cipriano Comite Creato Palatino: & quidem in forma ampliore: Caterum haud multis interiectis annis, ab illuſtriſſimo Principe Georgio Comite Palatino in numerum Conſiliariorum cooptabatur, ac paulo poſt eiſdem poſitiſſimum, gratia fauore ac ſtudio in Camera Imperialis Iudicii aſſeſſorem praſentatus recipiebatur: Vbi per quindecim annos in laude aſſeſſorem egit. Vbi in Dominum pie obdormiuit, & ad S. Ioannem ſepultus eſt: Multi funus eius ob ſummum eius deſiderium lugentes, comitati ſunt, multig. Epitaphia illi condita poſuerunt. Ipſe ſibi Epitaphium ſcripſerat paulo ante mortem, cum admonueretur ſibi fatalem diem imminere, quod hic ſubijciam.

DECAS DECIMATERTIA

Hoc Frisus Condor tumulto Cyprianus amica.

Vomelidum à Stapert gente domog³ satus:

Aonia lauri licet arte merebar honorem.

Est astræa tamen plus Dea culta mihi:

Testis erit Mogani praelara Academia, qua me

Tradentem audiuit Ciuica Iura frequens:

Testis erit Camera simul Imperiale Tribunal,

Quod colui Assessor per tria lustra Spira:

At hic Christe tuum supremum expecto Tribunal.

Tu mihi non censor, sed pius esto pater.

Obijt quinta Martij anno post natum Christi
millesimo quingentesimo septuagesimo octauo.

Ioannes vero frater eius natu minimus an. 1568.

Embrice in Cliuia vbi licet, iam quadragenarius, cō
iugatus ac liberorum parens memorabili exemplo
ludum quotidie literarium inter adolescentes frequē
tabat, quippe admirabili doctrinarum & virtutum
cupidine sub id temporis inflammatus, in fata con
cessit. cuius ibidem monumentum cum tali inscriptio
ne extat,

Vixit Ioannes Frisus cognomine Stapert

Sectator Charitam Pieridumq³ senex:

Namq³ professores quadragenarius audit

Sedulus, hac Sophiam quotquot in vrbe docens:

Quo magis ô iuuenes castas adamate cūenas

Congruit hic vobis nempe decorus amor:

Alla vero soror iam sexagenaria, quippe inter sex li
beros natu maxima, prid. Calend. Martias an. 1590.
placide in Christo obdormiuit, cui idem Cyprianus
tale condidit Epitaphium.

221

Anno Christi
fi

222
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Occupat Alla soror sed prole superstita quina
Atq; adeo felix posteritate sua:

Heu sibi VVmar sum matronam luget ademptam

Qua pia pauperibus munera sepe dabat:
Pro quibus officijs, & pro bonitate perenni,

Da Deus huic famula coelica regna tua.

Sabinus verò frater Cyprianus I. V. Licentius
vir egregius consulatum aliquandiu Sneece gessit, Do-
nec ingruentibus factionum dissidijs Embriam cōce-
deret: Vbi per annos aliquot moratus vita defunctus
est, hic duas ex intervallo vxores habuit: priorem I-
dam nomine, qua defuncta, secundam duxit vxorem
Ebelam Sicconis ab Albada, viri ob virtutem vitæq;
splendorem inter suos haud quaquam incelebris filiæ
forma præstantia, pudicitia, alijsq; matronalibus do-
tibus nulli secundam. Ex qua aliquot suscitauit pro-
les adhuc superstites. Epo autem paternum possidens
pradium quod Stapert vocant, agricolam aguit, quod
genus inter Frisios cū primis honoratū est, & Eijn-
ijerde, hoc est, proprietarij appellantur, qui Domini
sunt fundi sui, & differunt à colonis, qui fundum co-
lunt alienum & conductitium: Fuit etiam idem Epo
in Hennaer deradeleq; Territorio assessor, siue vt qui-
dam vocant, Scabinus iuridico, & Vomelij sculietus:
Vxorem habuit Sibricam filiam Marci Sicconis, ce-
lebrerrimi per Frisiam Capita. filiæ ac sorore Timke
Sakes Pretoris in Schoten, ac vxoris Eisge Ian VVil-
lenrs Pretoris in Appelsche: ex qua Filium procrea-
uit, Lauremium Vomeltum à Stapert, I. V. Doctore
& Iudicij Imperialis cameræ Aduocatū & Pro-
curatorem, cuius insigni diligentia ac fide,
nulli

multi Principes, multa prouincia ac ciuitates longe la-
reg, toto imperio mituntur. Ietzia soror octo superstitū
liberorum, mater vixit cōiunctissime cum marito suo
ioanne Hosseli à Rins. qui & ipse Vomelij agricultu-
ram exercuit. Fuit autem Cyprianus noster vi omni
literarum genere insigniter ornatus, ita etiam omni
humanitate, comitate, ad miraculum vsq. spectabi-
lis, sine felle, sine fūco, candidus totus & ingenuus, q̃
nemo nō de illo, qui eū cognouit nō libēter & cōstāter
predicauit: Mihi quidem multis literis vltro citroq.
datis, cognitus est, cum Erphordia agerem: quo tem-
pore etiam mihi professore lingua græca nomine vni-
uersitatis istius obtulit: coram autem mihi nunquam
visus est, nisi domi sue pridie Parasceues anno 1562.
Tunc autem cum ego relicta Erphordia ad Cardina-
lem Granuellanum iturus in transitu officij gratia sa-
lutaturus eum accederem, ille me nunquam antea
visum, neg. certior aduentus mei antea factus (vt mi-
hi postea affirmabat) nominatim compellauit, & por-
recta dextera, gratissimus est (inquit) mi Suffride no-
bis aduentus tuus, quem multo iam tempore deside-
ramus: Idem mihi accidit hic Colonia mox cum cla-
rissimo viro Laurentio Surio, & non multo post, etiam
cum doctissimo & venerabili viro Huberto Schoto,
Patre priore Regularium in Bischo Isaac, qui conuen-
tus est in Sylua zonia in Brabantia.

Cyprianus autem in literis prestare potuisset,
quantum voluisset, si in his perseuerasset, quod quia
non licuit, ijs se occupauit, quibus officij fidem de-
buit. Itaque postquam ad Rempubicam accessit
ijs valedixit quibus delectatus erat in iuueniēte
sua:

Anno Chri
sti

sua: Tunc autem scripsit quo genus eius maxime delectabatur & potissimum se continuu in viridarys musarum ac Charitum Itaq; scripsit.

Sylvarum libros tres, qui sunt excusi Erphordiae apud Melchiorem Saxonem anno. 1540.

Hic accessit postea sylvarum liber quartus. separa-
tim ab istis excusus apud Luonem Schoeffer, anno.
1547.

Oder, ad Deum Optim. Max. pro tranquillando
Christiani orbis statu, in qua imitatus est suum Prae-
ceptorem D. Iacobum Hoierum, siue Maieserium ce-
lebris gymnasi Harlemiensis olim moderatorem, vi-
rum non minus propter eximia virtutem & eruditionem,
quam vita sanctimoniam sempiterna dignam
memoria: id quod ipsemet fatetur, Cyprianus inscrip-
to eiusdem nomini epigrammate quod extat sylva-
rum lib. 4.

Scripsit etiam librum miscellaneorum.

Scripsit etiam librum qui continet celebrium al-
quot virorum Epitaphia ciuitatis Madeburgensis.

Cumq; a Carolo Quin. ornatus esset Palatinus,
ut supra dictum est, in gratiarum actionem illi lucu-
lentum scripsit Epicedium: Erat autem inter hunc &
Vlpium cisseum tacita sed sine acribitate discussio,
nam infedanda & compeffenda factiosorum rebel-
lione, Vlpium Saxonibus sauebat, Cyprianus
Burgundis, sed vterq; commodo suo. Vlpium a Saxoni-
bus promotus erat, ideoq; Henrico Saxonia Ducis
gratulatorium carmen scripsit Cyprianus id huius-
modi Epigrammate testatus est quod extat sylva-
rum lib. 3. his verbis.

DECAS DECIMATERTIA
Ad Vlpium Cissaum Franc-
kerensem.

225

Anno Chri-
sti

Quod Frisia nostra non imperet Aula Georgi
Saxonia Domini longa querela tua est:

Ast ego quod Caesar rerum moderetur habenas,
In patria, summo gaudeo iure, mea:

Qui caput est mundi, cui pareat Vesper & Ortus,
Quo mihi hic totus mitius orbis habet:

Hic Frisia nostra longum dominetur in aevum:
Haud Dominus Frisus ille pudendus erit.

2. Georgius Ratallerus.

G Georgius Ratallerus Leouardia natus est, circa
annum Christi 1518. Pater illi fuit amplissimus
vir Dom. Ioannes Ratallerus, primus nomine Caroli
Quinti generalis Frisiae Occidentalis Quaestor. Geor-
gius ab ineunte pueritia statim literis imbutus inge-
nij felicitate aequalibus suis facile praeminuit, semper
que se egregium praestitit: Nos eum adolescentem pue-
ri sub eodem praeceptore M. Antonio Colonienfi Leo-
uardiae in schola publica ad S. Catharinam cognovi-
mus: Qui non multo post tamen Vlraiedum ad Ge-
orgium Macropedum (cuius fama tum celeberrima
erat) amandatus fuit: Huc igitur praeceptorem nactus
ita breui tempore profecit, ut non obscure appareret,
quantus futurus esset: valde propensus illi genius ad
Poësin erat, quod cum animaduerneret,
Sape pater dixit studium quid inutile tentas:

Maomides nullas ipse reliquit opes:

Cuius monitus Georgius, victus porro ad eloquiū
Vindi tendebat ab auro,

P

Fortia

226
Anno Chri
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Fortia verborum ferret ut arma fori:

His igitur liberaliter instructus, Louanum primū,
deinde & Gallicas, & Italicas academias adiuit: nō
modo ut exactiorem iuris cognitionem sibi compa-
ret, ex collatione celeberrimorum professorum, sed etiam
ut contracta cum his ipsis & alijs viris apud suos prae-
cipuis familiaritate, haberet in omnem euentum,
quos iure amicitia conueniret. Quorumq; recordatio-
ne peregrinationem suam suscitaret, tum etiam ut
popularium linguarum peritia comparata, aptior
esset ad negotia Reipub, nomine cui à ministraturus
erat, exequenda, si quando legationes ad extraneas
gentes forte obeunda essent: Reuersus igitur in Belgiū
à Carolo Quinto in magnum Senatū Mechlinie co-
optatus supplicum libellorum Magister ibidem consti-
tuitur: Non multo post à Domina Margarina Par-
mensi, Caroli filia, Belgij Gubernatrice Legatus mit-
titur ad Regem Daniae nomine rerum Belgarum:
Vbi re feliciter acta reuersus Vltraiecti senatus Regij
praeses constitutus est, vbi & diem suū obiit anno 1581.
repentina morte sublati in ipsa Curia: Vir adhuc in-
tegra etatis & corpore vegeto ac robusto: Erat enim
Heroica corporis proceritate, membris validis, & fir-
mis lateribus, candidissima facie, capillitio nigro, bar-
ba densa, non tamen prolixa, oculis nigricantibus ac
letis, naso subadunco, & ut breuiter dicā, qualem gra-
tia ipsa musis adiuuantibus sinxisse videri poterant.
Vox erat virilis, placida tamen & sine horrore ac
fridore: Sed haec ornamenta exteriora ab interiori-
bus in illo longo intervallo superabantur: Celebrat-
eum in descriptione vrbis Leouardiensis Ludouici

DECAS DECIMATERTIA

cus Guicciardinus, sed de scriptis eius nullā mentio- Anno Chri
nem facit: Scripta autem eius quæ quidem nos hæc
nus cognoscere potuimus hæc sunt.

Hesiodi opera & dies latino carmine Elegiaco reddidit.

Item Epigrammatum librū scripsit Petrus Bru-
bachius excudit Francofurti anno 1548.

Item Sophoclis fabulas tres Alexandram, Ele-
ctra, Antigonem, carmine latino transfudit. Gryphius
excudit anno. 1550.

Idem postea Sophoclis Tragedias aliquot latino
carmine reddidit, Antwerp Gulielmus Syluius excu-
dit anno 1570 in 8.

Euripidis etiam Tragedias tres, Phœnissas, Hip-
politum coronatum, & Andromacham in latinum
transfudit, eleganti carmine.

His adiunxit etiam fragmenta ex veteribus Græcis
Poëtis apud Stobæum extantia eodem versuum gene-
re latine reddita, quæ simul excusa sunt in 16. Ant.
apud Plantinum anno 1587.

Scripsit etiam Elegiam in obitum Gulielmi Can-
teri quæ manu eius descripta apud nos extat, & cū
alijs Epitaphijs in eundem Canterum scriptis edetur
vi in Cantero supra diximus.

Scripsit etiam in gratiam nostram breuem ca-
talogum omnium Præfectorum siue Toparcharū qui
Vltiæcūm ditionem sub Carolo Quinto, & filio
eius Philippo Hispaniarum Rege gubernarunt: Item
quæ & Præsidum quoque qui Senatui supremo
præfuerunt: Quæ ad id ipsius memoriam in vsum Vl-
tiæcūm, ne intercidat hic subiiciemus ex epi-
stola

Anno Chri
 1574. In quo sic scribit.

Quod ad alteram eius epistola tua partem attinet, (inquit) qua cupis tibi suppeditari ordine Praesides Curiae Ultraiectinae ab eo tempore, quo in Carololum Quintum Imperatorem, translata fuit Provincia, & quo quidam anno coeperit, & quod profuerit, sic habe:

Institutum fuisse Senatui Ultraiecti anno Dom. 1530. vndecimo Aprilis.

Gubernatore tum Provinciae D. Antonio de Laimij, Comite Hochstratano, quo viro defuncto surrogatus in ipsius locum fuit Renatus Chalonijs: Princeps Aurangiae, 11. Octob. 1540.

Huic successit Ludovicus à Flandria D. de Praet. 4. Octob. an. 1544. Ille abdicata consensu Caesaris dignitate successoris habuit Maximilianum à Burgundia, Marchionem Veranum. 27. Martij anno. 1546.

In cuius mortui locum successit est Guilielmus Nassovius Princeps Aurangiacus 18. August. an. 1559 qui Duce Albano ad excutatos in Belgio motus componendos, misso, in superiorem Germaniam cum repositisset anno. 1562. Praefectus Hollandiae atq; Ultraiectinae provinciae designatus fuit Maximilianus Comes à Boussu.

Primus consilij Ultraiectini Praeses fuit Iaspar Leuinus Hoghelandius ex consilio Hollandiae ascitus 11. Aprilis 1520.

Martinus Naerdemus etiam ex consilio Hollandiae euocatus locum Hogelandij subiit, qui sponte

DECAS DECIMATERTIA

eam functionem abdicarat 6. Augusti. anno Domini. Anno Chri
1538. Ai.

Nardeno deinde Gruningam ablegato, ut ibi Pra
fectum urbi ageret, successit Hector Hoxverius 21.
Novemb. anno 1541.

Cui vita functo successit Adrianus Verburchius
Magister libellorum supplicium, & magni Consilij
Mechliniensis Consiliarius 27. Septembris anno.
1547.

Qui postea electus in Praesidem Flandriae & cu
stodem Sigilli Belgiae successorem habuit Hippolitum
Perfinum, Regij in Frisia Senatus Praesidem 19. Maji
anno 1557.

Perfino successit Georgius Ratallerus Magister li
bellorum supplicium & magni consilij Mechliniensis
Consiliarius 11. Augusti anno 1569.

Habes mi Suffride catalogum quem petijsti Pra
sidum Ultraiectimorum, cui ego adieci Gubernatorum
seu Praefectorum catalogum, quem, si ita videbitur
lo o appendicis poteris adiungere.

Becani Historiam quam hic tandem nactus era
vernacula conscriptam lingua describi iussi, eo animo
ut ad te primo quoquo tempore transmitterem: Quia
autem hesterno die ex Domino proposito D. Ioannis,
intellexi, te Historiam eam propediem edituram,
cum appendice tua ad hac usq; tempora deductam,
collaturum, cum duobus alijs exemplaribus,
superuacaneum duxi meum tibi mittere: eoque magis
quod admodum mendosum multis in locis plurimis
que lacunis interscissum, haud magno tibi vsui futu
rum existime: Huc accedit quod cum haec scribe
bam

Anno Chri-
sti.

bam. Interuenit Theodorus Canterus communis a-
micus, dicens se abs te literas habere, quibus pete-
bas vt principum finemq; mei exemplaris conferret,
cum ijs, quae ex tuo excerpseras: quod fecit. Atq; is
ad te de hac re plenius: bene vale optime Suffride,
& me tui amantem redama. Vlracti 4. Idus
Maij anno 1574. Tibi ex animo addidit G Ratelle-
rus: Hac Ratallerus, opus autem Io. Becani Canonici
Vlractini, de quo hic agit, ego Louanio huius decedens
Typographo excudendam tradideram cuius inuria
amissum sed postlimino tandem recuperatum hacten-
us penes me hic est, & prodibit in lucem commoda
occasione data.

3. Gerardus Lopperf- sum.

Magister Gerardus, qui & Lemonius, & Lopper-
sius & Loppersum dictus est, in Loppersum na-
tus fuit, qui pagus est in municipio Gruningano: Hic
in patria sua puerilibus literis imbutus, Regnero Pra-
dimo Gruninganae scholae Rectori commendatus est.
Quo Praeceptore tum in viraq; lingua, tum in omni
Philosophia se profecit, vt in condiscipulorum suorum
coetu facile princeps esset: Hanc eruditionis estimati-
onem consecutus magnatum aliquot liberis Prae-
fatus Louanij missus fuit. Vbi & per multos annos se
continuit, & priuatis lectionibus se sustentauit, qui-
bus & multos auditores attraxit, & iuncta vita inte-
gritate, mirum in modum delectauit. Intra lingua-
rum & reliquae Philosophiae cancellos praelectiones
suas

suas continuit etiam si & Iurisprudentiam & Theo-
 logiam ac Medicinam quoque non oscitanter inspe-
 xisset, in patribus Ecclesie Græcis ad vnguem versa-
 satus erat: Neque iucundius illi quicquam erat,
 quam Græcas patrum lucubrations latinas face-
 re, non modo prosa, sed etiam carmine, quo multum
 valebat. Mortuo Regnero pradinio cum Magistratu
 Gruningano pro meritis ita à cordatis esset con-
 mendatus, vt tali Præceptor, talis discipulus merito
 sufficiens videretur. Magistratus enim liberali sti-
 pendio induxit vt Schola Gruningana gubernacula
 susciperet. Sed cum vir optimus neque vocem, neque
 motus Regneri præstaret, quæ oculos & aures titil-
 larent auditorum solito modo, introduceret, deinde eti-
 am nouâ & insolutâ Poëtices doctrinâ, quâ Regne-
 rus neglexerat, cui nihil nisi carmina deerant, eui-
 luit eius authoritas, & ipse in exemplum venit ita vt
 præ animi morore pene contabuerit, cum fructum fa-
 cere non posset, & existimationem omnem suam a-
 mitteret: Itaq; elapso anno vno, missionem à Magi-
 stratu petiuit, quam illi Magistratus quamquam gra-
 uatim dedit, & pro amplitudine sua liberali cum eo
 egi, cum ipsius culpa in omnimodum hoc non accidisse
 sciret: Relicta igitur Gruninga Louanum reuersus
 est, vnde quorundam magnatum precibus euocatus
 Traiecti ad mosan Recloratum Scholæ suscepit vbi
 & vxorem duxit, & vt intellexi vna tandem defun-
 ctus est, circa annum 1582. Interim autem dum Tra-
 iecti ageret, aliquando Louanum ad me excurrit,
 & inter alia me prudentia laudabat, quod Do-
 m. no Regnero proxime noluerim succedere: sed

Anno Christi
tti-

conqueretur sibi non id in ommodi solum ibi obstitisse, sed illud quoque, quod essent illic in schola Hypodidascali, qui ipsum omnibus modis amoliri cupiebant, ea spe, ut ipsi Reſtorum conſequerentur. & horum inſtigatone ipſum fuiſſe exſibilatum ab adoleſcentibus imperitis & improvidis, quod mihi facile perſuaſum eſſe verum, & poſtea ab alijs intellexi eſſe verò verum: Mihi autem non illa tantum cauſa fuerunt, cur multis in locis oblata ſcholarum publicarum gubernacula reſuſceperim, de quibus haecenus dixi, ſed & illa quoque, vel in primis quoddam Reſtor ſcholarum plus negotij ſemiat ex Hypodidascali ſuis, quam ex diſcipulis. Hypodidascali enim plerumque non tam Reſtoris, quam ſuum negotium agunt, & non raro per diſcipulorum conſpirationes Reſtorem euerunt, quae res me maxime deterruit, quo minus Reſtorum velius ſchola ſuſcipere voluerim, cum mihi diuerſis in locis oblatus ſit: Gerardus autem ſcripſit multa Epigrammata ad diuerſos.

Item Epitaphia & Epicedia.

Item D. Gregorij Nazanſeni poemata latina ſecit, quae omnia mihi coram Louanij exhibuit: an autem haecenus excudi curauerit ignoro. Scripſit etiam multas epiſtolas graecas: de quibus aequè nihil conſtat,

4. Boëtius ab Holdingha.

Boëtius ab Holdingha vir antiquae & primariae nobilitatis, cum à Forenſi ſtrepitu abhorreret otium literarium ſectatus eſt, & quoniam neque reditus ampliffimi neque praediorum commoditas deſſet, muſas pro arbitrio ſuo coluit, & comparata Biblio-

theca

theca ampla non modo legere multa, sed colligere multa quoq; & commentari nonnulla voluit ad ornatum & utilitatem patrie suae: Itaq; etiam tum cū factiones sacrae per belgium gliscerent, ille, quo solita tranquillitate philosophari posset, Emdam concessit, vbi etiam ni fallor post aliquot annos vita defunctus est, vir sane in sacris linguis, in omni Philosophia, in tribus demq; maioribus facultatibus, & praecipue in Historijs, & patria antiquitatibus, & praecipue in rudibus, filium vnum moriens reliquit, Vilconem Hol digerum ab Eyfingh de quo infra dicemus: Scripsit quae nos hactenus comperimus.

Insigne opus de Frisia nostra.

Item catalogum verborum Frisicorum quae cum graecis conveniunt, & quaedam alia non contemnenda, mortuus est circa annum Dom. 1582.

5. Sibrandus Leo.

Sibrandus Leo, Leouardia patre Leone naupego natus est: Cui si fortune te inuitas in prima adolescētia non obsitisset, nulli suorum aequalium secundus esset. Erat enim in eo ingenium viuidum & ad omnia sequax. Sed cum & legitime natus non esset, nec haberet quo studia sustentaret, per dispensationem, ut vocant, (quam quam satis difficulter) impetravit eius mater, ut in conueniunt Lideum animum reciperetur, qui prope Franekeram sit ordinis praemonstratensis: In hac igitur Abbatia monasticam vitam professus Sibrandus alacri studio ad ordines Sacerdotalis contendit, quos & gradatim adeptus concionando se exercuit, in quibus & paulatim vsu industriam adiuuante, eminere cepit: Itaq; cum ista Abbatia ali-

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

quot pagos haberet, quibus iure patronatus, de pastoribus prospiceret, euenit ut vita defungeretur Pastor qui erat in Menaldemio, qui pagus non multo plus vno miliari Occidentem versus Leouardia distat: In huius igitur locum successit Sibrandus: Qui post aliquot annos hinc Belloconium ad punguorem eiusdem sui conuentus Pastorum simili euentu & postea rursus in Menaldemium translatus fuit: inde tandem gliscentibus tota Belgia sacris factionibus eiektus patria extorris, ad extremum in Cusumaria sui ordinis Praepositura in terra Gruningana vitam cum morte commutauit, anno post natum Christi, nisi fallor millesimo quingentesimo octogesimo octauo. Miro studio hic nos a teneris annis coluit, non modo Leouardia, ubi sub vno Praeceptore Magistro Cornelio Coleberto instituti sumus, sed & Loua. quo aliquando excurrit, & patriam subinde nos visitantes diuersis in locis humanissime excepit, quod agnoscere diceret nostra in ipsum nullis qua beneficia, qua tamen ipse nulla me contulisse in ipsum memini, nisi forte consilio si quando requireret, nostro autem hortatu, primum Tabulam geographicam Frisia composuit: Quam excudit primum Iacobus Dauentriensis, & deinde locupletatam recudit anno Christi 1579 Hoenbergius, & auctario tabule Hopperiana extendit, quae suum Frisiae representat, qualis sub Augusto Casare fuit, ut supra diximus in Hoppero: deinde vero cum Historia nomine quam in gratiam patriae meditabamur, omnes amicos congregaremus, ut nobis antiquitatum monumenta conferrent, datus litteris & hunc etiam

DECAS DECIMATERTIA

235

ANNO Christi.
tti.

hortati sumus, ut undecunque posset antiquitates
patria corrogaret ac nobis transmitteret: Quarum
aquirendarum ille ut si quis alius tunc maximam
commoditatem habebat, tum ob convenientes duos
Lidlinensem & Mariengardensem sibi Ordinis ab-
bates & Religio si complures valde diligentes & in-
dustrii vixerunt, tum etiam propter consuetudinem
antiquissimae & nobilissimae familiae Hemmen-
nae qua Bellocomi est, ubi Sibrandus tum Pastor erat:
Nam cum ipse nobilissimus amplissimisque vir ac
Dominus, & nobis dum vixit singularis patronus
Hectoras Hemmena, huius familiae pater, haud fa-
cile tota Frisia tota Frisia patrem in antiquita-
tum cognitione, quatuor etiam Frisiae habuit Doco-
nem, Dominicum, Renicum, & Sixtum insigniter
& studiosos & peritos antiquitatum patria atque
etiam mei amantissimos.

Ac praestitit quidem se tum Dominus Sibrandus
in hoc negotio diligentem ac strenuum, & colle-
git sylvam quandam rerum gestarum nequaquam
contemnendam, quam & mihi Louanum ubi tunc
agebam transmissurum esse literis Bellocomo datis
28. Iulij anno 1571 spondit: Electus autem in exi-
lium secum patria eam exportavit, & praeposito Cu-
mariensis moriens commendavit, ut is proxima occa-
sione Colomiam ad me transmitteret: Maxime autem
usus fuit hic Sibrandus in rebus nostratum transma-
rinis describendis, Oluero Scholastico Colonien-
si, qui diligenter versatus est in recensendis Frisorum
rebus fortiter ad Damiatam & alibi terra s. gesta
& privilegia eo nomine ab Imp. & Pont. impetratis.

Quod

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Quod mandatum eius exequi inter prepositum & me dignatus est amplissimus vir ac reuerendissimus Dom. Gellius Ilstanus Ioannitarum in Hospitali prope Sneca, & in Vituert commendator, qui hyluzam istam Sibrandi ad me huc transmisit 11. Octob. anno 1584. Quae magnum adiuuentum attulit conatibus maxime in fluminibus patriae, describendis, in originibus familiarum, ecclesiarum, ciuitatum adnotandis. Quae et se in ciuitatum descriptione magnopere adiutum esse, idem commendator ad me datis literis profitetur, vt infra plenius dicemus: scripsi hic Sibrandus etiam plura quae olim in Menaldemio mihi coram ostendit. Sed an praeter tabulam istam Geographicam aliquid in lucem emiseric, e quidem nondum comperi: Vt cumq; hoc sit, nobis haec Sibrandi memoria consecranda fuit. Primum vt gratiam eius manibus referamus, per quem profecimus: Deinde vt & Lectori fidem nostram probemus, cum iudicamus vnde acceperimus, quibus patriam nostram illustrare conamur.

6. Andreas Mirica

Andreas Myrica Lemnariensis, Medicina Doctor, quatuor linguarum, Latinae, Graecae, Hebraicae atq; Chaldaicae peritissimus, omni artium genere insigniter excultus fuit: Vir vt ipso vultu venerabilis, totiq; corporis habitu reuerendus, ita etiam singulariorum probitate, vitae honestate suspiciendus, omnibus amabilis, nulli odiosus extitit: Post studiorum consummationem, quorum nomine Germaniam, Galliam, & Italiam peragrauerat, ac diuersas vniuersitates coluerat in patriam reuersus Leon-

uardia honestam vxorem duxit, ibidemq; Medicina
praxim per multos annos feliciter exercuit, & pluri-
mis opem opportunam tulit, quos alioquin mors imma-
tura de medio sustulisset: ceterum quam alijs presti-
tut sibi prestare vir optimus ac peritissimus non potuit
aduersus calculum Medicinam, cum aduersus fata-
lem necessitate nulla medecina valeat: Itaq; calcu-
lo sublatus est sexto die Decembris anno 1585. quem
tota ciuitas magno luctu prosecutus est: scripsi vt ac-
cepimus, non modo in medicina sed & in sacris plu-
rima, quorum singulari affectu ardebat, sed hac om-
nia, cum sibi mortem imminere sensisset, flammis ab-
sumi voluit: in quo an illi prorsus obtemperatum ab
amicis sit, equidem non satis comperi, ideoq; spero
presto fuisse aliquem eius manibus talem vindicem,
qualem se manibus Virgilij praeiit Caesar Augu-
stus.

7. Petreius Tiara.

Petreius Tiara, Vorcomij hon. sto loco natus, cum
esset singulari ingenio, & admirabili memoria
praeitus, nullam difficultatem in studijs, imo vero in
quibuscunq; rebus percipiendis sensit: Vnde & co-
todia xilos in omnibus fuit: nihilq; vnquam repperit
quod non suo pte marie, & sine Praeceptoris opera,
plenus perciperet. Quare & Logicis & Mathe-
maticis, & Physicis & Ethicis disciplinis ad miracu-
lum instructus fuit: Instrumenta Musica, Astron Geo-
met. artificiosissime fabricare, vt & pingere potuit:
Trium linguarum cognitionem exactam habuit, qua-
rum subsidij ad vsu faculatis medicina potissi-
mum viebatur. In qua supremam Lauream consecu-

Anno Christi.
fii.

tus industriam suam Reip. potissimū probare voluit: adolescens vid. t. Germaniā, Galliā, Italiā: In Belgii-um reuersus vxore in patria ducta sedes Louanijsi-xit: Qua amissa non multo post, ad nouam vniuersi-tatem Duaensem Regio stipendio vocatus vtriusq. linguae professionem suscepit. D. cta autem vxore se-cunda, quae & Gall. ling. insolemtia, & patriae deside-riū ferre non poterat, professione relicta in Frisiam & Franek. migravit, vbi vxor nata erat, substituit, vbi & Consulatū vrbi aliquādiu gessit: Cū verd. insanis factionibus Belgium flagrare inciperet, ille mature cessit inuidiae. & Lugdunam Batauorum se contulit, vbi publicam medicinae professionem aliquandiu ha-buit, vnde tandem in patriam reuocatus in noua vni-ueritate Franckerensi Graecas literas aliquandiu pu-blico stipendio professus est, vbi & mortuus est anno Domini 1586. annum agens aetatis suae (in fallor) octuagesimum: Contign. ille nobis olim Louanij an-no Domini 1553. Hospes & incundus & salutaris: Qui cum sobrietate vita, & bonis admonitionibus nos ad virtutem & studia exuscitaret, ea tamen co-mitate vbiq. ista conliebat, vt sine offensione quin po-tius cum summa gratia ac voluptate ab illo profecta acciperentur. Ideoque cum eo tempore multi esse-mus in eius adibus adolescentes, quorum alij ad ali-as dignitates postea conscenderunt neminem equi-dem hactenus audiui, qui non suauissimam illi consue-tudinem Petre. fuisse predicaret. Potuisset hic vir ad maximas quasq. dignitates & ad splendissimas professiones peruenire, ad quas à diuersis magnati-bus, frequenter inuitatus est, si voluisset: Nec enim ingre-

DECAS DECIMATERTIA

ingenij solum, sed & corporis etiam dotibus natura
ipsa eum huc destinasse videbitur, quæ nihil omise-
rat, quod in plenissima virilis corporis fabrica requi-
rebatur.

239

Anno Chri
sti

Erat enim statura ultra mediocritatem, mem-
bris validis & bene compactis, & proinde etiam ro-
lustris, cute candidissima, facie decenti, fronte lata,
oculis latis & apillatio rufo, barba densa ac valde per-
missa. Quæ omnia ille venerabilem quandam reue-
rentiam & auctoritatem apud notos & ignotos con-
ciliabant. Vnum tamen illud natura in eo oblita
videri poterat, ut ei facultatum suarum fiduciam
paulo maiorem ingeneraret: obstitit enim illi semper
Dysopa, & inutilis quadam verecundia. Quæ ob-
stante, idem quod prius, inter paucos cum sum-
ma laude potuit publicè præstare non potuit, perstrin-
gente mox eius oculos auditorum frequentia, quæ
alios magis excitare & erigere solet: Scripsi quæ
quidem hætenus ad notitiam nostrā peruenerunt,
ea quæ sequuntur.

Quamquam & alia eum habuisse sub incude, certo
sciamus.

Vertit ex Euripide Medeam, quam Ultraie-
ti exiit Hermannus Borculous anno Domini.
1543.

Vertit ex Platone Sopistā, exusum Louanij apud
Martinum Rotarium anno 1533.

Scripsi paraphrasim in Aphorismos Hippocratis
quam olim vidimus M. S. in Bibliotheca Cardinalis
Granellani. Cardinalis enim accepta huius dedica-
tionis autographo, Petreio liberale munus remi-
sit

Anno Christi
fuit.

fit. & exemplar hoc Bibliotheca sua consecrauit, expectans editionem publicam ex alio amigrapho à Petreio faciendam, quam an postea fecerit equidem ignoro.

Post obitum eius ex ipsius interpretatione prodierunt Pythagoras Phocylides, Theognis carmine latino expressi, quos excudit in vniuersitate Franekerensi Aegidius Radens in 8.

In translationibus eius Prosaicis est quaedam Ciceroniani sermonis puritas, minimè tamen affectata, sed veluti natua, quae singulari quodam philiro adblandiens aliquando plus volutatis asserat Lectori quem is ex ipso fonte graeco percepturus erat.

8. Rembertus Dodonaus.

Rembertus Dodonaus, origine Frisius patria Mechliniensis fuit, quod negotiorum suorum gratia parentes eius Frisii Mechlinia versati, filium illis susceperunt. Proauus huius Remberti nostri Stauriensis fuit nomine Iaribus à Ióenkema, qui filium habuit Rembertum qui & à Ióenkema, & Iariga dictus fuit Is Leonardiane ciuitatis Senior diu fuit, vir magni consilij, summæq; authoritatis, hic moriens reliquit filiam vnâ, & filium vnum. Filia nomen fuit Tita, siue Tideia, ex qua nata est Rixtia vxor Seidenardi siue Suffridi Hopperi, vt amplius patet in genealogia Hopperi supra posita: Filio Remberti nomen fuit Dodo, qui dictus est extra patriam Dionysius Dodonaus: ex hoc natus est hic noster Rembertus Dodonaus. Cuius filij fuerunt Dionysius, vita defunctus & Rembertus Dodonaus iunior, filiae fuerunt tres, Anna, Ursula, & Ioanna: Ipse & fortunis, & musis propitijs

propitius ad summum eruditionis culmen in omni ar-
tium genere peruenit, in Medica tamen facultate e-
minere voluit, cuius gratia multas vniuersitates in
Germania, Gallia, & Italia visitauit & coluit, medi-
cina autem Lauream supremam consecutus, cum ob
artis insignem peritiam & in eius praxin summam
felicitatem longè lateq; celebraretur. Inuictissimus
Imperator Rodolphus secundus eum sibi medicum ac-
ciuit, apud quem cum in summo honore esset, conti-
nuus amicorum literis Mechliniam vocatur, quod bo-
nis suis, quæ circa Mechliniam & Antuerpiam habe-
bat, præsto eum adesse oporteret, nisi ea factiosis im-
pune diripiendam concedere, & quasi pro derelicto
habere vellet. Quibus ille tandem permotis impetra-
ta ab imperatore missione, ad suos rediturns Colo-
niæ aliquandiu substitit, quod tum temporis toto Bel-
gio & maxime in Brabantia, omnia sacris factioni-
bus infesta essent: Quo tempore ob insignes curatio-
nes, hic quas in multis agrotantibus feliciter opera-
tus erat, in summa gratia apud omnes fuit: eum quo-
que charissima Coniugi nostræ agrotanti, medicum
adhibuimus, sed eo euenit, proh dolor, quem ipse pro
fuga citatæ suæ ex signis medicis facili præuidit, &
mihi etiam prædixit: Octauo enim die ex quo agrota-
re cæperat, in fata concessit, vltimo Martij, qui pri-
die Parasceues erat anno 1580. Hic vir quanquam
neq; natus, neq; multum versatus esset in Frisia, ad
min aculum tamen peritus erat, rerum Friscarum,
maxime autem in deducendis antiquis familijs, qua-
rū origines ac successiones, ad vnguē callebat: quod
ego non modo in mea yxoriss, meæ prosapia, sed &

Anno christi
41.

in aliorum quoq; multorum genealogijs deprehendit
in quibus deducendis magno mihi adumeto saepe fuit:
Amicis demum assidue flagitantibus ob causas supra
dictas relicta Colonia, Amuerpium concessu, indeq;
non multo post Lugdunū in Batavia stipendio lucu-
lento inuitatus, medicina professionem publicam sus-
cepit, qua non admodum diu functus ibidem di-
em extremum clausit: Scripsit multa & insignia
ad eam medicina potissimum partem spectantia,
quae versatur circa simplicia, quae vocantur: Et
sunt.

Florum & coronariarū odoratarumq; nonnulla-
rū herbarum historia, apud Plant. Antuer. excus. an-
no 1568. in 8.

Eiusdem historia frumentorum, leguminum, pa-
lustrium & aquatilium herbarum, addita sunt ima-
gines viuae, quarum pleraq; nouae & haecenus non
editae apud Christop. Plant. Antuerp. anno 1586. in
octauo.

Herbarium absolutissimum, omnium plantarum
genera complectens, appositis vbiq; artificiosissimis fi-
gura, in fol. Antuer. apud Plant. Morruus est, ut ac-
cepi, anno Dom. 1586.

9. Sixtus ab Hemminga.

Sixtus ab Hemmema seu ut ipse se scribit, ab Hem-
minga natus est Ballocomi, oppido Frisia Occide-
ntalis, Patre Hectore ab Hemminga, matre Barbara
à Gratinga, anno Christi 1533. sexto die Februarij,
Pater huius Sixti nostri nobilissima & antiquissima
familia Hemmingana columnen, sua memoria inter

Fri-

DECAS DECIMATERTIA

243

Anno Chri
sti

Frise proceres in comitijs alijsq; publicis congressibus, patria nomine institutis auctoritate suam multum potuit: Hic habuit filios quatuor, Doconem, Dominicum, Regnerum, & hunc Sixtum, omnes singulari eruditione conspicuos: Nam vir cordatus pecunia nūquam pepercit, quam in filiorum institutionem impendit. Itaque ab ipsis statim incunabilis illis, preceptores idoneos habuit, & perceptis in patria literarum fundamentis Louanium, & porro ad alias vniuersitates ablegauit, vt non modo artium peritia, sed & linguarum scientia conspicui, & postulante necessitate vsui Reip. esse possent. Quam diligenti studio quam maturo profectu Docuif, Sixti nostri verbum, quam meis explicare malo, quæ huc ex ipsis Doconib; genitura quam Sixtus fratri exemplo 24. posuit transcribam: Nihil autem minus suspicabamur (inquit) quam ipsum nobis morte subripiendum cum rarissime, imo annorum 22 spatio nunquam periculose egrotasset, & esset valetudine satæ firma, sobrius præterea & temperans admodum, vitæq; omnibus actionibus moderatissime. Erat verò ingenio tam mansueto ac sedato, vt non alium viderim eo quietiorem: à grauioribus occupationibus & publicis negotijs prorsus immunis, à domestica quoque re curis liber, nam celebs erat. Inimicitias & controuersias ita detestabatur, vt neminem vnquam cognouit, quæ aut odio habuerit, aut cui ipse odio fuerit. Nihil præferens animi tranquillitati, priuatim in otio tantum literato, & ingenioso degebat, à vulgi moribus alienissimus: In studijs primum locum tribuebat lectioni Sacrorum Voluminum: Secundum

Anno Chri-
sti.

Historijs & Chronographia, tertium poësi, sed sece-
 tiori ac Doctæ: Artem enim illam versificatoriam vul-
 garium huius temporis Poëtarum contemnebat, &
 in his semper aliquid adnotabat & commentabatur:
 Horis autem subcisuis se conferebat ad Geometriã,
 Opticen, Picturam, Plastica, Toreuticen, quibus li-
 benter ingenium adiuuante natura vacabat, seq; ex-
 ercebat, imitatione pariter & inuentione felicissimus:
 Conscripsit tabulas vniuersalis Chronographia, sed
 morte praeventus non absoluit poëmata quoq; multa,
 quæ tamen nunquam voluit in lucem edere. Exara-
 uit tabulam Geographicam totius orbis, cum primis
 magnam & elegantem, nec minus artificiosam, plu-
 raq; industria suæ monumenta nō volgaria reliquit:
 Hac ibi, deinde infra subdit. Sequenti (inquit) anno.
 1570. Mense Martio die 19. corripuit ipsum inflam-
 matio cerebri, qua indies ingrauescente, cum neg; se
 quieti dare posset, neg; quicquam sumeret frustra ac-
 cerfuit medicis maximo suorum mœrore ex hac vita
 decessit 30. Martij sub orium solis annos natus 42.
 menses sex & dies aliquot: Meo autem dolori accessit
 id quoq; quod nec egrotanti aut decumbenti, nec ex-
 piranti adfuerim. Haftenus de fratre suo Docone
 Sixtus. De Dominico & Renico idem testaturus. sic
 horum Genituram descripsisset: Ipse Sixtus vt in me-
 dicina excelleret artes Mathematicas sibi diligenter
 agnoscendas esse statuit. Ideoq; perceptis Logicis &
 Ethicis & Physicis disciplinis, & linguis sacris Ma-
 thematicarum gratia se Louanij Gemma Friso, &
 alibi alijs earum peritissimis professoribus applicuit
 quo penitus in earum penetralia transiret. Cumq; in
 cæteris

ceteris, quæ Mathematicum nomine censentur certitudinē esse deprehendisset, quā docti & indocti pariter prædicant, extra omnem veritatis controuersiam esse positam, eam ad vsum suum sectatus est. Sed illam quam astrologiam vocant, quæ futurorum præscientiam ex astris promittit, quum nullis fundamentis, nullis rationibus certis niti, & proinde vanam & futilem esse deprehendisset, vir veritatis studiosus & ingenuus, nō modo ipse eam canē peius & angui odit, sed etiam alijs etiam pro merito odiosam reddere voluit: Itaq; scripsit librum aduersus eos qui Astrologiam præsententur, cui titulum fecit, Astrologiæ ratione & experientia refutata liber. In quo ille non Astronomiam impugnat, quæ inter Mathematicas quartam locum obtinet, & syderum ortus & occasus docet, ex quibus interualla temporum metimur, & proinde vt humanis vñsibus, maxime necessaria in vniuersitatibus publice docetur, & suis professoribus priuilegia ab Imperatore meretur: Sed Astrologiam vanitatis arguit, quæ ex syderum constitutione hominibus inenitabiles inclinationes ingenerari docet, quibus homo pene plus quam fatali necessitate, vel ad hoc, vel ad illud ita propendeat, vt aliter agere non possit, quam ex inclinatione syderali vrgetur. Hanc enim Astrologiam nihil aliud esse asserit, quam meras imposturas, sicut & pedissequas eius vniuersas, quæ sunt Geomantia, Hydromantia, Pyromantia, Aruspicia, Chiromantia, Metoposcopia, Goëtica, Teurgica, Necromantia, prestigia, & nobilis illa Alchimia cōpluresq; alie, quæ diuinitates generali nomine appellantur, & non modo ab ordine liberaliū artium remouentur

Anno Christi
fii.

sed etiam capitali poena in Cultoribus earum condē-
nantur: Neque vero Sixtus dum hoc agit, cum ple-
beijs & vulgaribus huius Astrologiae Professoribus,
sed cum Cypriano Leouitio, Hieronymo Cardano,
Luca Gaurico congregitur, qui huius professionis Co-
ryphaei sunt: Neque solum in generalibus huius profes-
sionis Regulis confutandis occupatur, vt Picus Mi-
randula, & Cornelius Schepperus, sed & ad indi-
uidua descendit, in quibus experientia ipsa declarat
vanas, fuitiles & inanes esse promissiones omnes quas
Astronomi de futuris euentibus faciūt: quod ipsum li-
quido declarat, in triginta illustrium personarum Ge-
nituris. In quibus nihil euenisse declarat eorum, quod
astrologi ex doctrina sua, his quasi necessario euen-
tura praedicunt: Persona autem haec sunt: quarum geni-
tura proponuntur.

1. Caroli Quinti Imperatoris.
2. Caroli à Brimeu Comitis Megani.
3. Ioannis ab Austria.
4. Henrici 2. Francorum Regis.
5. Francisci 2. Francorum Regis.
6. Caroli 9. Francorum Regis.
7. Isabella Vallesie.
8. Pauli 3. Pontific. Maximi.
9. Petri Aloisii.
10. Alexandri Medicis.
11. Henrici 8. Angliae Regis.
12. Edoardi Sexti Angliae Regis.
13. Mariae Angliae Reginae.
14. Elizabethae Angl. Reginae.

DECAS DECIMATERTIA

15. Ludouici Anglia Regis.
16. Ferdinandi Imperatoris.
17. Ioannis Frederici Sax. Ducis.
18. Maurici Saxon. Ducis.
19. Philippi Lantraui Hess.
20. Bernardi de Meroden.
21. Henrici Rantzowij.
22. Adriani Iunij.
23. Gemma Frisij.
24. Docconis ab Hemminga.
25. Sixti ab Hemminga.
26. Aſæ Boitzemane.
27. Regneri à Gratinga.
28. Emari Ranconeti.
29. Ioannis Checi Angli.
30. Ioannis Baptiſta Cardani.

247

Anno Chr.
tti.

Quibus genituris ex arte fideliter deductis & ad
preſentem euentum diligenter accommodatis, cū vani-
tatem aſtrogia deprabenderit ac demonſtrauerit:
Hoc præſtare voluit, vt poſteros errore, & fruſtra-
neo labore liberaret: Illud ſaltem eſt conſecutus, vt
nec ingenium nec diligentiam nec ſtudium ſibi deſuiſ-
ſe demonſtrauerit ad Remp. literariam iſto tramite
gubernandam: Fuiſt huic Sixto Germana ſoror, no-
mine Gerlanda: Quæ vxor fuit ampliſſimi nobiliſſi-
miq; vtriac domini Franciſci à Dekema, qui nuper
cum omnium bonorum ingenti mœrore hic in ſata
conceſſit Hunc maritum pia coniunx relicta patria
ſtudioſi gratia in Lotharingiâ vſq; ſecuta Myſſopoti
diem claſſu extremū, relictis ſuperſtitibus duabus
filia-

Anno Chri

2

filiabus, & Filio vno Sixto. Qui Colonia bonis artibus diligentem operam nauat, eoz cunctis viribus enititur vt & paterna & materna familiae hereditariam laudem industria sua non modo conferuet, sed etiam augeat: De auunculis quidem eius & auo materno, nos hic diximus, quantum praesentis instituti nostri ratio patitur: De auo paterno amplissimo, nobilissimoq; viro ac Domino Sixto à Dekema Equite Aurato, & suprema Senatus in Frisia Consiliario. De Iulio eius filio qui Duaci studijs immortalis est. De Sixto iuniori eius filio qui in studijs Myssopori occubuit. Itemq; de superstitibus adhuc eius filijs Sixto seniori V. I. D. & Dacone, viris eruditione, prudentia, auctoritate conspicuis, suo loco commodius agemus: Quorum exemplis exuscitatus vestigijs gnauiter insistit, vt ad vsum Reip. in literis ac virtute cum illis paria facere possit: Author hic noster vita defunctus est, circa annum Christi 1586. Opus eius de quo hic egimus excusum est in 4. Antuer. 1583. apud Plant.

10. Cyprianus à Popma.

Cyprianus à Popma Sixti Germanus frater de quo infra: singulari eruditione praeditus ac virtute, patria nostra columen insigne fuit: Coloniae ac Louanij studiorum causa versatus inter aequales suos in genio & industria longe emicuit. Cum in patria versatus esset, uxorem duxit, nobilissimam & omni virtutum muliebrium genere ornata[m] Hisp[ani]am Boythie manam, ex qua duos liberos suscepit Mariam & Dominicum, qui ambo patre adhuc superstite in Albis perierunt: Ipse mortuus est Elosti, & in monumeto patris sepultus Elosti anno 1582. postridie Calend.

Octo.

DECAS DECIMATERTIA

249

Anno Chri.
fii.

Octobris. anno etatis sua 32. Scripsit Cyprianus.

Historiam superiorum motuum, qui in Frisia facti sunt post annum 1570, quam tamen an in lucem edicta fuerit haecenus non comperi, manuscriptam sibi ab authore exhibitam esse lueris ad me Leonardia datis vigesimo quarto Decembris anno 1583. scripsit amplissimus vir ac Dom. D. Igramus Achen Regij Senatus in Frisia Praeses.

C. Crispi Sallustij opera emendauit, ijsq; emendationum suarum rationes adiecit excus. in 18. Louanij anno 1572.

Henrici etiam Mediolanensis libros de controuer-
siis hominis & fortune in lucem eruit & commenta-
rijs illustrauit excus. Colon. anno 1570.

Cetera quae ad hunc authorem pertinent in fra-
tre eius Sixto explicabuntur infra.

DECAS DECIMAQVARTA

1. Dominicus Bendixius.

DOMINICVS Bendixius, Sneca natus est, paren-
tibus honestis, patre admodum adolescens orba-
tus vitricum accepit Magistrum Gerardum, sine Ger-
conem Leouardiensem, qui & Leonardia & Sne-
ca aliquando docuit: Praeceptores Sneca habuit in
Triualibus M. Ioanuem Rodium Drentum: Deinde
Vitricum suum M. Geronem, sub quibus egit vsq;
ad etatis suae annu 13. Deinde missus cum Ioachimo
Hoppero & quibusdam alijs, conciuibus Snecanis
est Harlemum: Vbi schola publica tum praerat vir do-
ctissimus

Anno Christi
M.

Elisimus Dom. M. Cornelius N. Quem audiuit annis
quatuor continuis. Inde Louanium profectus, operam
Iurisprudentia dare coepit, sed anno vix exacto, ob
morbum Vitrici reuocatus in patriam Leouardia pue-
ris instruendis praeficitur. Tandemq; Ioanne Noue-
sio (qui & Sneca & Leouardia scholam pub. aliquan-
diu rexerat) Frisiam relincente Suollas cum eo pro-
fectus est, illi futurus ibi hypodidascalus, hortante
eum ad hoc & modo non cogente Vitrico. Interim ve-
ro cum assiduus Hopperi literis Louanium reuoca-
retur, tandem relicto apud Suollas Nouesio, recta Lo-
uanium contendit. Sed Hoppero paulo ante iam in
Galliam profecto spe subsidij quod Hopperus promi-
serat frustratus fuit: Itaq; inle in patriam reuersus
diu varia fortuna iactatus est. Sed tandem ad Sacer-
dotium adiecit animu. Itaq; initiatus diuersis in pa-
gis Vicarius ac pastor fuit, tandem etiam Sneca, ac
demum Leouard Pastorem egit. Habebat enim sin-
gularem quandam gratiam & energiam in concio-
nando, & efficacissime monebat populum, ita vt acu-
leos quosdam in eorum animis fixos relinqueret. Hic
autem anno 1570. sub Cuiro Petri primo Episcopo,
promus Archidiaconus Leouardia constitutus est, qua
dignitatem, quo dignius administraret. Louanij Sa-
crarum legum Licentiatu creatus est: Progressu te-
poris cum rerum potirentur illi, quibus ante annos ali-
quot, & in publicis concionibus & priuatis disputatio-
nibus ipse acrius obstiterat, in exilium actus aliquandu
se Colonia continuit: Hinc in Ciuitate Ratingensi pa-
storatum consecutus, per triennium ferè mansit: Inde
Dusseldorpium commigravit, vbi Canonicatu assecu

DECAS DECIMATERTIA

251

Anno Christi.
fii.

tus, antequam tempus stricta residentia (quam vocant) complevisset, in D. obdormiuit 14 die Ian. 1586
Offenderat hunc mirum in modum olim Stephanus Syluius, de quo supra diximus, qui cum in ipso orationem minus expolitam, & in musæo eius aliquot opera Lulli animaduertisset, Lullianum appellauit & Barbarum: In quo viroq; tametsi Stephanus non plane falsum diceret, odiosa tamen illi hac veritas erat, quæ Cynico sale odiretur: Maiori cum dexteritate in hac palastra cum eo versari potuit non modo coram viuis verbis, sed & absens, etiã vir doctissimus & cordatissimus Dom. D. Dominicus à Broersma Snezana Reipub. Secretarius, qui saepenumero longè plura illi ingessit, quam Stephanus, sed eo sine, non vi vulneraret, sed vt sanaret: Quod idem & nos quoq; frequenter egimus, & salua eius gratia suasimus, vt & linguam suam excoleret, & Lullium relinqueret: Quod quoniam ipse à se vt faceret impetrare non potuit, minus grata eius scripta sunt: in quibus interdum & dispositio, & elocutio exactior non immerito desideratur. Scripsit autem quæ quidem nobis aliquando exhibuit.

Sermones de vitanda peccati occasione.
De Humilitate.

De ira, de inuidia, de continentia, contra luxû, & crapulam.

De pura Castitate, & quedam alia quorum non satis memini, quæ tamen an typis hætenus euulgata sint, equidem non comperi.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

2. Albertus Hero.

Albertus Hero, Snet a natus patria sua columen
insigne futurus erat, si vita diuturnior contigisset
vipote qui ab ipsis incunabilis indefatigabili studio
ad eruditionem & pietatem contendit: Primis rudi-
mentis in patria imbutus, Coloniam se contulit, ibidē
que primum discendis, deinde etiam docendis Philo-
sophicis disciplinis strenuam operam nauauit: Edi-
cto deinde per Belgium promulgato quo Dux Alba-
nus Regis Hispaniarum subditos certis vniuersitati-
bus circumscribebat, Louanium se contulit: vbi ob in-
signem eruditionem, & vitæ integritatē apud omnes
in summa veneratione fuit, à Viglio Zuichemio illi
locus honestus in collegio eius quod illic est, adsigna-
tus fuit. Vbi studij Theologici cursum cū summa tran-
quillitate compleuit: Studijs deinde ob factionum in-
crudescentes motus collabentibus Coloniam reuer-
sus est, & in collegio Laurentiano, cui tū Regens præ-
sidebat egregius vir S. Theologiae Licentiatus Dom.
Paulus Cuchouius Philosophiæ professionem suscepit.
Nec multo post publica etiam Matheos professione
ab amplissimo huius vrbs Magistratu decoratus, tan-
demq; Theologiae etiam licentia auctus fuit: Concio-
nibus interim & latinis & popularibus se maximo
cum auditorum fructu exercuit, quarum nomine lo-
ge latēq; celebratus, ad munus Pastorale vocatus fuit
in Gerritsheimum, qui vicus est insignis in terra Mō-
tensi, propē Dusseldorpium, vbi populum sibi commis-
sum doctrina sanitate, & vitæ integritate sedulo for-
mauit: Defunctus est ibi integra adhuc ætatis, vipote
quadragenarius non minor, anno Domini 1589. De-
cimo

DECAS DECIMA QVARTA

253

cimo die Martij circa horam 12. Habuit ille absolu- Anno Chri-
tam trium sacrarum linguarum cognitionem sum- sti.
mus Philosophus, summusq; Theologus, ut eius scri-
pta testantur, quæ estant.

Scripsit autem Epigrammata diuersa, Lati-
nè, Græcè, & hebraicè, quæ separatim circumferun-
tur, diuersis locis excusa:

Scripsit etiam quinq; libros de providentia Dei,
quod Colonia excudit. in 8. Maternus Cholinus anno.
1582.

Scripsit etiam præfationem, quæ Poliantheæ apud
Maternum excusa præmittitur, etsi nomen suum non
expresserit.

Scripsit & alia quoq; nonnulla, quæ tamen videre
nobis hætenus non contingit.

3. Cornelius Kempius.

Cornelius Kempius, (cuius auunculus magnus
fuit clarissimus ille V. I. Consultus Dom. D. Io-
annes Doccomiensis:) Honestissimo loco Doccomij na-
tus, & in supradicti auunculi sui adibus & cura, dum
bonè literis & Philosophiæ imbuunt, Colonia educa-
tus est, ubi & in artibus Magisterium, & in V. I.
Baccalaureatum accepit. Auunculo defuncto in pa-
triam reuocatus ob negocia familia: studia pro volun-
tate sua prosequi non potuit: Deinde Ciuilibus etiam
& publicis factionibus, primum in patria, ac tandem
etiam Græningæ occupatus Reipub. magis, quam rei
literaria vacauit: Interim tamen cum animus literis
natus conuiescere nequiret, genio suo obsecutus est,
quamquam per occupationes potuit, & quicquid otij ne-
gotijs diuturnis subtrahere valuit, in vniuersum hi-
storia

254
Anno Christi
#i.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

forijs patrie impedit, vt rebus in ea gestis posteritati commendandis officium suum viris bonis probaret. Collegit itaq; syluam quandam antiquitatum, quam distribuit in libros tres, quos inscripsit de origine, situ, qualitate & quantitate Frisiae, quos Colon. excudit Gosiwinus Cholinus. anno 1588. In quibus digerendis sit tantam curam vir bonus adhibere potuisset, quantam diligentiam locupletandis adhibuit maiori cum affectu ab eruditislegerentur. Desideratur enim multis in locis rerum delectus, & dispositionis lumen, & dictionis puritas. Quibus tamen dissimulatis, ea quae in his restant, grata manu accipienda sunt cum & multa doceant, & ad plurima inquirenda lectorē exuscitent.

Reliquit ex honestissima Cornage Gesa à Facema filios duos, Cornelium & Abelum, qui perceptis Gruningae literarum Rudimentis ad maiorem studiorum profectum, Colon. aliquandiu versati sunt, & nunc Duaci agunt: indefatigabili studio ad cultum eruditionis anhelantes, vt patrie suae aliquando ornamento atque subsidio esse queant: Author hic notester Gruninga mortuus est circa annum Dom. 1587. Instruxit hic vir bonus me cum alijs antiquitatibus, ad historias meas pertinentibus tum etiam Codice manuscripto, in quo sunt Helmolddi historia Slavorum.

Item Historia Ioannis Becani Ultraiectini de vitis Epif. Ultraiect. & Comitum Hollandiae.

Item historia Frisiae Isardi Grany de quo supra diximus.

1593.

4. Eilar-

DECAS DECIMA QVARTA

4. Eilardus Alma.

Eilardus Alma scripsit Bellū Gigantum, liber prodit in 4. excus. 1587. ex offic. Sanctandreae. De quo auctore prater ea nihil comperi.

Franciscus Aduortensius.

Franciscus Aduortensius Triumpho, Bosuertia natus est. Is conscripsit librum de Mecenate, quo illud docere nititur, quod illi Horatius persuadere voluit, qui cecinit.

Sint Mecenates non deerunt flacce Marones.

Memini me vidisse librum excusum in 8. & haud satis scio an dedicatum, certe exhibitum sat scio Viglio Zuichemo: De auctore hactenus prater ea nihil comperit habeo, quem adhuc in viuis esse puto.

6. Renicus Fresinga.

Renicus Fresinga Franckerensis scripsit populari lingua Belgica memorias siue Ephemerides rerum memorabilium, quae gestae sunt ab anno 1576. vsque ad annum 1584. per Frisiam, Transsulaniam, & finitimas terras Drentram, Gruningiam, Lingā cum finitimis earum terminis: Liber est excusus Dauentr. in 8. per Fridzerdum Campensem anno 1589. Auctorem hunc viuere adhuc audio & de continuanda historia porro cogitare.

7. Andreas Cornelius.

Andreas Cornelius Stauriensis Chronicon Frisiae populari sermone Belgico conscripsit libris octo: Quibus ea complexus est, quae Selco à Fortema, & Occo Scharlensis, & Ioannes Vlieterpis, vicissim ex antiquioribus scriptoribus, & sui temporis observationibus

255

Anno Christi.
1611.

259
Anno Christi
88.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

uationibus concesserant ab initio Frisonica gentis, vs-
que ad annum 1566. quod tandem porro ad annum
1589. produxit Fuit vir insigniter eruditus, & otio li-
terato deditus officium Harlinga in templo habuit,
vbi organo praefectus fuit. Ibiq; historiam suam con-
scripsit. felix sane qui reliquias istas veterum Histori-
corum nactus sit, de quibus singulis supra suo loco di-
ximus. Felicior & nobis utilior futurus, si integra eo-
rum opera ipse consequi, aut saltem ea quibus ipse v-
sus est, ad manus nostras transmittere potuisset: Inte-
rim tamen ambabus & quidem obuijs vltis ample-
ctendum est, nobis id quod praestitit, cum multa adse-
rat memorabilia, & qua in alijs haud facillè recipias
nec ego quidem, vel diligentiam vel fidem in illo re-
quiro, quam in quouis absolutissimo Historico deside-
ret. Temporum enim iniuriam ille prestare non po-
tuit. Cui nos debemus, quod tam multa maiorum mo-
numenta lacera ad nos peruenerint, ita multa prorsus
interciderint: Itaq; nos illius vestigijs potissimum in-
sistimus, & quae apud illum defunt supplebimus, quae
perperam posita sunt, quantum quidem in nobis erit
adhibita diligentia & cura emendabimus: Author
opus suum dedicauit Reuerendo in Christo Patri ac
Domino D. Paulo Aegidio Costero Abbati Monialium
Benedicti ordinis in Bethania. quae Fosvelt apud nos
dicitur: Opus ipsum nondum Typis excusum est, sed
extat manu scriptum apud me & complures nostrates
alios in patria, Author ipse nuper obiit Harlinga an-
no 1589.

8. Cornelius AEdgerus

Cor-

DECAS DECIMAQVARTA

257

Anno Ch.

11

Cornelius AEdgerus ab Engenhuyts, Cuius Leouardienfis, quamquam alioqui literis latinis aut Graecis, non admodum excultus fit, indefatigabilitatem studio & familiari mathematicorum consuetudine singularem Geometriae peritiam consecutus est.

Qua & patria in primis, & vicinis principibus, prouincijs & urbibus operam vilem atq; necessariam nauauit. Hic cum aliquandiu propter factiones Belgicas tranquillitatis ergo Colonia substitisset, amplissimo huius urbis magisterium in hac arte probauit: ibidemq; tabulam Geographicam edidit Diocesens Colonienfis, quae excusa est Colo. 1583. Auctorui puto quamquam grandaeus adhuc superest Leouardia.

1583.

9. Ioannes Basius.

Ioannes Basius, Leouardia parentibus honestis natus, à teneris vnguiculis excellentis ingenij specimen & frequens & certum, de se dedit: Primum Leouardia, deinde Harlemi Triuilibus imbutus est. Deinde Louanium & postea in Galliam se contulit, & Iurisperdentiae Lauream consecutus, legendo, disputando, docendo, commentando existimationem egregiam sibi comparauit. Qua suffragante, quamquam extra patriam sapius provincias haud quamquam praetendas consequi potuisset, in patria tamen suis adesse maluit: Itaq; Leouardiam reuersus, nonnen Curia suprema dedit, & in matriculam aduocatorum receptus est, ubi etiam civilibus causis actitandis laudem industria non vulgarem consecutus est. Irgruentibus tandem sacris per Belgium factionibus, relictapatria, Delphos in Hollandia profectus est, ubi ducta

R

vxore

Cot.

259
Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

uxore ciuitati à Secretis constitutus est, & hactenus
ibi, ni fallor, agit. Scripsit autem quae nos hactenus per
cipere potuimus.

Paradoxarum disputationum Iuris ciuilis lib. 4.
qui sum excusi anno 1575.

10. Michaël ab Isselt.

Michaël ab Isselt Doccomij in Frisia natus, Pa-
trem habuit clarissimum virum Dom D. Ioan.
Isseltiū medicū. qui cum Docca. vt & Leonar. postea
medicīne praxin, publico vrbs stipendio exerce-
ret, ducta Doccomij uxore, Michae. hunc procreauit, qui
quod Amorsuordiae educatus sit, vnde & pater ori-
ginem duxit, ideo abignaris inter scriptores Hollan-
dicos numeratur: Vir & eruditione & virtute inco-
parabilis. Non modo diuersarum linguarum, sed &
artium liberalium & Philosophia & Theologia, sci-
entia fretus conuionibus ad populum, & in scriptis
apud eruditos omne fert punctū. cui Deus Opt. Max.
vitam diuturnam concedat, vt ea via qua cepit, tum
calamo tum lingua Reipub. profit. Scripsit quae excu-
sa circumferuntur, Appēdicem Laurentij Suriij, quae
supplementum id quo Surius Ioannem Naclerū ad
sua vsq; tempora expleuit ipse porro ad memoriam
suam producit.

Scripsit etiam bellum Colonienſe: quod gestum
est anno.

Tanſtulit etiam Granatensis opera ex populari au-
thoris lingua in latinum, quae omnia potissimum Co-
loniae excusa sunt.

DE GAS

190.

DECAS DECIMAQVINTA

259

Anno chri

1590

1. Petrus Talpa.

Petrus Talpa Stellinus, vir vndeque, doctissi-
mus, Medicina Doctor absolutissimus, praesidio di-
uersarum linguarum & genuina Philosophia, primū
Snece, deinde Leouardie & tandem etiam alibi me-
dicinam exercebat, magno cum fructu & solatio agro-
tantium quibus curandis adhibitus fuit. Ductis vbi-
que ex solido principijs, & petitis ex materia bene
perspecta medicamentis: Ideoq; vulgus medicorum ri-
dere solet, qui à circumforaneis istis Pharmacopolis
nihil differunt, qui non ratione sed experientia durè
medicinam agant, & pharmacorum suorum vins
ne iurati quidem expedire queant. Itaq; & librum
aduersus Heroës istas scripsit: Cui titulum fecit
hunc.

Petri Talpe Stellini Vicernio Empiricus, siue indo-
ctus medicus, per Dialogum.

Item scripsit exitum Empiricorū, breui Elegia Sa-
tyrico sale condita descriptum.

Author, nifellor, adhuc viuut & Reip. operam stren-
nuam in patria nauat.

2. Ioannes de Leouardia.

1590.

Ioannes de Leouardia Doctor Theol. ordinis S. Frā-
cis de obseruantia, scripsit aliquot tractat. Theol.

De prouidentia Diuina.

In Hexaëmeron.

In Decalogon.

De Synagoga Iudæorum.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

De Ecclesia Christi.

Accepi hunc authorem ante aliquot annos à superioribus suis missum esse in Indiam, ad conuertendos infideles, de eueni huius profectionis nihil hactenus cognoui: Vnde puto authorem adhuc superesse:

3. Boëtius Epo Rordahufanus.

Boëtius Epo in Rordahufis, parentibus honestis natus: Sunt autem Rordahusa pagus primarius in Territorio Idarderadeleo, vbi cum prima literarum Rudimenta percepisset, ad aliores Triuales, & deinde porro ad diuersas academias vicissim maioris cultus capiendi gratia se coniulit. Philosophia cum suam Coloniæ absoluit, & artium lauream ibidem in Burssa Laurentiana meruit & accepit: Inde Suolla docendi Tiocinium fecit, vnde Louanium profectus, Homerum & Hesiodū, & alios græcos interpretatus est. Vnde & in Sabaudia aliquandiu se docendum exercuit in collegio apud Niceam: Visit deinde aliquot academias Germanicis atq; Gallicis, & Iurisperudentia suprema Laurea Tholose decoratus, Letetia docuit, vnde in Belgium reuersus est. Et quo fractum Reipub. vberiore faceret, Louanij se ad docendum composuit: vbi cum ex auditoribus suis non modicam industria laudem consecutus esset, Legatus Duacensium, qui Bruxellam nomine Vniuersitatis noua, quam Philippus Hispaniarum Rex illic erigebat anno 1562. conuenerant fama illius inflammatus, eum inter primos Iuris Professores postularunt, & intercessionem amicorum apud Antonium Perrennotum, Cardinalem Granuellanum, Viglium Zuichemium, & Ioachimum Hopperum, quibus à Regibus

Mai
missa
tunc
secut
est, v
tum o
Iuris
non m
ius n
mitis
vna p
rent.
solet
blican
fitates
sas, n
in doce
tiam, s
tum, q
cognit
bus ne
pellect
parau
quarto
Vxore
stissimi
quatu
etenus
que, qu
rali inf
ta prac

Maiestati

Maieſtate inſtruenda eius Vniuerſitatis cura com-
miſſa erat, non difficulter impetravit: Itaq; Boëtius
tunc in recenti iſta academia profeſſionem Iuris con-
ſecutus eſt: Quam ea diligentia & aſiduitate tuitus
eſt, vt ordinaria ſucceſſione pro communi vniuerſita-
tum conſuetudine gradatim procedens ad primariã
Iuris Canonici profeſſionem aſcenderit, in qua hodie
non minori cum fructu quam laude verſatur: emerit-
tus nunc miles, & qui virtute ſua obtinuit iura Co-
mitis Palatini, quod paucis hæcenus contigit, vt in
vna profeſſione viginti annorum circulo perſeuerä-
rent. Viuit adhuc Duaci, & vniuerſitatem ſuam, vt
ſolet, non modo viuã voce, ſed & ſcriptis ſubinde pu-
blicandis ornat: Fuit hic ſapiens non modo ad Vniuer-
ſitates ſed etiam ad Ciuitates ac Proſtincias diuer-
ſas, maximis ſtipendiis initiatus, ob ſummam eius
in docendo dexteritatem, & in conſulendo pruden-
tiam, ſed opinor eum ſactionum acerbitate deterri-
tum, quæ noſtram memoria Belgium affligerunt, ſedem
cognitam incognitis, & otium literarium Forenſi-
bus negotijs prætuliffe: Quantam antiquitatum ſu-
pellecilem, quantam earundem cognitionem ſibi cõ-
parauerit, ex præſatione dedicatoria patet, quam
quarto Syntagmati Antiquitat. Eccleſ. præmiſit:
Vxorem duxit Inſulenſem, Mariam Cabyllau, hone-
ſtiſſimis parentibus natam ex qua ſiſcepit proles 12.
quarum tres immatura morte obierunt, nouem hæc-
tenuſ, niſ fallor ſuperſtues, quatuor filia, & filij quin-
que, quibus omnibus vt bonũ parentem decet, de libe-
rali inſtitutione adhibenda ſollicitus eſt, Scripſit mul-
ta præclare quæ extant.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Collegit atq; edidit Homeri sententias, quas & la-
tinas fecit, excus. Louanij. 1555.

Scripsit Iurispudentiam Ciceronianam.

Paratula, seu filum pandaclarum,

Item antiquitatum Ecclesiasticarum Syntagma-
ta 4. ad sacrosanctos Patres patria Belgicos. Regē
nempe Catholicum ac ordines vel status vniuersos
Belgij.

Item Antiq. Eccles. Syntagmata 5. ad S. D. N.
Gregorium 13 Pontif. Max. Excus. Duacim officina
Ioannis Bogardi.

Orationem de honorum Academicorum titulis &
insignibus, eorumq; origine, progressu, & legitimo vsu,
excus. Duaci an. 1564. typis Iacobi Boscardi.

Orationem de Rom. perfectaq; Iurispudentia fru-
ctibus genuinis excus. ibidem, ab eodem, anno eodem.

4. Sixtus à Popma.

Sixtus à Popma, Elosti nobilissima, & antiquissima
familia Popmana natus. Patrem habuit virum e-
gregium Ausonium à Popma, Matrem Imicā ab He-
tinga, scēminam omni virtutum genere, quae cadere
in mulieres possunt, ornatissimam nomen eius apicu-
lam Frisica lingua sonat, quod si Gracē interpretari
placeat, Melissam rectē dixeris: Illa certe nomini suo
non malē respondit, quae in filijs suis, patria mel dulcis-
simum colligere studuit: prudentissima scēmina defun-
cto marito, cū quinq; filios superstitēs haberet Sixtu-
m, Titum, Cyprianum, Ausonium & Renicum, ipsa seu-
tricē eorū fidelissimā fore rebus istis declarauit. Pri-
mū enim in patria mox filijs erudiendis praeceptores
optimos

optimos adhibuit: Quorum eruditio paulatim aucta
 postquam ad grauiora capescenda virgere coepisset.
 Gruningam petijt, vbi tum Scholæ Rector erat Nico-
 laus Naupegus, vbi solidioribus vtriusq; lingua, & ar-
 tium dicendi iactis fundamentis: Coloniæ vna cum
 illis profecta est, tum vt filij tranquillius in studijs ver-
 saremur, nullis difficultatibus impediti, tum etiam vt
 ipsa præsens morum curam in illis haberet, & rei fa-
 miliari interim consuleret. Ita cum filij morigeri pa-
 renti prouide non grauati obsequeremur, res opti-
 me successit. Studiose enim in Burssa Laurentiana do-
 ctissimos in Philosophia professores audierunt. Do-
 magistrum Hugonem Tongrensem & M. Ioannem
 Bremarum, & in Mathematicis Theodorum Grami-
 neū, & intra paucos annos sub his Præceptoribus ibi
 is factus est profectus, vt tres filij seniores non modo
 liberalium artium, suprema laurea decorarentur, sed
 etiam scriptis editis inclarescerent, quartus etiā Bac-
 calurearum in artibus cōsequeretur, & non obscurā
 spem optime frugis de se daret: Publicato deinde Al-
 bani edicto, relicta Colonia, Louanum vna cum filijs
 concessit, vbi illi se Iuris vtriusq; studio dedentes cele-
 berrimos professores Dom. Ioannem Vamesium, Pe-
 trum Perlium, Ioannem Rannum & ceteros diligen-
 ter audierunt: Louanij pia hac mater vna cum filijs
 diutius mansura erat, nisi facti hominum peruersitas
 eam flagrantibus amicis, in patriam saluandis rebus
 suis reuocasset: Itaq; Sixtus, qui & fratrum natu-
 maximus, & familie prouinde columen futurus
 erat, vtriusque Iuris Doctoratum Dole sumpsi,
 vt & sibi & suis auctoritate, maiori vero vniuersi-
 tatis

Anno Chri
Al.

in priuatis tum in publicis negotijs esse posset. Quo proposito etiam haecenus, ni fallor, in patria versatur. Et quanquam politicis occupationibus abunde distringatur, rem literariam tamen nihilo minus diligenter tractat: quae scripsisse eum haecenus comperi haec sunt.

Eruit in lucem & illustrauit librum Cornelij Celsi de arte dicendi, qui est excusus Coloniae anno 1569.

Scripsit etiam comment, in 4. lib. Instit. Imp. quae tamen an haecenus excusa sint mihi non constat.

5. Titus à Popma.

Titus à Popma, Sixti frater quo cursu studium suum compleuerit hic modo iam dictum est. Hic in patriam reuersus hortatu amicorum anno 1586. uxorem duxit Froucam Boythiemianam nobilissimi viri Epj Boythiemani filiam, virginem animi corporisq; dotibus insignem, quae, proh dolor, anno vix vno integro elapso, maritum inexpectata morte reliquit. Obijt Leonardie 28. Martij anno 1587. & sepulta est in Hufemo prope Leonardiam an. aetatis suae vigesimo. Scripsit autem Titus:

In sphaera & prima Astronomica elementa, Tabulas, figuris elegantissimis illustratas, excudit Coloniae Theod. Gramin. anno 1569. in 4.

Scripsit & castigationem suarum rationes in M. T. Ciceronis Epist. famil. libros 16 quas vna cum ipsius Ciceronis Epist. excudit Antuerpia anno 1572. Ioannes Bellerus.

Idem etiam Q. Asconij Pediani opera emendauit, & notis illustrauit, quae Colonia excudit Ludouicus Al-

Alectorius. anno 1578.

Hic auctor nifallor in patria adhuc viui & in
ysum Reiliteraria plura meditatur.

6. Ausonius à Popma.

Avsonus à Popma inter fratres Popmanos quar
to natus singulari ingenio, nec minori industria,
musas coluit, quam fratres ipsius, de quibus iam di
ctum est: Quorum emulatione ductus, non patitur se
minus promptum illius videri ad rem literariam co
lendam: Et est professo exempli perquam rari, &
proinde cedro digni, in vna eademq; familia, qua
tuor Germanos fratres pariter ad tantum eruditio
nis culmen peruenisse, vi non modo inter mediocres
sed plane inter corypheos eruditorum merito censeri
possint, quorum scripta inuicemitate edita fere po
suerit non modo tempestiua atq; matura, sed et
tiam frugifera & vtilia videbuntur. Scripsit autem
Ausonius cum alia nonnulla, quæ ad notitiam nostrâ
nondum peruenierunt, tum etiam fragmenta M. Te
rentij Varronis in lucem eruit ac re censuit, & sua in
eadem comectanea doctissima adiecit.

Fragmenta Satyrarum Menippearum.

Logistoricorum.

Περὶ τὰ τοῦ φιλοσοφίας lib. 2.

De Philosophia liber 1.

Excusa sum hac Franekera apud A Egidium Ra
daum anno 1599.

7. Theodorus Canterus.

Theodorus Canterus, quæ origine quibus paren
tibus, quo loco sit natus, cum supra in fratre eius
Guilhelmo Cantero satis dictum sit, non opus est hic
R s rursus

Anno Christi
81.

rursus inculcare, studiorum cursus viriq; pene par
fuit, nam & hic perceptis in patria literarum princi-
pijs, amplioris cultus gratia, exteris academias vi-
sitauit, vi & peraginarum linguarum notitiam sibi
compararet. In patriam reuersus uxorem duxit, egre-
giam domicellam Catharinam de Zuari, quondam
Viduā nobilissimi viri Iacobi de Nieuode, qui absq;
liberis decesserat, & ob rerum Ciuium insignem pe-
ritiā, & incomparabilem prudentiam. Resp. guber-
naculis postulante patria adiuuaretur, & Vlraie-
Etina vrbs Consul constituitur. Et quanquam hoc qui
dem munus, vi honorificum, ita etiam Ciuium ne-
gotiorum varietate arduum illi sit, qui non sua sed
publicā rem agit, tamē ille ne nunc quidē à literarijs
occupationibus abstinere manū potest. Sed lampadem
à fratre p. m. sibi traditam in familia Canteriana
hereditariam sua industria filijs suis vicissim per ma-
nus tradat. Quod ut & facere, sicuti cœpit porro per-
gat, etiam atq; etiam rogandus est: edidit autem cum
annotationibus suis Arnobij opus.

1592.

Item eundem quam plurimis in locis à se restitu-
tum & recognitum demō edere statuit, quam primū
Deus otium largitus erit.

Variorum etiam libros, duobus libris insuper ad-
ditis recognouit. In ammiano etiam Marcellino mul-
ta restituit. Collegit etiam fragmenta omnia quæcum-
que potuit reperire, Euripidis, Sophoclis, Aeschylis, &
aliorum Poetarum, vi Orphei, Musæi, Empedoclis,
Parmenidis & aliorum, quorum scripta iniuria tem-
poris perierunt, breui editurus. Collegit etiam Græco-
rum Comicorum fragmenta omnia, maxima cum

ent.

cura, nec non & Oracula Græca, imo vt verbo vno dicam, omnium Poëtarum fragmenta.

ANNO Christi.
1711.

Habet & alia non pauca egregia præ manibus, vt sunt Commentaria ad Arnobium, Annotationes ad Clementem Alexandrinum.

Observationum aliquod libros, quibus Græcorum & Latinorum Patrum scripta illustrantur & emendantur.

Hæc de libris eius hæcenus cognouimus, liberos autem ex vxore suscepit, & superstites sunt sex, tres filios, & totidem filias, duo filij maiores nati Lambertus & Ioannes Romanici sunt, & semper iurisperitisq; studuerunt, quorum maior iste Lambertus intra paucos ab hinc menses Patricij promotionem, vt vocant, accepit, & Doctoris titulo insignitus est, ad quem & Ioannes etiã sedulo cõtendit: Dignissimi tali parenti tales filij, qui mutua emulatione accensi autum decus familie Canteriana, non modo conseruare, sed etiam augere conantur.

8. Gregorius Hopperus.

Gregorius Hopperus, quamquam patria Lothariensis, origine tamen Frisius est, & ob gratã Maiorum eius memoriam nobis inter scriptores nostrates, cõmemorandus venit: Est enim parentibus Ioachimo Hoppero & Christina Bertolsia natus. Fuit enim auius eius maternus amplissimus ille Gregorius Bertollius, primus Frisia nostre sub Carolo Quinto. Praeses, de quo supra dictum est, fuit & pater eius amplissimus Ioachimus Hopperrus Frisius, & cuius etiam agnati & cognati in Frisia multi & conspicii sunt, vbi & prædia auita & paterna extant, vt supra diximus in Ioach. Hop. Greg. autem quã diu parentem habuit

Anno Christi
fii

habuit superstitem illius ductum secutus est, illo defuncto, eius vestigia pressit. Itaque non modo Philosophiae V l. & Historiarum sed & diuersarum linguarum Latinae, Graecae, Germanicae, Gallicae Italicae, & Hispanicae cognitionem sibi comparauit, quarum Reip. vsum prestare posset, quod & exemplo patris luculenter esse futurum equidem non dubito. Quantam autem in literis valiturus sit, si per grauiore occupationes illi hanc Spartam ornare vacabit, duabus iam doctissimis suis praefationibus abunde declarauit, quas paternis lucubrationibus praemisit, quarum altera est in Paraphrasi Psalmorum, altera est in Sedenardum siue Iurisprudentiam: In quibus declarauit propositum, & consilium Patris, tam erudite & solide, ut videatur parenti ista scribenti à Consilijs fuisse, & operibus hisce spiritu suo genium ingenerasse, quo sustentari & vigere in aeternum possunt: Quod quidem consequatur rogandus Deus est.

9. Gregorius Tegnagel.

Gregorius Tegnagel, cum Gregorij Hopperi Consobrinus sit, cognationis & affinitatis ratione scriptoribus nostratibus adnumerandus est. Tū etiā ut communis eorū aui Materni Greg. Bertol. descriptio, quā supra posuimus, plenius intelligatur: Natus est autem hic Gregorius patre amplissimo viro, & clarissimo Iurum stemmate domi nobilissimus, ita etiam diuturna Iuris professione celeberrimus, in vniuersitate Louanensi fuit: Matrem habuit Margaritam Praesidis Bertolfsii filiam: Quam diu ergo parens in viuis fuit, Gregorius in patria sua Louanij omnium literarum, & artium

& artium genere felicissime institutus est: Eo vita de-
functo vna cum Ioachimo Hoppero in Hispania pro-
fectus est, in cuius familia per aliquot annos egit. In-
terimq; & ciuiliū rerum, & linguarum cognitio-
nem vberimam, & supremam V.I. Lauream sibi cō-
parauit. Hoppero in Hispania mortuo, Gregorius vna
cum eius Vidua, matertera sua, eiusq; liberis in Ger-
maniam reuersus est: Antequam tamen in Belgium
descenderet, speciali mandato Regis, à quo & stipen-
dium habuit, vna cum amicis Hopperianis aliquan-
diu Colonia substitit, vbi & publicè in aula consistoria
li iudicando, & priuatim consultando, & cōmentan-
do, in virumq; euentum se parauit, siue ad Ciuiles,
siue ad literarias functiones ipsum prouidentia diui-
na destinaret: In his occupatum Rex Hispaniarum
suo nomine in supremum Camera Imperialis Sena-
tum cooptauit: Vbi hactenus assessor inter collegas
suos gratissimus officium facit: Scripsit autem de qui-
bus nobis quidem hactenus constat,

Methodis à totius iuris tractationem, in qua actio-
num fontes diligentissima industria aperit & obocu-
los ponit.

Authenticas etiam constitutiones in commodio-
rem ordinem reduxit: Quae tamen an hactenus in lu-
cem editae sunt, equidem non comperi: Viuit adhuc
assessor Camera Imp. Spira.

10. Gellius Ilstanus.

Gellius Elostanus Ilsta siue Elosti honestis Paren-
tibus natus, à prima pueritia literis humaniori-
bus tribusq; linguis sacris fideliter imbutus Theologia
studium mature suscepit, & affectu pietatis, quo plus
fructus

Anno Chri
81

fructus in Ecclesia faceret, in hospitali prope Sneecam
qui mons S. Ioan. dictus est, ordinem Ioannitarū pro
fessus est, ubi & sacris gradatim initiatus, concionan
do se diligentissime exercuit: in quo cum vberimum
fructum faceret, animos populi mirum in modum
sibi deuinctos habuit: itaq; iure patronatus cōuentus
sui diuersis Ecclesiis, vi Oppealusana Bolsuardiana,
& Sneecana vicissim Pastor requisitus & praefectus
tandemq; in Hospitali suo Amstadii defuncto, commen
dator omnium Conuentualium communibus suffra
gijs suffectus est. Vnde cum non multo post ingruenti
bus factionum moribus decederet, Coloniam se contu
lit, inde Gruningam perijt, vnde tandem Pastor &
& Commissarius in Baslo constitutus est, qui pagus est
non obscurus in terra Gruningana, inde etiam ele
ctus est Commendator in VVituert: Scripsit hic tra
ctatus aliquot in Theologia, quorum non satis memi
ni, nec satis scio an editi sint nec ne. Scripsit etiam qui
penes me est, ex traditione p. m. clariss. mi ac nobilissi
mi viri ac Dom. D. Ioannis à Rhorda, tractatum ci
uitatum omnium in frisia, prater quā Leouardia: Quē
scripsit in vsum ampliss. viri ac Reuerendiss. Do. Geor
gij Brum Decani ad S. Mariā ad Gradus Colonia, &
ibidem Canonici ad S. Georgium: Quo ille Theatrū
suum hac in parte lo. upletaret, quod in omnium pro
uinciarum perpetuam vtilitatem non dicendis Vigi
lijs ac sumptibus componit, fide rerum gestarum pe
tita ab ijs qui testes oculati sunt, & earum veritatē
solidam subministrare queunt.

DECAS

DECAS DECIMASEXTA

271

Anno Chri

si.

1. Pomponius Ellama.

Pomponius Ellama vir omnium virtutum ac literarum genere instructissimus scripsit nonnulla etiam alia ut ex Gulielmo Cantero Louanij olim intellexi. & Felini Sandai opera omnia in unum collegit, & in ordinem redegit, & ubi luxuria erant, restituit atque emendauit, ita ut edita sunt Basilea apud Episcopium ubi hic author hodie sit si Basilea non sit, equidem nihil habeo certi, vita defunctum hactenus non audiui.

1592.

2. Rembertus Horeus.

Rembertus Horeus Frisius, scripsit ad Nicolaum Vigeliū literas, quibus indicat se fuisse occupatum lute Ciuili in Methodū redigendo, sed propter occupationes eam curam omisisse, donec plus otij suppetat: Literę scriptę sunt Lugduni Batauorū nona Martij anno 1576. & excusę sunt Francofordiæ ad menium, vna cum Forensi praxi, eiusdem Vigeliy, anno Domini 1579. Anigitur interea temporis Horeus ea ediderit, quę cudit, mihi quidem hactenus incertum est.

1562.

3. Fredericus ab Inthiema.

FRICOSUE Fredericus ab Inthiema in Coude-mo Geesterlandia Pago prope Hemelis natus est: Patrem habuit Regnerum, cuius pater Tiberius, cuius Pater Theodardus, cuius pater Regnerus ab Inthiema fuit. Maiorum sedes Vorcomij fuit.

sub initium Caroli Quinti, belli vicissitudine euersa
est. Matrem habuit Sibyllam ab Hancama, cuius pa-
ter Scholterus, cuius pater Ioannes ab Hancama
arcem habuit in Scarlis: Et militari manu exerci-
tum quem ea tempestate nigrum appellabant, magno
cum patria commodo cecidit ac profligauit. His pa-
rentibus natus Fredericus, etiamnum infans litera-
rum studia amauit. Et quia vna cum aetate hic etiam
affectus in illo augebatur, multoties à parentibus, qui
rē rusticam exercebāt, verberibus contusus est, quod
à studia se ad scholas subduxisset: Vicin tamen ad ex-
tremum patientia & constantia filij parentum suo-
rum propositum. Qui quamuis agere, suppeditarunt
tamen sumptus tandem sustinendis eius studijs: Ita
quē sublato metu liber inuoluit gemo suo, & magna
felicitate in omni literarum genere versatus est, in
quibus & excelluit: Sumpta tandem Louanij V.
Iuris Laurea in patriam reuersus Vorconij aliquan-
diu, causis Ciuilibus in foro patrociniū praestitit, &
tandem Consulatū vrbis gessit. Vnde maioris fru-
ctus gratia Leonardiam se contulit, & in matri-
culam Aduocatorum adscriptus in suprema provincia
Curia Aduocatum aliquandiu egit, vbi & uxorem
duxit Margaritam ab Hestinga, ex qua iam sex li-
beros superstites habet. Orto deinde factionum dis-
sidio, relicta patria in Hollandiam contendit, indeque
tandem Lyram in Frisiam Occidentalem concessit,
ad illustrissimum Ioannem Comitem Emdanum ad-
sardi fratrem, cui hactenus, nō fallor, à consilijs esse
scit.

Scripsit hic Fredericus de quibus mihi quidem ha-
tenus constare potuit. Anno Chri-
sti.

Tres libros de malorum Regum gubernatione: sed
an hi sunt excusi non comperi.

Scripsit etiam Quarelam Batauorum, quam ex-
cusam scimus, sed nundum vidimus.

Scripsit etiam carmen de Natiuitate, Sepultura,
& Resurrectione Christi.

Consiliorum Iuris opus grande iam diu prelo de-
stinavit, quod an iam excusum sit, nondum percipe-
re potui.

Dignissimus erat hic Author, cui & vita diutur-
na, & prosperior fortuna contingeret, ob summum
& prestantissimum ipsius ingenium, ad omnia acco-
modatum, qui in literis cum summa laude quiduis
potuisset, nisi iustis impedimentis retardatus esset.

4. VVilco Holdingerus ab
Eytfynggh.

VWlco Holdingerus ab Eytfynggh. vir ami-
qua & primaria nobilitatis, eruditionis &
integritatis singularis, paternum genus er Holdinga-
na; maternum ex Eytfyngghana familia ducit, patrem
habuit amplissimum virum Dom. Boetium ab Hol-
dinga, de quo supra dictum est. Matrem habuit egre-
giam matronam Dom. Hackiam ab Eytfynggha, no-
bilissimi viri Feiconis ab Eytfynggha filiam: Hic iactis
in patria liberalium artium, & viriusq; linguae fun-
damentis, Louanium à parentibus amplioris cultus
ergo missus est: in qua vniuersitate cum per aliquot
annos versatus, omni literarum, ac virtutum genere
infi-

DESCRIPTORIBVS FISIRAE

274

Anno Christi
M.

insigniter excultus esset, in patriam ad parentes reuocatus est, ut his quibus ipse vnicus heres erat, dum viverent solatio esset. Itaque ille tum uxorem duxit praestantissimam virginem Harengam à Rhorda nobilissimi amplissimiq; viri Georgij à Rhorda filiam, ex qua liberos aliquot suscepit. Interim vero quantum publicis priuatissq; negotijs oij supererat id omne studijs impendebat. Cum autem sacre factiones quicquid in patria turbare inciperent, Emdamq; pater eius tranquillitatis erga concederet, ipse pietatis gratia parentem cum familia sua eodem consecutus est. Quotandem defuncto in patriam reuersus est, vbi, ni fallor, haecenus superest, & ut antea ita nunc etiam studijs literarum impendit, quicquid priuatis publicissq; negotijs superest. Maxime autem ijs studijs delectatur quae in venatione, aucupio & piscatione consistunt, & virum nobilem maxime decent: itaq; tantum opera iam in his posuit, ut multa sint in scriptis eius, vbi in lucē prodierint eruditi reperturi, quae apud alios consimilium rerum scriptores, haecenus non inueniuntur. Scripsit autem quae ad notitiam nostrā peruenierunt.

Historiam rapacium auium libris decem: Cuius lectione nos Emdae aliquando magnopere delectati sumus.

Item de auibus domesticis & earum cognationis.

De quadrupedibus, eiusdem formae.

De equestrum etiam Physiognomia, librum primum.

Item alterum de equini corporis fabrica.

Item

DECAS DECIMASEXTA

Item librum vnam de venatione & canibus.

274

Anno Chr.
sti.

Item de aubus aquatilibus maxime Frisie fami-
liaribus.

Item de Gallinulis palustribus.

In his & alijs perpoliendis vir optimus diligen-
ter versatur & obnixè rogandus est, vt absoluat q̃
cepit, & ad honorem patrie, & ad communem Reip.
vsum benigne in lucem edat.

Liberos aliquot ex vxore sua sustulit, vt supra di-
ximus, inter quos & filium Feionen: qui aui ma-
terni nomen referebat, & paternis vestigijs ita insi-
stebat, vt patria nostra singulare columen eum fuisse
futurum, si atas suppetisset, nulli dubium esset. Eum
igitur dum pater suus viri & lingue & Philo-
sophia cognitione imbutum legalis studij ergo Er-
phordiam adduxisset, optimus adolescens cum sum-
mo totius istius Academia morore vita defunctus
est: Cui Nemiam funebrem cicinit doctissimus pru-
dentissimq; vir M. Antonius Mokerus ibide vtriusq;
lingua professor publicus: Quod ob elegantiam & isti-
us vniuersitatis iucundam recordationem in qua &
nos etiam vramq; linguam aliquando professi su-
mus, tum etiam ob familiaritatem & veterem ami-
citiā qua mihi cum defuncti adolescentis patre
contigit, ad perpetuam rei memoriam hic subiij-
ciam.

Tempora Phœbe veni querula redimite cupresso
Velatus pulla non sine veste veni;

Et vos Pierides Heliconia turba sorores,
Ac magni proles patris adeste Iouis.

Anno Chri
sti

Humectate genas, lachymarum rore cadente.
Plangite luctuifona pectora vestra manu:
Promite nunc elegos lachrymis & quastibus aptos;
Tristia lugentis sila mouete Lyra
Hauisit enim vestris: qui fontibus ore liquores:
Pectus & his paut, vester alumnus obit:
Est patria Frisius, Feico vocitatur ab Holdingh.
De Eysinga, Senij mortuus ante dies:
Stemmata nobilium generoso clarus auorum,
Tam pariter matris, quam ratione patris:
Imberbis iuuenis, qui vix in flore iuuenta
Annorum vixit tempora quinq; quater:
Eduxit primis hunc vrbs Leouardia ab annis
Totius est Frisia, quae quasi forte caput:
Et patris in pago sedes huic nobilis, extra
Vrbem doctrina semina prima dedit:
A patre praefectus quia eum priuatus ibidem.
Praceptor rexit, flexit & arte sua:
Praterea studuit, Cliuensis in vrbe Ducatus
Artibus ingenuis moribus atq; bonis:
Lugdunum (celebris Batavorum Academia doctis
Est vbi plena viris) postea missus erat:
Est Thuringorum tandem quoq; ductus in urbem
A Patre, quam lambens Annis Hier a rigat:
Erfordensis vbi vetus est academia, Iuris
In qua Doctores audiit ipse frequens:
Ocia, luxuriam vitauit, Palladis hostes:
Tranquille vixit, pacificusq; fuit:
Ingenuus erat, Iuris studiosus & omnis
Virtutis pariter sicut & artis amans:

Mori

DECAS DECIMASEXTA

277

Anno Christi
li

Moribus ornatus pulchris, sine fraude, modestus.

Ingenua vitæ simplicitate probus:

Sumptibus huc missis, studuit frugaliter uti:

Esse nephas patrias perdere nouit opes:

Clara sequens solidè docti vestigia patris

Quotidie cupidus discere multa fuit:

Vt medicas artes pater atq; Mathematica nouit:

Sic gnato leges discere cura fuit.

Vt pater ornauit propria virtute vetustum

Stemma, ornaturus sic quoq; gnatus erat:

Produxisset ei Lachesis si stamina vitæ,

Nam sitiens arsit laudis amore bonæ

A qua terreri fortuna noluit ullis

Casibus, vi probas hoc symbolon eius idem.

Rebus in aduersis constans patientia victrix

Fortuna me: uit non mala, damna, minas.

Ergo quoq; ad Gallos, procul hinc Italosq; remotos,

Ob linguam & studium luris iturus erat,

Impediti cursui sed ineuitabile fatum,

Quod manus ipsa, regit distribuntq; Dei:

Inuida variolis agrum quia corpore toto.

Suffocauit eum mors, rapuitq; manu:

Non deerant medici non cura, refectio, verum

Tollere vim sati non medicina potest:

Est hæc perennis in adultis inuncta periclo

Vitæ, variolos que parit atra lues:

Infantes, pueri, iuuenes hoc tempore multi

Hoc morbo multis interiere locis:

Hoc olim morbo fratrem quoq; dixit in ipso

Flore iuuentutis succubuisse suum:

Anno Chri
si

Sub manibus superum placide succumbere morte
 Praestat, in humanas quam ceidisse manus:
 Tergito Phaebe genas, lacrimas & siste cademes.
 Desine defuncti tristia fata queri:
 Namq; licet mestis satis concesserit, eius
 Semper honesta tamen fama superstes erit:
 Viuit enim virtus & cunctos durat in annos
 Non in eam quicquam mors fera iuris habet:
 Vos Musae tumulo suauis insparcite flores.
 Narcissum, Violas, Lilia pulchra, Rosas:
 Spargite purpureos amarantillos ac hyacinthos
 Spargite vim grati quicquid odoris habet.
 Suauiter Hesperidum sic ex fragrantibus hortis
 Ipsius cineri dona suprema date:
 Sistentes lacrimas, sit alumnus dicite nostri
 Pax animae requies perpetuog; salus:
 Adq; sepultura loca Saxea, distichon, annum
 Mortis habens, sculptis tale locare notis:
 Nobilis hic Frisius Feio requiescit ab Holdingh
 De Eysingha, cuius leniter ossa cubent.

s. D. Ioannes Vilhelmus Velsius
 Medicus.

D Ioannes Vilhelmus Velsius, honestissimis & an-
 tiqua propagine ciuib; Leouardia natus, vir sin-
 gulari ingenio praeclitus, industria sua ad summum
 eruditionis culmen peruenit, de quo satius est tacere,
 quā pauca dicere. Ille in uirtute sua diuersis fortuna
 procellis agitato est, quae tamen sive fortissimū quēq;
 percollere potuissent, illum tamen à studijs liber ali-
 bus alienare non potuerunt. Itaque & triam lingua-

rum egregiam cognitionem, & artium liberalium ac Medicina peritiam incomparabilem adeptus est, neque futilem operam Iurisperdentia ac Theologiae nauauit. Medicinam professionem suam fecit, postulante patria Rectoratum scholæ pub. Leonardiana aliquando suscipere grauatus non est, quo munere ita functus est, ut ex eius schola tanquam ex equo Troiano vbertim prodierint iuueues doctissimi, & qui nunc diuersis locis Reipub. gubernacula tenent, postulante eidem patria Consulatum Urbis Leonardiana aliquandiu gessit, eaq; equitate atque prudentia Ciuitatem gubernauit, ut inter subditos summa tranquillitas firmæ quæ pax esset. Postulante denum egrotantium frequentia cum omnibus munij simul fungi non posset: Medicina se totum dedit, quo maiori cum fructu laborantibus succurreret. Scripsit ille quæ cognoui.

In Mathematicis obseruationes astronomicas & Geometricas.

Item Biothanatorum aliquot centurias:

Multa scripsit ad Regulam Algebraicam quam cos vocant.

Item lineam Geometricarum noua forma congesti: multa etiâ poemata doctissima, & alia quæ ut cum posteritate communicet obmixte rogandus est.

6. D. Ioannes Fungerus.

Optimo doctissimoq; præceptor, doctissimus, optimusq; discipulus proxime subiungendus est D^o. D. Ioan. Fungerus V. I. C. & Leonard. scholæ Rector vigilantissimus, quæ ignores maiori felicitate ingenij vigore an in præceptorū excellentia fuisse indicare debeas, nā cū ingenij præcipuum & alacritas & ad quauis

Anno Chri.
fii.

disciplinam habile contigerit, tum etiam tres vicissim
praeceptores nactus est, egregie doctos, & gubernan-
da instruendosq; iuuentutis, artifices nunquam satis
laudatos, horum primus ille qui vixit auctor, idem &
studij formator fuit, pater suus Dom. M. Fungerus
Ioannes, qui scholae Leonardianae Rector diu cū laude
summa fuit: Eum excepit insignis formandae iuuentu-
tis phoenix Dom. M. Vibius, Andras Hellenius: Quē
secutus est, ille de quo supra locuti sumus, Dom. Do-
ctor Velsius: His igitur praeceptoribus vsus tanquam
fertilis ager, industrijs cultoribus accedentibus, vbe-
rem virtutis & eruditionis fructum protulit, qui nūc
in Rempublicam literariam redundat: Postquam au-
tem Leonardia rudem accepisset, Louaniam petiuit,
ac se toto pectore iurū studio applicuit: Rebus autem
ob communes Belgij factiones, Louanij labascen-
tibus, Coloniam profectus est, vbi cum aliquam diu sub-
stitisset, vniuersitates aliquot Germaniae ac Galliae vi-
sitauit, & sumpta suprema iuris Laureā in patriam
reuersus est, vbi non multo post uxorem duxit, filiam
quondam Rectoris sui M. Vibij supradicti, & paulo
post Bolsuadianae scholae Rector profectus est, vnde
tandem reuocatus Leonard. scholae gubernacula sus-
cepit, quā hactenus non minori laude, quam rei lite-
rarie fructu tenet, potuit ille (quod mihi abunde con-
stat) luculentas prouincias extra patriam consequi
voluisset, potuit etiā officia politica non contemnenda
consequi: sed ille & politica literarijs, & externa pa-
trijs, ductum genij sui secutus postposuit, quo spartibā
quam nactus est egregie ornet. Itaq; trium linguarū
sacrarum praesidio, & Philosophia totiusq; Encyclo-

pædia admiculo commissam sibi iuuentutem fideliter instituit & efficaciter expolit, & ad maiores quas vocant facultates in quibus ille haud oscitanter versatus est, exuscitavit, prout cuiusq; ingenii, vel huc vel illuc magis propendere videt. Scripta eius quæ ad nostram notitiam hæcenus pervenerunt hæc sunt.

De puerorum disciplina & recta institutione liber unus.

Sylva carminum, in qua varia Epigrammata continentur, liber unus.

Novæ proverbiorum sarrago ex Græcis & Latinis authoribus collecta.

Sylloge sacrorum carminum in qua continentur Mesiodos libri 4.

Hymnus in laudem Trinitatis & Græca parentensis: Quos libros omnes tum Plantinus, tum Raphelinguus typis subiecit, Antuerpiæ.

Plura interim cudit, neq; desinit tum voce tum scripto Rempub literariam promovere: quod ut & diu facere possit ardentibus votis orandus Deus est.

7. Doctor Henricus à Bra.

Doctor Henricus à Bra, medicus nostra ætate nulli secundus, Docconi anno Domini 1555 die 25. Septembris natus est: Pater illi fuit D. Lubbertus à Bra, qui multos annos in Repub. Docconiensi Medicinam egit, honestissimo loco apud Frisios Orientales natus. Mater illi fuit Anna ex nobili & multũ celebri familia à Besten in Comitatu Benthemensi progenata. Puer admodum in patria primum sub Schol-

Anno Chri teto Stotensi, ac deinde Norda sub doctore Nicolao
fii.

Naupego, & Ludouico Pottero prima literatura fundamēta iecit & absoluit. Postea ad vberiore ingenij cultum capiendum (destinauerat eum pater suus literis ac praecipue arti Medicinae, ad quā & ipse natura quadam inclinatione propendebat.) Coloniā primum ablegatus est, Medicinae tunc tēporis istius Professore Ludouico Cispiano Hannonio: Biennium istius cōmoratus, mortuo interea patre Viennā Austria profectus est, vsus in re medica clariss. viris Ioan. Aickholtio & Beniamin Lybscuth praceptoribus. Inde annis tribus elapsis Basileam se contulit: Profitebantur Medicinā istius tunc tēporis clariss. viri, Theodorus Zuingerius, Felix Platterus, Henric, Pantaleon, & Nicol. Sthephanus omnes celebres viri: Non diu propter priuata quaedam uegotia sua & mortem patris potuit istius subsistere, sed reuocatus in patriā medicinā ibi fecit menses aliquot: & tandem cū iam esset paulo maturior aetas, in Ital. excurrit, annū integrū Roma magnū illum medicum Alexandrum Traianum Petronium ad praxin medicā secutus est. pub. vsus praepatore & professore Petro Crispo: Roma rediens, cū propter pestē illam quae totā fere Italīā an. 77. & 78. populabatur, non liceret vltius Neapolim & in Sciliā progredi: Senensem, Florentinam, Ferrariensem, nobiles Italīae academias obiter salutauit. Bononia aliquandū substitit: Paduanam academiam propter pestem videre non licuit: Ex Italia cum fere biennium absumptum esset, redux. Gallīae academias aliquot Parisensem praecipue perlustrauit. Montispeulanam quam maxime videre cupiebat, quo minus adire potuit

ruer
lian
ses a
grim
sum
1580
gnat
seph
fici v
dico
Leon
Inde
pidu
euoc
ceret
ram
stipen
tus ne
quiden
Lib
rabilis
anno
Lib
cilibus
tanor
Ha
bus ad
Lumb
similia
Est quo
anno 15

truerit obstititum bellici tumultus, qui tunc per Galliam pullulabant, unde factum est, ut Geuene per menses aliquot subliteret, ut se nonnihil ex diuturna peregrinatione colligeret, priusquam Basileam pergeret ad sumendum illic doctoratus titulum. Quod & fecit anno 1580 mense Decembri etatis sue 25. Telesia seu designatore vsus summo viro Theodoro Zumgero Philosopho & Medico celeberrimo sub Rectoratu magnifici viri Basilij Amorbachij I. C. & Decurionata medico Ioannis Bauchini Medici: In Frisiam reuersus, Leonardia primum biennium fere Medicinam fecit. Inde Capos celeberrimum Transsilvanie provincie oppidum publico stipendio ad faciendam Medicinam euocatus est: Elapso octennio, cum patria amore duceretur & crebris amicorum literis inuitaretur, operam suam patrie, Doccomiensi Reipublice publico stipendio addixit, in qua nunc medicus vixit, annos natus necdum triginta septem. Scripsit autem quae nos quidem haecenus cognoscere potuimus.

Libellum de Medicinis simplicibus & facile parabilibus excus. Franekeae apud Aegidium Radem anno 1589.

Libellum de Medicinis simplicibus & paratissimilibus ad iterum & Hydropem excus. Lugduni Batavorum anno 1590 apud Parth.

Habet complures eius generis libellos praemanibus ad diuersi generis morbos Pleuritidem, Colicam, Lumbricos, alij omnis generis profluvia, venena, & similia, qui Deo volente edemur propediem.

Est quoque apud hunc descriptio stragis Doccomiana anno 1572 facta. Ite descriptio febris popularis, quae

annis

Anno Christi
fii.

annis 81. & 82. in Frisia nostra aliquot hominum milia absumpsit. Huic adiungentur quaestiones aliquot medicae, & earundem resolutiones de febribus: Quod ut Author vita suppetente praestare queat, Deus rogandus est. Hunc authorem relicto Doccomio, Capos remigrasse dum haec scriberem intellexi.

8. D. Hieronymus Verrutius.

D. Hieronymus Verrutius V. I. Consultus Gruniganus, quantus in literis futurus esset in ipsis pene crepundijs declaravit, qui ingenij praestantia suos aequales semper longo intervallo superavit: adeo quidem, ut anno etatis sua undecimo & duodecimo, de quolibet Thesi pub. seu viua voce seu scripto non sine admiratione multorum ipsiusq; adeo Pradinij declararet. Quoslibet authores Gracos eadem etate cum iudicio euolueret, de arte medica, (quod studium illi tum temporis in primis arridebat) ex ipsis medicina fontibus non inepte differere, Historiarum mediocrem & quidem supra illam etatem cognitionem haberet. Adco quidem ut pater illum tum rude in Triviali schola donatum anno etatis 14. cogitaret peregre in academia ablegare: Quare anno etatis 15. eum Lutetiam misit, Turnebo, Aurato, Ramo quibuscum illi magna amicitia intercessit peculiariter propter infirmam etatem commendatum: Sed eodem anno qui fuit 1561. salutis propter recrudescencia bella civilia a morte Francisci 2. Regis Henrici filij excedere coactus subijt. Atrebatum primum, tum Tornacum ante erectam Academiam Duacenam, ad Gallicum idioma addiscendum. Anno 1562. Duacum in novam academiam se contulit. Sub initium anni 63. Patris iussu Louaniam venit

1592.

viuit. Ibiq; relicto medicina studio, prima Iurispru-
 dentia fundamenta iecit, sub Leonino, Peckio, Tegna-
 gelio, Vanderano, Ramo &c. Ibidemq; lucuosum nū-
 cium de obitu patris accepit, itaq; cum ibidem duobus
 annis & dimidio operam Iuris studio nauasset, redijt
 in Gallias, & Biturigibus sub doctissimis antecessori-
 bus Iacobo Cuiaceo, Ant. Contio, Hugone Donello,
 & Ludouico Russardo, atq; etiam Horomanno, qui
 Cuiaceo Taurinum euocato successit, ad triennium
 fere eadem studia continuauit, & primum licentia,
 deinde interiecto spatio semestri supremum gra-
 dum ibidem post publica & solennia certamina ac-
 cepit. Inde Italiam Romam vsq; peragrata Basileam
 primo, tum Spiram venit, ibiq; ad aliquot tempus de-
 sit vsus Forensis, praxisq; Iuridica cognoscenda gra-
 tia. Post academias Saxonicas, Rostochium in pri-
 mis, & Hafniam Danie inuisit, vbi illi satis ampla
 conditio (vt res illic sunt) oblata, displicuit ob instas
 causas, & maxime ob longiusculum à patria inter-
 uallum. Anno itaque 1571. tertio in Galliam abiit, su-
 giens nimirum pericula & fastidia ciuiliū bello-
 rum per Belgium recrudescentium, & Lutetia par-
 tim extraordinarie subcessiuis horis publicè docen-
 do praelegendq; frequentissimo auditorio varios in-
 ris tractatus. Vt titulū verborū de significationibus,
 de acquirenda possessione, de vsuris, de iure accresce-
 di &c. partim consulendo & Theoria Iuris praxin
 applicando sesqui annum triuit. Tandem anno 1573.
 in Frisiam reuersus vxorem duxit Augustam Petreā
 de qua diximus supra in genealogia Petri Auca-
 mani vbi hac Auskia dicitur, ex qua sex liberos susce-
 pit,

Anno Christi
fii.

pit quorum tres etiamnum superstites sunt: Non multo post autem D. Verrutus noster ab ordinibus Frisiae inter Amysin & Lauricam studiosus sine, luculento stipendio vocatus fuit, in locum Doctoris Petri Zili, qui in eodem officio successerat D. Aggae Albade in quodum versatur, contentiones illi mox cum potentibus aduersarijs acciderunt ob privilegia patriae, tandemque etiam cum factiosis ob Religionis discrepantiam: Quibus acerbius urgentibus relicta patria, Leonardiam reuersus est, anno 1580 id quod ipsi tamen magna iure familiaris tum studiorum iactura stetit, propter direptam Bibliothecam & alia bona plurima: Annus deinde 1590 illi longe funestissimus accidit, cum in legatione publica absens Antuerpiae nuncium tristissimum de dulcissime uxoris, quam saluam sanamque reliquerat domi, obitu accepit: Exinde septennium totum in viduitate transegit. anno autem 1589 secundam uxorem duxit, honestissimam puellam, & tum corporis tum animi dotibus insignem, cuius mihi nomen haecenus non immotuit: Toto autem exilij tempore priuatus vixit, sui ipsius iuris, nemini obstrictus, nisi quod ad consilia nonnumquam vocatus patriae communi, quicquid in ipso est, non deneget sine ullo quaestu & salario ad ampla munera aliquoties cum in Belgio tum alibi inuitatus, se semper excusauit in hisce rerum ciuiliū fluctibus libertatem & quietem lucro atque rei familiaris incremento anteponeus: Scripsit quae haecenus comperi.

Lexicon illud inuis quod sub ipsius nomine vulgatum est, sed per Typographum qui partum immaturum absente & ignorante auctore publicauit, quem

ante-

DECAS DECIMASEXTA

integrum conferuare ad reditum ipsius debuerat, qui ²⁸⁷
extremam manum illi nondum addiderat, sed habebat ^{Anno Chri}
quamplurima, ino alterum tantum quod eidem ^{sti}
operi ante editionem adijcere decreuerat. Hoc igitur
auctario opus locupletabitur, & tū aliud planē opus
censebitur, meliusq; feret lucem & Doctorum censu-
ram atq; iudicia.

Eidem operi adijcere studuit commentarium lu-
culentum in tit. ff. de verborum que ad ius pertinent
significationibus.

Commentatus est etiam in tres posteriores libros
Codicis.

Item in tit. ff. ad municipalem cum decem titu-
lis sequentibus.

Notas etiam ad Plinij naturalem Historiam.

Item ad Pomponium Mel. tanquā specilegia qua-
dam, post alios qui doctissime in his expurgandis inter-
pretandisq; versati sunt conscripsit, quæ cum primum
per iniuriam temporum, licebit in vsum rei literariae
publicabit, quod faxit Deus.

1592.

9. Hector à Ielgersma.

Hector à Ielgersma, parente nobili viro & iuri-
dico Terrorij Achitar sperani natus est in pago,
cui nomen est Augustinusa: Hic ab ipsis incunabulis
liberaliter educatus & institutus, Louanium adoles-
cens mittitur: Vbi ob summam ingenij & eruditionis
admirationē multis magnatibus & præcipue Viglio
Zuch, quem & sanguinis vinculo continebat, gra-
tissimus fuit: In astron. & geomet. plurimum operæ
collocavit, in quibus etiam industria suæ specimen
tam

Anno Chri
sti.

tam illustre edidit, vt inter disciplina Mathematicæ culteres, locum primum faciliè obtenturus sit, modo tempus & otium illi largiatur Deus. Patri defuncto in territorij iurisdictionem suffectus est. Sed ob sacras Belgij factiones, relicta patria studiorum gratia tranquillitatem sectatur foris.

Habet insignem tractatum in manibus, de nouis & hæcenus incognitis instrumentis ad artem Geometricam, rima & Vtoriam necessarijs quem vt spero propediem in lucem dabit.

1592.

10. Antonius Folcardi
Borbergius.

ANtonius Folcardi Bornbergius, honestissimis parentibus in Bornbergo (qui pagus est Smallingelandia) natus est. Patrem habuit Folcardum, qui ibidem longissima stirpe oriundus est, ex familia quæ Olma dicitur. Mater ei fuit ex Prouincia Gruning. oriunda ex pago Zenderû, & ex progenie proprietariorum (vt vocant) Buyters appellata: Mater huius Antonij nostri Catharina fuit, filia Gerardi Allardi & immemorabili serie Bornbergensium nata: Fuit autem à parentibus suis mature adhibitus ad studia literarum, vtpote qui esset vnicus ipsis filius: Itaque in pago Beister suaga sub M. Quirino Ioannis, tum artium ac etiam fidei fundamenta iecit: inde Suolam ablegatus, & in edibus fratrum ibidem habitans sub Rectore M. Ioanne Telgio: Triviales artes fideliter didicit, & paulo post in Theologia principijs institutorem nactus est doctissimum virum Dom. Curnurum Petri, qui postea Episcopus Leonardienfis fuit: Denuit

DECAS DECTMASEXTA

Anno Chri
sti.

Demum ob iustas causas mediante dispensatione ante
legitimam aetatem, hoc est anno 20. aetatis factus est
sacerdos anno Domini 1562 in Decembri a R. Archi-
episcopo Fredrico a Tautenburgh vltariecti ordinatus
In mense Februario anni protinus sequentis legitime
electus et canonice institutus est pastor in pago Otteno
Territorij Achterspeleni, vbi vltra quinquennium ha-
bitauit, inde coortis facti onu diffidus; cū Anabaptistis
luctam non exiguam pro grege sibi commisso habuit
& efficaciter sustinuit: biennio fere elapso in pago Hie-
mo Territorij leonardiam pastor electus. 12. annos in-
tegrus ibi expleuit quamuis ad pastoratus magis opi-
mos sapius electus. In merea patre ibi mortuo vna cū
matre sua honeste vixit: duas. q. sorores nuptui mari-
tis honestis dedit: duas inidem in Beihama sue Fosuer-
dia benedictini ordinis abbatia moniales fecit: inten-
tus simul in doctrinam commisit sibi gregis: donec an-
no 1580. mense maio inde in exilium electus duobus
fere annis incerta sede tactatus sit, Colonia, osnabru-
gæ. Gruningæ & alibi tandem Vicarius ecclesia S.
Marin Gruningæ. factus est, interim q. & Sacella-
nus Dei am sui & pastoris ibidem, vbi coniugando,
docendoq. magnam gratiam apud ōnes consecutus
est adeo quidem vt Magistratus inclytæ vrbis istius
eum seminario scholæ fratrum regentem præfere-
re quod illic erigendum sperabatur, nisi obiecta impedi-
menta fuissent. Tandem illo relictio pastor in Harsens
(qui pagus Gruningæ proximus est) cōstitutus & Vi-
carius Gruningæ inter seniores factus ecclesia officiū
assiduū præstat: Hic nobis strenuam operam naua-
uit in conquirendis ac transmittendis patria antiqui

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

ratibus, ipse quoque scripsit quae aliquando vti spero
in lucem emissurus est.

Orationem funebrem nobilissima Heroïna Doro-
thea a Marfelt.

uxoris Illustrissimi Francisci de Vardugo.

Item orationes aliquod ad diuersos amicos in Holan-
dia consolatorias & alia quadam in sacris non con-
temnenda.

DECAS. 17.

Martinus Hamconius

Martinus Hamconius vir singulari ingenio et eru-
ditione praeclitus, natus est in follega, qui pagus
est in Frisia non incelebris paternum genus illi fami-
lia Hamckema, maternum ex Boelema contigit, vxo-
rem duxit Bannam ab Holclema: hic natus ad studia
quo minus indulgere genio suo posset sacris factioni-
bus impeditus fuit, ter in exilium eiectus industria sua
ex necessitate quod dici solet virtute fecit, & praemij
loco ampliora quam amiserat, consecutus est: itaq;
primo rediit propretor in Iemmaria, & quastor in fol-
lega constitutus fuit: Secundo autem septem sylvarum
Dick grauis ordinatus fuit. Tertio demum praetoram
in Doengievarstal consecutus est: Interim tamen vrili-
g, negotijs bellicis ac politicis occupatissimis est, nihilo
minus tamē, et rebus literarijs tribuat otij, quantum
potuit. itaq; scripsit Acrostichidē de expeditione Io.
Casimir: aduersus Ernestum Bauarum Archiepisco-
pum Coloniensem, ad praestantissimum virum ac Dn.
N. Coquellum exercitus praefectum, in qua omnia ver-

DECAS DECIMA SEPTIMA.

ARNO Chito
iii.

Ha incipium a C. vi in isto quod de Carolo caluo factū
est.

Carmina clarifona caluis cantate camene.

Scriptis & calendarium heroico carmine ad morē
cisiolanū vereris, ubi ita stilum temperavit, ut salua
carmenis maiestate maiarie respectum habuerit, &
proinde omnibus in hoc genere, quos ego quidem vide
rim longe praestet. Scriptis plura, quae breui publici ad
expectamus R. Dn. Commendator Gellius Ilstanus
de quo supra dictum locuti sumus, nuper doctissimū
eius carmen ad me transmisit quo illi nouam digni
tatem in Vtuercensi comēdatoria oblatā gratulatur.
Cuius priorie eleganti arostichide meum nomē
expresit qua me ad reliquas historiae frisonicae par
tes exuscitare voluit quod ut lector videat & gustet
hic subijcere non grauabor.

Martini Hamconij Follegani carmen
gratulorum ad R. Dn. Gellinum
Ilstanū electum commenda
torem in Virute.

Sicut virumq, bifrons cum Ianues viderat orbem,
Vxore & pueris sacra rate montibus haerens,
Filiolos docuit, reparare nepotibus agros,
Prisio ita langena soboles clarissima Semi,
Ruricolam patrio quo conderet ordine gentem
Impositis Hylla pueris cum coniuge nauis,
Diuersam superis a Gange trabentibus oram.
Venit arenosos Fleui sublitiore montes.
Spectant qua nouam bifrons quasi lumine terram.

Anno Christi
1111.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Protinus incultam (suevis cedentibus) ornans
Exclusis fur a laironibus aggere ponto.
Templa Ioui stauoni posuit Gymnasia Phoebo,
Reliquis Macedum ludos celebrantibus Indis,
Vixit amicitia populos sibi fœdere, linquens
Septem castra suis, iura atq; insignia natis,
Legibus ac armis Natorum maximus Adel,
Excolum patrio clarum post nomine gentem.
Ordine principibus moderatq; Frisia septem
Vt fuit & ducibus totidem iam condita seclis
Arte manuq; potens meruit diadema Richoldur.
Regibus vnde nouem titulusq; & gloria fuit:
Donec Radbodus superatus ab hoste secutus,
Imperium Carolo, vitam relinqueret orco:
Et Frisis animos, & libertatis amorem:
Nomen qui patrium, Magno duce, cesare Magno
Saxone vi capto, Romam virtute domantes
Imperio Sacrum soboli fecere decorum:
Summa reportata est cum libertate potestas.
Frisia qua peperit diplomata sanguine, multis
Regali posito fuit diademate seclis.
Insigni pietate Vicens, Clarissima Marte
Sorte fruens propria, nulli foris inuida gemit.
Ingenijs famosa bonis, celeberrima Musis.
Vtilis historiae dextro qua sydere clarum
Suffridum patriæ genuit Leonardia petrum:
In tres de Frisonum quos scripsit origine libris
Et Frisia ordinibus missam de Frisone strenam
Versibus authoris præmisso nomine lufit,
Clio, tibi Gelli Frisonis qua mitto Nepoti:
Vt simul & tenui lata mea gaudia mentis,

DECAS DECIMASEXTA

Anno Chri-
81.

Ob modo collatos tibi carmine testor honores
Et fera magnanimiti monstrem per fata parentis
Omne solum sorti patriam non limite corpus
Non animum cauea claudi, nihil esse remotum
Longius, interpidam si virtus ardua mentem
Incolat, & dulci doceat praeponere rectum:
Nam sua cum Regni iustis heredibus orba
Tonsoris spurio pareret Frefia nato,
Maluit exilio patriae pater ipse penates
Et tepidum rigidis Mutare aquilonibus austrum
Quam sufferre trucem despectu sortis Agramen
Liberamq; iniusto submittere colla tyranno:
Non tamen ob regimen Domini tonsoris iniquum
Nec varios ideo perpeffos aquore casus
Dulcis honorandum priuiae neglexit amorem
Sed memor illius, memor & pietatis auite.
Appulit Vt Fleui satis monstrantibus oram
Numinis & patria stellis faelicibus illa.
Imposuit nostris aduecta Vocabula terris:
Stauria quae tantis retinet, quae Frefia sectis.
De quibus hic nofter Frificis Annalibus author,
Plenus insignem referens, ab origine gentem
Differit, & magnus proauos heroibus aequat.
Quippe nepos Frisonis tam denso puluere condi
Busta sepulcorum miserans illustria patrum.
Vndiq; dispersos tenebrosis eruit antris,
Et pius historica cineres coniungit in Vrna
Vnde sibi nomen caeli sublimius Axe
Comparat, & toto mundi laudabile tractu.
Cuius vt es fautor patriae praconis honorum
Factaq; semideum gaudes insignia patrum

Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Historicis operum speculo, cognoscere scriptis.
Hæc de fortuna Frisonis, Fausq; nepotum
Imperio studijs, & gentis origine nostra
Glorious voluit tibi nuper honoribus aucto
Iamq; sui Fratris celebranti nectare festum
Ludere gratanti Frisonum doctissime plectro.

2. Petrus Pierius Smenga.

Petrus Pierius Smēa Schotano honesto loco natus
vixit et acri ingenio, memoria tenaci, ab meun-
te etate musarū castra secutus est. Triū linguarū pra-
fido ad omnia artū penetrabilia facile peruenit. Patre
habuit Henricum a Smenga virum egregium, qui li-
cet o. l. p. d. e. t. fuerit studijs ac studiosis maxime dedi-
fuit. Præceptore Smegma noster vsus est viro optimo
& eruditissimo Bernardo a Beyma Leouardensi:
qui nobis in eorum patria condiscipulus olim sub. M.
Cornelio Coleberio fuit. Qui quidem cum ad insignes
dignitates politicas sapius euehi potuisset in re publica
promouenda se continere maluit. & diuersis in lo-
cis publicas scholas rexit, & scripsit etiam nonnulla
quæ in excusa sunt. hæcenus ignoramus ad nostras
certe manus nondum peruenerunt. viuat nec & etiam
comperit non habemus.

Louaniensis vniuersi. illustre testimoniū de eo publice
tulit: ex quo & virtus eius insignis & eruditio lectur
constare potest. Afferit enim vniuersi eum integris vi-
ginti annis continue louani summa morum ac vitæ in-
tegritate esse versatum. hanc græcam interea &
Hebream publico stipendio esse professum. Regio etiam
spen-

DECAS DECIMASEXTA

Anno C
li.

stipendio medicinam publice docuisse ita ut ex dispo-
sitione Imp. Iustiniani secundum L. V. cod. de profes-
soribus lib. 10. comes palatinus de iure sit. Varijs etiā
vicissim honoribus ab vniuersitate esse decoratum, ita
vniuersitati presenti quoq. sit ex vnus quinq. Dn. iudicum
causarum appellationum, & vt plurimum semper fu-
erit vnus ex quinq. Dn. deputatis, qui magni s. o. Dn.
Rectori sunt a Consilijs e quorum relatu, sententia,
ac iudicio per magnificum Dn. Rectorem vniuersitas
regitur, omniāq. eius negotia administrantur. Scrip-
sisse eum testatur vniuersitas duo magna volumina
(quamquā hu extremam manum nondum adhibue-
rit) per titulos locorum communium & moralium
ordine accurato digesta, & ex omni parte fere ab
ipso conscripta, in quibus tanquam indicibus locuple-
tissimus annotauit loca quae ipsi in lectione scriptorū
omnis generis, tam sacrorum quam prophanorum
visa sunt precipue notatu atq. obseruatu digna.

Testatur videm amicitias eiusdem vniuersitatis
se vidisse & euoluisse aliud eiusdem scriptum in folio
Palmae crassitie quod proprio titulo inscribitur: Sacra
sancti ac gemini Bibliorum textus Hebraei Graeci innu-
meris locis linguarum peritia se se vendit amibus male
castigando, citando, & interpretando corrupti & in
alienum sensum detorti Apodexeis: quod opus opor-
tunitate data absoluit & in lucem dabit.

Aliud etiam opus praemambus habet quod inscri-
bitur Mercurius de Hermonia mundi.

Item in prophetas plerosq. aui illos publice inter-
pretatur, quo ad litteram & historiam commentatus
est.

T A

Operi

Anno Chri-
sti.

DE SCRIPTORIBVS FRISIAE

Operi etiam Michlöl Rabbi David Rimbi quæ ad intellectum Hebraismi desiderabantur ipse adiecit:

In Græcis etiam scriptoribus sacris & gentilibus historicis, philosophis, oratoribus ac poetis infinitam habet emendationum & restitutionum copiam:

In galenum quoq; annotationum & emendationum chiliadas contulit:

Scripsit etiam notas & emendationē in naturalem historiam C. Plinij:

Conscripsit etiam prisca omnis antiquitatis commentarios.

Hic nobis transmissit vtendum egregium opus Henrici thaborita, qui historiam mixtam patriæ civilem et ecclesiasticam scripsit à Christo nato vsq; ad ætate suam qui vt supra adnotauimus vixit circa annum Christi 1550. noster autem Doctor Smenga Louanij hæctenus ni fallor viuuit & Regio stipendio medicinæ publice docet.

3. Ioannes Carolus.

Ioannes Carolus Antuerpia nobili Brabantia emporio natus à teneris annis primum in Louanensi apud Belgas, mox Aureliana et pictorum postremo in patanina et Bononiensi, apud Italos Academijs liberalibus disciplinis & linguarum cognitionem tu ræ prudentiæ diligentem nauauit operam ac post multa publica perorando ac disputando suæ indolis data testimonia vicesimo quarto ætatis suæ anno patanij in viroq; iure doctoratus insignia adeptus est. Inde cū in clarissimo apud Mechlinienses Senatu per lustra duo causarum patronum egisset, & varijs eiusdem Senatim

Senatus suffragijs ad septenos dignitatis gradus postularetur, tandem in Regio apud Frisios Senatus a consilijs & Fisci procurator constituitur: Cūq; ea tēpestate qua Caspar à Robles Frisia prefectus est, factionum dissidia maxime flagerent, ipse rerum ab illo in Frisia gestarum libros quatuor conscripsit, quos & Regi Hispaniarum dedicauit: voluit auctor horum librorum legendorum copiam nobis fieri ante quam in Hispaniā mitterentur: Sed Viglius Zu cheymus per literas à nobis rogatus vt eos nobis Leuaniū trāsmitteret, respondit rem non esse integram, quod eos iam antea ad Regem transmississet: auctor postea in magnū Senatum Mechliniensem cooptatus est: vbi in fallor adhuc viuit.

4. Petrus Tidrichus.

Petrus Tidrichus Pascanius Gruninga ludimagister fuit, ibi Dialecticam docuit, cuius compendium in lucem edidit. Excusum Argentina. anno 1556. de hoc auctore plura non comperio: nec scio an adhuc in viuis sit.

5. Albertus Meierus.

Albertus Meierus Stramfrisus scripsit methodū apodemicam, opusculum peregrinamibus vtilissimum quo docetur, quid singulis locis precipue in peregrinando studiosi sciscitari, expiscari & obseruare debeam: excusa est aibi separatim in 8. & tandem rescusa in 8. ad calcem operis Petri lindebergij de praeceptorum numerorum nobilitate. Typis myliandris Rostcobij anno 1591.

F I N I S.

ERRATA, QVAE QVANQVAM
nobis hic praesentibus & praesidenti-
bus irrepservunt, ita corrigito

PAg. 2. l. 1. Frisca. l. 13 lege. 49 pag. 3. l. penult. Sve
onum. pag. 7. l. 7. Malorige: p. 10. l. 9. Synuz: p. 13. l.
10. lege. 432. p. 16. l. 7. tollendis: p. 19. l. 15. Vinibol-
d: p. 20. l. 1. o. deinde eo: p. 26. l. 24. septingentesimū
p. 27. l. 22. Gundobaldo. l. 26. forenam: l. 29. Vsq; suā
subinuge verbo (declarabimus) & numeros ibidem
ex 32. reititue. 83. p. 44. l. 10. afferuntur. p. 51. l. 27. lege.
1491. p. 60. l. 6. federet. p. 61. l. 4. 'us' iā: pag. 62. l. 4. Reinf-
kia. p. 64. l. 4. Bentzma: l. 15. Vetroperorum: p. 67. l.
11. afferent: l. vlt. hic enim. p. 74. l. 3 lege. 1499. l. 23.
praesidit fuit. pag. 75. l. 18. itque quolies patriae neces-
sitas postularet, ad fuit, ne. p. 79. l. 1. o. thaboritico: p.
92. l. 27. emdensi p. 88. lin. 4. ab his (in fallor) exami-
natum medica. p. 95. linea. 2306. morum comitatem
gratus oiaibus etiam p. 101. linea 22. Vuo: pagina.
103. line. 23. nu. pegum. pagina. 94. linea. 27. Loua-
nensi: l. 21. fidos p. 119. l. 1. ex equo: p. 122. Vni sui p.
123. l. vlt. posttridiani p. 124. l. 27. Septentrionem: p. 128.
l. vlt. in priuatis colloquijs quanto cadore. quantā
modestia fuerit meminerunt: p. 129. l. 8 & prater. p.
135. l. 23. dele. ex. 138. l. 19. proferret. l. 24. conceperunt
p. 143. l. 11. Manarmanim p. 144. l. 1. Aethracia: p. 145. l.
20. id. qua: p. 158. l. 2. liberi. l. 25. consecutus: p. 159. l. 25.
arboris: p. 165. l. 9. deinceps ei p. 169. l. 25. domini p.
174. l. 14. Burgh. l. 22. Gā enus: p. 175. l. 3. in. i. p. 176. l. 12.
patru: p. 177. l. 5. Frefionum: p. 181. l. 9. argumentis l. 19.
cui libus: l. 23. ōnia pene l. penult. p. 186. l. 22.
inita. l. 29. dorpius. p. 192. l. 21. duci p. 195. l. 25. ad du-
calem cognitionem l. 26. cum alijs. p. 196. l. 9. dele an-
noq; pag. 198. l. 1. cas. M. erga se. l. 7. spiram l. 18. M.
cas. vfa. l. 21. Duci. p. 199. l. 5. vna so. l. 12. Neuburgum
l. 15. dele eius l. 22. se in tranquillitatem. l. 26. & Dom-
Mariam. commissioq; pag. 200. l. 10. ac Vnius. l. 15. et-
rum gratulatum affluentibus. l. 22. Principem reci-
pi. l. 24. vt consueta p. 2. l. 14. coadiutoriam. p. 202. l. 14.
nuptorūq; p. 207. l. 28. innupta p. 27. l. 4. constructio. p.
221. l. 9. ast hic. p. 222. l. 3. ode. pag. dele. p. 227. l. 17.
in contemptum. l. 22. liberaliter p. 234. l. 7. pinguior-
rem: p. 237. l. 1. vbl. abbates. l. 12. Hector ab. l. 13. dele.
tota Frisia & lege parem l. 114. am. quatuor etiam si
faga.

lios habuit: p. 236. l. 6. conatibus nostris. p. 238. l. 8. a
 Frisiam migravit. & Franckera vbi vxor. p. 241. l. 23.
 sagacitare sua: p. 242. l. 5. in Bat. p. 244. l. 6. cognof-
 cendas p. 245. l. 10. alij eam. p. 252. l. Vlt. quadregena-
 rio minor: p. 259. l. 3. congefserant. l. teperiar. l. 25.
 Benedictini. & ibide Fosvert. p. 259. l. 12. duce. l. 7. verni
 p. 261. l. 1. imitate. p. 267. l. 9. qui &. p. 268. l. 18. vt con-
 fequatur. 270. l. 7. oppenhufana p. 273. l. 26. Feionis p
 276. l. 7. Feio. p. 278. l. 1 placida. p. 285. l. 13 Italia. l. Vlt.
 Auskia: p. 288. l. 1. Geometricam. & vrinatoriam

ELENCHVS SCRIPTORVM

Frisiæ, qui hoc opere continetur.

A

Accas decadis, 4. cap. 2.
 Adalbertus. dec. 5. cap. 4.
 Adel, dec. 1. cap. 2.
 Adel Adelingus. dec. 6. cap. 3.
 Adelboldus pisc. dec. 7. cap. 6.
 Adolphus Orco. dec. 8. 6.
 S. Aegisthus. d. 2. cap. 4.
 AEsco, dec. 1. cap. 8.
 Albertus Hero. dec. 14. cap. 2.
 Albertus Meierus. dec. 17. cap. 5.
 Aluinus. dec. 8. cap. 3.
 Andreas Cornelius. dec. 14. cap. 7.
 Andreas Gryphius. dec. 12. cap. 6.
 Andreas Mirica. dec. 13. c. 6.
 s. Ansharius. dec. 6. ca. 7.
 Asinga Ascon. dec. 2. ca. 2.
 Anton. Folcardi. dec. 16. c. 10.
 Augustinus dodo. dec. 9. cap. 4.
 Ausonius A popma. dec. 15. cap. 6.

B.

Bertrandus Haersma d. 8. cap. 1.
 Boëtius Epo. dec. 15. cap. 3.
 Boethius ab Holdinga d. 13. cap. 4.

C

Cappidus stauriēsis. d. 7. cap. 3.
 Cornelius AEdgerus d. 14. cap. 8.
 Cornelius Zempius d. 14. cap. 3.
 Conelius Inekis dec. 10. ca. 7.
 Cyprianus A Popma. dec. 13. cap. 10.
 Ciprianus Vomelius d. 13. cap. 1.

D

Douuo Forteman dec. 5. c. 7.
 Dominicus Bendixius, d. 14. cap. 1.

E

Edo a Iongana. dec. 9. ca. 3.
 S. Egbertus. dec. 4. cap. 3.
 Eilardus Alma. dec. 14. c.

(2)

Fual

Eualdi duo. dec. 5. cap. 1.

F

Feico vierra. dec. 12. cap. 7.

Feico siue Fredericus ab

Inthiema. dec. 16. cap. 3.

Folckerus Simonis dec.

8 cap. 8.

Franciscus Aduortentius

dec. 1. 4. cap. 5.

S. Fredericus dec. 6. cap. 8.

Friso. dec. 1. cap. 1.

Friso Iunior. dec. 2. cap. 1.

G

Gailo. dec. 1. cap. 7.

Gellius Istanus. dec. 15. 10.

Gemma Frisius. dec. 11.

cap. 8.

Georgius Ratalleus. dec.

13. cap. 2.

Gerardus Loppersum.

dec. 13. cap. 3.

Gerardus Synellius d. 10

cap. 10.

Gregorius Bertolfius dec.

11. cap. 1.

Gregorius Hopperus dec.

15. cap. 8.

Gregorius Tegnagel. dec.

15.

Gryus. dec. 1. cap. 10.

Gulielmus Canterus:

dec. 10. cap. 8.

H.

Haio. dec. 1. cap. 5.

Haio fortemā. dec. 3. cap. 8.

Haio Hermanus d. 10. c. 5.

Haio Fortemā. dec. 6.

cap. 6.

Haringus Syfridi dec. 8.

cap. 9.

Haron. dec. 2. cap. 9.

Hector ab Hoxvter dec. 11.

cap. 2.

Hector Ielgersma dec. 11.

cap. 9.

Henricus A Bra. dec. 16.

cap. 7.

Henricus Friso dec. 10.

cap. 1.

Henricus thaborita dec.

9. cap. 5.

Herco Capitaneus dec. 9.

cap. 7.

Herco Sapiens dec. 2.

cap. 8.

Hermannus Doccomien-

sis.

Hetto. de. 1. cap. 4.

Hieronymus Verratius.

dec. 16. cap. 8.

Hildebrandus Goffredus

dec. 10. cap. 1.

Hollius. dec. 3. cap. 4.

I.

Iarichus. dec. 7. cap. 8.

Idardus Grauius dec. 9.

cap. 7.

Ienco A douma. dec. 9.

cap. 8.

Ioachim Hopperus.

dec. 12. cap. 9.

Ioannes Acronius. dec. 12.

cap. 1.

Ioannes de Leouardia. dec.

15. cap. 2.

Ioan

Ioannes Bafius. dec. 17. cap

9.

Ioannes carolus. dec. 17

cap. 3.

Ioannes doccomen dec.

10. cap. 9.

Ioan. Fungerus. d. 16. c. 6.

Ioannes à lemmigo. dec. 9.

cap. 4.

Ioannes presbyter. dec. 6.

cap. 2.

Ioannes Saxonius dec. 1. 2

cap. 3.

Ioannes Vlieterpius dec

8. cap. 2.

Ioannes Vilhelmi. cap. 5.

dec. 16.

K

Kempo à Martena. dec.

11. cap. 3.

S. Koniochus. dec. 4. cap. 1.

L

Laurentius Frisius. dec. 10

cap. 6.

S. Lebuinus. dec. 4. cap. 10.

S. Ludgerus. dec. 6. cap. 5

M

S. Marcellinus d. 5. cap. 3.

Martinus Hamoni. d.

17. cap. 1.

Martinus Ilstanus dec. 10

cap. 3.

Meinardus Franckerensis

dec. 10. cap. 4.

Michael ab Iffelt. dec. 14.

Caro.

N

Nanno Philosophus. dec.

6. cap. 10.

O

Occo sapiens. dec. 6. cap. 1.

Occo scharlenis dec. 7.

cap. 4.

Odilbaldus dec. 2. cap. 01.

S. Odulphus. dec. 6. cap. 9.

Onno Funtancilus dec. 5.

cap. 6.

P

Petrus Tiara d. 13. c. 7.

Petrus Tidricus. d. 17. c. 4.

Petrus Pierius smenga

dec. 17. cap. 2

Petrus ab Aucama. dec. 9.

cap. 1.

Petrus Poetinus. dec. 9.

cap. 2.

Pet. thaborita. de 11. cap. 6

Petrus Talpa. dec. 15. cap. 1.

Pibo A. Gerusma. d. 11. c. 4.

Pomponius ellama. dec.

16. cap. 1.

Poppo Hardman. dec. 3.

cap. 1.

Poppo Sapiens dec. 3. cap.

10.

R

RRadbodus. d. 7. c. 2.

S. egnerus Halemus. d. 12c

3.

Ragne Prædinus. d. 11. c. 9.

S. Remqertus dec. 7. cap.

Rembertus Dodonaus.

dec. 13. cap. 8.

(?) 2 Rem.

Rembertus Horæus dec.

16. cap. 2.

Renicus Fresinga. dec. 14.
cap. 6.

Richoldus Vffo. d. 3. cap. 6.

Rodolphus Agricola d. 8. c.

5.

S

Saxmūdus sapiens. d. 7. c. 10.

Scholto dec. 1. cap. 6.

S. Sibrandus. d. 7. cap. 9.

Sibrandus lco. d. 13. cap. 5.

Siuardus Sapiens. d. 5. c. 10.

Sixtus ab Hemminga d. 13.
cap. 9.

Sixtus A Popma. d. 15. c. 4.

Solco Forteman. d. 5. c. 16.

Suffridus Rodolphi. d. 9. c.
10.

Sinna sapiens. d. 2. cap. 2.

S. Svitbertus. d. 4. cap. 6.

T

Tabbo. dec. 2. cap. 5.

Taco Hermana. d. 3. cap. 9.

Theodricus vlsenius. d. 8.
cap. 7.

Theodorus canterus. d. 15.
cap. 7.

Theodorus Euroteles. d. 12.
cap. 5.

Ticus Boiocalus. d. 2. c. 7.

Titus A Popma. d. 15. c. 5.

V.

Vbbo. dec. 1. cap. 9.

Vdolphus Haron. dec. 3. c.

Verenfridus. dec. 5. cap. 2.

Verritus. dec. 2. cap. 3.

Veselus Grun. dec. 8. ca. 14.

Vffingius dec. 7. cap. 5.

Vlpus Ciffæus dec. 11. c. 6.

S. Vigherrus d. 4. cap. 7.

Viglius Zuichemus dec. 2.
c. ap. 10.

Vicentinus Frisius. d. 8. c. 11.

Vilco Holdingerus d. 16. c.

4.

Vilco Iacfsma. d. 7. cap. 7.

S. Vilfridus. 4. cap. 2.

S. Vilbaldus d. 4. cap. 1.

S. Villibrotus d. 4. cap. 1.

S. Vnifridus. dec. 5. cap. 8.

S. Viniboldus dec. 4. cap. 9.

Vitho. dec. 1. cap. 8.

vitho sapiens dec. 4. cap. 5.

S. vitho. dec. 6. cap. 4.

volcherus Koiter. d. 12. c. 4.

vorperus thaborita. c. 10. c.
8.

S. vulfrannus. d. 5. c. 5.

vulmarus sapiens d. 7. c. 10.

vuo Helt d. 11. c. 10.

Y

Y glolafcon. d. 3. cap. 8.

